Nr 1. Årg. 15. 1957.

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

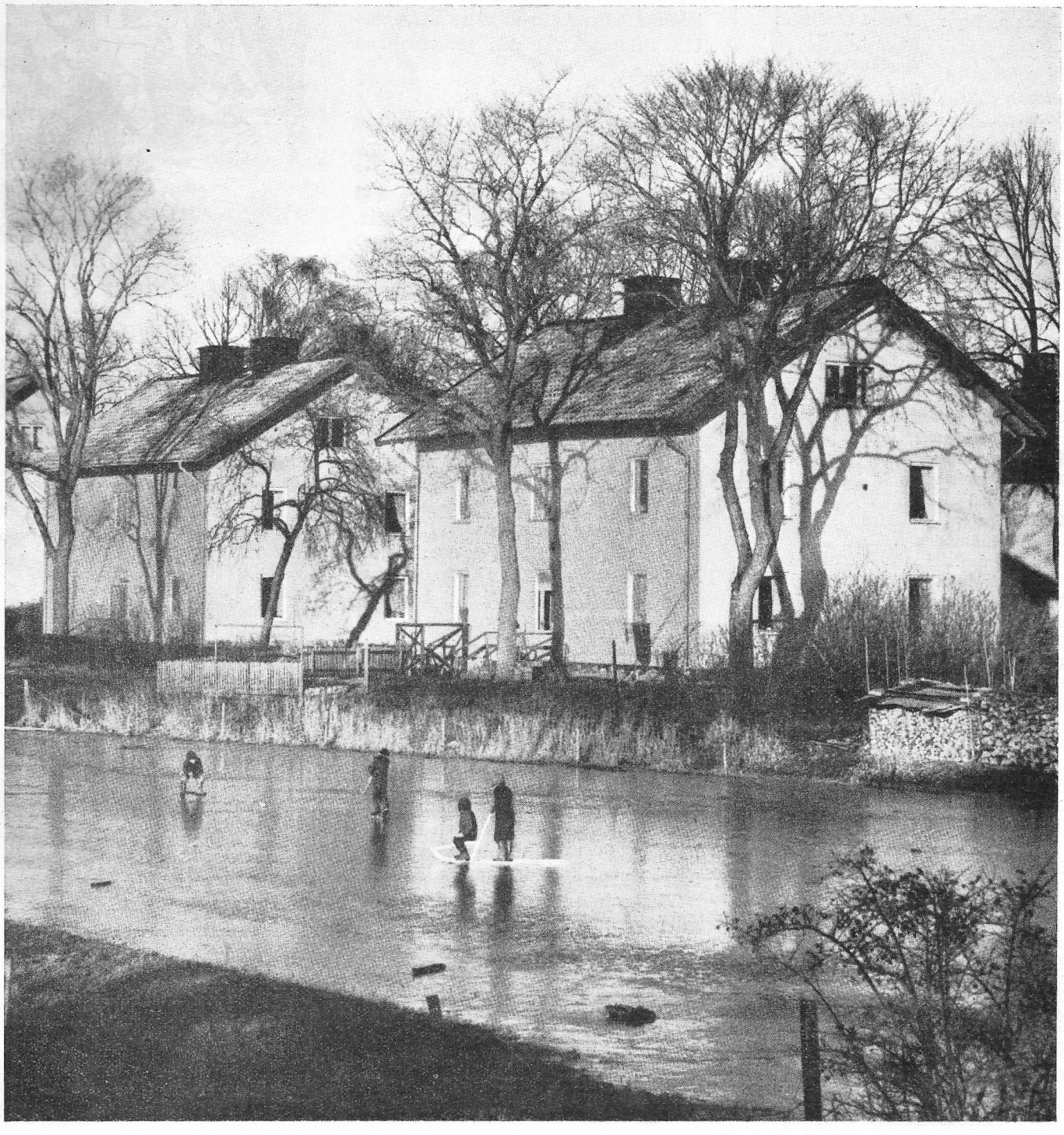

GUSTAVSBERGAREN

Utgivningsort och adr.: Gustavsberg
Postgiro 27 51 73
ÅRG. 15. FEBRUARI 1957. Nr 1

Ansv. utg.: Gunnar Andersson, Ekhaga, Gustavsberg, bost.tel. 30734
Redaktör: Gösta Dahlberg, Gamla vägen 6, Gustavsberg, bost.tel. 30359
Kassa o. Exp.: Harald Lindholm, Lugnet, Gustavsberg, bost.tel. 30080
Övr. red.-medl.: Fritz Berg, Axel Öhlund

Prenumerationspris: Helår 5:—. Utlandet 6:—

E. Olofssons Boktryckeri Aktiebolag
Stockholm 1957

INNEHÅLL:

	Sid.
Bristsjukdom	2
Forum: Ivrig, ängslig, självbestämd?	3
Hur Gustavsbergaren kommer till	4
Min ungdoms vilda år	6
I Västerled	7
I Förbifarten	9
Företagsnämnden	10
BKF 10 år	11
Saltstänk från Farstaviken	12
Fanfartrumpeten	13
Konsumspalten	14
Kommunalt	15
Ungdomens sida	17
Från Ingarö	18
Pastorsämbetet	19
Saltstänk och Kvitter 1957	20
Schack	21
Jag minns	21
Fritt Forum	22
Soliga spalten	22
Som sagt var	22
Vi gratulera	23
Brevlådan	23

Tre dikter av Argus, 2 — Forums årsmöte, 9 — Nya bostäder, 11 — Sportfiske, 11 — Skolnytt, 14 — En parisisk rullgardin, 15 — Intervju med 85-åring, 18 — 7-talet, 19 — Pensionärsföreningen, 23, — Vårdröm, 23.

Omslagsbild: Snöfattig januari 1957, men is fanns vid Kullen.

Bristsjukdom

Vi möter ibland ordet bristsjukdom. Det gäller då vanligen företeelser inom de levande varelsernas värld. Mänskor, djur och växter kan förete vissa svagheter och avvikelser, vilka har sin orsak i brister beträffande näring, sol och andra hälsofaktorer.

Detta begrepp kan säkert ges en ganska vidsträckt innebörd. Så kan många av våra beteenden härledas från brister av olika slag. Om vi ser det så, blir det lättare att förstå och komma tillrätta med vissa svårigheter, till gagn för den gemensamma trivseln.

En person hade ett stadigt rykte om sig för butterhet och surhet. Han var inte rolig att ha och göra med. Men det var i själva verket bara ett fel med honom — han saknade mod att vara fri, öppen och verksam utåt. När den sunda lusten till självhävdelse och aktivitet stängdes inne av feghet och modlöshet, blev humöret dåligt, och så fick omgivningen känna av den komprimerade olusten. Visst var det synd om den mannen . . .

Vi talar ibland om mindrevärdeskänslor. Dessa bottnar i bristen på självtillit, öppenhet och spontanitet. Lite var har vi väl någon släng av den åkomman, även om vi dessbättre inte behärskas av den. De som i detta avseende har det värre ställt än vi själva, bör ha rätt till en smula medkänsla. Kanske kan vår hjälp och uppmuntran bli ett medel till befrielse och hälsa.

Ibland tycker vi oss sakna vidsyn och tolerans i de mänskliga sammanhangen, och detta kan kännas olustigt och besvärligt. Men även här rör det sig kanske ytterst om en otrevlig bristsjukdom. Bakom själsliga reaktionen kan ligga kroppsliga skavanker. Det kan också vara andra ting, såsom brist på vänlighet och kärlek i barndoms- och ungdomsåren, som gjort sinnet hårt och omedgörligt.

Vi ska inte försvara och än mindre gilla grinighet och intolerans. Däremot bör vi förstå att varje sinnesart har sina givna orsaker. Om vi ser det så, får vi lättare för att umgås med olika naturer. Vi undgår då att förargas i onödan — och vi lyckas själva klara oss mera självsligt helskinnade genom jämmerdalen.

V. J.

Maskerad

Det är bara maskerad.
Man går här och gycklar
och låtsas vara glad.
Men bakom masken som vi lånat,
där bor vårt eget jag,
som vi glömt och hånat
— sådan är livets lag.
Om vi ej får harmoniskt spel,
då är det vårt eget fel,
ty vi har tappat våra nycklar
till lyckans estrad.

Pengar

Pengar det är silver,
pengar det är guld.
Pengar det är tillgång,
pengar det är skuld.
Pengar kan man tjäna,
pengar kan man få.
Pengar det är allting,
men ingenting ändå.

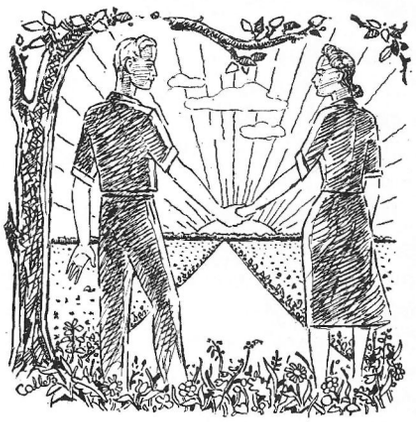

Livets stig

Det finns en liten vacker stig,
den går till dig — den går till mig.
Jag gick på denna stig en dag,
jag ville vinna ditt behag.
På halva vägen möttes vi,
du svarade ja och stod mig bi.
Vi funno lyckan där vi två,
på livets stig med våra små.

ARGUS

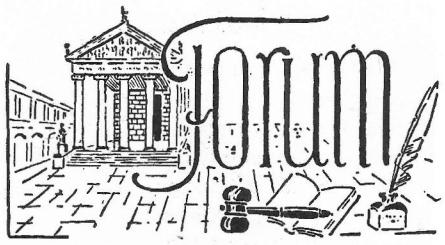

Ivrig, ängslig, självbestämd?

"Vackrare Vardagsvara" hette en propagandapublikation som Svenska Slöjdföreningen gav ut 1919. Den var författad av Gregor Paulsson och presenterade för den stora allmänheten ett nytt program för den svenska konstindustrin. Det var i samma veva som Wilhelm Kåge kom till Gustavsberg och började omsätta denna boktitel i porslinspraktiken. För ett par år sedan bad Hjalmar Olson Gregor Paulsson, som av åldersskäl stod i begrepp att lämna sin befattning som professor i konsthistoria vid Uppsala Universitet, att skriva en ny "Vackrare Vardagsvara" anpassad efter dagens situation. Gregor Paulsson slog sig samman med sin son nationalekonomen Nils Paulsson och resultatet blev den på KF:s förlag utgivna "Tingens bruk och prägel". Den har blivit väl mottagen, recenserad i många sorters olika publikationer från dagspress till fackpress och satt i gång en debatt om varor och livsstil som vi inte haft någon motsvarighet till på länge.

Det betyder egentligen inte att boken "Tingens bruk och prägel" är en tidskrift eller ett utmanande debattinlägg. Tvärtom har författarna i första hand bemödat sig om att tränga djupare in i de faktorer som formar både våra varor och vår livsstil, analyserat sammanhang mellan vardagsvarornas praktiska, sociala och estetiska funktioner och konsumenternas inställning både till den varuflod som forsar fram på dagens marknad och de behov vi konsumenter har — eller anser oss ha — i en period som hittills karakteriserats av en ständigt stigande materiell standard.

Man kan säga att denna bok angår varje människa, eftersom vi alla är konsumenter och att den dessutom är ett betydelsefullt inlägg i en allmän kulturell fråga, som rör hela det svenska samhället. Hur skall man påverka produktionen för att den skall framställa sådana varor som verkligen tjänar den stora allmänheten och vad är det egentligen för varor som bäst tjänar den stora allmänheten? Författarna menar att det är genom vårt val av varor, i första hand för hemmet och dess inredning, som vi bygger upp en livsstil. Man kan också vända på saken och säga att det är vår livsstil som avgör vilka varor vi väljer — om vi nu kan få tag på den sortens varor vi vill ha.

Hur som helst, det finns ett intimt samband mellan vad vi köper och den allmänna inställning vi har till den materiella tillvaron. Och det är i hävdandet av detta till synes enkla men ofta förbisedda faktum som bokens värde ligger. I de flesta tidigare resonemang om varor har man vanligen talat om varan som en isolerad sak, som i sig själv är praktisk eller opraktisk, ful eller vacker, fin eller tarvlig. Men i själva verket får ju tingen omkring oss en mening först vid användningen. En aldrig så noggrant varudeklarerad textil metervara blir ju olämplig om den används i fel sammanhang, ett aldrig så vackert linne passar inte som överdrag till en stoppad sits med tvära kanter; den styva linnetråden bryts. Samma tyg hade kanske passat utmärkt som överkast till en säng eller som draperi. På samma sätt kanske en träpall är utmärkt i köket men den passar inte i vardagsrummet. Och samma röda kudde (garanterat sol- och tvättäkta) kan i *en* soffa vara en stimulerande färgklick, i en annan i stället en kontrast som skär i ögonen.

Detta är ju egentligen ganska självklara förhållanden som var och en lägger märke till i det dagliga livet. Men inte desto mindre är det våra åsikter om det praktiska och opraktiska, det socialt passande och opassande och det fula och vackra som bygger upp det författarna kallar "konsumtionsstilarna".

I boken skiljer man på tre sådana, den ivriga, den ängsliga och den självbestämda. Den ivriga konsumtionsstilen representeras av de människor som vill vara först med allt det nya, de som — ofta till varje pris — vill vara annorlunda än andra och som vill skilja sig från den grupp de tillhör. Den ängsliga konsumtionsstilen följs av dem som absolut inte vill vika av från mängden eller sin egen grupp. De vill vara lika "de sina" och känner sig otrygga om de inte är det. Man kan säga att den ivrige accepterar ett mode, en nyhet eller förändring medan denna ännu är ny och inte blivit allmänt accepterad och överger denna nyhet när den blir "gammal" för att då kasta sig på nästa nyhet. Den ängslige accepterar nyheten först i det ögonblick som den blivit accepterad av det stora flertalet. Slutligen har vi den självbestämde som handlar efter eget val, antingen han eller hon därigenom gör som andra eller handlar annorlunda.

Naturligtvis är denna uppdelning i tre olika konsumenttyper en schematisk konstruktion ehuru den inte saknar underlag i verkligheten. Det är inte heller så att individen enbart är ängslig, ivrig eller självbestämd. Alla är vi troligen en blandning av alla sorterna men också blandningar med olika proportioner. Att söka tillämpa denna indelningsgrund både på sina egna och andras attityder till omvärlden och varorna är en både spännande och givande metod att klara upp sina begrepp och skaffa sig en mera systematisk kunskap om hur varor väljs. Men här är inget sagt om vilken attityd som är bättre eller sämre, vilken som ur individuell och samhällelig synpunkt är önskvärd. Fastän orden ängslig, ivrig och självbestämd associerar till "bättre" och "sämre" attityder tror jag man får akta sig för att undervärdera de två förstnämnda och övervärdera den sistnämnda inställningen. Den ivrige behöver inte vara nyhetsjägare, det kan också vara den framsynte och lättrörlige, nyskaparen och pionjären. Även i den ängsliga attityden kan det ligga en värdefull eftersinnande prövning (det är för övrigt fråga om denna beteckning är riktigt vald). Den självbestämde kan å ena sidan vara en omdömesgill självständig typ men kanske också ett "original" utan kontakt med medmänniskorna eller en känslokall individualist.

Men även om denna indelningsgrund i framtiden både kan komma att modifieras och kompletteras försvarar inte dess eventuella bristfällighet en undanflykt från frågan om vilka konsumtionsstilar vi anser vara positiva och livsbefrämjande. Strävar vi efter ett massmönster, ett gruppmönster eller ett individuellt mönster för vår livsföring och vårt val av varor?

Arthur Hald

PROVNUMMER
JAN. 1943

GUSTAVSBERGAREN

Utgiven av
Diskussionscirkeln Forum i Gustavsberg

ANMÄLAN.

Idén och personligheten.

En utsträckt hand.

Gustavsbergarens första nummer

Om Du tittar på denna tidnings omslagssida så ser du att där står angivet 15:e årg. När den årgången är klarad kan vi alltså fira jubileum med Gustavsbergaren. Det var på hösten 1942 som planerna på en tidning ventilerades med fabriksledningen och i diskussionscirkeln Forum. I januari 1943 kom nr 1, som försiktigtvis kallades för Provnummer. Nummer 2 följde i mars och nu hade Calle B ritat en omslagsvinjett, som vi nött på under åren och inte heller har lust att byta. Sidan 2 och 3 har allt från begynnelsen reserverats för "ledare och debatt" och under den välbekanta vinjetten Forum har många viktiga samhällsproblem belysts av lokala pennor. I maj 1943 kom det första "Saltstänket" med Gezelius vid gåspennan. Från år 1947 infördes hel omslagsbild på första sidan och från 1950 fick Julnumret ett mera påkostat omslag. — Det skulle vara intressant att samla samman ett register över innehållet i Gustavsbergaren under åren — ett uppdrag som med varm hand överlåtes åt en frivillig medarbetare. — Nog om detta. Det är inte min mening att här söka ge någon historik över tidningen. Men jag skulle gärna vilja berätta litet om *hur tidningen kommer till*, från önskeskissen och de första manuskripten och fram till utsändningen i brevlådorna. Det kan ju bli en handledning för den som vill ta jobbet som redaktör, när jag ledsnat eller man ledsnat på mig...

När det alltså börjar bli så dags, d.v.s. en månad före utgivningen, lägger jag upp 24 lösa blad med fasta rubriker och "önskerubriker", börjar tjata på fotografen om att plocka fram aktuella bilder och göra en omslagsbild, funderar på och skissar några ämnen till uppsatser, går igenom anteckningarna om vad sig tilldragit haver — och ringer eller skriver runt till trogna medarbetare för att få dem att sätta pennan och skrivmaskinen igång. Och så börjar manuskripten strömma in — trodde Du. Jo, Fanfar och Edla Sofia, Öhlund, Olle Hallin och Mattsson kan vara sena ibland — men deras manus kommer bergsäkert. Men de räcka inte till att fylla 24 sidor. Då ser jag över mina förråd. George Garring är en pålitlig och välvillig man, som brukar sända mig några uppsatser i taget. Viktor Johansson, en annan vän i viken, sänder troget tänkvärda saker — fem spalter räddade. — En ny omgång "utpressning" sätts igång från min sida och alltid träffar jag på någon vänlig själ. Berg åtar sig skriva en sak under Forum, Hald lånar

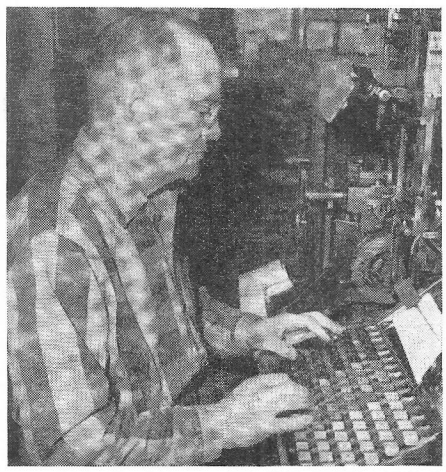

Maskinsättare Einar Alm har under årens lopp satt tusentals kilometer maskinrader.

gäst vid Kolström. Han följer också tidningen med intresse och bryter och sätter rubriker med särskild känsla. Det tycker jag förresten hela raden av tryckeriets medarbetare visar. Vi har tagit

Hur Gustavsbergaren kommer till

sin förträffliga penna till ett uppslag om våra förnämsta produkter, och sätter jag mig hårt på några stycken till, så kan jag få fram informationer av allmänt intresse. Nu har jag kanske material för 12 sidor. Några smånotiser och andra bidrag och inskaffade annonser fyller ytterligare några sidor. Resten får jag nog skriva själv.

En del av de influtna manuskripten måste jag skriva rent och putsa, bilderna ska beredas plats och storleksbestämmas — och så går då hela bingen iväg med angivande av stilval till tryckeriet — Olofssons Boktryckeri på Folkungagatan. Vi följer med.

Här träffar vi en för vår tidning intresserad stab. För Boktryckare Olofsson och hans medhjälpare finns inga omöjligheter — om vi så behöver forcera, trycka om en sida eller byta ut en bild.

Fru Hedwig Olofsson, som är vår närmaste kontakt i "typografin", har varit oss till särskilt stor hjälp med råd och dåd. Jag vet att hennes personliga intresse för Gustavsbergaren bl. a. tar sig uttryck i att hon tar slutkorrekturet som hemmalektyr för att få tidningen all right.

Handsättare Ragnar Johansson, en säker yrkesman, har gått i skola som liten grabb i Ingarö och är stadig sommarnågra bilder av dem, för att bättre visa hur tidningen kommer till.

Först hamnar manuskripten hos maskinsättaren, som har en hel del stilar att välja på. Gustavsbergaren sättes med "Ideal" det mesta med "petit mell", ett typsnitt, som amerikanska läkare funnit vara mycket skonsamt för ögonen. Typograferna har ju ett eget måttsystem, ej centimeter utan punkter (p)

Handsättarna Henry Larsson och Pierrou.
Sättningen med lösa typer utföres ännu i stort sett på samma sätt som på Gutenbergs tid.

Handsättaren Ragnar Johansson har satt och brutit alla nummer av Gustavsbergaren sedan juni 1948.

och sedan gammalt latinska namn på de olika stilsorterna. Petit = 8 p, borgis = 9 p, corpus = 10 p o.s.v. När vi vill pressa in riktigt mycket ger vi order om nonpareille = 6 p kompakt, det är då den intresserade läsaren får plocka fram förstoringsglaset. — Sättmaskinens tangentbord liknar en skrivmaskins. Matriserna föres efter radgjutningen genom en sinnrik anordning åter i sina kanaler i matrismagasinet.

Sedan tar handsättaren vid och drar

Litografen Erik Lundberg sköter kameran.

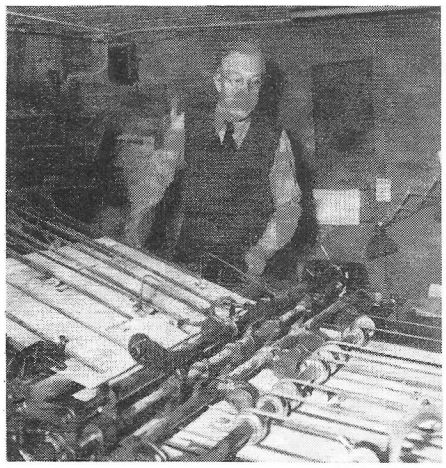

Snällpresstryckaren Carl Lundberg, 60 år i yrket och alltjämt vital.

s. k. spaltkorrektur för en första läsning, ty även den skickligaste maskinsättare kan råka slå på fel tangent eller kanske rent av redaktören vill ändra litet. Ett enda litet bortglömt kommatecken föranleder nysättning av hela raden. Ombrytningen. d.v.s. for-

Nu har Gustavsbergaren hunnit till bokbinderiet, där fröken Lisa Nyström verkat i snart 30 år.

matläggningen av hela sidan med inpass av klichéerna är också handsättarens arbete.

Av klichéerna finns det olika slag, men alla original överföres fotografiskt på en zinkplatta, som sedan etsas, retuscheras och monteras på träfot. Kemiska lappningar, som syfta till att ge hårdare tryck åt mörka partier, sättes på däckeln som spännes kring tryckcylindern men ytterligare handskurna lappningar behövs för att göra rättvisa åt de förnämliga fotografierna vi består oss med.

När jag får de första korrekturen tar det några kvällar att rätta dem och att klistra förslag till sidor och placera bil-

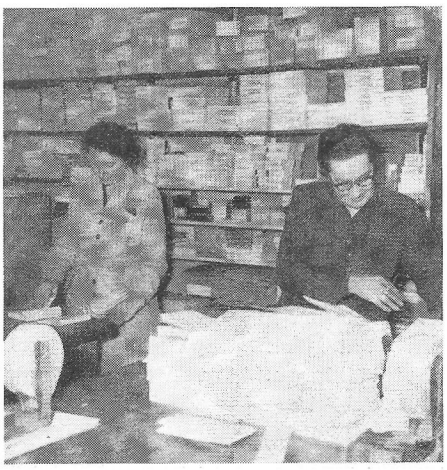

Instickning är ett av momenten i tidningens tillkomst.

der. Och när slutligen ombrytningskorrekturet kommer har jag en spännande veckohelg för att passa in puzzlet, ta bort och lägga till. Skulle det råka bli så att en sida blir tom, så måste den fyllas — eller också måste 3 sidor tas bort. Så jag försäkrar att det kan vara huvudbry!

Förarbetena och tillriktningen i pressen tar längsta tiden, själva tryckningen som utföres i en amerikansk press, går fort undan, trots att den måste passas noga och fordrar sin man.

Nu återstår falsning, instick, häftning, skärning och paketering av alstret. När så tidningsbuntarna slutligen kommer till Gustavsberg får Harald Lindholm ett bra jobb med distribueringen. Det skall tryckas kuvert, adressändringar göras på namnplåtar och uppdelning ske i poststationer m.m. Slutligen ger sig brevbäraren ut till väntande brevlådor. Och när Gustavsbergaren är i våra händer, då vilar en märkbar ro över samhället.

G. Dbg

Boktryckare Carl Olofsson tar med orubbligt lugn emot alla ev. klagomål.

Min ungdoms vilda år

("avslutande kapitel")

Året 1912 var ett bemärkelseår på många vis. Stora sjöolyckor, "Titanic" stötte på ett isberg, Odelbergs "Maud" körde på lilla grynnan och "Torskgubbens" båt sjönk närapå med "man och allt" vid kajen. Så var det ju Olympiska spelen och jag och Gustav V opererades för våra kungliga blindtarmar. Honom skrev dom en massa om i tidningen varje dag, mej gav dom fasen i, — ändå var min blindtarm lika stor som hans. Men som sagt var, "man måste vara känd för att bli erkänd". Fast nog tyckte jag att den ena tarmen kunde vara lika så god som den andra. Dom sade åt mig när jag lämnade sjukhuset: "Var försiktig med vad ni äter". Det behövde dom ej be om. Man åt inte ihjäl sig på hummer och rysk kaviar med 30 kr. i månaden.

Så det skulle då bli lätt arbete till att börja med (allt arbete är lett). Hönshuset var ett passande arbete tyckte dom. Efter en vecka tyckte varken gubben Jaenson eller hönsen att det var bra, äggproduktionen gick ner och Jaensons blodtryck gick upp. Själv kände jag mig som vanligt i sommarvärmen. Så kördes man från naturen och fåglarnas sköte in på "Hinkelslageriet" — rätt in i Sylfidernas armar. De världsliga namnen av dessa sylfider var Augusta Johnson, Hilda Palmström, Moster Algoulin m. fl. Oh, synd och nöd, oh sorg och kval, ack denna jorden är en jämmerdal...

På "Bagarns träsk" spelades bandy, Jag tror jag såg det första gången 1904. Naturligtvis skulle man göra likadant, men det fanns ju ingen bandyklubba! Far min hade en söndags-spatser-käpp med ett hundhuvud som krycka, det dög, d. v. s. så länge som hundhuvudet höll. När det var gånget kom allting till en ände, och den ändan var min. Det som var kvar av käppen drogs till mitt sammetslena slut som magneten till stål, förd och dirigerad av käppens ägare. Men nog hade dom kunnat låtit en ta byxorna av sig innan dom damma utav dom.

Nya och revolutionerande uppfinningar från denna tid var ficklampan och karbidlyktan för cyklar. Ficklampor och batterier såldes av "Manne" i Skeviksgatan. Han kunde med att sätta tungan på de två utstickande mässingsbladen säga precis hur många volt där fanns i batteriet. Om han sade "3 volt" var det 3 volt även om det bara lyste som ett kattöga. Men man hade ju lärt sig att ej argumentera med experter.

Så kom gatlyktornas tid. "Natt-Olle" var den första "Varde-Ljus"-mannen och hans efterträdare var Tunström. Följande konversation förekom vid ett tillfälle när lyktorna skulle släckas: Kalle, Joel, David och ett par till (av vilka jag höll en i handen) hade, om ej "På fjärran kust" dock "Prövat druvans must", nog av den varan för att bli retfulla. David frågade: "Ä Tunström lykttändare?" "Jo de stämmer de", blev svaret. "Va i hälsefyr släcker du för då?"

På bönemötet vittnade Tunström och läste ur den goda boken: "Vem sägen i mig vara"? Då hördes en välkänd röst långt nerifrån dörren. "Kakelmakare Tunström". "Gas-Pelle" undfick nåden en kylig vinterkväll och begav sig, fylld av salighet, på hemvägen. Emellertid var trappan hal och Pelle slant och golvet kom upp å slog till honom i ryggslutet. Utav födsel och ohejdad vana röt Pelle till "Djäk — — —", så erinrade han sig som väl var att han var frälst... "Tack å lov!"

Begravningar äro ju i regel allvarsamma tillställningar och bör därför respekteras och ej dras in i skämt. Jag kan dock ej hjälpa att jag måste dra fram en kylig vardag. Jordfästningen var över och klockarn klämde i med den passande psalmen. Prästen satte mun i strutform och hasade sig med så gott han kunde: På våren går ju syran i träden, syran här gick ej längre än till prästens näsa; men den porlade lika friskt som Ösby å och var gång droppen föll vart han litet efter med orden i psalmen, när klockarn var färdig hade prästen halva versen kvar, men han drog på till han var färdig...

Stjerna var kal på hjässan och bas på målarsalen och bodde den här tiden i Grindstugatan. Han kom en kväll och gick förbi lyktan utanför "Fredblads". Där stod några sångens dyrkare i toppform, jag tror dom höll på att gå över till den katolska läran, för dom gjorde en massa vidunderliga korstecken med benen. Men dom hälsade artigt "God afton". Stjerna blängde och lyfte på hatten, då klämde en av tenorerna i med "Klara Stjerna du som strålar".

Helmstein var en atletiskt byggd man, på ungefär fem fot i längd, med skuldror som den värsta kvartersbutelj. Han kom en dag marscherande över Snickarns träsk. Där stod "Jeppe" och anglade och hade fått ett par fina gäddor. "Stilig gädda det där Söderberg, den väger väl minst ett kilo?" Jeppe tog sej om näsan. "Nää det gör den inte, men nog fan väger den elva hekto alltid."

Så skulle ån muddras upp. För hand med en stor skopa. Basen var "Sven Anders". Så fick man tag i en rot med mudderskopan. Sven var där med yxan. "Djävla träröttter å förbannade sk-t", sade han och högg av roten. Enda felet var att det var ingen rot. Det var rikstelefonkabeln...

Var fanns den bästa frukten? Mja, Renklorna vid Bråvalla var bra, "Snufsis" Hampus var fina, Efraims Säfstaholmare var bra också. Ja det här är ju förstås bara hörsägner. Folk pratar så mycket. Barlows plommon var bra också — påstods det.

Nu har jag en bekännelse att göra. Ett brott har tyngt och plågat mitt annars rena och snövita samvete de sista 45 åren, ibland har det till den grad överväldigat mig att jag gråtit floder av tårar och förlorat matlusten för flera timmar i taget. Jag är den SKURK som i hastigt och obetänksamt mod gömde G. H. Lagerströms byxor en dag när han tog sig ett bad i "Pojkarnas badhus". Jag är så genomledsen och nedbruten efter denna bekännelse. Tro mig. Men sanningen är den, att den dyrbart älskade läraren fick vandra i bara mässingen från stranden till hemmet. Men nog såg det finurligt ut alltid. Så dom är skapade en del!

Våren var invandringens tid vid Gustavsberg. Då anlände Nils Dackes landsmän massvis. Efter att ha laddat sina dunbolster med halm från Farsta, flyttade de in i det Gröneborgska Palatset eller i Kullarna. Där var Otto och Frans och "Pettamåla" och den rödögda Stradivarius-dyrkaren Nels August Holgerson. Samtidigt anlände till vår odelade förtjusning ett välbehövligt tillskott av kvinnlig arbetskraft i form av kullor. Och dansen gick i Kullen, Stenkullen och Mariagatan, och grannarna "njöto" i fulla drag av stampet, skratten och rännandet i trapporna.

De vackraste rosor såväl som de skarpaste törnen växer på samma rot. Sorg och glädje äro nära besläktade, medgångar köpes i de flesta fall genom motgångar. Man kan ej heller döma och fördöma en persons framtid efter hans uppförande i uppväxtåren — lika litet som att man kan med bestämdhet säga att ett gott hem alltid frambringar en god medborgare. Naturligtvis äro utsik-

I Västerled

X.

"Världen är så stor så stor
Lasse Lasse liten."

Ska jag resa till västkusten eller ska jag stanna i Minneapolis för att sedan resa tillbaka i österled? Det är den stora frågan. Beskäftiga vänner i Detroit har avrått mig från att fortsätta men lika energiska pådrivare i Minneapolis har rekommenderat att fortsätta. Var det kanske för att bli av med mig? Tvehågsen, oviss och räddhågad beslutar jag mig äntligen för att fortsätta resan ända bort till Stilla Havets fjärran belägna kust. Min bussbiljett räcker ju ända till Los Angeles och har endast kostat 500 svenska kronor. Men först måste vi stanna några timmar i Minneapolis och S:t Paul. De två tvillingstäderna som ligger på var sin sida av floden Missisippi.

De två städerna ligger i Minnesota, en av de 48 staterna i USA, och den för oss svenskar namnkunnigaste staten. Minnesota blev stat först år 1858. Det är ganska märkligt att denna stat och dessa städer endast har 100 år på nacken. Av befolkningen utgöres en tiondel av svenskar eller svenskättlingar. Trodde Du att svenskan var det förhärskande språket då trodde Du fel. Överallt, i alla sammanhang förekommer endast engelskan. Större delen av de svenska emigranterna har redan gått bort. En ny generation har tillkommit. Den svenska folkspillran håller på att försvinna. Många fruktlösa försök görs för att bevara den gamla svensktiden. Ett slags Skansen som bevarar gamla folktraditioner och gamla svenska bruksföremål finns. Men allt för många vill inte kännas vid det gamla fattiga landet långt där borta under polcirkeln.

S:t Paul är huvudstaden i Minnesota. För endast några decennier sedan var det en svensk farmare vid namn Olsson som brukade den jord där staden S:t Paul numera ligger. Olssons lilla blockstuga finns fortfarande kvar, som ett minne från den gamla nybyggartiden.

Jag besöker en kyrkogård. En svenskkyrkogård. Enkla träkors, på andra ställen höga stenar i granit. "Här vilar Anders Per Jonsson, han fick aldrig återse sitt gamla land" står det inristat i den grovhuggna stenen. Längtan till det gamla landet går igen i allt. Jag möter en gammal kyrkogårdsvaktmästare. Han är svensk, men bosatt här ute sedan 50 år. "I skolan i Sverige läste jag ofta om den stora floden Mississippi men då kunde jag väl aldrig drömma att få leva här större delen av mitt liv", säjer den gamle mannen på sin brutna svenska. "Här ute kommer jag snart att vila vid stranden av den stora Mississippifloden". Den gamle torkar en tår från kinden och jag tar ett hastigt farväl för att fortsätta min resa.

Och jag reser längre och längre in i landet. Det känns underligt, spännande och oroligt. Jag har rest 260 svenska mil men jag har lika lång sträcka kvar innan jag kan doppa min fot i Stora Oceanens böljor. Det är bara att knalla på. Bussen, den moderna prärievagnen, kör sina modiga 120 kilometer i timmen. Det är god stämning i bussen. Bekvämt nedsjunken i en fåtölj kan man lukta sig till minst tio olika kulturer bland passagerarna. Alla lika måna om sin egenart och sina särdrag.

Vid min sida sitter en ung indiska i vita långbyxor, sari och högklackade skor. Hon har rödlackerade naglar och utströmmar en doft av eau-de-cologne, och en del odefinierbara kryddor. "Å, att resa är att leva", säjer hon på en god engelska som till och med jag kunde begripa. "Tänk alla dessa människor som reser i flock, låter sig ledas efter ett bestämt schema, ja skickas iväg som hermetiskt tillslutna paket på tåg eller flygplan. Vad ser de, vad upplever de? På sin höjd förnimmer de bullret av motorn från det fortskaffningsmedel som för dem från den ena platsen till den andra. Monsieur, monsieur! Tänk att få åka buss, stanna var man vill, leva som man vill, träffa intressanta människor. Å monsieur, detta är väl underbart, är det inte, säj." "Ja, det är rätt trevligt", säjer jag på min entoniga engelska. Men genast tänker jag: Detta borde väl kunna säjas bättre, med andra och mera poetiska ord kanske. Därför säjer jag vänd till den indiska flickan: "Jag älskar bussresor." — "Å min monsieur! Att älska, att uppleva kärleken under en bussresa det är det stora undret, det välsignade undret som övergår allt annat". — Har hon missförstått mej? Hennes ögon sprutar eld. Hur ska detta egentligen sluta. Bussen gör en tvär gir och stannar. Vi är framme i Bissmark. Indiskan försvann. Jag återser henne aldrig. Kanske var det bäst så.

Ett rastställe är som en oas i öknen. Åtminstone för den som reser med buss. Jag tar fram min karta och min färdbiljett. Biljetten visar att resan ska gå genom staterna Nord Dakota, Montana, Washington och Oregon.

Vi åker vidare. Staten Montana är som ett stort spökaktigt månlandskap. Här utbreder sig den skrämmande prärieöknen i all sin vildhet. Aldrig hade jag kunnat tänka mig jorden så stor och himlen så ändlöst vid. Är det hundra mil du ser åt väster eller mera? Vänd dig om och det är likadant åt öster. Det blir vidare och vidare, ju längre du betraktar det. Man kan resa i timmar mot horisonten och den flyr ständigt undan. Prärigräset växer högt och frodigt, det är som ett stort gräshav. Vi har nu åkt i över sex timmar och fortfarande syns bara himmel och jord. Det lider mot kväll. Den första kvällen på den andra dagsresan. Solen sänker sin glödande kula ned i prärihavet och färgar prärien röd, mörkröd , mörkbrun och slutligen svart. Det har blivit natt. Långt, långt borta kan man uppfatta tjutet från prärievargar, de jämrar sig alltid då solen går ned.

Och det vart morgon den tredje dagen. — Morgonsol över Prärien! Finns

---

terna större, men där finnes bevis på motsatser och tyvärr många av dem.

Visst gjorde man rackartyg i ungdomsåren. (Det kanske sitter i ännu). Nog snöt man väl några äpplen, här å där, hartzade på fönster och lurade en och annan gädda från ån till stekpannan, "Lånade" ett lakan från Hultmans klädstreck, tog det på sig och skrämde dagsljuset ur hans piga sent en kväll med ett B-u-u-uu. I stället lämnade man med glatt hjärta några nävar hår i utbyte, tog också upp kollekt i form av dagsedlar, en del elaka människor fick för sig att mina öron var nå'n sorts handtag. Och man konsumerade en hel del hasselsoppa men i det stora hela vart det jämnstruket d. v. s. när man fått sin tillstrykning så jämnade det andra ut sig . . .

George Garring

det något skönare, något vackrare? Skönheten består i himmel, tomhet och tystnad. Det blir sinnebilder, symboler över människans ensamhet och tillvarons storhet.

Vi rusar fram över Prärien som ibland övergår till öken. Men snart ändrar landskapet form. Det börjar bli skogsklädda åsar. Vi passerar ett indianreservat. Husen är byggda på pålar och samlade i en by. På avstånd liknar det en grå oformig massa.

Vi ser nu grovt tillyxade hus, det är farmare som slagit sig ned i dessa ensliga trakter. Här finns den vilda västern i all sin primitiva prakt. På nytt öppnar sig vida slätter, men detta är inte prärien, nej det är bördiga slätter. Här finns stora sjöar och präktiga skogar. Bussen arbetar sig fram vidare, men den arbetar tyngre. Stigningen blir allt mera märkbar. Det blir allt tätare mellan hållplatserna. Förklaringen kommer snart. — Långt borta i horisonten reser sig väldiga höga bergsmassiv vars höga majestätiska fjällkammar försvinna i vita moln. Det är Klippiga Bergen, som reser sig fyratusen meter över havet. Hur ska vi kunna komma med bussen över dessa väldiga berg som är dubbelt så höga som Kebnekajse?

Man måste beundra den tekniska fulländning som kännetecknar dessa bussar som bit för bit orkar forcera de väldiga motlut som finns i denna svårframkomliga terräng. Efter flera timmars körning, ständigt uppåt allt högre och högre når vi så äntligen den högst belägna platån på Klippiga Bergen. Här ligger det metertjock snö. Väldiga plogförsedda traktorer håller dock vägarna farbara. Luften är tunn och genomskinlig och utsikten är storartad.

Nu bär det iväg nedåt. I rasande fart vid sidan av jättestup. Ett fel på bussen och vi är alla förlorade. Men allt går väl och vi är framme i Spokane, som är vägdelare mellan Seattle och Portland. Jag tar bussen mot Portland. Denna stad som näst Minneapolis, hyser de flesta svenska emigranter i Amerika.

Vi passerar nu de stora skogarna, skogskamperna, där så många svenskamerikaner arbetat. På stora områden är skogen skövlad. Fortfarande finns det kvar lämningar efter sågverk som ligger och ruttnar ned. Ett stort utevärdshus ligger på en bergsluttning där ett trehundra meter högt vattenfall störtar ned. Här gör vi den sista rasten innan vi företager intåget i Portland. — Och nu är vi där. Veckan i Portland var höjdpunkten av mina upplevelser i Staterna. Men de vackraste upplevelserna har aldrig blivit nedskrivna. Det blir de inte här heller.

Jag reser ned till det soliga Californien. En resa så himmelskt vacker att ord till beskrivning falla platt till marken. Det blå gnistrande havet, de vita stränderna och de olivgröna palmdungarna. Men även här är det stora slätter och höga berg som skär sönder skyn. Och så har vi den röda skogen. Jag har gått mellan stammarna i denna förtrollande skog vars stammar kan bli ända till etthundra meter höga. Den klassiska bilden av en bil som kör genom en urholkad trädstam är ingen saga. Nej, det finns ännu större exemplar av skogens jättar. Jag har varit in i ett träd vars trädstam var inredd som affär där man sålde diverse krimskrams. Tio personer (kunder) fick plats vid disken. På ett särskilt utställningsområde fanns husvagnar till salu. De var gjorda av urholkade trädstammar.

Och San Francisco, staden som är byggd på de sjuttiosju kullarna. Staden med världens krokigaste gata, och den största kinesstaden utanför det egentliga Kina. Där bor 35.000 orientaler och utgör ett pittoreskt inslag i stadsbilden. Snövita hus finns inbäddade i rosor på de grönskande kullarna. Ja, landskapet, vägen, staden, allt är mycket vackert. Blommor och frukt på samma träd, evig sommar. Och runtom, uppe vid horisonten, en gördel av snötäckta berg under blå skyar. Och borta bortom bergen, bortom de blå skyarna, bortom tid och rum, där finns alltid längtan och drömmen att ännu en gång få återse det gamla landet Sverige. — Resan i Västerled är slut.

A. ö.

Universitetet i Arizona ligger vackert inbäddat i tropisk grönska. Lektionerna pågår ofta i det fria och palmerna utgör ett gott skydd mot den brännande solen.

Den andra bilden visar den amerikanska storstaden ...

Semestern passar det bra att tala om nu. På fabriken har man reserverat tiden 15/7—3/8. Man tror att det blir som varmast och härligast den tiden.

Uppsala Stadsteater har sin trogna publik i Gustavsberg och Folkan var välbesatt när den duktiga ensemblen spelade "Turturduvans röst" den 28 januari.

Daghemmet skall få filial i Åkerlyckan, som nu också ombyggs med lägenheter. Verksamheten i Hästhagen kommer därvid att överflyttas till de mera rymliga lokalerna i Åkerlyckan.

"Hälsoår 1958" räknar Folksam med. Ett led i detta arbete är åtgärder i förebyggande hälsovård och arbetsträning. Samarbete är inlett med Dr Åkerbladh från Statens Arbetsklinik och även Korpidrottsförbundet kommer med i bilden. Den 18 januari gjorde man studiebesök vid Gustavsberg, där Dr Åkerbladh demonstrerade sin provbuss och en av våra anställda svettades i cykelgenometern. Därefter följde en stunds diskussion i vilken även representanter från fabriken och kommunen deltog.

Resos lokalavdelning hade informationsträff i Bergasalen den 15 februari, varvid redogörelse lämnades för möjligheterna att ordna kortare och längre gruppresor. Efter kaffe och bordssamtal visades en vacker färgfilm om en resa till Paris med buss.

Finsk mässa hölls i kyrkan den 24 februari med predikan av pastor Juhani Rekola. Efteråt samlades man i Bergasalen till kyrkkaffe, sång och musik. Ett 50-tal finska medborgare i Gustavsberg med omnejd hade mött upp.

Röda Korsets Gustavsbergskrets höll årsmöte i Bergasalen den 20 februari. Verksamhetsberättelse, som nämnde goda insatser i hjälparbetet, godkändes och Greta Hallin omvaldes som ordf. Vidare förekom musik och kaffe och ett intressant kåseri med tjusiga bilder om Japan av kapten Åke Alprichter.

"Radhusmästerskapen", den av Bäckström & Co. stiftade skidtävlingen för ungdom 8—14 år, samlade den 16 febr. trots miserabelt väder, 27 startande. Genom försäljning av tidningspapper och tombuteljer hade man fått ihop priser till samtliga deltagare.

Porslinskurs nr 3 för avdelningsföreståndare m. fl. i våra konsumtionsföreningar startade på Gustavsberg den 24 februari och skall pågå till slutet av mars. Studierna omfatta praktiskt arbete på våra fabriker och teoretiska studier kring försäljning, lagerhållning, planering, reklam m.m. På programmet står också föreläsningar i kooperation, diskussioner och studiebesök i Måleråas, Enköping, Slöjdföreningen och en rad av andra institutioner och kontaktorgan.

Porslin heter ett nytt kursbrev i Brevskolans serie om Husgeråd. Det har skrivits av Arnold Erderyd, omfattar 55 sidor med många bilder och frågeställningar. Ett bra studiematerial för den som vill veta mer om porslin och få bättre varukännedom.

Folkparken har årsmöte den 15 mars och kan redovisa en god verksamhetsberättelse för 1956. Tillgångarna omfattar c:a 54.000 kr. i fastigheter och inventarier och i bank c:a 14.000 kr. Mot det står bl. a. skulder i andelskapital på 59.000 kr. — Folkparkssommarn räknade in c:a 11.000 besökare medan biografen ståtar med 33.000 gäster. — Den planerade golfbanan och nya toaletter beräknas bli färdig till årets säsongstart i maj. Lekplats, parksoffor och blommor har varit uppskattade arrangemang under den gångna säsongen. — Under det nya året planeras ombyggnad av friluftsscenen.

Forum

Forum hade fredagen den 22 febr. 1957 sitt årsmöte på Gustavsbergs Värdshus.

Ordföranden Gunnar Andersson vände sig i sitt hälsningsanförande särskilt till de inbjudna: damerna, doktor Harald Hald, doktor Per Holm, konstnär Stig Lindberg, f. d. riksdagsman David Norman och arkitekt Olov Thunström.

Till att leda dagens förhandlingar valdes Gunnar Andersson och till sekr. Fritz Berg. Av verksamhetsberättelsen framgick att Forum under de senaste åren inte haft sammankomster i sedvanlig utsträckning, men att styrelsen under det kommande året hoppades kunna fullfölja den plan som uppgjorts. Liksom tidigare hade Forums huvudsakliga uppgift varit utgivandet av tidningen Gustavsbergaren, som nu tack vare Gustavsbergs Fabriker och Gustavsbergs kommun fått en stabilare grund att bygga på. Typografiskt och innehållsmässigt hade tidningen fått erkännande från många håll. Till alla, som medverkat till framgången, framförde styrelsen ett varmt tack.

Styrelse- och revisionsberättelser lades med godkännande till handlingarna. Vid de därpå verkställda valen omvaldes till styrelse och redaktionskommitté Gunnar Andersson ordf., Fritz Berg sekr., Harald Lindholm, kassör, Gösta Dahlberg, huvudredaktör och Axel Öhlund vice ordf. Till revisorer valdes Elis Sander och Gunnar Mattsson.

På styrelsens förslag invaldes Artur Hald, David Norman och Ruben Edkvist som medlemmar i Forum.

Sedan en del medlemmar framställt önskemål om tätare sammanträden förklarade ordf. de egentliga förhandlingarna avslutade och överlämnade ordet till doktor Artur Hald. Denne inledde ett samtal över "Tingens bruk och prägel". Efter att ha dragit en parallell mellan Roms forum och föreningen Forum och kallat värdshuset för Gustavsbergs Akropolis övergick talaren till att referera och kommentera Gregor och Nils Pålssons bok Tingens bruk och prägel. Anförandet framfördes på ett trevligt om än något akademiskt sätt.

I den följande diskussionen framhöll doktor Bellander att våra fostrare bör ta de vackra tingen till hjälp i arbetet för trivsel i umgänget mellan människor. Artur Teglund undrade om det finns någon entydig definition på vad som är konst, om en vanlig människa törs säga att något är fult, som alla experter säger är vackert. Doktor Hald svarade omedelbart med ett teoretiskt resonemang som mynnade ut i att om man lägger in känsla i det som man skapar och om detta kan uppfattas av en annan så är det konst. Så var det dags för kvällens mest skarpa inlägg, som kom från doktor Per Holm. Han opponerade sig mot den moralism som kommit fram under diskussionen. Doktor Holm kunde inte förstå att man valde livsstil i och med att man valde möbler eller att man måste ha saker, som var godkända av Slöjdföreningen för att bli ansedd som en bättre människa. Då hade tiden runnit i väg så pass att ordf. Gunnar Andersson tyckte det var tid att avsluta, vilket han gjorde med att tacka alla som gjort inlägg och framför allt alla som lyssnat, ty ingenting går upp mot en god lyssnare.

Fritz Berg

Vid det här laget förbereder vi oss på årets första månadssammanträde. Bäst att rätta till slipsen, ty det glunkas om att TV-kameran ska titta på oss. Till protokollet kan antecknas att förslagsverksamheten noterade 39 premierade förbättringsförslag 1956 och att premiesumman var kr. 2.410:—. Ett antal minnesfat och bokpremier kommer att utdelas vid årsträffen i mars, då även en jubileumspremie utdelas. Mera om 10-årsjubiléet här bredvid.

Olycksfallsstatistiken visar fina siffror för 1956. Det var 54 olycksfall mot 64 1955. Antal fall pr 100 årsarbetare blev 5,8 mot 6,9 året före. Sjukdagarna var 983, men det är att märka att 379 av dem är resultat av vinterhalka och kanske litet oförsiktighet på färd till arbete. — Skyddskommittén har varit på studiebesök vid Televerket i Nynäshamn. En fin och välordnad fabrik, som kunde uppvisa endast 0,7 proc. olycksfall under det gångna året. — Vår samaritkurs är i full gång med 60 deltagare varje tisdag i Bergasalen. Studieverksamheten är förresten just nu som livligast. Fem grupper om tillsammans 90 deltagare brottas med ekonomiska frågeställningar i "Gustavsbergsorientering 1956—57" och på Strandvik pågår en stor kurs i arbetsledning för avdelningschefer och förmän. Den ledes av civilingenjör Tore Porsander. — Omsättningen av personal håller sig till c:a 10 proc. Det är brist på yrkesvana arbetare i 30—40-årsåldern, några utländska arbetare ha sökt andra jobb. Genom nybyggnaderna och inflyttning dit har halvmoderna lägenheter blivit fria för nya medarbetare. Några ungerska ungdomar har beretts arbete och bostad, och vad tiden lider får vi väl också räkna med att en del svenska ungdomar är beredda att rycka in på vår marknad. I höghusen i Lugnet har vi en växande reserv.

BKF har firat 10-årsjubileum. Därom mer på annan plats. KF-företaget i Gustavsberg kan fira sina 20 år och Gustavsbergaren 15 år. Så nog kan vi göra 1957 till jubelår. HPF kan om de så vill fira 130-årsjubileum i år!

God fortsättning!
Sekr.

Förslagsverksamheten 10 år

Egentligen var vi inne på förslagsverksamhet redan 1939, då företaget första gången inbjöd till pristävling om förslag till arbetsbesparande åtgärder. Men det var först 1946 som vi fick en fastare organisation, med idélådor och en granskningskommitté, bestående av representanter både från arbetare, ledning och teknisk expertis. Vi var alltså några år före Saltsjöbadsavtalet och kan nu notera en tioårig verksamhet i denna form och anda.

Under åren 1946—1956 har i det närmaste 200 förslagsställare levererat omkring 350 förslag, av vilka 320 ha premierats. I premier har under denna tid utgått 26.000:—. Från år 1950 infördes utöver premierna "diplom", d.v.s. ett minnesfat med tillägnan och namn, och vi har överlämnat 176 dylika. Från år 1952 beslöt vi att instifta bokpremier till dem som förse oss med nya uppslag men redan fått "plaketten", det gör 75 böcker, som förslagskommittén skrivit sin tillägnan i och överlämnat vid den sedvanliga årsträffen.

Från varje år tar vi här ett prov på förslag och finner då *1946* att *Erik Alvar Eriksson* kom med ett förslag till *automatisk isolatorpress*. Han har varit trogen genom åren och står i särställning med ett 25-tal förbättringsförslag. Året *1947* tar vi som exempel ett förslag av *Sven Lindahl* till omkonstruktion av *sprutbox*. Det gav sedan idén till våra sprutskåp av globform. För *1948* väljer vi ett av *Reinhold Westerbergs* förslag, t. ex. en *oljeavskiljare*. *Ivan Berglind* och *Einar Hedberg* fick ihop ett förnuftigt sättningsförslag *1949* och ur *1950* års skörd väljer vi *Anton Kocks fixtur* för målning som exempel på ett fint förslag. Ett utmärkt uppslag att skydda *fabriksstämpeln vid glasering* renderade *Olle Andersson* premie *1951*. Ur de 45 förslagen *1952* kan vi som exempel nämna ett förslag av *Oskar Johansson* på *automatisk start* för bladmaskin. År *1953* hittar vi *Åke Nässéns "Åtgärder mot stopp i press"*, *1954* lämnar *Arvid Olsén* in ritningar på en ny *konsol och stolpe* till kyldisken och *1955* nämner vi som prov *Karl Gustavssons tryckluftsbroms*. Från senaste året kan vi ta *Evert Johanssons* uppslag att laga *siktduk*. Alla dessa är några prov ur en rik samling goda förbättringsförslag, som till 90 proc. resulterat i metodförbättringar, och materialbesparingar.

För att inte betunga företagsnämnden med förbättringsförslagens behandling har vi som bekant särskild förslagskommitté. Den består f. n. av 8 man med Artur Teglund som ordförande och undertecknad som sekr. Övriga ledamöter är Anders Steen, Carl Wiberg och kontaktmännen Birger Lindberg, HPF, Sven Wahrenberg, TPF, Sven Svensson, BKF, och Gösta Erixon, KPF.

I särskilda förslagslådor finns fack med papper och kuvert för förslag. Blanketter kan också utlämnas direkt av sekreteraren. En gång i månaden töms lådorna och kommittén samlas för att bryta breven och granska förslagen. De registreras och sändes sen som regel på remiss till fabrikschefer och annan expertis för yttrande. Vid nästa sammanträde tar förslagskommittén förslagen och remissyttrande under prövning och fastställer premien. — Om förslagsställaren önskar vara anonym behöver icke namnet utsättas, men en talong tjänstgör som legitimation. Och då behövs namnet för utkvittering av premie och för "diplomet".

Ett grundvillkor för en god förslagsverksamhet är att inlämnade förslag icke skall resultera i minskad arbetsförtjänst eller sämre arbetsvillkor. Några problem i den riktningen har vi inte heller haft. Belöningsformerna bygger på uppskattning, där riktpunkterna är alla de premier som utbetalats under åren. Endast i undantagsfall har vi behövt göra noggrannare beräkningar över tids- och materialvinst. Till förslag som icke kan realiseras, men bakom vilka ligger ett visst arbete, utbetala vi som regel en uppmuntringspremie.

Tack vare att vi har protokoll och register över förslagen kan vi bordlägga förslag för att avvakta utvecklingen och chanserna för förslagets tillämpning. Vi kan på så sätt efterpröva ett förut premierat förslag som visat sig utfalla över förväntningarna och kanske öka på med en tilläggspremie. — Det gäller också att tillse att praktiska förslag faktiskt förverkligas.

Vid årets träff — 10-årsträffen — har kommittén beslutat tilldela några förslagsställare som under denna tidsperiod åstadkommit halva dussinet av prima förslag en jubileumspremie. — Vi tror att flera förslagsställare blir ihågkomna nästa gång vi passera en milstolpe.

Vad förslagskommittén vill eftersträva i fortsättningen är en närmare kontakt med förslagsställarna och medverkan från alla håll att göra verksamheten smidigare. Den skall vara en trivselfaktor, ett uttryck för positiv inställning i ett gemensamt jobb och en vilja att göra initiativ för en bättre produktion.

Gösta Dahlberg

Badkarsfabriken 10 år

Livets små stunder ska njutas i skön harmoni, tänkte man tydligen på Badkarsfabriken, som i anledning av sin tioåriga tillvaro passade på att göra en ståtlig fest i Bergasalen den 9 februari. Festkommittén dukade upp en förstklassig supé med dryck, och vid varje kuvert låg en redogörelse för de 10 åren, kompletterad med en rad bordsvisor av märket "Lukas". På estraden tronade ett badkar fyllt med blommor och med inskription i guld: BKF 10 år. Som en förnämlig krydda på anrättningen spelade självaste Charles Redlands orkester både till sång och efterföljande dans. Ingenjör Wahlgren tolkade badkararnas vilja till samarbete och laganda och harangerade och förärade en rad av kontaktmän till BKF var sin röd ros. Gustavsbergschefen framförde gästernas tack och till BKF:s folk ett tack för gott arbete. Han sade sig tyda inskriptionen på estradens badkar till "Bättre Kar Framdeles". På Hjalmar Olsons förslag avsändes ett hälsningstelegram till Albin Johansson. — Axel Öhlund talade sedan som fackföreningens representant och erinrade om det förhållandet att arbetarna nu för tiden hade helt andra möjligheter att göra sin stämma hörd och att delta i ett samarbete framåt. BKF var ett uttryck för ett gammalt önskemål att öka industrin i Gustavsberg för att få ett bredare underlag i utvecklingen. —

Och så jazzades och buggades det till morgontimmen. Men så hade man också en orkester som det svängde om. Tillåt mig gratulera Forsman, Johnson & Co för utmärkta arrangemang!

Dbg

Nya bostäder

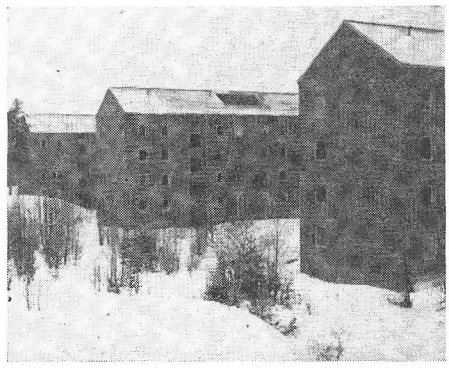

Vid det här laget har bostadsföreningen Bergets 4 hus i Hästhagen blivit färdiga och fyllts av bostadsrättsinnehavare. Lägenheterna äro på 3 rum och kök, rymliga och praktiskt inredda, och har också enligt vad vi erfarit emottagits med tillfredsställelse.

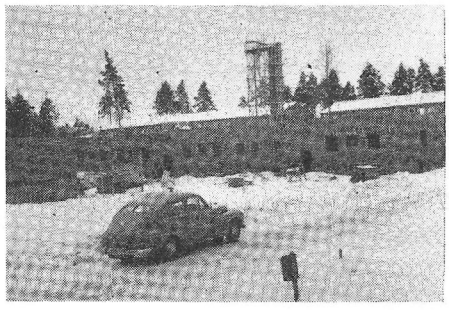

I Lugnet är man nu igång med en ny rad av byggnader i stil med tidigare uppförda. Här är det kommunen som är byggherre. Husen utföras med samma vackra röda fasadtegel som de tidigare byggnaderna och beräknas bli klara under året.

I sinom tid får vi väl anledning återkomma med nya bilder. Under planering ligger nämligen höghus på Kvarnberget.

Sportfiskeklubben

hade årsmöte den 22 febr. på Folkan. Styrelsen med Calle Wiberg som ordf. omvaldes. Nästa år fyller klubben 10 år och man beslöt att högtidlighålla detta med en liten jubileumsfest. Då olaga fiske och olovligt fiske visat tendens att tillta gör klubben några erinringar här nedan.

S. k. "ryckning" av strömming, vilket i princip tillgår så, att man utefter pimpellinan monterat ett antal trippelkrokar med vilka man rycker fast strömmingen, när den uppträder i stora stim, betraktas av fiskeexpertis som en form av ljustring och är förbjuden. Denna upplysning lämnades vid årsmöte med Stockholms läns Fiskevårdsförbund av fiskeriintendent Sjögren som svar på en fråga, hur myndigheter och yrkesfiskare ser på detta slags fiske. Yrkesfiskarena har skrivit till myndigheterna med begäran om åtgärder för att skydda strömmingen. Fiskevårdsförbundets årsstämma beslöt enhälligt, att i skrivelse till länsstyrelsen uttala sitt stöd för yrkesfolkets uppfattning.

Vad är skillnaden mellan olaga fiske och olovligt fiske? Med olaga fiske menas fiske, som bedrives i strid mot gällande lagbestämmelser eller av länsstyrelser utfärdade bestämmelser av mera lokal natur. Olovligt fiske innebär att man ej har tillstånd av fiskerättsinnehavaren att bedriva fiske på hans vatten. Olovligt fiske (tjuvfiske) bedömes av domstol i regel som svårare brott än olaga fiske.

Gustavsbergs Sportfiskeklubb har tidigare varnat och motat bort tjuvfiskare från sina vatten, men från och med i år har man börjat åtala dem. Fem man har i år dömts till böter, förlorat sina redskap och ålagts att utgiva skadestånd till klubben.

Vilket vårväder!

Almanackan envisas med att skriva början av februari, men väderleken befinner sig i slutet av kattmånaden. Detta är mitt vinterväder. Mitt och bränslenämndens, i någon mån även elektricitetsverkets. Eftersom jag fortfarande är bohuslänning från kustbandet, där ingen snö blir mer än nattgammal och regn och dimma behärskar vintermånaderna, så är det här vädret för mig som en barndomsmelodi. Så jag plaskar alltså omkring på min mammas gata och tar näsdropp och sjöblöta ungar med jämnmod.

Men det finns saker

som ger mig den olösta gåtans grämelse. Till exempel den nöjeslystnad som griper annars sansade och hårdflirtade Gustavsbergare i mitten av januari. Vad betyder nu detta springande på revyn? Om det inte är nöjeslystnad är det då nyfikenhet? Eller är det till att bli besviken så till den milda grad, att man tycker att det kunde vara lagom till Johanssons en trappa ned eller till Viran och Berra på söder. Och för den skull sprider smittan vidare. Eftersom jag har en trasa med i byken borde jag vara tacksam över detta sakernas välsignade tillstånd, men jag är alltså betänksam. Egentligen var det väl så också att mina kära vänner ansträngde sig till det yttersta för att upptäcka vad som kunde tänkas bära min signatur. För att skratta på rätt ställe. Varefter de samt och synnerligen gav upp glada tjut där den andre göken gagsat upp sig. Så nu lägger jag upp. (Varför härmar Skatan Göken? Kraxa med kråkorna hon! Red. anm.) Hur sa?! Jaså, ja då får jag väl hitta på något annat att hota med. Själv skrattade jag åt det där Rune Malm nystade ur sig vid sidan av manuskriptet. Utom när han påstod att Strandskatan hade lagt ett ägg. Det var lögn. Vilket härmed dementeras. Va sa jag nu då, det gör de samma. Folk tror vad dom vill i alla fall.

Annars var kritiken mycket lärorik. Dels fick man veta att denna revy var bättre än den i fjol, dels att revyn i fjol var ett strå vassare än den i år. Att det numret var en sjudundrande smörja, att samma nummer var det avgjort bästa. Att den visan var si och varför inte så. Varför det enda jag åtminstone är riktigt övertygad om är, att jag fortfarande har ryggen därbak. Eller har jag inte det?!

Apropå kritik,

så läste jag i ett kolorerat blad med sinne för kultur, att det bara är skenhelighet när en del människor yttrar: "Kritisera bara, gott folk, jag vet inget mer stimulerande än kritik." Ingen normal människa tycker om att bli kritiserad stod det. Skönt, då är jag alldeles kolossalt normal. Jag har alltid, bokstavligen stått redo att rusa in i första bästa buske när någon närmat sig i kritiserande syfte. Och jag är i stånd att ge vilket uppdrag som helst på båten om jag vädrar att därav kan komma en och annan känga. Folk har försökt inbilla mig att det berodde på överkänslighet. Men det är den högsta och renhårigaste formen för ett normalt beteende, och hör sen, folket. Det där om buskar, påminner mig om: Så går vi runt kring ett enrissnår, enrissnår ,enrissnår, eller — Du får inte vara me på våran julgransplundring!

Vi ska ha både tårta å glass!

De ska inte du, haha. Jajamensan vi har ett väldigt schå vi mödrar i granutkastartid. Själv brukar jag ge sjutton i julstädningen och tar överhuvudtaget hela julstöket så rationellt som möjligt med tanke på den oerhörda nervbelastning som julgransplundringen utgör. Hos oss är det riktigt tokigt. En av alla våra söner råkar ha födelsedag som kolliderar med granens ändalykt. Man kan ju inte tänka på allting. Det drar med sig att det liksom måste vara dubbeltraktering för att man inte skall bli beskylld för mannamån. Varför våra ungar har ett bra utgångsläge för den allmänna skrytvalsen. Och det begagnas, isynnerhet av den lille mellankillen på två och ett halvt. Men det gick inte så bra, när han i en paus, när dom andra ungarna hämtade andan, drämde i med: Ässå ska vi ha pilsner! För övrigt var det ju inte riktigt med sanningen överensstämmande, så långt har vi inte sträckt oss än, men vem vet var det slutar.

Att detta är ett mansamhälle,

det kan väl bara mycket deprimerade toffelhjältar tvivla på. Hur var det med eken vid Ekvallen?! Den stod pall i flera år. Fanfar gjorde ettriga anfall mot den, ändå reste den på det oförskämdaste, sin murkna krona mot himlaljuset. Ända tills jag pep fram att jag tyckte att den var vacker. Då hann man inte nysa förrän den låg stympad, avslöjad och förrådd i sluttningen ned mot idrottsplatsen. I allt sitt ihåliga elände. Men det var onekligen ett effektivt sätt, det skall jag använda vid flera tillfällen.

Tycker ni om

att gå till tandläkaren? Alltså vi bortser från det ekonomiska och fäster endast avseende vid det fysiska obehaget. Jaha, ni säger de, ja det är nog det vanligaste. Det finns de som påstår att det ligger mest på det psykiska planet. Att det rent ut sagt är en inbillning, detta med skräcken och smärtan. Det tror inte jag. I min fatalistiska ungdom ansåg jag det under min värdighet att erkänna fysisk plåga. Så jag försökte låtsas som om det var rena nöjet att sitta bekvämt tillbakalutad i tandläkarens stol. Men jag lyckades aldrig att ens inbilla mig själv att jag trivdes. Fast en urtjusig man i vitt lutade sig över mig och allting. Numera räknar jag detta att få vara rädd och att få visa det till de värdefulla mänskliga rättigheterna. Undra då på att våra ungar med fasa ser fram mot tandläkardags. Det går ju an när de får tur i början av terminen, men i år dröjde det tills i januari för skolsonen och hans kamrater.

Nog var det som en vandring till Getsemane, den morron då den oundvikliga tandlagningsdagen var inne och den började mycket riktigt med diverse toalettbesök. Mycket tröst hade jag inte att komma med, teg finkänsligt om överdriven snaskförbrukning. Han gick med sin olycksbroder, utan ett ord på vägen.

Ensam med min dammsugare

och småbarnen, slog det mig en tanke. Vad förstörde våra tänder då, mina och mina jämnårigas? Snask? I krisbohuslän på tjugo- och trettiotalen?! Försök med något annat. Vår matsedel lämnade intet övrigt att önska ifråga om enkelhet. Men när vi kommit upp i en ålder då vi kunde betala våra tandläkarräkningar själva, före dess var ingen lagning aktuell, då blev det granna, kritvita löständer för många, många av oss. En skicklig tanddoktor klarade med ett nödrop mina framtänder, oxeltänderna var ett minne blott. Men vad orsakade förfallet? Spiggen sill, salt fisk, hårdsaltat fläsk, groft bröd och skummad mjölk, potatis och morötter?

En dag den bliver dock aldrig så lång att inte dess afton skall stunda. Så står det i en gammal psalm av gott märke. Sonen kom hem från tanddoktorn, glädjestrålande. Inga hål, frågade jag miss-

FANFAR-TRUMPETEN

Fanfar lyfter luren

från den kollektiva samtalsapparaten . . . trea ..... . nolla..... . fyra ..... . etta ..... . sexa ..... . piip! En kvinnlig 'ingenrädderförvargen'-röst jublar i hans öra; — Edla-Sofia här! — Så'n tur då, säjer Fanfar och presenterar sig. Som svar får han ett typiskt kvinnligt, flämtande 'åh!' dock utan svärord efter, vilket han nästan väntat sig, eftersom Edla alltid gett honom ett intryck av att vara allergisk mot myndighetspersoner. (Fanfar är ju med i styrelsen för blåsorkestern.) Han framför sitt ärende: — Jo lilla Edla, jag vill bara tacka för dina erkännande ord om mina skriverier i Gustavsbergaren och ..... hurså? — — Uppmuntran åt nybörjare? Hm ..... var snäll och avbryt mej inte, Edla! Som sagt ..... jag tackar! Tyvärr har inte alla människor samma goda smak som du i litterära ting. Så frågade mej t. ex. några kompisar på Sanitet, f. d. kompisar numera förstås, om vad mitt julopus egentligen gick ut på. Ja, på den där revyn av Lergöken och Strandskatan undrades det t. o. m. om mitt opus var en julrebus, vars lösning skulle inflyta i detta nummer. Men revyförfattare är ju folk med föga djupsinne och förmodligen var avsikten blott att infria deras löfte om att 'alltid retar det nå'n'. Nu blir det ingen sådan lösning, för mina skriverier är avsedda för folk som kan koka soppa på en spik, bokstavligt talat, och därmed jämnt. Skulle det däremot finnas någon hederlig människa som helt objektivt vill undersöka om det han inte förstår har något litterärt värde som inte behöver förstås, då vill jag rekommendera min 'litteraturvärdesundersökningsmetod'. Kunskaper i algebra samt någon kännedom om Einsteins relativitetsteori räcker för att man skall kunna få ett tillförlitligt svar genom denna metod.

Man ersätter alltså

alla dunkla meningar med x, y, z eller ö, därefter tar man första bokstaven i första ordet av varje mening, som är begriplig. Det dunkla på ena sidan av likhetstecknet, det begripliga på den andra. Sedan hyfsar man det hela på övligt sätt, förkortar, fuskar etc. Gör man rätt (och vem gör inte det?) då blir det antingen bokstäverna S.M.B. till svar eller också bokstäverna S.B.S. De förstnämnda betyder 'skriveriet mycket bra' de sistnämnda betyder ..... nej, det skall inte avslöjas men den förste, som kommer till mej efter den förste och med den rätta lösningen, han blir bjuden på kaffe. Det var väl fiffigt, Edla? — — Jo, jag menar det. Använd metoden själv, Edla! Inte för att s. k. kända namn behöver vara osäkra på sina alsters värde, men det kunde kanske vara av intresse att få detta s. a. s. vetenskapligt bekräftat. Tyvärr är inte metoden användbar för kritik av formgivande konst; så Anders Liljefors kan i lugn och ro fortsätta med sina stenåldersexperiment. Men ..... avbryt mej inte Edla! Det finns knappast något som jag gillar bättre än diskussion, bara folk inte ideligen avbryter mej. — — — Diktator? nej, kära lilla Edla, tvärtom!

Du ska veta

att jag, precis som den där fransmannen 'vahannuhette', alltid är beredd att offra livet för yttrandefriheten, även i de fall där yttrandena går mej emot. Fick t. ex. inte du förklara din kärlek till hr Ek på Ekvallen, utan att jag bannade dej för det? Visst fick du det. Men nog förbluffade du mej. Hade det varit en ångestpoet, en — itisk konstnär eller en Harmageddonprofet, som förälskat sig i EKSKRÄLLET, då skulle jag förstått. Men DU! Du som är så dynamisk! Nej, lilla Edla, jag vägrar att tro det. Nu har i alla fall vägförvaltningen tagit bort den utan vårt hörande, och det har dom all heder utav. Ett samhällsträd får icke ge främlingen ett intryck av att slöhet och oföretagsamhet är rådande i samhället. Hur orätt vore inte detta! Den där sluttan ner mot plan kan bli vacker, må du tro. En bred stentrappa och små rosenbuskar på ömse sidor och en härlig utsikt mot det ståtliga, färggnistrande byggnadsverk, som inom en inte för avlägsen framtid skall uppföras där. Ja, jag menar den planerade parkhallen förstås och inte någon oplanerad tvättstuga. Acke Björkman säjer att scenen kommer att bli av storstadsmått och av modernaste slag. Tänk dej, att spela revy där! Aj, aj, aj!

På tal om att spela

så kommer blåsorkestern att konsertera i Bergasalen söndagen den 17 mars kl. 18. Du är hjärtligt välkommen. Vi kommer att försöka med en modernisering av orkestern och med gästspel av Ulla Andersson och Rune Malm. Det låter väl intressant? — — Två flöjter, tre klarinetter, tre saxar, tre horn, tre trumpeter, tre basuner, två blåsbasar, en kontrabas och så trumma. Orkesterplacering à la Hollywood, andra små överraskningar att förtiga. Rock en Roll, Offenbach, saxsoli etc., etc. allt i modernaste tappning, ingår i programmet och biljetterna, som bara kommer att kosta två kronor, är det allt bäst att köpa i god tid.

Ja, lilla Edla, det var visst något du hade på hjärtat? — — Vad jag svarade kompisarna? Ingenting, Edla. Jag är ju ingen Ritola och bildseendet är ju faktiskt den enda möjligheten för många människor att få situationer och sammanhang klart för sig. Detta är naturligtvis inget fel i och för sig men ger just ingen marknad åt 'det dunkelt sagda, det dunkelt tänkta', och är det inte, Edla-Sofia, just det dunkla, som sätter andarna i rörelse? Från mörkret stiga vi mot ljuset, säjer skalden och ..... nej, Edla lilla, nu har jag faktiskt inte tid att prata längre. Du kan väl ringa mej någon gång. Ring till fabriken för det skulle vara så roligt om högtalarna en dag förkunnade att växeln sökte herr

Fanfar.

---

troget? Fyra, svarade grabben glatt. Nu har det blivit för mycket för honom, tänkte jag förskräckt. "Du kan aldrig tro vicken kuli tanddoktor vi hade, han bara lattjade hela tiden, de kändes knappt alls", berättade delinkventen. Efter kom hans kamrat och förtäljde samma saga. Jag var mållös. Vilken prestation! Den överglänste Råttfångaren från Hamelns och ormtjusarens ur Tusen och en natt. Kan man få beställa tid? Det där var ju faktiskt ett bevis för tesen om den psykiska faktorns betydelse vid tandlagning. Ingenting är riktigt bergsäkert här i livet. Måtte jag nu åtminstone ha ryggen bak.

Edla Sofia.

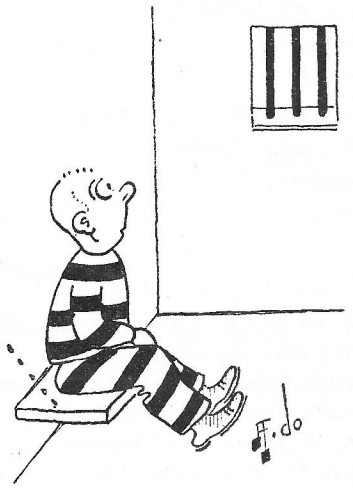

— Idag ä de så varmt så man skulle ha en fil.

Konsumspalten

Någon gång på eftermiddagen fredagen den 28 december inregistrerades den sjunde miljonen från årets början i vår förening. När vi sedan drog slutstreck blev summan för hela året 1956 7.078.114:— kronor, med en ökning av 701.336:— kronor eller 11.0 procent. Om man beräknar att prisstegringarna på de varor vi förmedlar är c:a 5 procent så är alltså något över hälften kvantitativ ökning. Vi har ju fått den nya butiken i Lugnet, som sålde för 260.701:— kr. från den 8 maj till årets slut. Detta är dock inte helt nyförsäljning ty ett stort antal av dessa kunder-medlemmar gjorde tidigare sina inköp i andra av föreningens butiker. Inflyttningen i de nya bostadsfastigheterna i Lugnet och Hästhagen samt den pågående utbyggnaden i Lugnet bör medföra att vår varuförmedling kommer att få ökad omfattning.

Ser vi tillbaka på det år som gått så har investeringarna i fastigheter, inventarier, inredningar och lastfordon varit rätt omfattande. Ombyggnaden i Villagatan har tagit den största andelen, följd av investeringarna i Lugnet och Hästhagen. Trots dessa stora utlägg är den likvida ställningen mycket god. Bokslutet föreligger färdigt och har kontrollerats av såväl de lokala revisorerna som KF:s distriktsrevisorer. Sedan tillfredsställande avskrivningar verkställts redovisas ett överskott, som möjliggör 5 proc. ränta på insatserna och 4 proc. återbäring. Verksamhetsberättelsen kommer att sändas ut till medlemmarna under personliga adresser. I denna kan var och en taga närmare del av siffrorna. Distriktsstämmorna börjar söndagen den 17 mars i Värmdö bygdegård. I Gustavsberg samlas första distriktet tisdagen den 19 mars och andra distriktet onsdagen den 20 mars. Stämmorna förläggas i år till Bergasalen och börjar klockan 19.30. Förutom förhandlingar blir det musik, utlottning och film. En av filmerna, "I Österlen", berättar om kiviksbygden i Skåne och dess många fruktodlingar. Det är ett av Sveriges vackraste hörn som här skildras i tjusiga färgbilder. "Vi och vårt", en KF-journal, som innehåller en rad glimtar från det kooperativa verksamhetsfältet. Vi förväntar att det kommer att bli välbesatt dessa kvällar i "Bergakungens sal".

Kassakvittoräkningen pågår för fullt och i början av april bör allt vara registrerat och färdigt så att återbäringen kan sändas ut.

I januari månad hade vi den sedvanliga realisationen i textil och i februari månad hade sko sin "rea", som det nu kallas i modern tid. Modeväxlingarna är nu så snabba att det fordras stor uppmärksamhet på lagerhållningen och det är därför viktigt att genom kraftiga prisnedsättningar sälja ut i tid. Många av våra medlemmar passade tillfället att komplettera sina förråd av vitvaror under Vita veckan i februari månad.

I likhet med tidigare år kommer vi att ha tillfällig försäljning av mjuka mattor i möbelbutiken i början av april månad. Textil annonserar i denna tidning om tyger, som är lämpliga att ha "när det våras ibland bergen". Sedan kommer i god tid vårens och sommarens färgglada tyger och gardiner fram i skyltningar och exponeringar. Omställningen med tanke på en ljusare årstid kommer även att ske i andra avdelningar. Ännu kan det bliva aktuellt med både snö och isutrustning, men det kommer ändock en vår...

G. M—n.

Skolnytt

Överlärare Vilhelm Gezelius har varit tjänstledig för sjukdom från och med den 10 nov. 1956 till terminens slut och därefter haft semester intill den 2 febr. 1957. Under sistnämnda ledighet har överlärare Gezelius besökt sin son i Cyracau och tillsammans med denne per flyg gjort rekreationsresor i Mellanamerika och U.S.A.

Folkskolläraren Fritz Berg har under samma tid tjänstgjort som tillförordnad överlärare med fil. kand. Elsy Nicklasson och Karin Ahlqvist som vikarier.

Till ordinarie adjunkt i Ca 27 i ämnena geografi och biologi har skolstyrelsen enhälligt förordnat fil. kand. Karin Håkansson från och med den 1 jan. 1957, och till ordinarie folkskollärare i Ca 23 i ämnena modersmål och historia har från samma tid förordnats folkskolläraren Sven Eriksson.

Folkskolläraren Karl Olov Gustavsson har återinträtt i tjänst och är från årsskiftet klassföreståndare för pojkklassen 5c i Ekedalsskolan.

Folkskollärarinnan Inga-Britta Holm, klassföreståndarinna för klass 6c har beviljats tjänstledighet från och med den 11 mars med folkskollärarinnan Stina Holm som vikarie.

Som vikarierande ämneslärare i matematik, fysik och teckning har för vårterminen anställts teknolog Gunnar Nyström.

Föräldramöten har hållits med klasserna 5c, 1a, 1b, 1c, 6a, 6b och 6c. Samtliga har varit välbesökta och stärkt kontakten mellan hem och skola.

Bland besök i skolan kan nämnas konsulent Spångberg från skolöverstyrelsen, som var speciellt intresserad av engelsk-undervisningen, elever från Tollare Folkhögskola, två sakkunniga från skolöverstyrelsen, som ville ha underlag för arbete med kursplaner för yrkesundervisningen i 9y, överlärare och tillsynslärare från Laxå, språklärare Roland Dupuis samt lärarkåren från Kolbäcks enhetsskoledistrikt.

Vid sammanträde med särskilda skolstyrelsen den 18 dec. 1956 avtackades ordf. Georg Lundgren, som på grund av hälsoskäl avböjt återval. Skolstyrelsen överlämnade till sin uppskattade ordf. en vas i Grazia med inskriptionen: "Tack för 22-årigt ordförandeskap". I tacktalen underströks det förtjänstfulla sätt på vilket ordf. lett skolstyrelsens arbete under för skolväsendets utveckling i Gustavsberg många och händelserika år. Som ett ex. på hur stor expansionen varit framhölls att första staten som Georg Lundgren klubbade fast löd på 65.803 kronor medan den sista ökat till 1.111.613 kronor. Lärarkåren i Gustavsberg uppvaktade med en bokgåva. I sitt svarstal framhöll ordf. det goda samarbetet med överlärare Gezelius, betygade sin glädje över de bevis på uppskattning han fått från lärarkåren och skolstyrelsen och tillönskade skolan en lyckosam utveckling under kommande år.

F. Berg

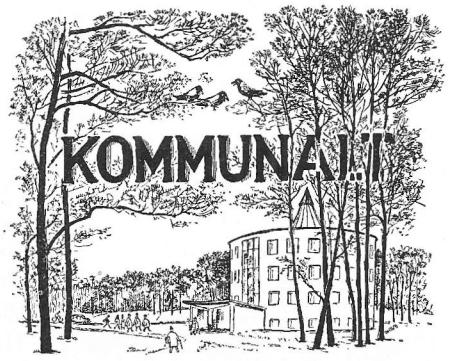

Under den varma vintern i år har arbetstakten på byggena kunnat hållas uppe. Det tycks heller inte vara brist på byggnadsarbetare. Det märker man i Lugnet. Sedan de fyra *hyreshusen* vid Rutens väg nu är klara och bebodda har grunderna till fyra nya hus växt fram och man är redan i höjden med två byggkroppar. Några affärs- och verkstadslokaler håller på att inredas i hyreshusens bottenvåningar, bl. a. en grönsaks- och fiskaffär. En mindre syfabrik är även snart där installerad. I slutet av året torde ett samhälle på cirka 1.000 människor ha växt fram i Mörkdalsskogarna.

I kommunens *egnahemsområde* i Lugnet kämpar nu grävskopan från morgon till kväll i bergknallarna. Det röjs för väg, grävs diken för vatten och avlopp. Högst ett tiotal egnahemsspekulanter kan dock räkna med att komma ifråga i den här etappen och det är osäkert om någon i år skall kunna påbörja sitt husbyggande där.

Fattigvården gick definitivt till historien vid 1957 års ingång. Socialhjälpslagen trädde då i kraft och därmed ströks ordet fattigvård ur lagtexter och annat. Socialhjälpen i Gustavsberg fungerar dock i stort sett som tidigare, då man redan under fattigvårdslagens tid här anpassade socialvården efter nutida samhällsförhållanden och idéer. Hjälpen heter alltså nu socialhjälp och den nämnd som handhar detta kallas *socialnämnd.*

Gamle hedersmannen *Georg Lundgren* avgick vid årsskiftet från sin post som ordförande i folkskolestyrelsen. Under sin ordförandetid har han fått vara med om en enorm utveckling av skolan med bl. a. den nioåriga enhetsskolans införande, uppförandet av Kvarnbergsskolan. Förre vice ordföranden, Harald Persvret, har övertagit ordförandesysslan och i hans ställe har Erik Nilsson trätt till.

Ytterligare en mångårig förtroendeman har lämnat sitt kommunala uppdrag, nämligen pålitlige *Georg Boox,* som avgick som vice brandchef vid årsskiftet. De båda förtroendemännen hyllades av kommunalfullmäktige vid årets sista sammanträde.

Kommunen, som enligt förra kommunala rapporten, inköpt central mark i Gustavsbergs samhälle, har nu även lagt sig till med ett gott stycke av *Ingarös* jord, nämligen 246.000 kvm vid Brunn. Även detta markköp har gjorts i avsikt att få ett centrumområde i kommunens ägo för samhällelig planering. Marken har köpts av AB Skärgårdstomter för 126.000 kronor.

För Ingarös del har vidare beslutats om inrättandet av en tvättstuga vid Pilhamns skola. Syföreningen Enkronan har satsat grundplåten på 8.000 kronor och kommunen lägger till resten av kostnaden, som beräknas till 25.000 kronor.

Den s. k. *värdshuskommittén,* har lämnat förslag att Värdshusets nuvarande tjänster, bibehållas för samhällets behov och att källarmästare Lundin får driva rörelsen på kontrakt med kommunen. Kommunalfullmäktige har sedan godkänt detta och vidare beslutat att skolbarnsbespisningen skall tillsvidare fortgå på Värdshuset och att ett närmare samarbete mellan källarmästaren och skolans ledning därvid skall hållas.

Y. N.

En parisisk rullgardin

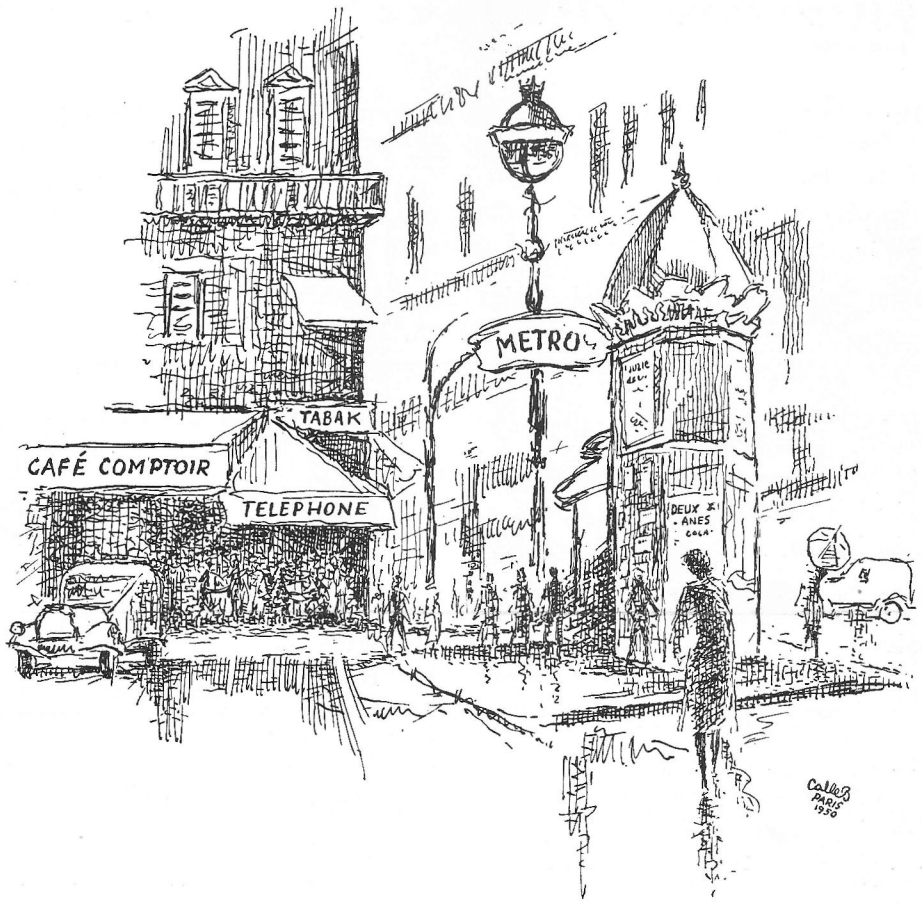

Det ligger en dansklänning på en stol. Den har nyss blivit färdig. Den skimrar som pärlemor. Den har många små flitiga stygn...
Azaleorna blomma som bäst med skära blommor, men bortom dem ser jag apelsinträdet. Det bär frukter som börjar gulna.
Jag ser metrons skylt över valvbågen och den parisiska höga gatlyktan. Vi gingo snett över den lilla trekantiga öppna platsen, förbi Café Comptoir, när vi skulle köpa vårt vin hos vinhandlaren. Som artigt erbjöd sin stora korkskruv. — Tänk, att fara så lång väg och glömma korkskruven!
Gatan är nyspolad och ren. Solen lyser och kastar reflexer på de blekgula, nygräddade "les baguettes" i nätkassen. Vin, bröd och ost — ja det räcker. Kanske också en kopp svart kaffe — javisst!
Hon, som hade sytt dansklänningen, håller på med att stryka in tvätten... "Jag är trött monsieur, nu går jag och lägger mig!" Och monsieur drar upp rullgardinen med det målade parismotivet. Tittar på månen, tittar på termometern. Brrr — 10 minusgrader. Snön glittrar på vägen. Det är långt till sommaren. Och det var 7 år sedan de voro i Paris...
Men innan monsieur släckt nattlampan har han läst sagan om Bronssvinet, H. C. Andersens vackra berättelse från Firenze.

Monsieur

När det våras...

Dräkttyg 100 % kamgarn i två moderna färger, bredd 150 cm. 26:— kr/m.

★

Ylle-tweed
lämpligt till klänningar och kjolar, färg: ljusblå och beige, bredd 150 cm. 17:— kr/m.

Damstrumpor "Vinetta"

Feststrumpa art. 1930 15 den 5:75
Mellanstrumpa art. 1947 20 den 4:75
Promenadstrumpa art. 1959 30 den 5:90

Gardiner. Inredningstyger. Filtar. Täcken. Madrasser. Kuddar.

Från vår fabrik i Lammhult
Trevliga matbord med Formicaplatta.
Storlek 75×110 med tilläggsskiva 75×30 cm. 120:—
Storlek 75×80 med 2 utdragsskivor ..... 146:—

Från Danska kooperationen
Stol av bok, svartlackerad eller naturbonad pris 29:50 resp. 26:—

Fördelaktigt pris på Skumgummimadrasser:
80×195× 4 cm. 108:—
80×195× 5 „ 117:—
80×195×10 „ 181:—

Tak-, golv-, vägg- och bordsarmatur.

I Fölungen... →

Vårens leksaker för sandlådan.
Påskartiklar.

Väinö Linnas: "Okänd Soldat" ... 7:25 — 9:25
Harry Martinsson serie ..... 6:50 — 9:75

Nytt från Helene Curtis:

"Enden"

ett medicinskt schampo 7:50

Tillfällig försäljning av handväskor börjar omkring 15 april

Varför gå sur - när det finns Gislaved!

Gröna Cirkeln
Rost 3 (Lättrostat)

Guld Cirkeln
Rost 4 (Mellanrostat)

Kung Kaffe
Rost 6 (Fullrostat)

Konsum Gustavsberg
Fruvik · Grisslinge · Lagnö

UNGDOMENS SIDA

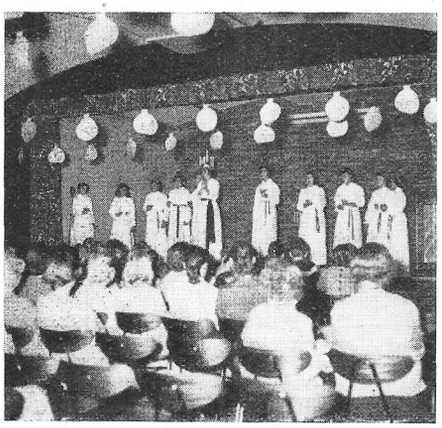

O tider, O seder!

"Barn nu för tiden älskar lyx, de har dåliga vanor, föraktar auktoriteter, visar ingen respekt för vuxna och älskar att pladdra i stället för att läsa läxor. Barnen är nu tyranner i stället för slavar i hemmen. De reser sig inte längre när äldre personer kommer in i rummet, de säger emot sina föräldrar, pratar i sällskap, kastar i sig maten vid bordet, lägger benen i kors och tyranniserar sina lärare."

Sokrates (400-talet f. Kr.)

En reflexion och en parallell ger sig själv: vilken himmelsskriande skillnad mellan ungdomen i Stockholm nyårsnatten, som gick ut för att slå sönder den frihet, den i så rikt mått åtnjuter, och den ungdom i Ungerns huvudstad, som icke tvekade att ge sitt liv för frihet, lag och rätt.

Eskilstunakuriren (1957)

Ungdomsträffarna avslutades till Jul med Lucia, modigt och duktigt framförd av ett 10-tal flickor. Att man både kan och vill sjunga visade 140 unga röster, då Lergöken provade ett nytt allsångsblad. Man hann också med en tävling i "Tjugo-frågor-stil" innan Arne Lamrins orkester under stormande bifall tog estraden i besittning. Det blev applåder, visslingar och stampningar. Och ännu mera jubel när orkestern spelade upp till en stunds dans. Kvällen avslutades med skämttävlingar, ledda av Hilding Ohlson. Några bilder finns med på den här sidan. I mitten längst ned intervjuar Arne Larsson Sveriges försvar och anfall i bandy, Yppe Palmqvist och Leffe Fredblad. Ett populärt inslag vid startsamkvämet på nyåret. Den 14 februari hade man åter allsång, den 21 februari talade Brand-Johan om brandskydd och den 28:e övade man gammaldans. Den 7 mars är Bergasalen upptagen, men det kanske blir utflykt i stället. Den 14 mars gör Posten ett propagandainslag för lönsparandet och den 21 mars planeras en

trafikkväll. Den 28 mars bjuder eleverna på högstadiet ett program.

Tävlingen om Bergacupen i bordtennis har kommit i otakt, då flera uteblivit. De som vill vara med och tävla kan anmäla sig till kvällens värd varvid ett bord reserveras för dessa matcher. Det blir utslagsserie på tre game.

Ett antal vackra turistaffischer i ram lyser nu upp tegelväggarna, nya högtalare och skivspelare är under inmontering. Det är resultatet av ungdomslotteriet och anslag från fabriken.

En ny fritidsgrupp för flickorna har startat, en s. k. Evakurs, förlagd till Kommunalhuset på tisdagskvällar.

Bergarådet består nu av Anita Dahlqvist, Rigmor Moberg, Britt Lindqvist, Leif Göthe och Lars Andersson. — För den som här vill göra något för ungdomen, leder Ungdomsträffarna ut på ett tacksamt arbetsfält. Vi väntar också att ungdomarna själva ska vara med och hjälpa till som hittills.

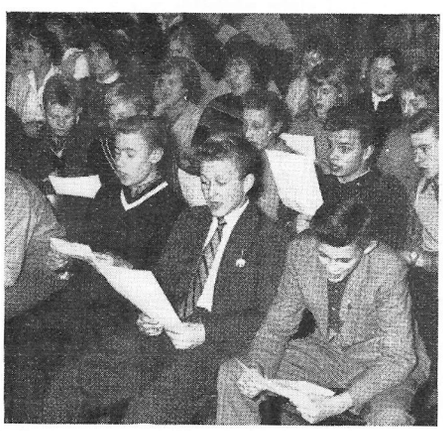

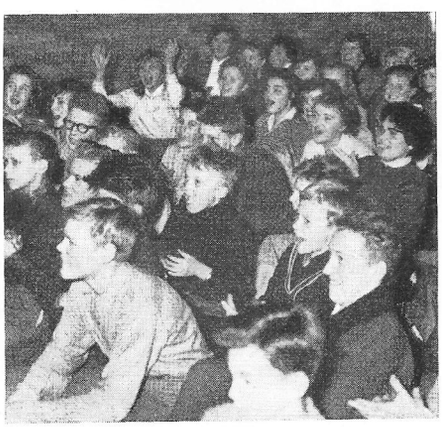

Från Ingarö

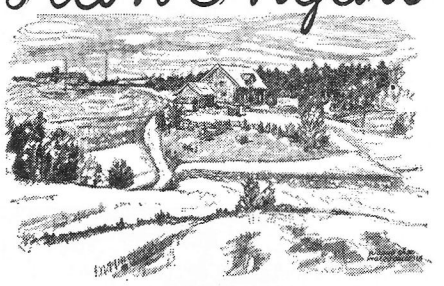

Kommunen har av AB Skärgårdstomter inköpt 2 områden på Ingarö tillsammans 250.000 kvm till ett pris av 126.000 kronor. Det ena söder om Brunns gård omfattande 63 st egnahemstomter det andra norr om Brunns gård. Här ska bli Centrum och ett grönområde. Kommunalnämnden har sökt byggnadstillstånd för Vattenverk och ledningar upp till den tidigare dragna ledningen, som går ned till skola och ålderdomshem. Tillståndet hoppas man få i vår så att arbetet sedan kan påbörjas. Pensionärshemmet är nu under tak och torde bli färdigt till midsommar.

Toalettfrågan i Pilhams skola har nu ordnats. Tvättstuga för allmänheten kommer att iordningställas under skolan.

Pensionärsföreningen har hållit sitt första möte för året med 47 st. medlemmar. Lika många till finns det och dessa önskas välkomna till årsmötet i mars. Pensionärsföreningen vill särskilt tacka Konsum för en trevlig fest.

Ingarö Filmcirkel fortsätter med sina filmaftnar 1 gång varje månad och samlar fulla hus.

Ingarö arbetarkommun hade årsmöte den 17/2 1957. Två nya medlemmar invaldes så medlemsantalet är nu 30. Årsmötet avslutades med musik och kaffe.

Prästval kommer att hållas i vår i Ingarö församling. Tjänstförrättande kyrkoherden i S:ta Klara församling Doktor Torsten Wanngård har utnämnts till kyrkoherde i Skarpnäcks församling och därmed upphör hans tjänst i Ingarö.

S. L.

Gustavsbergs Systuga

för hjälp med tillklippning och provning håller öppet

måndagar mellan kl. 17—19
tisdagar mellan kl. 14—16

Lokal: FOLKAN

Ledarinna: fru Ella Lindahl

Intervju med en 85-åring

En kväll i februari följde jag med Gustavsbergarens "flygande", d.v.s. fotografen med nyanskaffad bil, ut till Ingaröhemmet. Det var snöyra och blött, så det kändes skönt och varmt att kliva in i dagrummet och att välkomnas av föreståndarinnan Helga Karlsson. I sin ägandes gamla gungstol satt föremålet för vårt besök och vår intervju, fru Hulda Hallberg. Vi är gamla bekanta så hon hälsade glatt igenkännande och lät oss få en pratstund. Samtalet gled givetvis in på gamla tider. Fru Hallberg berättade att hon är född på Utö. Då gruvarbetet tog slut därute sökte hennes far som många andra arbete vid Gustavsberg, som på den tiden började segla upp som storindustri. Utöborna hämtades med pråmar, som bogserades in i Farstaviken. Fru Hallberg minns också datum — det var d. 18/4 1875. Chef var den då 29-åriga brukspatron Odelberg. Familjen fick flytta in i Kullen 1, som då var nybyggt. Fadern fick börja som bergsprängare. När Hulda blev gammal nog började skolan i Övre Stenhuset och där blev hon bl. a. klasskamrat med Knut Andersson. Vid 10 års ålder fick hon gå ner till fabriken för att bära skräp i rågodsmagasinet. Det var den tidens yrkesorientering. Vid 12 års ålder var skolan slut och då fick Hulda börja på målarsalen.

Under de första åren brukade familjen ro ned till Utö för att fira midsommar. En roddtur på 16 timmar. Man fick tre dagars ledigt från fabriken. På dessa tre dagar rodde fadern 32 timmar.

Hulda växte till i ålder och visdom, gifte sig, fick flera barn. Tre av dem var ute och hälsade på sin mor på 85-årsdagen.

Maken blev 46 år. Han var vid den tiden — 1915 — karott- och handmodellsformare. Arbetstiden var lång, från 5.15—21.30, några fläktar och utsug fanns inte på den tiden. Han stod ut i porslinsdammet i 23 år. Nu fick fru Hallberg hugga i för två. Sonen Erik på 14 år fick jobba med kollossning, ett hårt arbete för en så ung pojke.

Så har livet gått vidare. Nu är fru Hallberg gammal och ej så stark, men humöret är gott. Hon har fått en fristad på Ingaröhemmet, där hon delar rum med sin gamla granne, fru Jarl. Några av sina egna möbler har hon kvar, bl. a. en byrå och den kära gungstolen. Hon visar oss sina fotografier på barn och barnbarn. "Se här är sonen som arbetade i fabriken, han är numera pastor i Hälsingland."

För 10 år sedan, alltså 75 år gammal, for fru Hallberg ensam ut till paradiset på Utö, för att titta på familjens gamla stuga, och för att säga farväl åt födelsebygden. Nu har hon slagit sig till ro, tacksam för den vård hon får på Hemmet. Ljuspunkter är också när barnen kommer på besök. Men hon är ledsen att hon inte kan sticka dem strumpor som förr, för det var hennes käraste sysselsättning.

Till 85-årsdagen hade kommit många telegram, blommor, tårtor och annat gott. Vi gjorde vårt bästa att smaka av godsakerna. Och när vi måste bege oss på hemväg, avlöstes vi av Filadelfiaförsamlingen, som hyllade den gamla med sång och musik.

Rolf

"Julfemman 1956"

Kommittén för "Julfemman" kan som vanligt redovisa ett ypperligt resultat av sitt arbete. Gustavsbergarna sviker inte när det gäller en god sak. Julkonserten den 16 dec. gav det hittills bästa resultatet ekonomiskt, inte mindre än 853:—. Den musikaliska underhållningen stod i klass med det som bjudits föregående konserter enligt mångstämmiga vittnesbörd från publiken, som fyllde kyrkan till sista plats.

Med frikostiga bidrag från Gustavsbergs Fabriker, Gustavsbergs Konsum, Lottakåren, Röda Korset och enskilda personer fick kommittén en summa på 2.857:— kronor till sitt förfogande och därmed möjlighet att glädja gamla i Gustavsbergs storkommun till julen 1956. Julhälsningen med gåva överlämnades personligt av den förstärkta julkommitténs medlemmar. Ett varmt tack till alla, som med sina bidrag hjälpt till att hålla denna för Gustavsberg speciella tradition vid makt.

Fritz Berg

Födda.

1956

Den 23 nov. Lena Maria, d. t. Nils Lennart Ekström och h. h. Marianne f. Pettersson.

Den 4 dec. Eva Kristina, d. t. Tord Billy Forsberg och h. h. Ruth Solveig f. Andersen.

Den 5 dec. Ingela Maria, d. t. Carl Folke Öhlin och h. h. Julia Irene f. Johansson.

Den 8 dec. Susann Kristina, d. t. Nils Martin Brännström och h. h. Ingegärd Elvira f. Lindberg.

Den 9 dec. Anna Maria, d. t. Kjell Roland Östby och h. h. Margit Emma Eleonora f. Ekström.

Den 15 dec. En son till Erwin Ludwig och h. h. Edith f. Scheppan.

1957

Den 4 jan. Britta Maria, d. t. Viljo Rikkinen och h. h. Ilmi Kaarina f. Pajula.

Den 10 jan. En son till Alf Viktor Bjuhr och h.h. Ingegärd Ulrika f. Söderlund.

Den 17 jan. En dotter t. Sven Birger Ax och h. h. Sonja Maria Elisabet f. Olsson.

Den 25 jan. En dotter till Hans Anders Steen och h. h. Aagot Kristina f. Jönsson.

Den 29 jan. En dotter till Kalle Kostia Sillanpää och h. h. Barbro Ingegärd f. Svedberg.

Vigda.

1956

Den 8 dec. Sven Gösta Ekrot och Ingeborg Margareta Jönsson.

Den 9 dec. Lennart Evert Eisenbrandt och Birgit Maria Åkerlund.

Den 22 dec. Bo Göte Palmér och Ella Marta Viola Andersson.

Den 29 dec. Karl Lennart Sture Persson och Ulla Britt Viola Pettersson.

Den 31 dec. Karl Johan Alfred Lindgren och Barbro Ingalill Blomström.

Den 31 dec. Sven Birger Ax och Sonja Maria Olsson.

1957

Den 12 jan. Karl Sivert Jakobsson och Ulla Marianne Eriksson.

Den 9 febr. Bengt Rune Doukan och Ingrid Marianne Löfdahl.

Döda.

1956

Den 9 dec. Änkefru Albertina Eugenia Sundberg f. Jansson, Lagnö norra 1: 61, 78 år.

Den 28 dec. Chaufför Karl Gustav Dahlkvist, Garaget, 63 år.

1957

Den 21 jan. Fru Ingeborg Lovisa Johansson f. Nyström h. t. Drejaren Valter Emanuel Johansson, Ingarög. 7, 56 år.

Den 26 jan. Fru Karin Margareta Hallstener h. t. Snick. Gustaf Linus Hallstener, f. Wiberg, Mörtnäs 1: 206, 54 år.

Den 10 febr. Förrådsarb. Karl Gunnar Johansson, Hästhagsterrassen 16, 22 år.

Den 13 febr. Fru Aina Kristina Victoria Olsson f. Lithander h. t. byggn.arb. Erik Birger Olsson, Rutens väg 6, 45 år.

Den 19 febr. F. ugnsarb. Karl Sigfrid Anderson, Mariag. 7, 77 år.

Tack!

Ett hjärtligt tack för all uppvaktning på min 50-årsdag.

Elsa Wiberg

Ett hjärtlig tack till släkt, vänner, chefer och arbetskamrater, samt Soc.-D. kvinnoklubben för all uppvaktning på min 50-årsdag.

Hulda Johansson

Till alla, arbetsgivare, institutioner och enskilda som genom gåvor, blommor, telegram och besök gjorde min sjuttioårsdag till ett ljust och bestående minne vill jag härmed framföra mitt varmaste tack.

Anton Kock

Ett varmt tack till vänner, grannar och pensionärsföreningen för vänlig hågkomst på min 85-årsdag.

Amanda Markör

Ett hjärtligt tack för uppvaktningarna på min 90-årsdag.

Anna Stein

Mitt hjärtliga tack till fabriksledning, arbetskolleger, idrottskamrater, släkt och vänner för blommor, gåvor och vänlig hågkomst på min 50-årsdag.

Bror Andersson

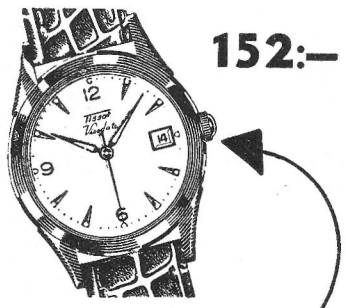

Visodate
visar datum

Kom in och se Tissot Visodate, datumuret som blivit berömt för sin precision, maskulina elegans, robusta styrka *och* osvikliga datumangivelse — uret som uppskattas av Tissotägare världen runt. Vi visar gärna kollektionen — utan köptvång.

THÖRNQVIST
UR & OPTIK

Kommunalvägen 4. Tel. 0766/30990
GUSTAVSBERG

7-talet

Som ett apropå till 1957 sätter vi in en dikt ur en Stockholmstidning för 70 år sedan.

7 är ett märkligt tal, man nog det minnes
7 voro fordom Greklands vise män
7 stjernor uti Karlavagnen finnes
7 himlar ges det ock för kärleken.

7 voro verldens under, som vi veta
7 voro kungadrömmens magra nöt
7 voro åvenledes ock de feta
7 starka rep ej Simsons styrka knöt.

7 år för fagra Rakel, Jakob tjänte
7 dar i lejonkulan Daniel var
7-årigt krig, mång lagerkrans förlänte
7 söner hade Assars söners far.

7 plågor oss Johannes uppenbarat
7 änglar över Jorden ut dem göt
7 dar sig staden Jeriko försvarat
7 stötar i basun, dess murar bröt.

7 kullar tronen är för drottning Roma
7 dödssynder vårt arma hjerta tär
7 resors fall, fördunkla ej de fromma
7 glas i vagnen, maktens lykta är.

7 jungfrur labyrintens drake krävde
7 ynglingar i döden följde dem
7 dar i blod, sig Nilens vatten hävde
7 korståg gjordes mot Jerusalem.

7 flickor uti uniform, oss tjusa
7 danska kungar, burit Fredriks namn
7 dar i veckan, tanklöst fram vi rusa
7 holmars stad oss räcker glatt sin famn.

O, Birgers stad; O, Stockholm, Dig jag finner
Med all din sorg och synd, så skön ändå
För din skull nu rimsmiderit försvinner
Ty dina holmar främst bland holmar stå.

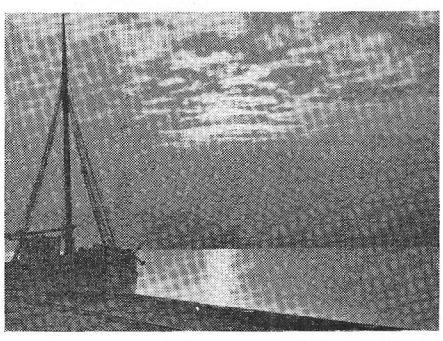

SALTSTÄNK OCH KVITTER 1957

Efter förra årets revysuccé var vi nog alla mer eller mindre beredda på ett bakslag i år. Förra året var allt nytt, ingen hade några fordringar och förväntningarna var små. Nu var det tvärtom. Förra årets framgång var en belastning både för författare och skådespelare. Detta märktes och i vissa avseenden var denna revy ej så bra som den föregående. En del scener upprepades t. ex. Men en närmare eftertanke säger att det är rätt. En bra scen skall komma igen och bli tradition. Som en bra seriefigur. Den saknar man om den blir borta. En sådan sak var Fabriken och Kommunen (Den korte och den långe). Bra spelad och välkommen i olika variationer.

Men det fanns även det som blivit bättre. Både göken och skatan ha blivit mera drivna och detta gäller i lika hög grad skådespelarna. Härvidlag har nog revyn att tacka scenstudion för en hel del. Det skådespelarna lär sig under året synes blomma fram på revyn.

Det som gör en revy rolig, populär och kanske rent av nyttig är gisslandet av medmänniskornas små svagheter. Det tycker åtminstone de som ej bli utsatta för skämten. Nu är det alltid så, att många ej tål att skämtas med och det begränsar givetvis författarnas möjligheter.

Det nästan mest glädjande med revyerna är, att den drar fram en sådan mängd av utmärkta artistämnen i rampljuset. Att ett så litet samhälle skakar fram en så bra trupp är storartat. Även när det får god hjälp av de internationella inslagen.

När amatörer spelar revy, som är en svår konstart, finnes en dödlig fara. Att det skall bli bondkomik. Att det skall vila något "Hilding Petterssonskt" över det hela. Men det var denna revy totalt fri ifrån. Hatten av för den okände regissören eller regissörerna.

Bland saker som slog får väl nämnas "System-filialen". Utmärkt. "Fabriken och Kommunen" är redan nämnd och välkommen åter. Och så den skojiga "bentävlingen". En variation på den hittills ouppnådda pangsaken Miss-tävlingen i förra revyn. Samt "Enslingen". Utmärkt mask och bra spelad.

Att nämna någon skådespelare vid namn vore nästan orättvist, så bra som de överlag tog vara på sina olika roller. Alla är ju inte lika tacksamma att spela. Men dock. Låt mig göra ett undantag och liksom förra året få räcka en blomma åt Rune Malm. Den är han ärligen värd. Han gjorde oss dock några år yngre!

Så till sist det värda fågelparet Lergöken och Strandskatan. Det var ett bra jobb och Gustavsbergarna bör vara tacksamma att få något att se, skratta åt och inte minst att prata om. Ni ha dock i viss mån fått en belöning. Mer än halva kommunens befolkning har väl besökt revyn.

Nu fattas det bara att någon till nästa revy skriver en kuplett om "detta förtjusande gamla strävsamma par".

El revistero

Här ovan har vi revyns primadonna. Ulla Andersson, i "Skogstjärnen" och Rune Malm som isprinsessan M'Lamenur. Nedtill bilder av Tjih Rhythm Arkestra och de fem i "Kom till oss i Gustavsberg!"

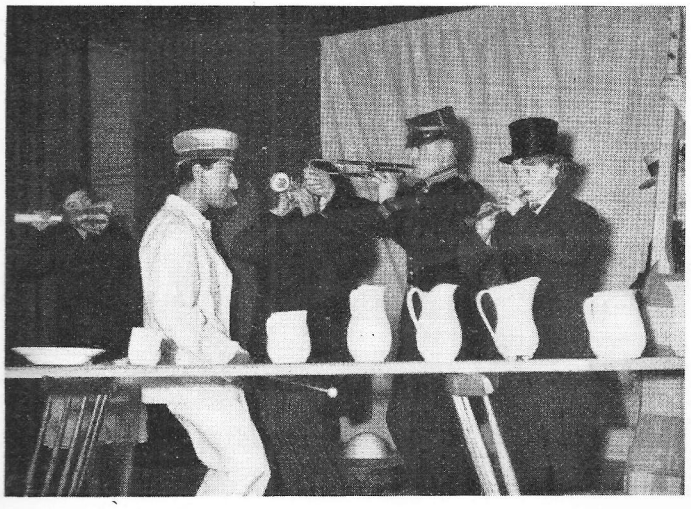

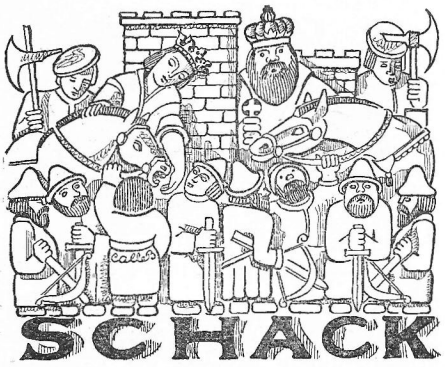

Att lära sig schackspelets regler, pjäsernas gång o. s. v. är relativt enkelt. Det gör de flesta skolgrabbar ganska snart om tillgång till spel och lärare finns. Men för att gå vidare och bli en verkligt god spelare erfordras särskilda medfödda speciella begåvningar. Matematiskt sinne, logik, fantasi bl. a.

Naturligtvis behöver man inte ta det så högtidligt men det kan vara bra att tänka på om motgångar börjar torna upp sig. Schack är ett kampspel av högsta rang men även tidsfördriv, beroende på vars och ens kynne och allmänna läggning.

Det ena kan vara lika berättigat som det andra. Hur det än bedrivs är det ganska mänskligt att vilja vinna. Därför bör man nog helst skynda långsamt som det heter och välja lagom hårt motstånd undan för undan. Detta att möta en avgjort överlägsen motspelare och erhålla s. k. förgåva är ett oting om det överdrives. Hela spelets logiska idé blir av naturliga skäl förryckt. Då är simultan fördelaktigare ur alla synpunkter. Likaså det s. k. blixtschacket bör nog inte heller uppmuntras över hövan. Det kan ha sitt berättigande i vissa fall men verklig schack kan det aldrig bli.

I tankespelet schack liksom inom muskelidrotters område är det givetvis stjärnorna i gamet som tilldrar sig största intresset. I vårt land får vi väl räkna Ståhlberg, Lundin som de främste. Skillnaden i spelstyrka med många andra är dock hårfin. Någon spelare i klass med dessa har vi väl ännu inte i Gustavsberg men det kanske kommer. Man kan jämföra med unge Leif Fredblad i bandy som där ser ut att gå mot högsta internationella klass och kanske får vara med och ta ett nappatag mot våra arvfiender ryssarna. Världsmästaren i schack heter betecknande nog Botvinnik och är en kraft och kampspelare av guds nåde. Världsmästartronen är dock alltid i gungning. Smyslov och Keres m. fl. är alltid farliga konkurrenter.

Den som något äldre schackbitna kanske helst minnes är väl spelets söndagsbarn Capablanka som med sydländsk offerglöd och elegans gjorde rent hus bland dåvarande stormästare. För att dock i sin tur definitivt besegras av den energiske och djuplodande Aljechin. Lasker, Morpy är nog också namn bland många andra som satt sin prägel på det majestätiska och odödliga spelet.

För att återgå till mera vardagliga förhållanden är det att hoppas på en definitivturnéring mellan Företaget—Samhället, men att inte deltagarantalet sväller ut och blir formlöst. Att varje spelare känner sig kvalificerad för matchen. Det skulle utan tvivel utgöra en extra sporre på nuvarande och blivande förmågor.

Emson.

Jag minns

I blåst och storm

När jag var femton år gammal mönstrade jag i Stockholm som lättmatros på en dansk bark "Venner". Vi seglade till Finland och lastade props för Cardiff i England — men vi kom aldrig dit. Det var i slutet på november månad. Ute på Nordsjön började det blåsa storm och snö. Seglen blåste bort och fartyget drev mot land. Vi var då några mil utanför Pater Nosters Fyr. Klockan tio på kvällen hade vi skeppsråd och som ingen visste vägen kom vi överens om att segla in emellan skären så långt som vi kunde och sedan ankra. Kapten bar upp en låda danskt brännvin för besättningen att dricka. Två svenska matroser försmådde inte starkt när vi var i hamn, men den här gången sade dom till kapten att detta var inte den rätta tiden eller platsen att dricka. Ingen tog någon sup, men två flaskor lades i var livbåt för att ha till hands. Så började vi länsa in emellan skären. Vi kom inte så långt förrän vi slog emot en grynna med sidan av skutan. Det måste ha varit ett stort hål för om ett par minuter gick aktern under. Vi försökte länsa en livbåt men den slogs sönder och den andra kunde vi inte länsa. Hon flöt allaredan på däcket. Men de där två svenska matroserna hoppade i båten. De hade två yxor med att hugga av rigg och brassar som kom över båten när skutan sjönk. Alla de andra klättrade upp i riggen, och då skutan sjönk hoppade de i vattnet och simmade över till båten. Jag hoppade ifrån bramrån. När vi sedan räknade, var vi tolv man, kapten och andra styrman drunknade. Vi nådde en holme och skulle gå iland. Men båten slogs sönder av vågorna så vi simmade i land. Mörkt var det, kallt och blåsigt och snö. Våta som hundar kom vi till en fiskarestuga. Det var bara ett rum. Fiskarn och hans hustru var till sängs, men när vi kom in tände de brasa och kokade kaffe. De var mycket fattiga och någon mat fick vi inte. Men det var varmt så vi torkade ut lite. Nästa morgon visade han oss vägen till en mera välbärgad man. När vi frågade om mat, så frågade han vem skulle betala. Då blev matroserna arga, slog en ring runt honom och sade: "Du har ju mat, och om du inte ger oss mat så skall vi ta det." Då blev han rädd och gav oss mat och vi åt rikligt. Senare kom lotsbåten och tog oss till Marstrand. Där fick vi veta att tio fartyg förlist den natten mellan Marstrand och Göteborg. En annan gång — under Boerkriget — var jag på en norsk fullriggare "Almedia" som låg i Port Elisabeth i Syd-Afrika. Det var en öppen hamn och vi låg för ankar med omkring femtio andra fartyg. En natt blåste det upp en storm så att 20 skutor drevs iland, men vår skuta klarades av ankaret. Senare var jag på en norsk bark "Argentina" i Rio de Janeiro. Där rasade gula febern. På 25 stora skutor som låg där fanns inte en man kvar, de hade alla dött i gula febern. Men vi klarade oss. Det värsta för mig hände på väg från Glasgow, där jag träffat min bror Albert som jag inte hade sett på 4 år. Vi mönstrade på en engelsk bark "Loch Rannoch" som skulle segla till Melbourne. När vi kom ut på Atlanten blev bror min spolad överbord och drunknade. Jag var då 18 år gammal. Nu är jag pensionerad kapten ifrån Amerikanska fartyg, och njuter varmt väder och solsken. Här är ingen sjögång i Californien. Jag har mitt eget hus, inga bekymmer och lider ingen nöd på gamla dagar. Och min hobby är att pyssla med att bygga skutor i buteljer.

H. A. Petterson
född i Gröneborg.

40-åringar!

vi söker skolkamrater, som gick för Fr. Vesterberg, för träff i Gustavsberg på hösten. Ring för närmare upplysningar Ally Dahlgren(Strömberg) 0766/304 74, Fritiof Fall 0766/303 60.

Saxat ur en dansk tidning:
Der var lyspunkter

EN journalist havde været med ved indvielsen af en børnehave højt oppe i Sverige. Han havde taget et billede af en mor med en børneflok paa ni omkring sig og spurgte hende, hvor gamle de var.

— De tre der er seks aar, de tre der er fire aar og de tre der er to aar.

Journalisten saa yderst forbavset ud og spurgte:

— Jamen sig mig, lille frue, faar de virkelig trillinger hver gang?

— Ork nej, svarede konen. Det sker da tit, at vi slet ingen faar.

*

En indian från ett naturreservat i Amerika var inne i Newyork för första gången, och passade på tillfället att besöka Waldorf Astoria under ledning av en sakkunnig guide. I ett av hotellrummen fick indianen syn på en telefon och frågade guiden vad det var för slags apparat.

— Det är en telefon, svarade guiden, och om man säger till den vad man önskar, så får man det.

— Då vill jag ha ett par skor, sa' indianen, och lyfte på luren. Efter några sekunder stelnade hans anletsdrag, han sänkte sakta luren och sade:

— Mig ännu inte hava sagt till maskinen vad jag önska, och han ändå veta det.

Han fråga — vilket nummer önskas?

*

— Nå, Olle, vad är det för röst som vi ibland hör inom oss?

— Självljud.

*

En av Stockholms banker fick under senaste världskriget en förfrågan från en större firma i USA om vissa förhållanden i Stora Kopparbergs Bergslag AB.

Banken svarade: "Vi vill ej upplysa om ifrågavarande firmas kreditvärdighet men kan upplysa om att företaget är mycket gammalt och var gammalt redan på den tiden då Columbus upptäckte Amerika."

Fritt Forum

Köräcke!

Ett köräcke framför köttbutiken i Hästhagskonsum skulle nog inte vara så dumt, särskilt vid större helger. Räcket kunde göras flyttbart om så erfordras. En kedja mellan två stänger försedda med stödplattor borde räcka. Då kunde man glida in mellan disken och räcket, nöjd och glad med att slippa hålla reda på om man själv eller någon annan står i tur. För övrigt vill jag säga, att förnämligare butik än denna, kan man väl knappast önska sig.

"Lord Potter"

Till ungdomskommittén

Har länge funderat på om man inte skulle kunna intressera viss ungdom för 'nybyggarliv' istället för lampkrossning. Om kommunen eller fabriken ställer lämplig mark till förfogande och här låter ungdomen själva bygga blockhus och anlägga park eller trädgård, gärna i en allaredan existerande ungdomsorganisations regi, skulle detta inte vara ett framkomligt sätt, att ta' hand om denna ungdom?

"Försöka duger"

Så ska' de va'!

Jag ska be att få uttrycka min och många arbetskamraters glädje över den 'uppmålning' som skett på Sanitet. Även om jag någon gång har hört en del kritiska röster mot färgsammansättningen, (det vore underligt annars) så är jag säker på att även dessa kritiker är på det klara med, att det finns en utomordentligt god färgkompositör bakom verket. På mej verkar detta färgeri mycket stimulerande. Tack till 'bolage' och en eloge till färgkonstnären.

S. H. T.

Hembygdsgillet,

eller som det numera kallas Gustavsbergsgillet, lever kvar genom ett 10-tal medlemmar, dock utan några övningar. I höst är det 15 år sedan man startade och Styrelsen tänkte sig att samla alla f. d. och nuvarande medlemmar till en oktoberträff i gammal känd stil, med sång, musik, folkdanser m.m. på Hemvärnsgården. För den skull vill Gillet ha namn och adresser på dem som vill vara med, för vidare kontakter. Skriv ett kort till ordf. Gösta Dahlberg, Gamla vägen 6, Gustavsberg.

Alla hoppas vi att den ökade produktionen ska ge oss mer pengar att användas på vår fritid. Producenterna av veckotidningar kommer att anstränga sig till det yttersta för att påverka konsumtionsvalet. Tidskrifterna blir mer kolorerade och det kan befaras att noveller, kåserier och lustiga historier blir än mer tendentiösa där så ske kan. Kanske beror det på de ensartade novellerna att läsningen av veckotidningar övergått till att bli endast halvt eller enbart *tittande.*

Veckopressen har, medvetet eller inte, genom ämnesurvalet verkat försoffande på den *friska* ungdomen. Däri ligger dess stora fara och inte i att den verkat förledande på en eller annan människa.

Kåbe Bergström
i "Byggnadsarbetaren"

Hälsan är vår dyrbaraste ägodel säger man, när det är för sent.

Den största faran för människan i dagens och morgondagens samhälle ser jag i pressens och masskommunikationsmedlens utveckling från uppgiften som nyhets- och kulturförmedlare till alltmera av ett forum för kommersiell propaganda.

För hälsan gör man inte reklam.

Tendensen till specialisering i yrkeslivet och isolering i hemlivet hindrar människorna från att få det enda verkliga skyddet mot tidens faror: kunskaper, överblick och mognad.

I stället blir hon alltmera offer för psykologiskt välplanerade, "marknadsundersökta" kampanjer för att stimulera habegäret, och ytterligare neurotisera henne: man jagar oss från alla håll mot ett den materiella behovstillfredsställelsens och det ytliga nöjeslivets samhälle.

(Ur en artikel av doc. Gunnar Biörck i Socialmedicinsk Tidskrift)

Det är med goda infall som med skjortknappar — de fattas ofta.

Hufvudstadsbladet

Bland vårens primörer på gratulationslistan finner vi *Sven Leonard Löfbom,* som den 5 mars fyller sina modiga 70 år. På Storholmen växte han upp och genom skolprästen på Ingarö, Axel Johnson, fick han teoretisk undervisning.

Den praktiska hade börjat tidigt i hemmet och fortsatte sedermera vid Lemshaga gård. Löfbom prövade också på skogsarbete några år och blev skogsförman, men återvände till modernäringen, nu som rättare. Sedan 7 år tillbaka är han Cerberus vid fabriken och släpper ingen hm hm över bron.

Han är en stöttepelare i Ingarö och representerar landsdelen värdigt i både kyrka och kommun. Även Konsum har utnyttjat hans ihärdighet, ty där är han sedan länge medlemsråd.

På det vid Kvarnsjön vackert belägna Edsberg idkar han alltjämt så mycket av jordbruk, att en hel del potatis, rödbetor, dill och astrar kan gå till avsalu till trogna kunder. Men framför allt vaktar han noga kräftorna i Kvarnsjön.

Vill man veta något om vad som hänt förr, eller om vädret vid seklets början, kan man med förtroende vända sig till Löfbom.

Han är en säker veteran, med ordningssinne och humor — och vi önska honom gott väder på födelsedagen, samma goda fysik i fortsättningen och rikliga skördar. Ja må han leva!

Livaktig förening

Gustavsbergs Pensionärsförening som bildades den 21 november 1952 hade vid starten svårt att komma igång, men har sedan dess gått framåt med stora steg tack vare den goda hjälp den fått av både enskilda och föreningar. Vi äro just nu 140 stycken medlemmar i föreningen och antalet växer vid varje möte. Tio enskilda möten har vi haft under år 1956. Dessutom eller i samband med våra möten har vi blivit bjudna på kaffe, sång och musik, film och ljusbilder, tal och uppvaktning av olika slag. Konsum och Missionsförsamlingen började året med att bjuda på smörgås och gröt, sång och musik. Sedan kom Fackföreningen, Folkan, Scenstudion, Barnkabaré, Baptistförsamlingen, Röda Korset m. fl., var och en med sitt program. Fabriken kom som den glade Jultomten med Gösta Dahlberg som representant och vi avslutade året med en munter och sprittande fest, med både kaffe, allsång och lekar. Fru Selma Larssons barntrupp gjorde en bejublad uppvisning. — Av kommunen har vi fått 400 kronor som blivit oss en god hjälp till lokalhyra, och till blommor, när vi uppvaktar våra medlemmar vid 70 — 75 — 80 år o. s. v. Vi har en medlemsavgift på en krona i kvartalet som skall täcka alla övriga utgifter.

Vi vill till alla dem som har glatt oss med sång och musik, kaffe, tal, film och ljusbilder m.m. framföra vårt hjärtliga och innerliga tack och hoppas att allt framgent få vara inneslutna i Eder omtanke.

Samuel Svenson.

Vårdröm

Där ute vid bäcken i skogens bryn
Där går jag och drömmer så ofta
I gyllene skimmer ur aftonskyn
Viol och konvaljer de dofta.

Men än ligger vinterns is och snö
Så vit över kärr och mo
Jag längtar till vårens sol och tö
När trasten slår drill vid sitt bo.

När livet födes på nytt igen
Med sol och värme i sinnet
Då vandrar jag åter i skymningen
Till bäcken med vännen i minnet.

När blommorna åter klä marken i skrud
När vårvindar susa och söva
Då drömmarna gå till min längtans brud
Och kallar hon skall jag ej töva.

A. H.

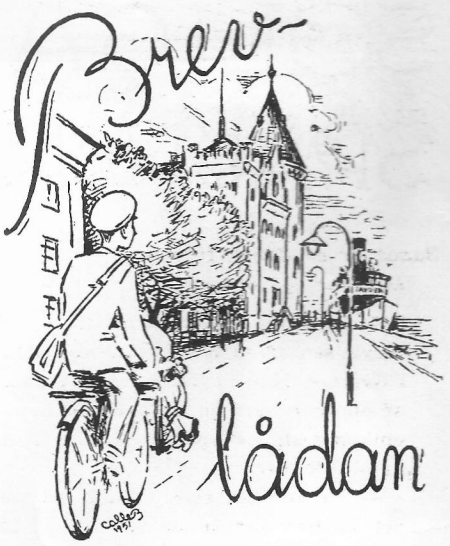

Tore Forsman, vår förre platschef på fabriken, skriver mig från Midland i Michigan, USA. "Jag lever nu ett "amerikanskt" liv i en liten stad vid Michigan. Den behärskas av en stor industri, DOW. Staden har många likheter med Gustavsberg fast i större format. Det är en ren villastad, där kyrka och olika synpunkter på religion har sin centrala plats. Industrin äger inga bostadshus men ger lån till husbyggen, i år skall byggas 700 nya hem här i staden." Tore hälsar alla gamla vänner i Gustavsberg och sänder med en del intressanta broschyrer om Midlands Community Center, om staden Midland och småbroschyrer, som utdelas till anställda. Där finns "Treat your feet right" (fotvård), "Something out of nothing" (hur man tar vara på saker i hemmets lapplåda), "Freedom from Fear" (frihet från fruktan) o.s.v.

Tack för hälsningarna Tore! Du får säkert stoff för att skriva mera till Gustavsbergaren en annan gång.

George Garring fick inte Julnumret förrän den 13 januari och säger sig inte kunna finna mycket att kritisera i innehåll och redigering, fast han gör goda försök. Tack! Den gode George har köpt sig en ny kärra och ställer i mars kosan söderut för några månader, för att besöka gamla vänner, och titta på och undra över naturen. Ett Sverigebesök hägrar till sommaren, men det kanske blir Labrador i stället. Hur som helst — vi får nog höra av hans penna i fortsättningen också.

John Andersson, Nybro, med gustavsbergskontakter, har skickat mig en diktsamling, ur vilken några smådikter kommer med i detta nummer. Han har också skickat sin bok till Garring. Nej han är inte släkt med FN-svensken Jarring, men en rivande karl han med. Tack för brev och nya opus. Du är verkligen produktiv!

Nyårshälsningar har kommit:

John Johansson, Stockholm, skriver: "Gustavsbergaren är en trevlig tidning, som jag läser med nöje, men så är jag också själv född i Gustavsberg." **Sara och Hugo Carlsson** i Upplands Väsby tackar för det gångna året och önskar redaktionskommittén gott nytt år. Likaså gör **Ruth Jonson** i Lännersta, som "med spänning väntar varje gång på den i allt trevliga tidningen". **Sven Nilsson,** Klinten, ger tidningen betyget "en kär hälsning till alla gustavsbergare i förskingringen". Detsamma säger **Nils Hallberg** i Göteborg. **Ing-Britt Sundin** i Degerfors tycker att "det är extra roligt när Gustavsbergaren kommer" och **Asta Wickman** i Danderyd uttrycker det så: "Tack för att det finns en god tidning med läsning från Gustavsberg". — Ja, så fortsätter de varma hälsningarna till redaktionen och till gamla vänner i Gustavsberg, bl. a. från **Lisa Andersson,** Bryninge, **Frida Söderberg, Karl Svensson, Emma Lindgren, Ernst Lindahl, C. V. Hellqvist, E. Elenius-Carlsson, E. V. Andersson, Elsa Ström, Linnéa och Oscar Johansson,** alla i Stockholm. Vidare från **Gustaf Fröberg** i Sollentuna, **Tora Andersson,** Örebro, **Elsa Eriksson,** Vårgårda, **Sven Kindblom** i Ludvigsborg. Och så tar vi en till från USA, nämligen **Ingeborg Gundersen.** Tack ska ni ha alla, nämnda och onämnda! Er uppskattning av tidningen gör besväret bara kärare.

Red

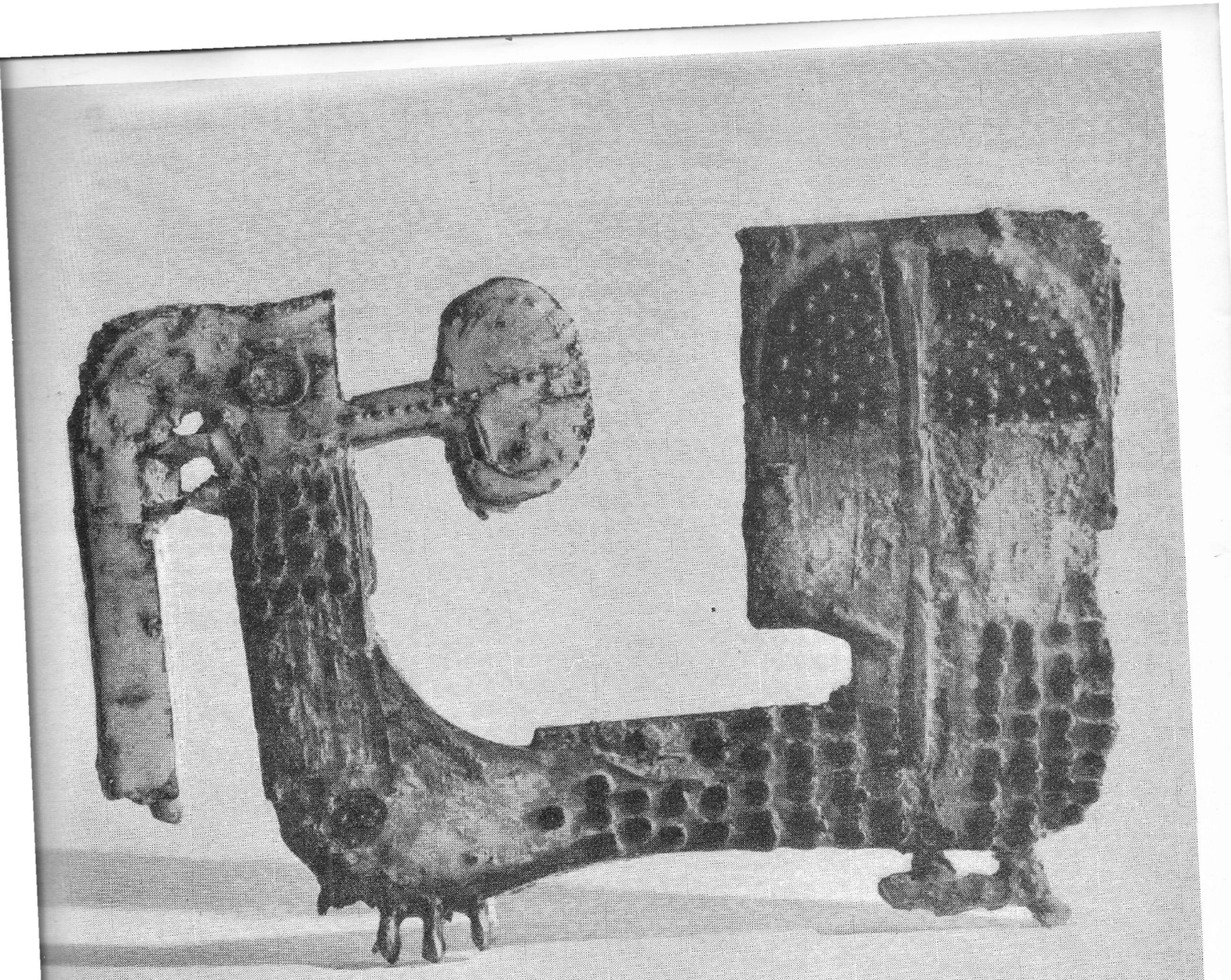

Anders Liljefors

STENGODS GUSTAVSBERGS STUDIO

Pris 1: —

Nr 2. Årg. 15. 1957.

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

GUSTAVSBERGAREN

Utgivningsort och adr.: Gustavsberg
Postgiro 27 51 73

ÅRG. 15. APRIL 1957. Nr 2

Ansv. utg.:	Gunnar Andersson Ekhaga, Gustavsberg bost.tel. 30734
Redaktör:	Gösta Dahlberg Gamla vägen 6, Gustavsberg bost.tel. 30359
Kassa o. Exp.:	Harald Lindholm Lugnet, Gustavsberg bost.tel. 30080
Övr. red.-medl.:	Fritz Berg Axel Öhlund

Prenumerationspris:
Helår 5:—. Utlandet 6:—

E. Olofssons Boktryckeri Aktiebolag
Stockholm 1957

INNEHÅLL:

	Sid.
Nu våras det	2
Forum: Ungdom på tröskeln till näringslivet	3
Jag sitter och tänker	4
Barn och fritid	6
Saltstänk från Farstaviken	8
Konstföreningen	9
I Förbifarten	10
Fanfartrumpeten	11
I Österled — på skridskor	12
Vårdrill	12
Gymnastik i maskinsamhället	13
Företagsnämnden	14
Konsumspalten	15
Från Pastorsämbetet	16
Vår inre värme	16
Missionsförsamlingen	16
Ur min dagbok	17
Från Ingarö	17
Det lilla, lilla livet	18
Modevisning	18
Orpheus i Bergasalen	19
Soc.-dem. Kvinnoklubben 20 år	19
Ungdomens sida	20
Schack	22
Fritt Forum	23
Soliga spalten	23
Farstaborg	24
Som sagt var	24
Red:s spalt	25

Rustibussar, 5 — Fritt ur hjärtat, 7 — Au Revoir, 9 — Första Maj, 11 — — Penningvalsen, 23 — Skolnytt, 24 — Tack, 25 — Brevlådan, 25.

Omslagbild: *Majeld i Folkparken.*
Sidobild: *Vårdagjämning 1957.*

Nu våras det

Nu våras det i våra nejder,
det spirar inom täppans hank och stör.
Se solen lyser, och trots världens fejder
vi åter gläds, när lärkans sång vi hör.
Vi sjunga om den blomstertid som följer,
var själ blir varm av vårens rika skrud.
Den kraft som jorden i sig döljer,
den tonar fram vid fågelsångens ljud.

I Grindstugatan äppelträden lysa skära
och spaden förs av valkad hand i fuktig mull.
I Tallåsen, som ligger solen nära,
där lyser våren re'n i blått och gull.
En lövhögs rökelse sig upp mot himlen ringlar
och blånar över Höjdhagshusens röda färg.
Från sälgens blom ett flor av frömjöl singlar
på Kullens ängar och vid Lugnets berg.

På Kvarnberget det ångar över branta hällar,
ur mossan krypa vårlök och viol.
Vid Farsta fläktar det i ljumma kvällar
och Baggen speglar vårens granna sol.
Det skvalpar runt kring båtarna i viken,
där fejas, mönjas, putsas för seglats.
Från Parken höras tonerna av vårmusiken,
när Gustavsberg nu bjuder Våren att ta plats.

Gösta

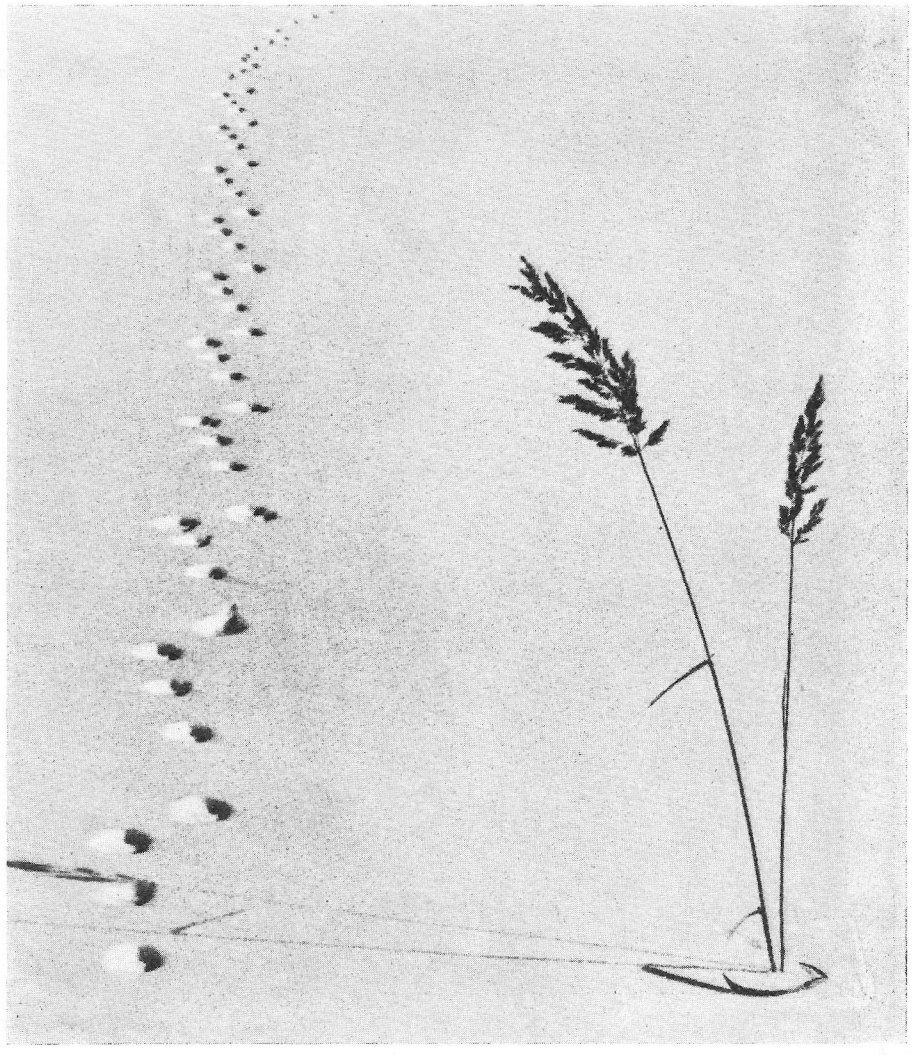

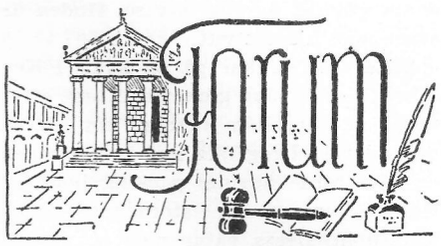

Ungdom på tröskeln till näringslivet

Under de närmast föregående åren har en livlig debatt rört sig om problemet med de svällande årskullarna. Folk- och småskola har med nödlösningar hjälpligt klarat av lokal- och lärarfrågorna. Men nu börjar det brännas högre upp på utbildningsväsendet. År 1945 föddes 135.000 barn i Sverige. Nästa år börjar dessa i den vanliga folkskolans sista klass och kräver då besked om vilka utbildningsvägar samhället kan ställa till förfogande. När man då vet, att av en årskull ungefär en tredjedel går till de teoretiska linjerna och att enligt statistisk årsbok hösten 1955 i runt tal 22.000 ungdomar avlade student- eller realexamen, förstår man, att det blir trångt för den tredjedel på c:a 45.000 ungdomar, som 1960 vill komma fram till samma studiemål.

Men ändå mer prekärt blir läget för de två tredjedelar av 1945 års barn, som 1960 vill gå praktiska utbildningsvägar. Hösten 1955 var det inte mer än 9.000 ungdomar, som kunde komma i åtnjutande av heldagsundervisning vid våra lärlings-, yrkes- och verkstadsskolor. Vad förslår det till de 90.000 ungdomar, som 1960 ropar på yrkesutbildning? Frågan vore rent teoretisk om inte 1950 års riksdags principbeslut om försöksverksamhet och 1956 års riksdags definitiva beslut, att försöksverksamheten skulle mynna ut i en obligatorisk enhetsskola, lagt en grund för lösning av problemet. Ty den största nyheten i programmet för enhetsskolan är, att de flesta eleverna skall beredas möjlighet till en successiv övergång till näringslivet. Stegvis förbereds övergången genom teoretisk yrkesorientering i klass 7, teoretisk och praktisk yrkesorientering i klass 8 och förberedande yrkesutbildning i klass 9.

Den praktiska yrkesorienteringen i klass 8 omfattar en tid av fyra veckor, då eleverna få vara hopp-Jerkor ute i arbetslivet och genom att se, höra och i någon mån själva delta i arbetet få en uppfattning om det yrke eller yrkesområde de praktiserar i. I klass 9 skall eleverna få en utbildning, som är avpassad efter vars och ens individuella förutsättningar. Då brukar man alltefter mognad och intresseinriktning hos eleverna dela upp dem i klart yrkesbestämda, preliminärt arbetstypsbestämda och sådana, som fortfarande inte vet vad de vill bli eller vilken bransch eller arbetsuppgift de skall inrikta sig på.

De klart yrkesbestämda eleverna bör, om det är möjligt, beredas utbildning i en yrkesskola. Jag återkommer till det senare. De preliminärt arbetstypsbestämda får under nionde skolåret en grundutbildning inom sitt tilltänkta yrkesområde. De yrkesområden, som är aktuella för Gustavsberg är jord- och skogsbruk, husligt arbete med vårdande yrken, keramisk industri, metallyrken samt detaljhandel och kontor. Den tredje gruppen slutligen, de "obestämda" försöker man ge en mångsidig arbetsträning i färdigheter, som de kan tänkas ha nytta av.

Så är det alltså tänkt och planerat. Enhetsskolan skall ge de kommande stora årskullarna av elever möjlighet till begynnande yrkesutbildning. Här i Gustavsberg är vi i den lyckliga belägenheten att enhetsskolan är fullt genomförd. Ungdomarna har tillgång till den förberedande yrkesutbildning jag ovan skisserat, men ingenting är så bra, att det inte kan bli bättre. Vad vi saknar i Gustavsberg är en yrkesskola, som kan ta hand om de klart yrkesbestämda och ge fortsatt utbildning åt de övriga. En fullt utbyggd yrkesskola fordrar visserligen ett befolkningsunderlag av 20.000 till 30.000 innevånare, men då antalet yrkesskolor för landet i sin helhet är för litet är det kanske ingen utopi att tänka sig en utbyggnad av den i fabriken redan existerande inbyggda skolan för porslinsarbetare. Detta så mycket mer som Nacka yrkesskolor vid förfrågan nekat att ta emot 9 y:s husmodersgren och tydligen inte räcker till.

Här bör det alltså tas ett krafttag. Alla goda krafter inom Gustavsbergs kommun och Gustavsbergs Fabriker måste samarbeta och allvarligt diskutera, hur vi bäst skall ordna för den allt större skara ungdomar, som lämnar skolan varje år även i Gustavsberg. Det bör väl ligga i fabrikens intresse, att göra det så lätt och lockande som möjligt för dem att stanna kvar på hemorten och fylla luckorna i den egna industrin. Och då tycker man, att modellen är en utvidgad verkstadsskola, där eleverna efter klass 9 fick både teoretisk och praktisk utbildning på fabrikens olika avdelningar, som inte minst tog sikte på de olika tempoarbeten, som förekommer inom industrin och som nu alldeles håller på att komma bort bland modeyrkena som bilmekaniker, flygvärdinna och hårfrisörska.

Fritz Berg

Jag sitter och tänker

För sin tids största ateist och fritänkares Voltaires spydiga och sarkastiska utlåtande bävade höga herrar och damer. Han visste allt om alla. I slutet på sin levnad var det någon som frågade honom vad han tyckte vår värld mest liknade. Hans svar var: "Maison de santé", med andra ord "Ett dårhus". Tonernas mästare erhöll samma fråga, hans svar var: "Som jag ser det nu Trauerspiel". Mozart menade att vårt liv kan bli en tragedi men också ett "Lustspiel", beroende på oss själva ...

Vad skall vi andra säga? Vad är vårt liv? En ständig kamp för tillvaron. Och tillvaron är? Tre mål mat om dagen, en bäddad säng, möjligheten av en något sånär ordnad ekonomi, tillfälle att njuta av en förströelse någon gång, och så till sist en kista och sex fot jord över oss. Är detta vårt liv? Är detta fullbordandet av vår livsgärning?

Nej min vän, detta är ej livet. Långt därifrån. Lär dig att ta vara på de tillfällen vår Herre ger dig. Där finns mycket att se och lära, där finnes oanade möjligheter att njuta av livet utan att man därför behöver bli extravagant. Men dessa möjligheter kommer ej till dig, du måste söka dem. När ditt liv blir veckor av enahanda, endast avbrutet av vilodagarna, när din dag endast är avbruten av måltiderna och samma program repeteras månad efter månad, år efter år — vad har du då att se tillbaka på i din ålders höst? Var äro dina vackra minnen? Minnen av platser du kunnat se, men gjorde det inte. Bättre arbeten du kunde haft, men sökte dem inte. Minnen av förlorade möjligheter. Varför? Du var rädd min vän, du var rädd att bryta kedjan av livets enahanda. Du lever endast en kort liten tid. Därför bör vi ta i akt den korta tiden som är oss given. Den tid vi är döda behöver ej orsaka oss något extra grubbel.

Livets erfarenheter kommer ej endast till oss i ungdomens och medelålderns dagar. Man lär så länge man lever. En del av de lärdomar jag haft kunde jag gott ha klarat mig utan. Där har varit missräkningar, sorg, felslagna hopp, ilska över egen svaghet och dumhet. Men det är livets kryddor. En del av dessa kryddor är vårt livsöde ansvarigt för. En del addera vi själva. En del av tillsatsen gives oss där vi väntat motsatsen.

På "Andrews Island" i Brittiska Västindien ligger en av de största "Pineapple Plantations in the world", "Ananas" är det svenska namnet på denna frukt som egentligen tillhör Söderhavets öar såsom Hawaii och i någon mån Cuba. På denna plats svajar den svenska flaggan, ägaren är Axel Wennergren. Jag hade tillfälle att besöka denna mönsterplats, sysselsättande över 300 arbetare i fälten och ungefär ett 50-tal kvinnor i fruktpackningen. Alla dessa voro negrer. Basen tog mig välvilligt ut på fälten, här voro ett 20-tal traktorer i verksamhet, men att beskriva proceduren bleve för långrandigt. Jag såg med häpnad hur försiktigt dessa negrer hanterade frukten. På min fråga varför, svarade basen: "Om den är stött ruttnar den på ett par timmar i detta klimat och all frukt i samma låda blir oduglig utav den syra som rinner från den ruttna frukten." Frukterna sorteras i klasser, en del blir saft, en del kokas och konserveras, en del krossas och blandas med annan frukt. Han bad mig plocka ett par och ta med mig. Jag tog ett par som jag tyckte såg bra ut, han tittade på dem. "No good", sade han. "Titta här". I rotändan var ett litet hål, han skar frukten itu och där inne låg den fetaste och vackraste gröna mask, och köttet var svart och odugligt.

Så är det med många av dem vi möta under vår livsvandring, utsidan är skinnande och oskyldigt vacker. Men kärnan, köttet — karaktären är rutten. Bildningen kan finnas i rikt mått, men är blandad med egensinnig hänsynslös dumhet. Men det lär man ej tyvärr känna förrän man bitit. Men det är undantagen som bekräftar regeln. De är få, men dock för många.

Ibland mina bekanta har jag ett par som jag är glad att kalla mina vänner. Denna familj, bosatt i Savannah, Georgia, har ej mycket av detta livets goda, men den frid och endräkt och lycka som här existerar är lugnande för både kropp och själ. Visserligen är hudfärgen svart som sot, men hur många rika smycken finner man ej i svarta askar. Deras två barn, flickor i åldern 18—21 år, äro mina favoriter, okonstlade och naturliga äro de en prydnad för sin ras, klippta och skurna för de yrken de förelagt sig. Den äldsta är sjuksköterska, den yngre fullbordar nu sin skola och skall bli lärarinna. Den respekt de visa sina föräldrar och den tacksamhet de visa dem som så hårt har arbetat för deras välfärd är gott att se. Huden är svart men hjärtat vitt.

Sitter och tänker på en kväll i Key West, Florida. Jag gick och tittade efter vem jag "uppsluka mände" för att få en historia. Drog mig ned mot hamnen och de stora "Shrimp packing houses". Här kommer den stora räk-fiskar flottan in. Dessa båtar med en utrustning som går över 100.000 dollar äro i en klass för sig själv. Bland dessa låg en liten illa utrustad skorv, den såg ej mycket ut bland de andra finheterna. Besättningen, fyra man med skepparen, var negrer. Jag slog mig i språk med dem. Jag frågade hur mycket de kunde förtjäna på en resa. Stor var min förvåning när jag fann ut att de kunde tjäna upp till 125 dollar per man i veckan om allt gick bra, men med stormar, förlorade nät och utrustningar, blev förtjänsten ibland liten eller ingen. Allting delades lika här, förtjänst och förlust. Var man var delägare i båten och utrustningen. Jag blev bjuden på kvällsmat, naturligtvis fisk, men gott var det och väl tillagat. Och sedan togs gitarrerna fram. På mången god dag har jag ej hört en bättre sammansjungen kvartett och aldrig har väl de gamla negersångerna ljudit vackrare. Musiken har de i blodet, och kärleken till havet tillhör ej endast vikingarna.

Den gamla skepparen sade: "Jag har nio barn i min familj. Om alla barn gingo genom livet som föräldrarna önskade, om de ville lära sig att man måste krypa innan man kan gå och ej blint rusade från plats till plats så skulle där bli långt mindre gråa hår i föräldrarnas huvuden."

Kanske det. Men försök att få dem att lyssna. Att planera något i förväg och att gå där grunden är stadig tillhör ej det vanliga nu för tiden. "Tänk först — handla sedan", tillhör det gammalmodiga. Numera lär äggen hönan att värpa.

Negrernas filosofi och deras tro är enkel och rättfram. När de tala med Vår Herre i sina böner och sånger är det på den gamla erkända vägen. "Jag till dig — — — Du till mig". Det salvelsefulla, det skrymtaktiga finns ej, Vår Herre blir deras vän, kamrat och hjälpare. Där finns varken fariséer eller publikaner, endast syndaren som ärligt och rättframt ber om den hjälp han anser sig behöva. Hur många gånger har jag ej suttit på deras bönemöten, lyssnat gripen in i hjärterötterna till de enkla orden av obildade men i sanning kristna människor. Här finns den religion som jag tycker om att höra, ej från munnen endast, mera från hjärtat. Jag har kallats "Negervän" mer än en

gång utav s. k. smarta människor. Jag är ej rasens vän, men individens. Svart — Röd — Gul eller vit betyder intet. En man i blåställ eller prästerlig ornat betyder intet. Det är ej kläderna, färgen eller platsen som betyder något. Det är övertygelsen och ärligheten i övertygelsen som betyder allt!

När jag arbetade för "Great Northern Paper Co" i Maine var över 90 proc. av arbetsstyrkan katoliker. Varje söndag kom prästen och läste mässan. Fast jag är långt ifrån religiös, så har jag respekt för religionen. Men detta var enbart skrymteri, var man fick ett kuvert i vilket han lade sin donation till prästen och kyrkan. Ett par timmar efter kunde man finna samma präst halvfull spela poker med basarna.

Lyckan kommer — Lyckan går. En del människor tror som Karl X Gustav att lyckan är fyrkantig. Jag för min personliga del tror att det finns intet här i världen som är så runt och halt. Man kan arbeta hela sitt liv på att bygga upp ett anseende, ej endast ekonomiskt utan till ärlighet och pålitlighet. Man åtnjuter så att säga medborgerligt förtroende, fullgör sina skyldigheter, betalar sina skatter och lever sitt liv efter lag och evangelium. Så händer något. Utan betydelse för samhällets välfärd, men av privat natur. Skvallerkäringar får tag i det (sådana finns även på den manliga sidan). Vad som tagit en livstid att bygga upp, rives ned och förstöres av dessa vandaler på en vecka. Man behöver tänder för att tugga sin föda, men ej för att bita sin nästa i ryggen.

Olika falla ödets lotter, en del äro födda med den obligatoriska silverskeden i mun. En del är födda sig själva till straff och andra till varnagel. Under den tiden jag arbetade i N.Y.C. lärde jag känna en ung man, något på den hemlighetsfulla sidan, han talade aldrig om sitt hem eller var han kom ifrån i Sverige. Vandrade omkring i ett nästan ständigt rus. Under månadens lopp lånade han små summor av mig som han alltid ordentligt betalade den första varje månad, han kunde fås att göra allt för att tillfredsställa sin osläckliga törst, hans språk var den bildade mannens, hans handlingar i övrigt fyllsvinets. Han kom en lördagskväll och ville låna en tia, han visste så väl att det aldrig blev mer än ett par tre dollar, så blev det också denna gång ... På söndagsmorgonen fick jag telefonbud från "Bellevue" sjukhus, man bad mig komma ned och identifiera en person som blivit ihjälslagen på tredje avenyen och 76 gatan. Jag åkte ned, undrande vem det kunde vara, talade om mitt namn för portvakten och blev insläppt till vakthavande polismannen, som förklarade att man ringt mig därför att man funnit min adress i den döde mannens ficka. Det var han, allright — genom hans kvarlåtenskap fick jag föräldrarnas adress i Sverige, jag telegraferade dem och fick omedelbart svar i vilket jag ombads att ta hand om alla detaljer nödvändiga för en kristen begravning. Mannens historia var en tragedi, hans liv blev ruinerat genom kombination av svag karaktär — för många "goda" vänner, för mycket pengar och svag viljekraft. Han hade varit militär, utkörd, hade plats på bank, utsparkad, kom till U.S.A. och levde på de pengar föräldrarna månatligen sände honom. I sina få nyktra stunder var han intressant — intelligent — språkkunnig och vänlig. Från ett utomordentligt fint hem och med en lysande framtid framför sig var han ett, den svaga viljans och spritens beklagansvärda offer.

Människan är ett svagt käril, att bli tillåten att leva sitt liv utan att klandras, går väl knappast. Men man kan leva sitt liv utan att klandra andra. Om man vill.

På 75:e gatan och Madison Avenue stod en gammal blind gubbe och tiggde. Var gång jag gick och köpte en tidning brukade jag lägga en liten slant i hans hatt och prata med honom. En dag frågade han vad jag hette, från den dagen hälsade han mig alltid med ett "Morning Mr. Garring". Jag frågade

Rustibussar

Till mina "Kak-pirater" som dagligen plundrar mig på snask och slantar men för övrigt gör livet intressant.

Jag hör hur det smyger och tassar i köket,
jag ligger på min soffa i halvslummer blott
och tänker för mig själv "Kan det här vara spöket
eller små pirater som tittar efter gott?"

Mitt kök är erövrat av tvenne små turkar,
det söks i lådor, i askar och burkar,
det knarrar i dörrar, det hasas med stolar.
Tisslas och tasslas, jag hör svep av små kjolar.

En röst som säger: "Nej har man sett på maken,
tänk va han är elak, det kan inte vara sant,
karamellburken är tom, den är alldeles naken,
och i byxfickan har han ej en endaste slant".

Ett ljuslockigt huvud tittar in genom dörren,
"Han ligger på soffan och sover den murren".
Och stridsplaner läggas där ute i köket,
jag stålsätter mig mot det kommande besöket.

Vi ska nypa'n och kittla'n och hoppa på magen,
och dra han i håret tills dess han blir snäller,
vi ska stanna och plåga honom helaste dagen,
tills att vi får kakor, en slant och karameller.

Jag blir kysst och smekt och nypen och kramad,
tills de få veta var mina skatter jag gömt,
och medan jag ligger på soffan förlamad,
dom snaskar och äter, men offret är glömt.

"Nu vill vi höra en saga om troll och jättar,
prinsar och prinsessor och drakar och sånt där."
Dom sitter som statyer så länge jag berättar,
men så fort som jag slutar är ovädret här.

Dom sitter i mitt knä och på foten dom gungar,
och snurrar och dansar och kikna av skratt,
tills jag blir trött och säger "Ut me er ungar".
Då niger dom retfullt och säger "God natt".

Men skulle jag inte se dem på ett par dagar,
då går jag och undrar om jag varit för barsk,
men jag behöver ej ängslas, det finns inga lagar,
som kan hålla dem borta från kakor och snask.

GEORGE

BARN OCH FRITID

I uppfostringsdebatten diskuterar man främst hemmets och skolans roll. Hem och skola är utan jämförelse de "institutioner" där barnen på ett avgörande sätt präglas. Men i vår tid kommer allt fler och fler barn, i allt tidigare ålder, i kontakt med miljöer som står utanför hemmets och skolans påverkningsområde. Det finns därför all anledning att titta lite närmare på barnens fritidsmiljö.

Vilka intryck tar barn t. ex. av filmen — många barn är som bekant flitiga biobesökare — eller, för att ta ett annat exempel, av seriemagasinen. Ibland kommer barnen i kontakt med gängbildningar av olika slag och en och annan slinker med i en förening. Det är om ungdomens föreningsliv, närmare bestämt, Unga Örnars, som den här artikeln skall handla.

Varför skilja på könen?

Vad man främst lägger märke till vid kontakt med Unga Örnar är att organisationen samlar både pojkar och flickor. (Detta är inte så vanligt i barnorganisationerna som man kanske tror. Inom de allra flesta skiljer man ganska strängt på könen.) Det är intressant att se hur i träslöjdsgrupper, vilka av tradition anses vara typiska sysselsättningar för pojkar, många flickor med liv och lust deltar. Och i matlagningsgrupper kan man ofta finna att pojkarna dominerar. Pojkar och flickor trivs med varandra mycket bra, det kan var och en som närmast kommit i kontakt med ungdomarna i Unga Örnar intyga. Unga Örnar skiljer sej även i andra väsentliga avseenden från många andra barn- och ungdomsorganisationer. I Unga Örnar finns t. ex. inga klassprov eller andra betygsliknande system. Redan från rörelsens start framhölls att det fanns all anledning att starkt ifrågasätta det förnuftiga i att i skola och föreningsliv pressa fram resultat genom tävlings- eller betygshets. Om man vill förändra samhället, så att samarbetet och samverkan skall bli dominerande drag, måste man redan bland barnen i hem, skola och föreningsliv ge uppfostran en sådan utformning att samarbete, hjälpsamhet och fördragsamhet blir dominerande. Professor Torsten Husén säjer på tal om konkurrens och betyg i skolan något som är aktuellt även för ungdomens föreningsliv: "Som psykolog har man anledning fråga sej hur det skall gå till att skapa samarbetsmänniskor, om eleverna under sin skoltid har fått vänja sej vid att enbart utföra individualprestationer, allt i en tävlingsatmosfär med betygsutdelning."

Unga Örnars starka betoning av samarbetets betydelse ligger för övrigt helt i linje med kooperationens grunduppfattning.

Om man är liten och har en tung mjölkflaska att bära går det lättare om man hjälps åt. I Unga Örnar lägger man stor vikt vid uppfostran till samarbetet.

Att få skapa, att få måla . . . Barn tycker om att få kladda. Stor pensel och stort papper måste de ha.

Läger och friluftsliv — populärt.

Det som syns mest utåt, och som dessutom är mest populärt är läger- och friluftsverksamheten. Varje sommar drar tusentals örnar ut på läger, belägna såväl i Sverige som i Europa. De allra yngsta örnarna samlas till speciellt anordnade läger, där tillsynen och skötseln är mera noggrann. De äldre örnarna samlas till riksläger, men också gärna till de internationella sammankomsterna. Att lägren är populära är självklart. Bara detta att få ligga i tält, träffa kamrater från andra länder och på kvällarna sitta vid lägerelden är upplevelser, som sitter i livet ut. I samband med lägren blommar det internationella samarbetet upp. Unga Örnar existerar i inte mindre än 13 europeiska länder och har ett medlemsantal på över 1/4 miljon. Denna internationella verksamhet är oerhört betydelsefull. Det måste anses som en av de mest väsentliga uppgifterna att bland dagens ungdom väcka intresse för internationellt samarbete.

---

honom en dag: "Hur vet du att det är jag som kommer, du är ju blind?" "Ja det är ju sant", sade han" men jag känner igen dig på stegen."

Så är det med många av oss, ibland stå vi totalt blinda framför en sanning, därför att vi själva hellre vill tro på motsatsen. Vi känner inom oss att våra steg är på fel väg, men i vår envisa blindhet fortsätter vi och gör någon eller något illa. Hade vi stannat och tänkt oss för, hade vi undvikit... Men vi stannar ej förrän vi fått den läxa som tvärsäkert förr eller senare kommer. — Innan jag var 20 år gammal trodde jag i min heliga enfald att jag hade alla de rätta svaren på livets frågor. Men ett par ordentliga sparkar i rätt riktning visade att så ej var förhållandet. Faktum var att jag visste litet eller intet. Sedermera har jag sett andra göra samma misstag, resultatet har också varit enahanda, men det är en del av livets hårda läxor...

Mycket här i livet önskar man att man gjort och lika mycket önskade man ha ogjort. Många personer är man glad att få möta och lika många önskar man dit pepparn växer. Många saknar man när de gått, många kan ej gå fort nog. Många minnen av gamla vänner, nära och kära, tar man fram ibland. Det är den skatt som gömmes.

George Garring

Sång och lek hör ihop med barn och ungdom. Här dansar några tyska örnar för kamraterna på ett läger.

Föräldrar med som örnledare.

Verksamheten i Unga Örnar omspänner en väldig massa olika former av sysselsättningar. Detta är naturligt om man vet att Unga Örnar vänder sej till barn och ungdom i åldrarna 5—17 år. Om verksamheten skall kunna tilltala dessa åldrar måste den vara rikt differentierad. De yngsta barnens verksamhet bygger i allt väsentligt på leken. Även för de något äldre barnen är leken det dominerande inslaget. Det manuella arbetet kan för barnen i åldrarna 7—12 år bli mera invecklat. Man arbetar i grupper med slöjd, teckning, målning, motorlära, dockteater och naturligtvis med sång, musik och teater m. m. För de äldre örnarna glider verksamheten så småningom över till mera studiecirkelbetonade ämnen.

Unga Örnar har brist på ledare! För att försöka bemästra situationen har man under senare år med utmärkta resultat anordnat föräldrakurser. Kurserna har överteckнats och intresset bland föräldrarna kan man inte klaga på. De föräldrar som haft småbarn har fått ta dessa med sej och under tiden mamma eller pappa suttit på skolbänken har barnen omhändertagits av erfarna örnledare. Det är framför allt mammorna som engagerat sej som örnledare — men även papporna är intresserade.

Unga Örnar — organisation som växer!

Unga Örnar har i dag 26.000 medlemmar på i runt tal c:a 300 avdelningar. Vad som hämmar verksamheten är brist på ledare, pengar och lokaler. Staten lämnar sedan 1954 anslag till fritidsgrupper och detta stöd har tillsammans med de anslag som arbetarorganisationerna och kooperationen lämnat betytt oerhört mycket.

Unga Örnar är en modern barnorganisation som har stora förutsättningar att med ökade ekonomiska resurser och med intresserat medarbetarskap från föräldrarna kunna växa ut och bli en sammanslutning som kan ge det uppväxande släktet en gedigen och stimulerande fritid. Moderna föräldrar har en chans att hjälpa till. Det är inte så svårt att bli örnledare som man kanske tror. Vetskapen om att man bidragit till att ge barnen en vettig och givande fritidsverksamhet får bli belöningen!

Elon Johanson

På lägren får örnarna själva styra och ställa. Här går man till val av ett byråd.

Fritt ur hjärtat på 1:a Maj

I dag är det den 1 maj 1957. Så aktuell får man alltså vara till detta nummer av Gustavsbergaren.

Första maj. En dag med tradition. Nej för all del, jag menade inte den där otäcka, som gör att det snöar såväl Valborgsmässokvällen som demonstrationsdagen därefter. I år på Vårens största afton så till den milda grad, att småkillar som fått utetillstånd till halv tolv, dröp hem till stugvärmen klockan nio. Då är det kallt. Isynnerhet när Rune Malm skall ha "kul på hjul" vid elvasnåret.

På första maj demonstrerade vi. Ja faktiskt, även jag, motvalls käring. Efter ett uppehåll på tio år. Efter att i tio år ha tyckt att det var en ganska meningslös manifestation. Varför gick jag med i år? Kanske var det Ungern. Påminnelsen om att man även i vår tid kan få demonstrera vapenlös mot kulsprutor och stridtanks. Kanske har jag kommit till den ålder då man vill slå vakt om de få traditioner vi trots allt har kvar.

För nog har vi gjort storstädning bland allt som förr var oss dyrt och heligt de senaste femton åren. I någon sorts hårdkokt rationaliseringsiver. Uppluckrat och banaliserat, för att få allt att passa för passiva mottagare, gubevars. Jodå, jag har hjälpt till vid behov. Och sitter ibland undrande om jag inte varit med om det gamla konststycket att kasta ut barnet med badvattnet. Samtidigt som vi avlägsnar ramen som förefaller oss otidsenlig, verkar det som om innehållet visade tendens att följa med mot förintelsen.

Vår demokrati har blivit ett expertvälde, vars medlemmar ser allt i stort, kommersiellt och kallt. Här glöms människan, här förhalas hjälp till självhjälp åt handikappade, här sitter socialtänkandet trångt och arbetsrationaliseringen håller på att beröva oss självförtroendet. Våra förtroendevalda är för få med för stor arbetsbörda och kämpar en ojämn kamp mot pliktuppfyllelsens magsår. Jag hälsar Duandan med tillfredsställelse men strävar mot en demokrati på djupet.

Därför gick jag i tåget, våren femtiosju. Efter Alice med den blågula flaggan, efter Fanfar och hans tappra gossar, efter svensk arbetarrörelses röda fanor, som för mig fortfarande helt naivt betyder, Frihet, Jämlikhet och Broderskap.

Edla Sofia

Drömmen om syrenen

och bonnpionen sitter fast rotad i oss människor. Bor vi i ett bekvämt hyreshus kämpar vi tappert mot ett enplansbygge, där en aldrig så liten plätt jord kan förverkliga den drömmen. Nu har jag äntligen fått den där plätten utanför min boning, så nu gäller det. Om det växer upp syren och orkidé ur leran. Syrenen är redan ute i blåsväder. Den lär nog få stanna hos trädgårdsmästaren för att glädja någon annan. Jag blev betänksam häromdagen, när jag frågade en av mina grannar vad de tre pinnarna på hans tomt skulle föreställa.

— De där, sa grannen, de föreställde en mycket vacker syren ända till den dag då en kille upptäckte, att de dugde gott till virke åt pilbågar. Ack ja, den killen hade hela skogvaktar Manfreds skog med snår och undervegetation på andra sidan huset.

Hur bar ni er åt, ni däruppe i Höjdhagen, ni som har förvandlat den mest kvalificerade leråker mina ögon skådat, till lika många oaser som det finns hus? Ja' det där med kärlek, tålamod och arbete det förstår vi själva, men hur förhindrade ni ungarnas skadegörelse? För barn hade ju även ni, innan ni kom in i den ljuva medelåldern då lugn och ordning bara störs av de kära barnbarnens sporadiska besök. Och den lilla huskatten och hunden stryker hemtrevligt mellan rabatterna och leker tafatt under syrenträden. Om avund tär min själ. Varför de? Alldeles uteslutet är det väl inte att den lotten även blir min. Jag säger som ett annat fruntimmer sa häromdan, i helig ilska över affärsmännens oblyga upphaussande av tonåren? Vad är det nu för märkvärdigt att vara i en viss ålder, är vi inte tonåringar, så har vi ju varit det, eller blir det, om vi är underåriga och får ha hälsan. Men på edra blommande oaser är jag alltså synnerligen avundsjuk. Får vi be om edra erfarenheter. En liten redogörelse i denna tidning t. ex. Tack. Så övergår vi till nästa avdelning.

Den vänder sig

i första hand till Konsumledningen. Så här i vårtider känner man rågen spira i ryggen, och inspirerad av detta säkert inbillade faktum gräver man raskt upp en gammal stridsyxa. Tänk, att jag har inte kommit över det här med lunchstängningen än. Finns det inget konservativare än fruntimmer? Kanske det, men det avskräcker mig inte i dag, nu ska det sägas. När lunchstängningen kom till, under en föregående rätt kritikerfientlig regim, hade man en känsla av att den var så nödvändig, att den knappt fick diskuteras. Nu har vi det sympatiskt demokratiskt i toppen och vågar säkert be att få frågan omprövad.

Jaså, skall slika spörsmål tas upp på distriktmöten. Det vet jag, men det var inte min tur att gå ut den kvällen och hur än nu Konsum försöker popularisera årsmötena, så långt sträcker de sig inte ännu att de skickar barnvakt åt behövande. Nå, nu tror ju inte jag att det hade blivit något sagt då heller från min sida.

Skall vi kvinnor

få våra frågor lösta, mötes- och förhandlingsvägen, så får vi nog hitta på någon annan umgängesform än denna stelbenta och för kvinnligt psyke omöjliga sammanträdesteknik. Får man de där oerhörda orden: HERR ORDFÖRANDE över sina ovilliga läppar, drabbas man strax av tunghäfta och vill springa hem och sätta på radion i hopp om, att få in morbror Ruben i Pappa Peckas kappsäck. Nu har man ju skäl att undra om herrarna tycker att det är så muntert att sitta i sammanträden. De flesta föreningar har ju ett förfärligt schå bara att få ihop till styrelse. Ja det har faktiskt gått så långt att det väljs kvinnor lite varstans. Joo då, även jag. Har vi nått botten? Ja kanske de, men gärna för mig, ur bottenslammet brukar alldeles nya blommor gro.

Lunchstängningen var det.

Håll dig till saken, kvinna. Det är dålig service, mina herrar, att ha stängt en så vital del av dagen som mellan ett och halv tre. Har dom så även i Hallstavik, Uddevalla och Skanör?! Det ger jag så många som flyger och far, mina herrar! Jag bor här i Gustavsberg och det är jag inte särskilt ledsen för. Jag anser, att det är en skönhetsfläck på den förövrigt utmärkta service som bestås oss i våra fina butiker. Nu utgår jag alltså ifrån att ni mina läsare, även om ni inte har en så trevlig butik och tjusig personal som vi i Hästhagen, så i alla fall någonting ditåt. Själv tillhör jag en lyxig minoritet som är så blygsam till storleken här i Gustavsberg. Den där som består av hemmafruar med flera småbarn. Även vi har lite att pyssla med fast vi inte jobbar på fabriken. Lite städning, tvätt, bäddning, matlagning och persedelvård och annat som vi älskar att plocka med, samtidigt som vi passar barn, matar barn, tröstar barn, nej inte uppfostrar barn, ett sådant påstående skulle bara framkalla harmsna protester. Som sagt, det där arbetet vill vi helst sno undan på förmiddagarna, för att kunna gå ut på barnpromenad när solen står som högst på himmelen. Efter dagens huvudmål klockan tolv. Uret blir en aning över tretton innan disken är avverkad och ungarna lämpligen inpackade. Man är färdig att vandra ned mot Centrum.

Det är alltså då,

mina herrar, man vill sticka in på Skokonsum i förbifarten, för att köpa stövlar till mellangrabben. Slinka in på Posten för att betala telefonräkningen, ifall att Fanfar skulle hitta på att ringa in en monolog igen. Sen, mina herrar, travar man upp på Textilkonsum för att inhandla en spole sysilke, och kommer därefter ut från detta frestelsens hus med en trevlig sommarkjol och mössor åt alla grabbarna.

Nej, det gör man alltså inte eftersom alla dessa ställen vinkar med kalla handen. Posten ställer dock i utsikt längre öppethållande.

Vi har även en grupp husmödrar som envisas med att anse det räcka med halvtidstjänst ute i förvärvslivet. Precis som om det inte vore en utmärkt fritidssysselsättning, det där att sköta hem, man och barn.

De springer

jäktade hem från fabriken för att hinna få potatisen halvkokt innan den älskade maken anländer. När hon sedan ätit och diskat vid trettontiden är det dags, att ta kassen och gå till Konsum innan hon kryper in i städrocken. Men si det går inte det heller. Det blir att avbryta städningen, tvättandet eller vad det nu kan vara senare på eftermiddagen. Hon kanske väntar till strax före arton, och det är inte så lyckat det heller. Men det var nu inte dessa och andra drabbade husmodersgrupper som röstade för lunchstängning, det var väl mest herrar som sällan sköter familjens inköp.

Det lider mot sommar, mina herrar, rädda också de sköna kronor som rullar Gustavsberg förbi, sedan deras ägare en gång ryckt i stängda dörrar, mitt på blanka sommardan.

Varm och skön sommar på er!

Edla Sofia

Världen sedd med konstnärens ögon

skulle man kunna sätta som rubrik över vad konstföreningens medlemmar bjudits på under vintersäsongen. Reseskildringarna har dominerat programmet. Tyra Lundgren tog oss i höstas med hjälp av ljusbilder med på en fascinerande resa till det rika Mexico. Och med Wilhelm Kåge som ciceron har vi i två etapper fått göra resan till Japan. Japansk teater, folkliv och religion men framför allt japansk keramisk konst har gjorts levande för oss genom ljusbilder och film men kanske framför allt genom konstnärens personliga sätt att skildra vad han upplevt.

Icke mindre fängslande var Lars Norrmans skildring av en resa i Bulgarien, landet bakom järnridån, där han som inbjuden gäst fick röra sig fritt, måla och göra skisser. Men kanske han dock mest fängslade med sin målande beskrivning av tjurfäktningarna i Spanien, som han fångat i fem färgsprakande liton.

Under tre filmaftnar i höstas fick vi också göra resor tillbaka i tiden genom filmerna "Bronsåldern", som med hällristningarnas språk berättade för oss, och genom "Det gyllene seklet", färgfilmen, i vilken 1400- och 1500-talets holländska måleri speglade den tidens syn på världen.

Van Gogh, Bourdelle, Renoir, Picasso, Grandma Moses och Calder är namn, som vi också bör nämna, då vi tänker tillbaka på vinterns filmaftnar.

Gustavsbergspubliken är kräsen, men då den blir tillfredsställd är den en tacksam publik. Konstföreningen, tror jag, har lyckats tillfredsställa högt ställda anspråk denna vinter. Så har också föreningen vid de olika arrangemangen haft en publik, som ibland fått trängas om platserna men gjort det med gott humör.

C. Lm.

Au revoir!

Det blev ett glatt återseende när Gösta Dahlberg visade en fransk turistaffisch med en bild från en plats i Paris, där jag själv satt och ritade för 7 år sedan.

Den gången ovanstående teckning blev till var en dag i Juli 1950. Jag kom ihåg att vi startade tidigt från Rue Gaion den morgonen. Vi skulle ströva omkring i Montparnasse och vi skulle besöka Sacré-Cœur.

Det var sol med lagom värme, gatorna voro nyspolade och det såg ut att bli en härlig dag.

Efter vilostunder här och var på trevliga trottoarserveringar kom vi på förmiddagen fram till ovanstående plats.

Ja det var ju en syn som helt enkelt pockade på att bli avritad.

Ljus och skuggor spelande i ett försvinnande gatuperspektiv, svarta smala plåtrör och sneda skorstenar på vindlande takåsar och över alltsammans Sacré-Cœurs pagodliknande marmortorn som skiftade färg alltefter som sommarskyarna seglade fram på Paris-himmeln.

Den franska turistaffischen, som är ett utmärkt färgfoto, har inte planket med som synes i förgrunden på teckningen här ovan. Stenhårda oljefärgsklickar efter penselavstrykningar vittnade om att i skuggan av detta plank många årgångar målare fått utlopp för sin målarglädje.

När jag hade min teckning färdig och gick därifrån, var där redan en lång rad av målare som stod eller satt utefter planket med sina påbörjade eller halvfärdiga arbeten av det eviga motivet.

Av sol på Montparnasse
vi ledo ingen brist
de målar med extas
på Place Jean Baptéste

Målarn

Ett decennium har våra italienare nu varit i Gustavsberg. På hösten 1947 anlände den första kontingenten på 59 sjungande sydlänningar, som inkvarterades i Hästhagen. Från välkomstmiddagen minns ref. att vårt sätt att laga makaroner inte var i smaken, men vårt ransonerade smör var begärligt. Vin behövde vi emellertid inte anskaffa som på annat håll. Jubileet noterades härområdagen med bildsida och intervjuer i Aftonbladet. Kolonin, som nu omfattar 110 personer, firar jubileet på eftersommarn.

Rickard Sarby, känd olympiaman i segling med jolle som specialitet, gästade Gustavsberg den 22 mars och berättade på Folkan om sin Melbourneresa och visade därtill mycket fina bilder. Efter kåseriet samtalade Torgny Öhman, KSSS och Sarby om lämpliga båttyper, med tanke på att popularisera juniorsegling i Gustavsberg.

Folkparken öppnade säsongen på Valborgsmässoafton med majeld, blåsorkester och körsång och därefter dans till kl. 24. Som vanligt fullt folk och fyrverkeri med de ofrånkomliga, otäcka bombsmällarna, allt för 2 kr. Den 1 maj drog Arbetarkommuns demonstrationståg upp till Parken. Folkparken sätter igång med lördagsdans den 4 maj, medan biografen fortsätter månaden ut med söndagsföreställningar.

Korpidrotten börjar vakna opp och funderar på en ny fotbollskamp mellan fabriksavdelningarna och Konsum. Varpan är redan i full gång. En bordtennisserie är på förslag, nu när Bergasalen blir mera ledig. — Skidorna har haft en lugn vinter och snöbristen tvingade Koop. RM att inställa, men orienterarna får en chans i Göteborg i höst. Handbollslaget håller sig kvar i div. II och tar emot flera spänstiga flickor på träningarna.

Unga Örnar har också legat i ide i vinter. Här som annorstädes är det ledarbrist. Det förljudes att ABF och Ungdomsstyrelsen tänker på en ny insats och att nyttja Bergasalen för hobbyverksamhet för flickor och pojkar under 13 år, allt under föräldrarnas välvilliga medverkan. Läs förresten Elon Johanssons artikel om Barn och fritid på annan plats i tidningen.

Bridgeklubben har haft en livlig säsong med spel i Bergasalen på måndagarna. En match mot Folksam för 11 par vanns med 625 poängs övervikt, men i returmatchen blev det förlust med 135. Man har också deltagit i en fyramannaserie för klubbar runt Baggensfjärden. Just nu pågår ett spännande KM, där sju par har chans att håva hem titeln. Flera bridgespelande gustavsbergare är välkomna i klubben.

Scenstudion har varit flitig på nyåret och uppfört sin succespjäs "Reducera moralen" för pensionärerna i Gustavsberg och Ingarö, för patienterna på Uttran, för internerna på Venngarn, Hall, för militärer vid Örlogsberga och Oskar Fredriksborg, på Runöskolan m. fl. platser och fått god kritik på alla håll.

Koop. D.M. i fältskjutning anordnades i Gustavsberg söndagen den 7/4 med start vid Farstaborg. Tävlingen blev på grund av sol och blåst ganska krävande, med genomgående låga resultat.

Distriktsmästare blev Manfred Lindstedt, Gustavsberg, 24 träff, guldmedalj och Konsums hederspris.

Övriga bästa resultat:

Mästarklass:

Sture Granström, Luma, 23 träff, Gustasbergs hederspris, silvermedalj.

Hugo Persson, Gustavsberg, 21 träff, KF:s hederspris, bronsmedalj.

Högre klass:

Nils Holmin, Folksam, 21 träff, Gustavsbergs hederspris, silvermedalj.

John Johansson, Konsum, 19 träff, Folksams hederspris, bronsmedalj.

Veteraner:

Oscar Bergkvist, Gustavsberg, 17 träff, KF:s hederspris, silvermedalj.

Henning Bergman, Konsum, 10 träff, Folksams hederspris.

Lägre klass:

Stig Åke Carlsson, Luma, 19 träff, Gustavsbergs hederspris, silvermedalj.

Leif Ullberg, Gustavsberg, 18 träff, Konsums hederspris, bronsmedalj.

Sture Lundberg, Luma, 16 träff, Lumas hederspris, bronsmedalj.

Lagtävling:

5 bästa: Gustavsberg 101 träff; Konsum 88 träff; Luma 80 träff; KF 63 träff; Folksam, 4 man, 57 träff.

Orkesterföreningen avslutade sin vintersäsong med en konsert i Bergasalen den 28 april. De vanliga trogna 100 hade kommit och fick en högeligen njutbar timma. Programmet var trevligt och lätt sammansatt och orkestern under Gustaf Svensson levererade verklig spelglädje. Bernt Andersson fick blommor och varma applåder för sin prestation som solist i Mozarts Flöjtkonsert. En blomma borde också "första fiolen" haft. — Att inte gå på Orkesterföreningens konsert det är en underlåtenhet mot ens eget andliga välbefinnande. Men föreningen borde göra ännu mer reklam, så alla som tycker om god musik, skyndade att få höra den.

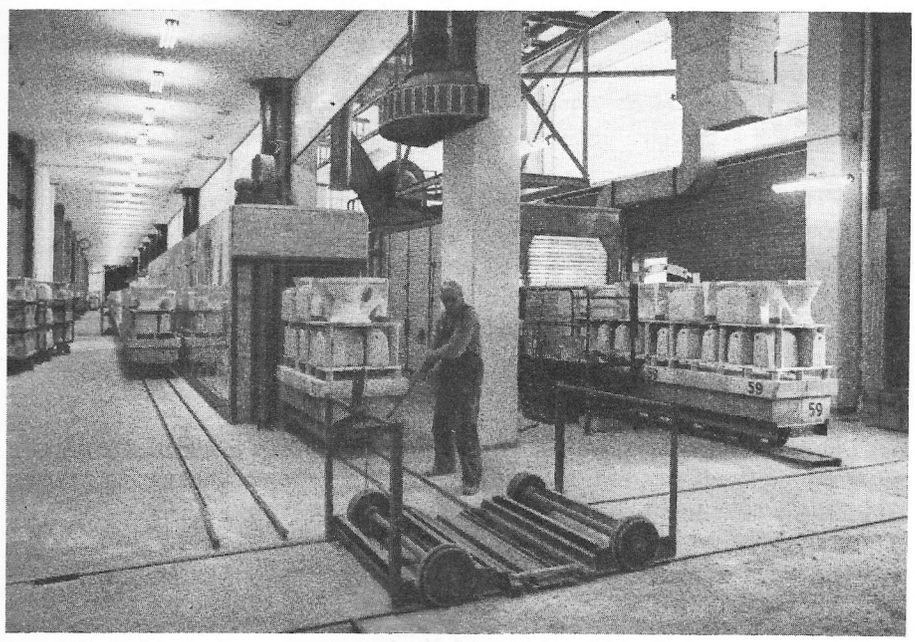

TPF:s nya ugnsanläggning är nu i full drift. På bilden drar brännaren ut en godsvagn ur torken, för att växla över vagnen till brännugnen. På pelarna syns den nya apparaturen för luftkonditionering. Lokalen får bra ljus från de stora glasbetongpartierna i norra fasaden.

FANFAR-TRUMPETEN

Vi ska börja

skrivövningen denna gång med att i blåsorkesterns namn inbjuda alla ungdomar mellan 10 och 80 år till stjärnskuttförsök. Detta är liktydigt med att man mikrofonsjunger tillsammans med oss i Folkparken någon gång i sommar. Vi ska förlägga alla våra parkkonserter till Folkparkens lekplats i år, och det är vid dessa som stjärnskuttsförsöken skall äga rum. Bästa stjärnämnet erbjudes medverka vid vår uppvisningskonsert i Bergasalen nästa år. En liten visa, en liten schlager eller en liten 'vad för något som helst'. Det behövs inte mer! Saken är biff! Man lägger sig. Man vaknar. Man köper Nacka-Saltsjöbadens tidning och ... ja, där har sign. Axman gjort resten. Man är stjärna.

Och så här ordnar vi anmälan: Skriver ditt namn och din adress och den bit du vill sjunga på en lapp. Adressera den till denna tidning. Märk kuvertet med "Fanfartrumpeten". Var inte blyg. Många går omkring med alldeles utmärkta mikrofonröster utan att veta det själva, så come on boys and girls! F. ö. bör man göra någonting extra innan man blir pensionerad. Så varför inte bli stjärna?

"När en stjärna från himlen faller
kan man önska vad man vill"

Vad önskas?

Obligatorisk eller frivillig pension? — Ach! jag har så att jag klarar mig ändå. — Och du då? — Ja se ... det är så att min fru har statlig anställning, och där blir hon, så till sägandes, ofrivilligt pensionerad. Och då tycker hon likasom att jag ska be min arbetsgivare om påökt istället så att vi kan unna oss lite extra nu också. —

Jaha! Så kan det låta. F. n. är var fjärde löntagare tjänstepensionsberättigad, och en del av dom är inte så förtjusta över att det s. a. s. ska bli en allmän rättighet. Många ifrågasätter om vi ha råd. Det gör Dagens Nyheter också, som undrar om vi ha råd att låta bli. Ja, inom de 'inflytelserika' kretsarna bråkas det i själva verket inte alls om huruvida vi ha råd att betala fiolerna utan mera om vem som ska spela på dem. Det artar sig alltså till strid i folkhemmet. — Ah! ... Underbart! — "Mor Svea! Var har du lagt våra knogjärn?" — "Vafödedå ungar?" — "Vi ska slöss, moor!" Come on — boys and girls! Ta ramta ram ta ram ta ra-ata...

"Och så vill jag,

inför den förestående badsäsongen, hälsa alla gustavsbergare hjärtligt välkomna till Skräddareviken. Men vi, mina herrar... (talaren kastade här en bister blick på det församlade auditoriet, som bestod av hälsovårdsnämnden, vars ordförande han var, samt av Emil) ... vi har att dessförinnan avtäcka och inviga det niotusenniohundranittionionde exemplaret av det omtyckta konstverket Plakat. Sommarsvettiga kommer vi säkerligen många gånger att finna svalka vid betraktandet av detta konstverk, och detta må lända oss till tröst i vårt många gånger otacksamma arbete. Jag bjuder alltså... nej (talaren gav Emil ensam sin andra bistra blick, eftersom Emil i ovist nit gjort min av att dra handduken, som tjänstgjorde som täckelse, av konstverket)... först vill jag med några ord kommentera en s. k. insändare i huvudstadspressen. Det förhåller sig nämligen så, att denne insändares upphov, ifrågasatte det förnuftsmässiga i att det finns sexton professorer i teologi men inte en enda i vattenförorening. Till detta vill jag ha sagt att om teologi är en slags förorening, då behövs det inga professorer, då är det vår sak att rena det orena eller, om detta, precis som ifråga om badvatten, inte låter sig göras, förbjuda dess användande. Och efter denna parentes, mina herrar, bjuder jag täckelset falla." Emil drog snabbt av handduken och inför hälsovårdsnämndens belåtna minspel avslöjade sig konstverket. Det var ett gediget snickeriarbete på vars övre del ett tryckeriarbete var fästat. På detta stod: BADNING FÖRBJUDEN! HÄLSOVÅRDSNÄMNDEN. —

På tal om vatten

så vill vi äntligen ha sagt ifrån att otäckare dricksvatten än det som rinner ur kranen under heta sommardagar, det har vi aldrig förut inmundigat. Givetvis har vattenverkschefen en fullt godtagbar förklaring till detta förhållande, men det skulle säkert vara allmänheten kärt om denna förklaring bekantgjordes, och vidare skulle det inte vara ur vägen med en redogörelse för möjliga lösningar av olägenheterna. För all del, gärna med ekonomiska aspekter. Ty vi har på grund av vårt arbete i blåsorkestern och gossorkestern blivit ekonomer av facket och är s. a. s. sifferfrälsta. För så underligt det än kan låta så finns det ingenting så lättfattligt, så obegripligt, så rörligt, så orörligt, så och så på en gång som ekonomiska begrepp och förklaringar. När vi var barn, då talade folk om 'den gamla goda tiden' och menade åren före första världskriget. Det var då som Albert Engström skapade kolingen, hemlös, arbetslös, alkoholiserad och förstörd. Nu finns det människor, som talar om den goda tiden och menar åren före andra världskriget. Vi hade då, om vi inte missminner oss för mycket, c:a hundratusen arbetslösa, när det var som värst eller som bäst (stryk det som inte passar). Och nu då alla har arbete och alla tycks kunna köpa vad dom helst vill ha, ja, då tycks vi inte ha råd till någonting. Åtminstone inte om det gäller att främja 'allas vårt bästa'. Men 'vad allas vårt bästa' är för någonting, det är vi ju förstås också oeniga om. Det enda som vi inte hört någon avvikande röst om, det är den goda kritiken av blåsorkesterns Bergasalskonsert, vilket i synnerligen hög grad gläder

Fanfar

Första Maj

Första Maj, i min tidiga vår,
när sipporna lyste i snår,
ja, då var jag uppe med tuppen
och följde den spelande truppen.
Och sångkören hörde jag sjunga
om Våren, den evigt unga.
Första Maj, i min tidiga vår.

Första Maj var det demonstration
mot den fattiges klena ranson.
Röda fanor som fladdra för vinden
över unga, bleka om kinden.
Och i evigt böljande led
för människovärdet vi stred.
Första Maj gavs det ingen pardon.

Första Maj sin stolthet har kvar.
Och mässingsmusiken vi har.
Är morgonen riktigt grann,
ännu kan vi träffa varann.
Tillsammans i vårtoners brus
vi gå som förr man ur hus.
Första Maj, som i ungdomens vår.

J. A.

I ÖSTERLED — på skridskor

Det har sina sidor (oftast behagliga) att vara "Gustavsbergarens flygande". En lördag fick jag redaktörns order att delta i skridskoutflykt. Anders Steen, snart 60 år, entusiastisk långfärdsåkare sedan barndomen, skulle ut på söndagstur. Och på söndagsmorgonen träffades gänget för färden, förutom Anders Steen, Lennart Säfström, som åkt en del turer tidigare, Rolf Eriksson, seglare men också långfärdsskridskoåkare, och så novisen på isen enligt order — undertecknad.

Vad ska man ha på sig? Jo, först och främst skridskor. Det finns två typer för långfärd, med och utan sidostycken. De med sidostycken är bäst och dyrast, de kostar 65:— paret. Så ska man ha ispik, 6:—, isdubbar, 2:—. I övrigt bör man vara förståndigt klädd, anorak med huva, skidbyxor och stadiga pjäxor. Givetvis kan man använda andra slags skridskor, men har man rör blir det rätt besvärligt varje gång man måste ta dem av sig och gå.

Det var en ljuvlig morgon. Anders hade på förhand rekognoserat istäcket, bl. a. genom att ringa Skridskosällskapet i Stockholm. Så jag kunde känna mig trygg, då jag klev i skridskorna. Det gick litet knaggligt i början. Redan vid "Mästarns grynna" utanför Strandvik träffade vi på den första fiskaren. Efter Farstabrohål blev isen behagligare att åka på. På Baggen vimlade det av flera fiskare, som tagit sig ut med spark och moped. — Det var dåligt med strömmingen, betygade de båda storfiskarna Calle Forslund och Ragge Lindberg (sopgubben). — På Saltsjöbadssidan var det ännu fler på söndagsfiske, och där syntes till och med några långfärdsåkare. — Efter att ha forcerat "onan" vid Högklevsudd med litet besvär,ställde vi kosan in i den sydligaste viken av Baggen. Över den smala landtungan tog vi oss till fots ned på Erstaviken. På med skridskorna och full fart efter Tyresösidan mot Smådalarö. Ett par besvärliga råkar hade vi att passera och jag fick ta mina vana kamrater till hjälp. Vid Smådalarö veko vi av mot norr mellan de "bebyggda" holmarna, ställen som vi nu kunde gå helt nära, men som är omöjliga att komma intill på sommaren. Och ändå står de öde på vintern. Många av de holmar, som varit omtyckta mål för fiskande gustavsbergare äro nu styckade, t. ex. Gränö, Ängsö, Långholmen och Jotskären.

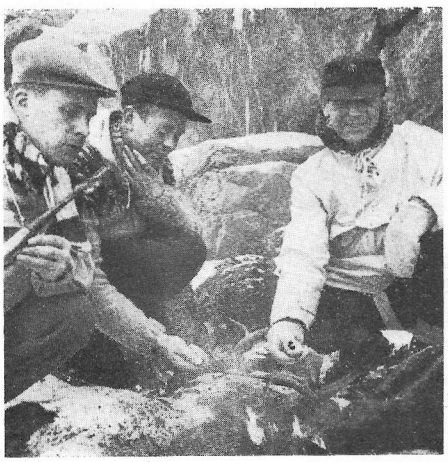

Intill Ängsö mötte vi en stor grupp åkare, jag tror de var 100 man, som under färdledare voro på väg till Dalarö. Vid Ramö rastade vi, gjorde upp eld och kokade kaffe. I Lennarts välkända, sotiga panna, garvad från många färder. Den som varit med om att koka kaffe vid öppen eld i fria naturen, han vet att kaffet smakar! Vår plan att åka till Stafsnäs omöjliggjordes av en kraftig råk mot Klacknäset. Vi tog i stället medvinden mot norr och gled utan ansträngning förbi Ingaröland, Visham, Baldersnäs, Myskviken, Fagerholm och Bergvik. Vid Askarvik tog vi av skridskorna och vandrade över Idalen och Brunnsnäs ned till Balckska villan, mitt emot Beatelund. Och så gled vi hemåt över Baggen igen. Vid Strandvik prisade vi vår tur med vädret och skildes efter en härlig färd i gott kamratskap. Ärade läsare, när du nästa vinter gör som vi — glöm inte isdubbarna och ispiken — och tag en van åkare med som ledare!

Rolf

Vårdrill

Vårsol lyser,
unga, gamla myser!
Nordan har nu sprucken bälg.
våren lockar allting fram,
man ser knoppar uppå sälg,
mjuka som små lamm.

Vi åter börjar hoppas,
allting knoppas.
Blommor i rabatt,
snödropp, krokus, tussilago,
leka nu tafatt.
Fastän marken än är hård,
flickor hoppa hage,
gossar spela kula på vår gård.

Borta är all snö och is,
det är skönt på alla vis.
Våren är sig alltid lik,
hur världens statsmän än må handla,
den kommer till fattig och rik,
och dess skönhet kan de ej förvandla.

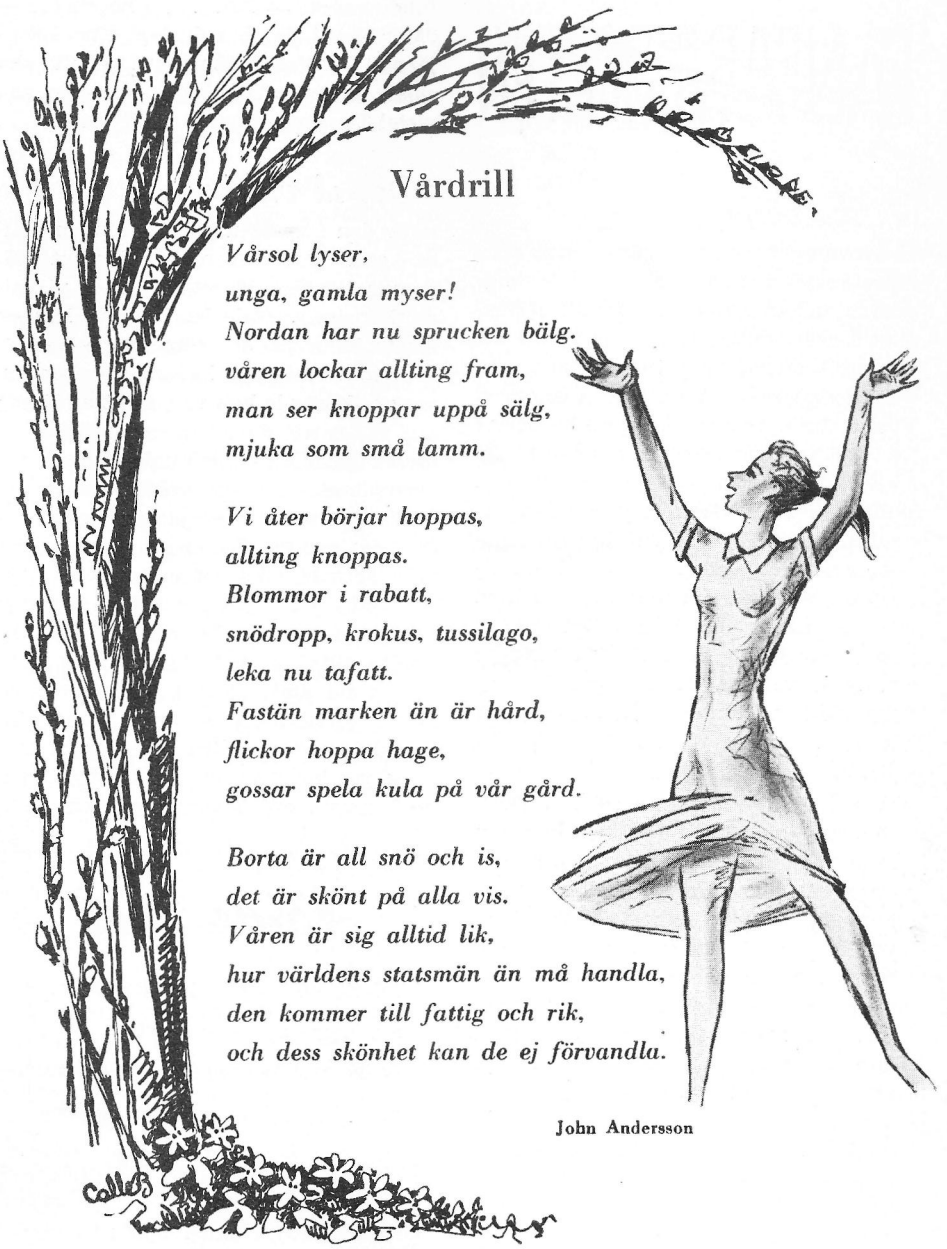

John Andersson

Gymnastik i maskinsamhället

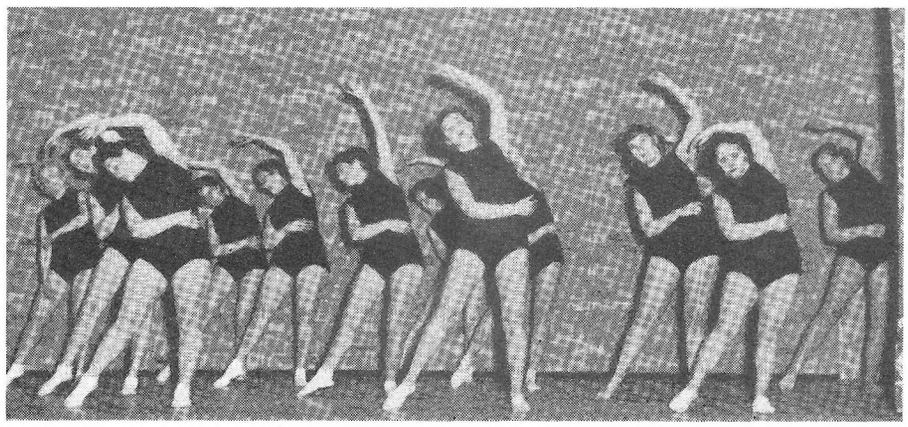

Gustavsbergs kvinnliga motionstrupp visade god följsamhet och spänst i sin uppvisning.

I denna tid, då maskinen mer och mer övertar vårt arbete, då bilar och bussar snabbt för oss från den ena platsen till den andra och då t. o. m. den gamla hederliga trampcykeln fått stryka på foten för mopeden, är det mer än någonsin nödvändigt, att vi på fritid bedriva någon sorts kroppsrörelse för att förhindra den ohälsa, som annars förr eller senare blir följden. Svenska Gymnastikförbundet startade under hösten en propagandarörelse benämnd "Gymnastiken i maskinsamhället" med syfte att på olika orter genom föredrag och gymnastikuppvisningar arbeta för ökad förståelse för gymnastikens betydelse. Den 12 mars hade turen kommit till Gustavsberg, då Gymnastikförbundet i samråd med ortens ABF och Ingarö Husmorsgymnastikförening hade ordnat ett upplysningsmöte i Bergasalen. Publiktillströmningen var över förväntan. Rektor Westergren från Lillsved inledde kvällen med ett lättfattligt och trevligt anförande, som genast försatte publiken i god stämning, vilken steg ytterligare några grader, då han lät en skolpojke bland publiken komma fram och demonstrera en del prov, som denne klarade med glans, vilket däremot endast 20 proc. av den amerikanska ungdomen kunnat göra. Rektorn talade vidare om hur fetman blivit en folksjukdom i vårt land; 1/3 av vårt folk har för hög vikt och vad detta innebär med ökad risk för hjärtfel, muskel- och ledbesvär etc., förstår var och en. Han påvisade med exempel, att det verkligen lönar sig att motionera regelbundet och i lämpliga doser.

Efter anförandet följde så en del uppvisningar. Spänstiga gustavsbergshusmödrar inledde och icke mindre spänstiga ingaröhusmödrar visade bollgymnastik, varefter det var lillsvedsungdomens tur. Rektor Westergren visade med några ynglingar en del gamla kämpalekar, fröken Dobenzig lät till pianoackompanjemang flickor leka med bollar och så kom den stora gruppen på 40 flickor under fru Westergrens ledning. Bland dessa befann sig en ungersk elitgymnast, som sedan visade prov på sin enastående skicklighet i ett eget program. Och så var det dags för den av ungdomen med så stor spänning motsedda tävlingsgymnastiken. Det var Lill-Arne Carlsson, som visade tre ynglingars ekvilibristiska färdigheter på matta. Han lät dem börja med enkla rörelser, vilka sedan gradvis blev allt svårare. Efter den sista flick-flacken ville applåderna aldrig ta slut. Ja, så var kvällens program slut.

Jag hörde en pojke bakom mig säga: "Vad dom är lyckliga, som bor i Stockholm och kan få lära sig sånt här kul!" Jag tänkte i mitt stilla sinne, man behöver inte bo i Stockholm för att komma därhän. Vi ha Bergasalen, som är en utmärkt lokal för detta ändamål, mattor och andra gymnastikredskap finnas, ledare kan man lätt få ut från Stockholm, det är alltså endast de ungdomsvårdande myndigheternas goda vilja det hela beror på. Alltså ni, som makten hava, låt våra gustavsbergsungdomar, både pojkar och flickor till hösten få tillfälle till gymnastik, så att vi nästa gång vi träffas i gymnastikens tecken, kan få applådera våra egna pojkar och flickor. Var säker på att mer än ett moders- och fadershjärta kommer att klappa stolt. Men även ni mödrar och fäder måste inse vikten av att själva hålla er i form. Detta sker bäst genom att deltaga i regelbunden gymnastik. Husmodersgymnastiken (och även husfarsgymnastiken — sådan finns på en del orter — varför inte starta en sådan i höst?) är så tillrättalagd, att alla kunna vara med oavsett ålder och färdighet. Alltså, börja gymnastisera! Det stärker kroppen, ger sinnet lyftning och spänst. Man har roligt.

D. J.

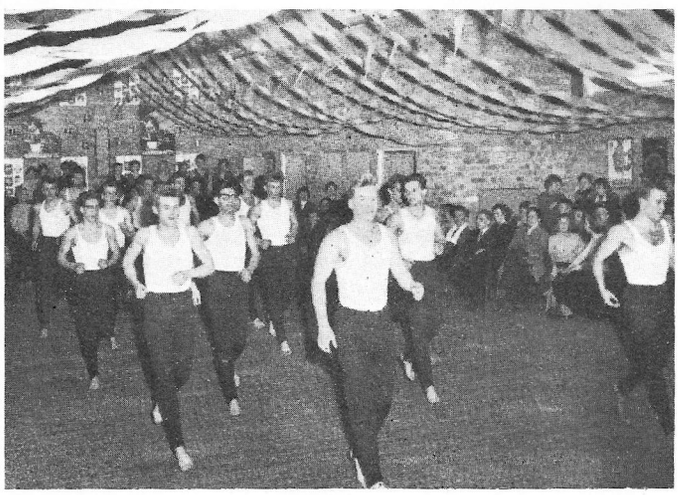

Lillsveds kvinnliga och manliga ungdomar leddes av paret Westergren.

Vid fabrikens *företagsnämnds* kvartalsmöte i mars hade vi gäster från Centrifugalrör och Television, de förra för att se hur vår nämnd arbetar, de senare för att se vad allmänheten ska få se i sina TV-apparater i slutet av april. Det gav ordf. anledning att informera om våra samarbetsformer, innan *rapporterna* släpptes loss. Därvid kunde HPF stoltsera med att av "serveringsöverskott" anslå 700:— till stipendiefond och lämna 31 hundralappar i semesterbidrag. På TPF är man nästan lika stolt över sin tillbyggnad och den fina ugnen. Och BKF har ju firat 10-årsjubileum och säger sig göra allt flera och bättre badkar.

Förslagsverksamhetens rapport gick också i dur. Man har firat 10 år i modernt organiserad form och förärat 4 särskilt duktiga förslagsställare under åren var sitt Omegaur med inspription. Det var Erik Alvar Eriksson, Evert Johansson, Åke Nässén, och Filip Gustavsson, som blev ihågkomna den här gången. Företagsnämnden uttryckte sin tillfredsställelse över förslagsverksamheten. Vi får väl hoppas att våra förslagsställare sporras därav till nya friska tag.

Skyddsarbetet går också bra. Yrkesskadestatistiken kunde meddela ytterligare nedgång i antalet olycksfall pr 100 årsarbetare, nämligen 5,8 1956 mot 6,9 för 1955. Hjalmar Olson gratulerade med att till fackföreningens hjälpkassa överlämna en check på 3.200:— för prestationen. Ett särskilt erkännande gavs åt David Hjerpe för gott arbete som BKF:s huvudskyddsombud. Hjerpe har också varit organisatör för den samaritkurs som pågått under vintern. De 60 trogna erhöll sina diplom vid avslutning i Bergasalen den 26 mars. Kursledarna avtackades med fajans.

Efter rapporten diskuterades livligt parkeringsproblemet innanför och helst utanför fabriken. Det blir allt fler som anser sig ha råd att ha bil och åka till och från jobbet, och vill ha plats för bilen.

Så undrades om de som undersökte sina ögon förra året tog optikerns råd ad notam, d.v.s. att de som behövde tillsyn av ögonen också skötte om den saken.

Personaltjänsten meddelade att omsättningen av personal var 10,5 1956 — en relativt hygglig siffra också den. — Ekonomikursen har fullföljt sitt arbetsamma schema till 1 april, då slutsamkväm hölls med Ekonomisk vårjournal och filmen "Vad kostar det". — Bergasalen, som företaget upplåtit förra våren för ungdoms- och föreningsverksamheten, och som kommunen frikostigt inrett, har enl. rapportören varit en god tillgång. Under höst- och vårsäsongen har den utnyttjats vid 110 olika tillfällen, omfattande övningar, utställningar, sammanträden, kurser, ungdomsträffar, fester, dans och skolfilm.

Så gav vi oss på *Årsredogörelsen,* som ordf. Hjalmar Olson kommenterade. Efter det gav han också en överblick på *marknadsläget* för fabrikens produkter. Hushållsporslinet har det svårt i konkurrensen, men kommer med nya giv och har fortfarande fin kvalitet. — Plastens marknad växer. — Badkaren går bra, sanitetsporslinet enligt plan och pannorna har stabil efterfrågan. Men vi har brist på verkligt yrkeskunniga på en del håll.

Till slut talade Oxelösundsborna med stolthet om sin moderna automatiska ugnsanläggning och inbjöd oss att komma och se.

Jag får väl ordna en tripp då!

Sekr.

Företagsnämnden i TV

"Motsättningarna till trots" kallade red. Ivar Ivre det TV-program, som utsändes den 25 april. Det var det första i en serie industribesök, där Gustavsberg hedrande nog utsetts att starta med glimtar från samarbetet på arbetsplatsen. Av tekniska skäl var det nödvändigt att ta hela företagsnämnden in till TV-ateljén i Stockholm och där kopiera vår sedvanliga möteslokal på Värdshuset. En hel del filmbilder från fabrik och samhälle hade tagits i förväg under ledning av fru Åsa Holmsen. Det hela klaffade mycket bra i utsändningen. (Bakom låg också flera timmars repetition i heta lampors sken!) Producent, regissör, kameramän och flera resenscenter voro till freds, trots att programmet drog över timman och gav mycket sammanträde. Gustavsbergarna i gemen trängde sig samman kring lyckliga TV-apparatinnehavare — så där en 20—30 per apparat — och man tyckte i varje fall att filmbilderna var bra. (Dessutom fick man omedvetet en förträfflig information.) MT skriver: "Man fick en känsla av att både chefer och vanliga meniga anställda därute var besatta av en allvarlig strävan att göra sitt bästa både för varandra och för företagets bästa, alla till båtnad." Och tidningen fortsätter: "Propaganda i välfärdssamhällets tjänst kommer väl en och annan belackare att säga. Låt honom säga det då — och få sur mage."

Konsumspalten

Reklam är livsfarlig, hette det i ett mycket uppmärksammat och omdiskuterat angrepp på reklamen. Frågan har varit föremål för diskussioner i tidningar och radio. Denna diskussion tänker jag inte gå in på, utan vill, med en försäkran om att följande rader inte äro livsfarliga att läsa, göra lite reklam för vår förening i allmänhet och specialvarorna i synnerhet. När det under våren kommit in mycket stora mängder av aktuella och trevliga varor till våra textil- och skoavdelningar så önskar man att allt skulle kunna placeras ut och visas så att våra medlemmar/kunder kunde få se *allt som finns*. När vår dekoratör en lördageftermiddag klädde några skyltbyster med damblusar, som skulle placeras ut för visning i ett av fönstren så fick jag den tanken att vi borde placera blusarna utanför väggen på en ställning ut mot vägen, så att alla som passerade fick se dessa vackra saker. Så kunde vi givetvis inte göra, men resultatet skulle säkerligen blivit ännu större blusförsäljning, tack vare denna ovanliga exponering.

Vi har begränsade möjligheter att skylta och exponera, men försöker att vara så intensiva som möjligt med att visa varorna. Speciella skyltningar för textil och skor i möbelbutikens lokaler har blivit uppmärksammade, och denna väg tänker vi fortsätta. Det rör sig om varor till ett värde av flera hundra tusen kronor som väntar på sina slutliga ägare. Vi vet att det inte går att tillfredsställa mer än ett begränsat behov inom dessa branscher, men vi äro synnerligen glada om våra medlemmar kommer in och ser vad som finns.

Intresset för modevisningen i Bergasalen söndagen den 7 april var mycket stort.

Vår förenings arrangemang "Glada Cirkeln" i samarbete med KF:s kaffeavdelning och Vargen i Norrköping blev en fullsatt Bergasal, där alla var överens om att de varit med om en riktigt glad afton.

I Bergasalen har vi också haft distriktsstämmor, som varit relativt välbesökta. Vid årsstämman med valda fullmäktige(årsmötet) den 28 mars var man enig om att fördela årets överskott enligt styrelsens förslag. Föreningens mångårige styrelseledamot Helge Söderström avsade sig sitt uppdrag och i hans ställe valdes Helge Ytterberg, som tidigare varit medlemsråd. Anton Andersson, som varit revisor i många år önskade ej kandidera och i hans ställe valdes Axel Öhlund. Vid årsstämman diskuterades vissa varu- och försäljningsfrågor och lämnades informationer om vad som planeras för att upplysa sommargäster och turister om våra butikers sortiment, belägenhet och parkeringsmöjligheter.

I mitten av april fick medlemmarna 4 proc återbäring på sina köp för föregående år och 5 proc. ränta på insatskapitalet översänt kontant genom postgiro, eller för dem som så önskade tillgodoskrivna respektive konton, där kapitalet sedan växer och blir ännu större.

Vi har slutredovisat ett gott år i vår förenings historia och uttalar förhoppning om en god fortsättning.

G. M—n

Glada Cirkelns fest

Att man hade hjärtligt roligt på Glada Cirkelns fest den 7 mars framgår tydligt av denna publikbild från den fullsatta Bergasalen.

Tord Johnson fick famnen full av Cirkelkaffe och hade svårt att balansera burkarna, då Torbjörn Johnson gratulerade honom till segern i frågesporten.

Födda.

17 febr. En son t. Hans Brynolf Pettersson och h. h. Birgit Irene Elisabet f. Landin, Kovik lilla 1:1.
28 febr. Göran Gunnar, s. t. Gösta Valdemar Weiborg och h. h. Gunhild Maria Elisabet f. Ahlgren, Klosterväg. 5.
4 mars. En dotter t. Eriksson, Lars-Gunnar och h. h. Laila f. Nemtsinkoff, Rutens v. 22.
14 mars. Marie Emelia, d. t. Karl Viktor Jonsson och h. h. Inga Elisabet f. Hallin, Rutens v. 22.

Vigda.

24 mars. Larsson, Gustav Arne, G:la kont. och Laimi Sylvia Saukko, Åkerlyckan.
30 mars. Sandqvist, Sune Torsten Hjalmar, Mariapl. 7 och Maurin f. Lundqvist, Ulla Britta, Värdshuset.
16 mars. Ekrot, Nils Gustav Gunnar, Mariag. 5 och Frank, Irene Inger Elisabet, Farsta.

Döda.

25 febr. Axell f. Svensson, Annie Constance, änkefru, Bergsg. 3. 78 år.
27 febr. Bergwall, Karl Anders f. skogvakt., Mossen. 83 år.
7 mars. Bergman f. Andersson, Greta Signe Matilda h. t. emaljarb. Jonas Almar Bergman, Hästh.terr. 5. 49 år.
11 mars. Änkefru Lovisa Pettersson f. Nilsdotter, Ald.-hem. 86 år.
16 mars. Berglöf, Karl Yngve s. t. fabr.-arb. Karl Martin Berglöf och h. h. Hilda Maria f. Rosenblad. Trallbanev. 2 B. 7 år.
17 mars. Fru Anna Katarina Sofia Westlund f. Johansson h. t. f. maskinisten Julius Ferdinand Agaton Westlund, Lagnö n:a 1:126. 73 år.
21 mars. Änkefru Jenny Elisabet Sander f. Algren, Rutens v. 20. 73 år.

Vår inre värme

— Varför gav du henne inte en riktig kram?

— Nej, jag är så rädd för att verka sentimental och löjlig.

Så inleddes ett samtal om i vad mån vi bör visa våra varma känslor, där två olika meningar kom fram. Den ena hävdade att ett varmt och rikt känsloliv är en tillgång , och att vi inte bör undertrycka sådana känsloyttringar som kan glädja någon medmänniska. Den andra menade att man måste vara behärskad och undvika att ge intryck av känslosamhet. "Man får inte vara sentimental."

Idealet torde vara den gyllne medelvägen — att vara lagom känslosam och att kunna styra även känslorna. Men det kan inte vara klokt att av rädsla för vad folk ska tycka och säga avstå från att vara spontan och varm. Och det är utan tvivel långt bättre med ett varmt och öppet sinne än ett kallt och kargt hjärtelag.

En diktare berättar om sig själv att han som barn hade ett mycket känsligt sinne, som ofta rörde honom till tårar och ibland gjorde honom glad. Denna känslighet lyckades han till stor del bevara livet igenom. Och även om detta sinnelag hade sina sidor, var han viss om att det i stort sett var en god sak, en tillgång.

En helt vanlig medelsvensk, en rejäl arbetsman, kom under ett samtal att skildra sina föräldrar, som nu var döda. "De var mycket bra människor. Det grämer mej bara att jag inte kom mej för att visa dem min beundran medan de levde. Jag var rädd att det skulle verka högtravande och löjligt, och så fick det rätt vara."

Denna bekännelse har säkert en viss allmängiltighet. Just sådana är vi — om än mer eller mindre. Och så lägger vi sordin på de varma känslorna, istället för att låta dem strömma fram, helt och fullt. Först när det är försent inser vi våra försummelser och grämer oss över dem.

Visst kan vår värme och spontanitet missförstås någon gång. Kanske kan vårt sätt hos kyliga naturer utlösa löje — eller avund. Den risken får vi ta. I stort sett är dock hjärtevärmen och omedelbarheten en god sak, ett medel till kontakt och en källa till glädje. Det har vi säkert erfarit.

Det är dålig uträkning att undertrycka de varma och vänliga känslorna. Det är nog inte någon större risk att vi svenskar, med vårt hämmade känsloliv, blir alltför känslosamma. Risken är den alldeles motsatta — att vi stramar upp oss och förkväver de goda ingivelserna. På så sätt blir tillvaron onödigt grå, och det både för oss själva och andra. En trist situation.

Den inre värmen får livet att tona och lysa. Den ger glädje både inåt och utåt. Och dess verkningar kan sträcka sig långt. Det ligger en stor sanning i Heidenstams ord:

"Det kvinnligt veka i mänskosinn
ska frälsa världen och ringa in
förbrödringens framtidsrike."

V. J.

Från Missionsförsamlingens verksamhet

Pastor Torsten Thorsén, som varit församlingens föreståndare sedan 1952, flyttade i februari till Enåker utanför Sala. Efterträdare är pastor Otto Hägglund, född 1926 i Västernorrland. Liksom pastor Thorsén är han även predikant i Stavsnäs Missionsförsamling.

Enligt årsberättelsen för 1956 har Missionsförsamlingen nu 70 medlemmar. Styrelse är Emil Wahlin, Karl Gustavsson, Wilhelm Gezelius, Olle Eriksson, Signe Bäckström, Eilert Lundgren och Ruben Edqvist.

Förutom den centrala, rent evangeliska verksamheten bedriver församlingen ett omfattande arbete bland barn och ungdom. I scoutkårerna, VP och VF, sysslar c:a 80 pojkar och flickor med friluftsliv, övningar och prover av praktisk teoretisk art. För de yngre barnen hålls söndagsskola varje söndag kl. 10.00. För tonåringar finns en juniorgrupp.

Kostnaderna för verksamheten uppgick under 1956 till kr. 14.167:—. De bestrids helt av frivilliga gåvor, kollekter och missionsauktioner.

Bränsle till uppvärmning av Missionshuset erhålles till stor del genom fritidshuggning av församlingens medlemmar.

Ungdom med stil

går till

GUNNAR FALLS
FRISERSALONG

för att få den rätta hårvården

MARIAPLAN – nära skolan
Tel. 307 40

Ur min dagbok

20/3 1957

Jag sitter och ser ut i snövädret, ser flingorna falla så stilla i ett grått töckendis. En ekorre sitter utanför på fågelbordet och äter talg och havregryn. Vinden har mojnat, så svansplymen rör sig helt obetydligt, när snöflingorna faller i den. Då och då tar han ett gryn, reser upp kroppen på bakbenen, balanserar med svansen och håller grynet mellan bägge framtassarna och låter sig väl smaka. Munnen rör sig snabbt, medan han mumsar oförtrutet, så böjer han sig ner och tar ett nytt gryn. Pigga, vakna, bruna ögon. Fåglarna är avundsjuka. Flyger förstulet omkring för att se om de kan få litet med, när "kurren" har slutat. Men här är han den större och starkare, så han sitter lugnt kvar tills han blir mätt. Sedan vidtar en yster fågeldans medan flingorna faller så sakte. Ett vackert färgspel. Blåmesarna, talgoxarna, gråmesarna, hackspettarna av olika sorter, trastarna m. fl. turas om att komma och förse sig. Sen burrar de upp fjäderskruden och flyga iväg blixtsnabbt med krävan full för att söka skydd undan vind och snö i någon tät gran eller tall. De ha klarat en dag igen i livsuppehället och samtidigt skänkt glädje och skönhetssyner åt människor, som värdesätter sådant. Bilar och bussar dundra förbi fönstret och påminna om andra livsideal, vilka som nu är bäst och skänker största lyckan. Ett liv i materiellt överflöd, men med ständig kamp, ångest, ovisshet och oro, med ytliga nöjen för att dölja den inre tomheten eller ett liv, materiellt föga tillgodosett men ändå rikt, för den som är emottaglig för verkligt, levande liv i alla dess skiftande fasetteringar.

28/3 1957

I dag ger värmen ute +7° löften om ännu en vår. Hoppas att vi få uppleva den i fred inifrån och ut. Fred och frid i sinnet och fred och frid folk och länder emellan i en ack så orolig tid. Frid på jorden, kanske bara en utopi, men så skönt att drömma om. Då ingen behöver lida nöd, eftersom jordens håvor, rättvist fördelade, säkerligen skulle kunna räcka åt alla. Vår världs naturtillgångar, rätt använda, tycks ju vara omätliga. Om bara inte människors egoism och anlag för rofferi på andras bekostnad förstör det helas bästa. Människan har den största fienden inom sig själv. Om hon ändå kunde bli så upplyst och klok någon gång att hon insåg detta, så vore mycket vunnet för freden och de uppbyggande krafterna i tillvaron. Självdisciplin, ett tänkvärt ord. Förmåga att ej begära allt av andra, utan allt av sig själv. Självuppoffring medför ju denna sanna och djupa glädje som är mest varaktig och i det långa loppet alltid förr eller senare för lycka med sig åt människan själv. Det är en ganska enkel filosofi, men kanske ibland svår för oss att leva efter. Men den kunde i alla fall användas som en av de krafter som motarbetar krig och förstörelse. Nu när våren stundar med dess livgivande förnimmelser är det ju så motbjudande att gå i ängslan för en ny sammandrabbning folken emellan. Men mycket som tidningar och radio förmedlar, är ej särskilt ägnat att skapa en trygg grund att stå på, tyvärr. Vi få i alla fall hoppas det bästa, ta en dag i sänder, göra så gott vi kan av den och leva i den tron, att allt i vilket fall som helst ska ordna sig till det bästa för de levande varelserna på vår jord. Nu har solen gått i moln och en regnby ser snabbt ut att komma. Fåglarna har försvunnit och sitta väl hopkurade någonstans, rädda för oväder. Men de regniga dagarna är ju lika nödvändiga som de solljusa i livsrytmens växlingar. De äro på sitt sätt också angenäma. Det doftar så gott av mylla efter ett vårregn, friskt och renande. Rätt som det är så tittar ju den livgivande solen fram igen, det kan man vara ganska förvissad om. Så är det också i människans liv, det är en sak som är absolut säker. Så tillvaron behöver ju inte vara så svår, det beror bara på hur man själv tar den. Och någon gång förr eller senare så måste ju den enskilde individen finna sig i att hans liv här på jorden tar slut. Men sådana tankar bör ju ej fördystra livsglädjen.

1 april 1957.

Vilken strålande solskensdag! Allt lyser och skimrar för att förväntansfullt ta emot det stora undret, ännu en vår. De första blåsipporna på bordet i en vit vas. Fräscha, nyss utslagna. Gulgrönvita ståndare och pistiller mot de djupt blå kronbladen. Små stjärnögon i sin kyska oberördhet. Bredvid ett knippe björkris, som är färdigt att veckla ut sina gröna blad vilken dag som helst. Jag ser genom fönstret att varje solskensdag fräter mer och mer på isen. Snart går den upp. Det blå vattnet inunder bryter sin fördämning och börjar svalla och brusa fritt igen efter den vinterlånga bundenheten. Islossning. Så förnimmer en människa också det som håller på att ske. Islossning inför livets och vårens anstormande krafter och löften. Men i natt återtog vintern sitt grepp för några korta timmar. Det var flera grader kallt. En räv gick över isen, stannade till då och då, gav upp sitt skall och fortsatte. Kanske kände han också en obestämd trånad efter livsförnyelse. Ja, även om det blir flera köldnätter, så är vinterns välde snart brutet och den ljusa årstiden är här definitivt med allt som den har i sitt sköte. Leve våren!

Britta Sandell

Från Ingarö

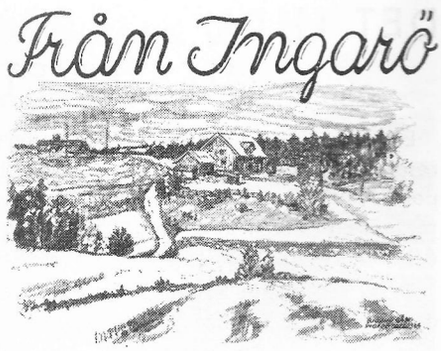

Vintern har rasat ut för denna gång och släppt sitt hårda grepp kring vår ö.

Baggen, Ingaröfjärden, Nämndöfjärden och Grisslingen har öppet vatten och väntar på motorbåtarnas brummande. Fiskar Bergman har redan varit i Gustavsberg med färsk strömming.

Ingarö hälsar sina sommargäster välkomna om de tar hänsyn till åkrar, blommor och växande träd och buskar.

Campingområdet vid Södersved öppnar den 1 maj med en del nya anordningar.

Pensionärsföreningen hade sitt årsmöte den 31 mars. Där bjöds på kaffe med dopp, musik, lottdragning, film, allt livligt uppskattat av de närvarande. Pensionärsföreningen ber att genom tidningen Gustavsbergaren få tacka alla goda givare.

Till den ledigförklarade Komministertjänsten i Ingarö är endast 2 sökande anmälda.

S. L.

DET LILLA, LILLA LIVET

En trollerikonstnär som följde ett kringresande tivoli, trollade en dag bort ett par plånböcker för två marknadsbesökare. Den lille trollerikonstnären hette Arthuro Pellerino.

Detta renderade honom sedermera tre års fängelse.

Han fick i en liten cell bakom galler begrunda sitt felsteg. Han satt där en dag och tiden var dryg, med huvudet i sina händer grunnade han på livets öden och äventyr. Han fick då se en liten myra kravla fram på britsen, hans enda möbel var denna hans väggfasta säng.

Då fick han en idé, man kan ju dressera små loppor till att uppträda på Cirkus, jag kanske kunde få tiden till att gå lite bättre om jag arbetar med att lära denna lilla myra att stå på ett ben. Men det var fruktansvärt svårt, det var en liten dum myra som tycktes vara så att det gick inte att lära henne någonting. Men en vacker dag så lyckades det för honom, på bottnen av hans lilla snusdosa stod så den lilla myran så vackert på ett ben. Oh, sade Pellerino, du var mig en liten trevlig akrobat, när jag blir fri, då skall jag tjäna mycket pengar på dig och jag skall ärligt betala tillbaka de pengar jag förut stulit från andra människor. Men Pellerino hade ännu två år av sitt straff kvar och tiden skulle bli lång innan dess. Sekunderna, minuterna och timmarna skulle på var sitt sätt bli långa och dryga om han bara skulle sitta med huvudet i händerna och fundera över sitt ovänliga öde.

Nu lilla vän, sade han till myran, jag vill lära dig att tala! På detta vis så tränade han myran ett helt år, och äntligen en dag lyckades det, den lilla myran stod där på ett ben och sade med sin lilla späda stämma: Jag är en liten akrobat. Bravo, sade Pellerino: du är en duktig liten skojare och jag tycker mycket om dig och vi skall tjäna mycket pengar tillsammans! Men Pellerino hade ännu ett år kvar bakom gallren, och även mera tid att lära den lilla myran flera trick. När den dag kom då han skulle släppas ut från fängelset, så kunde den lilla myran stå på ett ben på snusdosan och säga: Jag är en liten akrobat, Mina Damen och Herren, nu vill jag dansa Beethovens menuett för eder! Den stod där och dansade så vackert och Pellerino klappade i händerna och den lilla myran sade: många tack, tack, tack. Så tog Pellerino och stoppade försiktigt den i en tom tändsticksask och lämnade glad och förnöjd sitt fängelse, där han hade vistats de senaste tre åren. Eftersom kosten där endast hade varit vatten och bröd, så tyckte han att han nu skulle fira dagen med att gå på restaurang. När han var mätt och glad, så tog han upp tändsticksasken ur fickan och släppte ut den lilla myran, vilken glad och förnöjd trippade runt på bordduken.

Lycklig som Pellerino nu var över vad han hade lärt sin lilla kamrat, så var det inte så underligt om han ville visa alla de konster som den kunde.

Han vinkade därför på kyparen och sade: kan du se den lilla myran där?

Samtidigt som han med plirande och förnöjda ögon pekade på den lilla myran som just då kilade runt på kanten av sockerskålen.

Kyparen böjde sig nedåt och framåt och fick då syn på myran.

Oh förlåt min herre! Så tog han kvickt med en snibb av servetten och klämde till, så var det slut med det lilla, lilla livet.

(Efter en dansk berättelse
fritt tolkad av Argus)

Hemmafru

Tvätta, städa, handla, diska,
laga kläder och så mat.
Se till barnen, ut och piska,
putsa fönster, silverfat.

Men om henne får det ofta
heta: "Lyckans ost — för hon är ju
inte tvungen att arbeta.
Hon är hemmafru — — —"

Nils-Eric Björsson
(Byggnadsarbetaren)

Gustavsbergs Fotoklubb

inbjuder den fotointresserade allmänheten att inlämna bilder (högst 3 st. pr. delt.) för poängbedömning, som företages av en jury från LUMA FOTOKLUBB.

Motiven äro valfria och formatet bör ej understiga 13×18 cm.

Till första omgången är sista inlämningsdag den 16 maj till den andra 30 sept., till den tredje 31 dec.

Bilderna skola signeras och åtföljas av deltagarens namnsedel i förseglat kuvert, och lämnas till Hilding Ohlson eller annan klubbmedlem.

De, som önska låna förstoringsapparaten hänvisas till Erwin Ludwig.

Gustavsbergs fotoklubb.

Modevisning

Nog tog det lite emot, att krypa in i Bergasalens grottvärld en aprilsöndag, då vårvinden jagade skyar över himmelen och riste i knoppande grenar. Men våren kom också dit in i bergadjupet, med kvinnor och barn, klädda i vår- och sommarlätta kläder. Samt med den enda, modiga och mycket, mycket säkra karlen.

Det var modevisning, numera uppskattad tradition skapad av driftige Herr Bernheden, Textilkonsum och genomförd av tappra damer, i skiftande storlekar och av omedvetet charmiga barn. I år var veteranskaran utökad med ett halft dussin tonårsflickor. Ett tjusigt inslag.

Bra konferencier var denna gång Herr Hammarström, Skokonsum, så skorna blev sannerligen inte glömda i sammanhanget. Och varför skulle vi också glömma en så viktig detalj. Hans Hellquist spelade som alltid trevligt. Kläderna var från Vinsey, Vargen, Bröderna Magnusson, Melka, Algot m. fl.

Bergasalen var fylld med en nöjd publik och de uppträdande avtackades med applåder och blommor.

En fråga skulle jag vilja ställa, dock inte till Textilkonsum, utan till fabrikanterna. Varför använda större storlekar som avstjälpningsplats för omöjliga textilier? Tyger som inte skulle ha skuggan av en chans i mindre storlek.

Här kommer den hjärtans rara Fru Larsson in, säsong efter säsong med samma, gamla frumodell, variationerna är små och tämligen betydelselösa, samma avskurna midjå med pösiga rynkor, ja vi känner alla modellen, den verkar att ha sina rötter någonstans i den grå forntiden. Och omilda makter, samma gamla röriga, troligen importerade mönster och orena, murriga färger. Ändå är modet både generöst och omväxlande och nog räcker de nya, moderna, nykomponerade mönstren även till våra rart rundnätta husmödrar. Fy på sig elaka fabrikanter.

Nå, det var bara en parentes. Vi är glada över att få se smakprov på, vad vi inte behöver åka till stan för att köpa. Tackar! *—skatan.*

Orpheus i Bergasalen

Söndagen den 17 mars. Dagens namn var Gertrud, men dagens män var våra blåa blåsande pojkar, som ordnat 'alla tiders' trevliga underhållning i Bergasalen. Så tyckte sign. och så tyckte säkert också den övriga publiken att döma av applåderna och 'eftersnacket'. Det var fart och kläm från början till slut. Det lyckade inslaget med en conferencier var värt en blomma bara det. Nåja, det fick våran Gösta Dahlberg också, eftersom det var han som skötte den detaljen. Gösta hade också skrivit texten till en vacker tango — melodi komponerad av Gustav Svensson, vilken sin plikt likmätigt skötte taktslagningen med sin vanliga bravur. Vid detta tillfälle sjöngs 'Minnenas tango' av Ulla Andersson, vars förtjusande uppenbarelse ögonfägnade åtminstone den manliga delen av publiken. Ulla gjorde även bra ifrån sig i den suggestiva The Rock and Roll-valsen och inhöstade massor av applåder. Rune Malm gästdirigerade ett extranummer och uppträdde även programenligt som visslare i ett intermezzo av A. Pryor. Allt med den äran. Solister i övrigt var Sven Wahrenberg i die Teufelzunge och Bruno Gaul, som spelade in sig i publikens hjärtan med ett delikat utförande av Rudy Wiedoefts vals Vanité. Gossorkestern visade sig också på 'styva linan', då den på ett berömvärt sätt (relativt sett) exekverade foxtroten Zambezi och valsen Sunnanvind. Blåsorkestern är att lyckönska till denna reserv, som verkar kunna föra upp Gustavsberg till en ledande plats inom landets amatörmusikaliska verksamhet, d. v. s. om man tar hänsyn till befolkningsunderlaget. Som ytterligare mellanspel hade vännen Gösta ordnat en vinstdragning på samtliga entrébiljetter. Skön Ulla var dragerska och Rune Malm övervakare. Vinsten, en leksakstrumpet med vidhängande fribiljetter till Gustavsbergsbiografen, vanns av en liten flicka, som tackade och tog emot. Om blåsorkestern vill sign. säga, att många konserter har han hört av densamma men aldrig någon, där orkestern har varit mera till sin fördel. Den trevliga 'trappstegsplaceringen' och de vackra schabraken framför notställen hoppas vi skall komma till användning även vid andra tillfällen, och så vill den tillfällige recensenten till slut tacka blåsorkestern för en gedigen underhållning: Tack ska ni ha och välkomna igen.

Strauss.

Soc.-dem. Kvinnoklubben 20 år

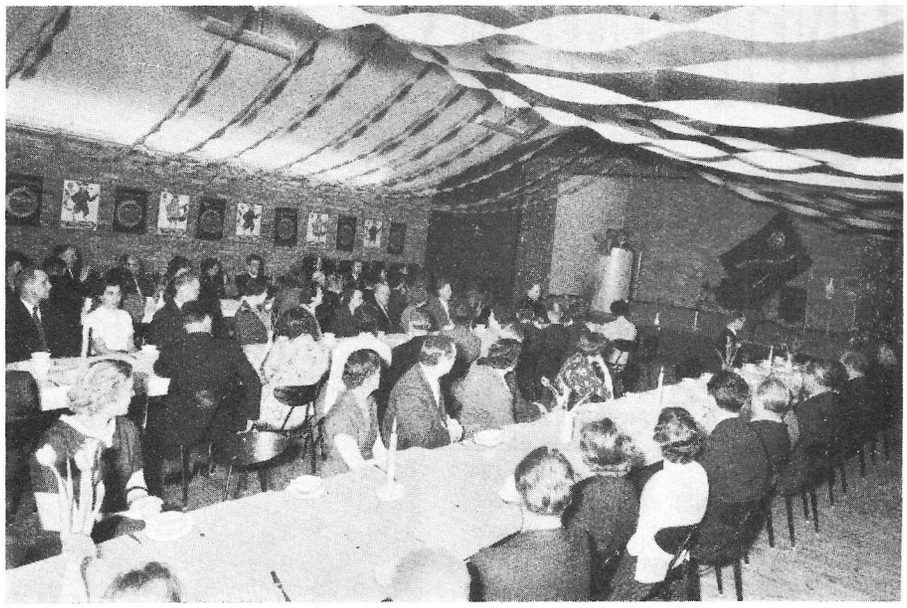

Gustavsbergs Soc.-Dem. Kvinnoklubb firade den 30 mars sin 20-åriga tillvaro med en värdig och trivsam fest i Bergasalen. Högtidstal hölls av riksdagsledam. Annie Wallentheim, vilken även för 20 år sedan var med om att bilda klubben. Under kvällen överlämnades blommor och gåvor från grannklubbarna, samt från ortens Arb.-Kom., A.B.F., Avd. 205 och Konsum. Sång, musik, tesupé och dans bidrog till att göra kvällen till ett glatt och festligt minne för deltagarna.

Ur Alice Petterssons Prolog vid jubileet återge vi följande ljusa rader:

Därute sänker sig sakta marskvällens skymning,
luften svalnar mot natt, men dagens ljumhet
låter oss ana ändå att våren är nära.
Snart skall vi glädjas som barn åt den första sippan
och plocka de grönskande löven med varsamma händer.

Den är skön denna bygd där vi bor,
denna ö vid de salta fjärdar,
från Skurubrons spann i väst till den åldriga kyrkan i öster.
Här bor tusende kvinnor och män, och här leker de glada små.
Här växer vår ungdom upp och söker för livet sin väg.
Vår förhoppning och omtanke är att ungdomens framtid blir lycklig.

UNGDOMENS SIDA

Radioglimt från Bergasalen

Programpunkten "Med ungdom landet runt" den 23 mars i radio inleddes med välkända toner. En samstämmig ungdomlig masskör sjöng med känsla "Liten blir stor, drömmer å tror ....

Så hördes Qui Nyströms glada fråga till Arne Weise: "Jaså, du var ute å sjöng allsång i går!" "Jaha. Arne Wallbom å jag reste till Gustavsberg, för vi hade hört talas om att det där skulle finnas en hel massa ungdomar i en grotta." — "En grotta?" — "Ja, å den hade ett så fint namn som Bergasalen. Du vet, Gustavsberg det är ett bruksamhälle å det ligger c:a två mil öster om Stockholm. Det har så där en 4.000 innevånare och av dem är det ungefär 1.000 barn och ungdom." — "Berätta!" — "Jo, vi körde fram till ett högt berg, med samhällets enhetsskola uppe på toppen — men vid foten förstår du, så var det en öppning och in i den körde vi!" — "Så intressant, det låter precis som Ali Baba, som besöker rövarna!" — "Ja just, vi gick genom en lång gång, tittade på skrovliga bergväggar — och kom fram till en dörr — å så plötsligt ... (Här tonade sången starkt och mäktigt! Bravo bergtrollungar!)

Så tog Arne Wallbom vid i referatet. Man hörde det trevliga bruset av ungdom och i sorlet berättade Wallbom: "I Gustavsberg har jag kommit in i ett skyddsrum, som nu är en ungdomslokal — ja det kanske framgår av sorlet att det är åtskilliga ungdomar här. Dom spelar pingis, coronne, schack å ishockeyspel, å dricker läskedrycker — å har uppenbarligen väldigt trevligt ... Men det kanske är lite för bråkigt för mikrofonen, så vi ska dra oss in i ett rum intill för att tala med några av ungdomarna." — "Bergasalen har ett Bergaråd, som består av Rigmor, Anita, Birgitta, Leif å Lasse. — Hur ofta träffas ni här?" En av flickorna svarar: "Vi träffas en gång i veckan, på torsdagarna, fast vi ska få en stund på söndagseftermiddagarna också, då för att pratas vid, dricka kaffe eller så och spisa skivor. Vi har ett lotteri igång, så vi ska få ihop till grammofonskivor." — "Vilka skivor Lasse?" — "Ja, det blir nog mest Rock en Roll, Armstrong å en del av våra favoriter, å kanske en och annan schottis å vals — det räcker nästan." — "Ingen seriös musik?" — "Nä, helst inte, det går inte att dansa efter." — "Nänä — brukar ni dansa här?" — "Jadå — ibland." — "Vad har ni för program?' — (Rigmor svarar): 'Ja, ibland har vi haft föredrag, vi har haft idrottsstjärnor som intervjuats, och så vidare." — "När man tittar ut i salen så är det mest grabbar som spelar pingis — flickorna får ju ingen chans." (En grabb svarar): "Nä, men dom bör ha ett extra bord, å förresten bör vi ha fler, för det är trängsel om borden." — "Säg, Rigmor, ni som kommer hit, är ni från Gustavsberg allihop?" — "Javisst, men också från Grisslinge och Ingarö." — "Kostar det något för er här?" — "Ja, vi betalar 25 öre — men det ska gå till grammofonskivor och nya spel." (Efter ytterligare sorl, fortsätter Wallbom): "Gösta Dahlberg, personalkonsulent i Gustavsberg. Det är väl du som sköter ruljangsen också i Bergasalen?" — "Inte precis ensam, vi är en ungdomsstyrelse, där jag är ordförande, å vi turas om att vara här. Vi har fått chansen genom fabriken, som var skyldig att bygga ett ordentligt skyddsrum för sina arbetare — å vi frågade om vi kunde få låna det för ungdomsverksamheten. Å det gick bra! Så har kommunen satsat en del pengar för att inreda det hela. Så nu har vi plats för en 300 sittande, vi har bord, vi har byggt en liten scen med ridå och andra grejer. Å vi har i första hand satsat på att få kontakt med ungdomen genom Ungdomsträffar varje vecka. Å då kommer de, ja i kväll är det nog 150 stycken ungdomar, de flesta i tonåren, å dom får som du ser roa sej med pingis, schack å andra spel. Så byter vi senare på kvällen och slutar med en programstund. Vi har haft allsång då och då, bio förstås, föredrag och reseskildringar, fotografer har visat sina mästerverk i färg o.s.v. Några hobbygrupper har vi också försökt med." — "Vilken allsång får vi höra mera i kväll till exempel?" — "Vi har kopierat Egon Kerrman, så vi tar den här ... Lyssna på mej, uppå mej, uppå mej, när jag sjunger nu för dej ..."

Varefter den skicklige bandmannen intonerade hela ungdomsskaran i vår sedvanliga startsång ...

Ett småtrevligt referat från en trivsam ungdomsträff där Arne Wallbom också berättade en del lustiga episoder från arbetet bakom mikrofonen och Berra Ullbergs gäng spelade upp till en sväng. Till allsången ackompanjerade Roland Fröberg förträffligt. Yngve Nyström, som var värd för kvällen, tackade alla medverkande och inbjöd till nästa träff.

Den 21 mars gjorde Radiotjänst visit och tog upp både allsång och intervju för programpunkten "Med ungdom landet runt". Den 28 mars gjorde eleverna i 8:an ett program. Den 4 april var det film och den 11 april Trafikträff med statspolis och motor-Eje Sandin jämte bra film. Skärtorsdagen kom Blåkullagummorna på fransysk visit och sedan dansade en del till Berras sväng-gäng. Den 25 april tittade man på TV-utsändningen från Gustavsberg. Och så avslutar vi säsongen med en utflykt och kanske en vårvandring i maj.

Lotteriet
gav c:a 750 kr och dragningslistan finns här nedan. Bergarådet ska nu få i uppgift att göra ett förslag på skivor till den skivspelare, som har levererats i dagarna.

Evakursen
avslutades den 23 april med kaffe, varvid eleverna var värdinnor för mammor och inbjudna, en uppgift som de skötte fint. Elva flickor har nu fullföljt kursen under 10 övningskvällar, då man sysslat med och fått råd i ansiktsvård, hårvård, manikyr, pedikyr och annat som hör till skönhetsvård och hygien. Man har också övat gång och säkerhet i uppträdandet, vilket eleverna klarade bra som mannekänger vid Konsums modeuppvisning. Lärare har varit damfrisörskan Eivor Hansson och fru Elna Wadström.

Nu brinner nya eldar...

Nu brinner nya eldar över jorden
och talar ett språk, som ingen anar,
djupt ned i kärren och högt upp i himlen,
och ger nya dofter i din blomma.

Kanhända märker ingen vårens ankomst.
Det kanske är en tid
när köttgrytorna koka,
och ingen lyssnar på bäckens porl i skogen.

Människohoppet spirar åter
ur vårens späda blad.
Stormen viner kring buskens grenar.
Snart spirar det därute,
det urfrö som aldrig kan dö.

O. S.

Elever i 8:an agera

Vilka plattor vill Du ha?

Ungdomsträffarnas skivspelare har nu kommit och Bergarådet har fått uppdraget att komma med en lista på vad vi skall köpa in för plattor.

Vi kan köra både 33, 45 och 78 varv. Nu inbjuder vi ungdomsträffens pysar och sländor att göra upp förslag på 20 plattor, lämpliga för Bergasalen, för "spisning", för underhållning och för dans. — Lämna din lista i slutet kuvert med påskrift "20 plattor". Ungdomsstyrelsen och Bergarådet bildar jury och den enligt denna jurys mening bästa sammansättningen för ett litet skivbibliotek i nämnd stil skall få ett trevligt pris.

Dragningslista
för
GUSTAVSBERGS UNGDOMSLOTTERI

Lott n:r	Vinst
973	1 Argentavas
109	2 Kaffegods, Desiré
164	3 Presentkort i Mjölkaffären
852	4 Värmelampa
185	5 Eldfast gryta
436	6 Studio Fajans
996	7 Brödrost
752	8 Campingkök
262	9 Presentk hos Falls frisers.
394	10 Tidur
928	11 Bok
300	12 Bok
480	13 Bok
211	14 Hushållsvåg
167	15 Studio Fajans
981	16 Eldfast gryta
453	17 El. strykjärn
399	18 Kromfat
272	19 Kaffebryggare
990	20 Rostfri matdosa
505	21 Konservöppnare
944	22 Gräddvispbunke
960	23 Rostfri bunke
246	24 Gratinfat

Vintersäsongen, som ju inte är avslutad än, har varit ovanligt livlig och framgångsrik för sällskapets vidkommande. Allt tyder på att ett brinnande intresse för detta ädla spel håller på att växa fram inom vårt samhälle. Vi hoppas att detta intresse håller sig levande.

Den 8 februari drabbade vi samman med Samhället. Den gode Bjärewall, ledaren för samhällslaget, hade gjort ett gott arbete, inte bara för att vinna denna match utan även för sällskapets vidkommande i övrigt. Han tillförde oss ett flertal goda spelare. Där ser man vad dylika propagandamatcher kan åstadkomma. Vi inom sällskapet hoppas att dessa matcher skall "svälla" ut till det enorma. Samhällslaget vann med 11 1/2 mot 9 1/2. Den 22 mars lockade vi ut Pjäsen och spöade dem med 13 1/2 mot 1 1/2. Då kände vi en spirande Capablanca inom oss lite till mans!

Så kom då den verkligt stora matchen för vår del. Den gick av stapeln den 5 april då vi hade äran av ett besök av divisions-ett-laget Hägersten. Bergasalen var i det närmaste fullsatt, det var nämligen 80 spelare i elden. Vi hade väntat oss ett braknederlag, men katastrofen kom inte. Visserligen fick vi pröva våra resurser på allvar, och att gästerna vann var ju bara i sin ordning. Resultatet: 24 1/2 mot 15 1/2. Det ska bli intressant se utvecklingen av det fortsatta samarbetet med dessa sympatiska killar. Vi önska dem välkomna igen.

I våra lunchrum på fabriken har en del intressanta partier demonstrerats under vinterns lopp. Dessa partier har blivit föremål för uppskattning och diskussion, och detta är också syftemålet med detsamma. Av dem som fungerat i dessa partier är väl Morphy den kanske mest kände. Om honom kan nämnas att han redan som 13-åring besegrade den ungerske mästaren Löwenthal. Han förblev obesegrad världsmästare tills han 1859 bröts ned av sjukdom, 22 år gammal.

B. A.

Bra belöning

Schackspelet lär ha uppfunnits av en indier för flera hundra år sedan. Han visade det för landets furste, som blev så förtjust i spelet, att han lovade honom en belöning, som han själv fick önska.

— Jag skall inte begära mycket, sade mannen. Giv mig bara ett vetekorn på första rutan på schackbrädet och sedan dubbelt upp för varje efterföljande ruta.

Fursten tyckte önskningen var mycket blygsam, men han förskräcktes snart.

Räkna upp själv får ni se! Ni hinner inte så långt.

I början går det lätt. 1 — 2 — 4 — 8 — 16 — 32 — 64 — 128 — 256 — 512 — 1024 — 2148 osv.

Slutresultatet blir nämligen:

18.446.073.709.551.615 stycken korn!

Utläst blir talet:

Artontusen fyrahundrafyrtiosex billioner, sjuttiotretusen sjuhundranio miljoner, femhundrafemtioettusen sexhundrafemton!

Så många vetekorn finns inte på en gång på jorden. Det skulle ta 70 år att frambringa dem och då måste hela jordytan besås under den tiden.

Tror ni det inte? Börja räkna, får ni se. Får ni ett annat resultat, så är det fel. Om man nu ska vara så petig på några miljoner när.

(Vår Tidning)

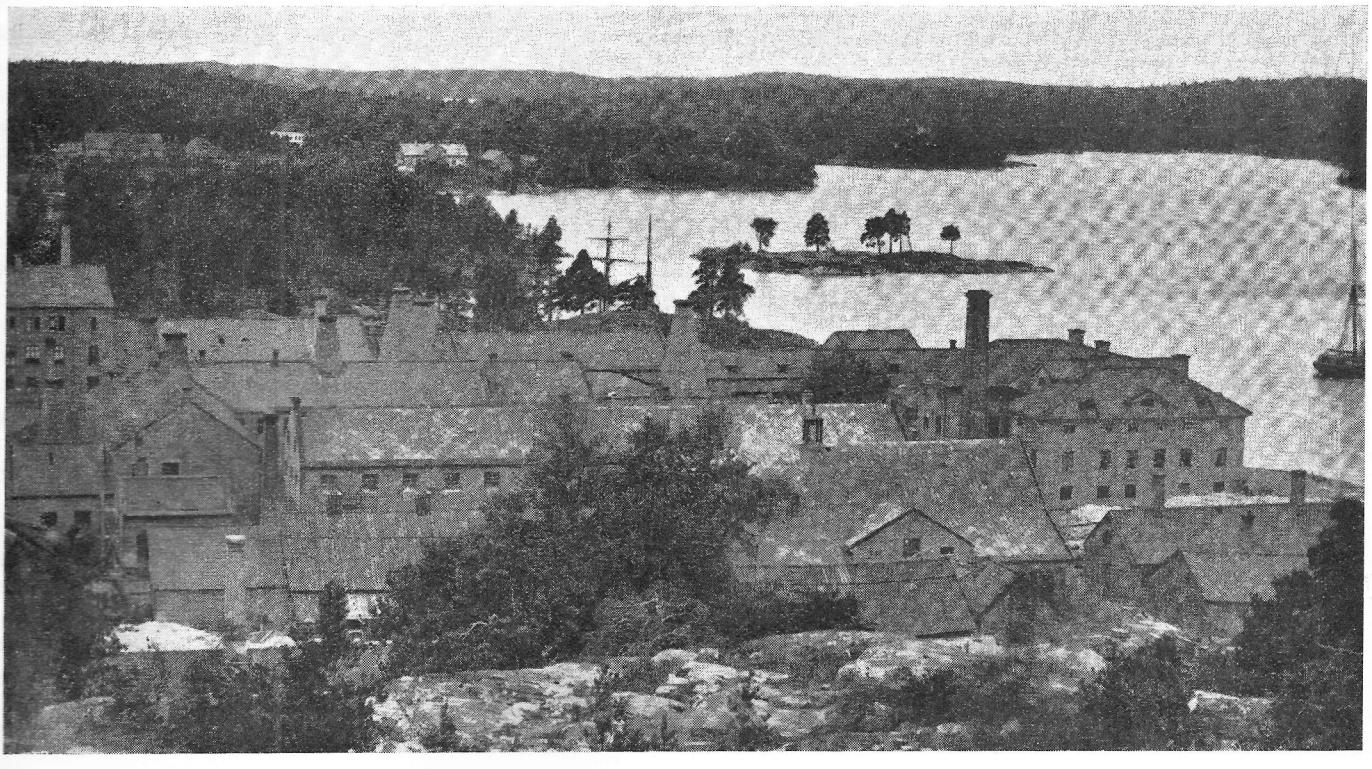

En bild av fabriken tagen från Kvarnberget för 70 år sedan

Fritt Forum

Med tillfredsställelse är i skrivande stund noterat att Konsum, Villagatan har fått trappräcke. Vi hoppas att fortsättning följer på övriga butiker.

Tack Herr Mattson.

B.

Herr Redaktör!

Ge dem en påminnelse genom Gustavsbergaren, som är ansvariga för att vi äntligen får

en väntkiosk mot oväder vid Höjdhagens hållplats,

en trafikspegel vid den ständigt riskabla hörnan vid Apoteket,

en planering med grönt i Centrum,

ett ombyte av sand i lekplatsernas sandlådor,

en åtgärd mot Farstavikens hemska vatten.

Gero

F. v. b.!

För något år sedan läste jag ett upprop från och till våra Idrottsplatser i landet. Man var överens om att bannlysa spriten och berusade personer från idrottsplatserna. Det var det riktigaste jag hört på länge. Vågar vi i Gustavsberg också vara så renhåriga? — Och varför accepterar vi överhuvudtaget "idrottsmän" som missbrukar sprit?

Farstaborgare

Hört på Fastighetskontoret:

— Jag skulle vilja ha en större lägenhet.

— Å, det dröjer! Kom igen om tre år!

— Ska jag komma på förmiddan eller eftermiddan?

*

Hört vid Värmdögatan:

— Idag ä de halt på vägen. Bäst att vara försiktig.

— Äsch, de gör inget. Jag ä på väg till doktorn!

*

Hört på bussen:

— Jag har hört talas om en unge som uppföddes med tigermjölk och ökade flera kilo på rekordtid.

— Det är inte möjligt!

— Jo, det var en tigerunge.

*

Fakirer?

— Vi bränner materialet liggande på spetsar . . .

Ur BKF-nytt

En bild av fabriken
tagen från Kvarnberget
1957

Penningvalsen

Har du sett min nya TV
— Antennen på mitt tak —
Blank mahogny och ädelträ,
Rattar båd fram och bak.

Nu bräckte jag Svensson i farstun
och Johansson en trappa ned
kan kursa sitt dyra piano
till brasa och kaffeved.

Dom sitter ju ändå bara hos mig
och gapar på allt dom ser
i den välsignade ruta
som speglar allt stort som sker.

Den sprutar ej ut symfonier
och gammal förlegad kultur
Nej fram för Sigges cirkus
och marknad för konstiga djur.

Jag tänkte skaffa mig bildning
nu sadlar jag om med en gång
blir expert på vägglusarter
och loppans förtvivlade språng.

Hej, Hopp, i Penningvalsen
Den lär oss att hoppa bock
över mänskans personliga värde
ned till Slamkryparns ögonlock.

SKATAN.

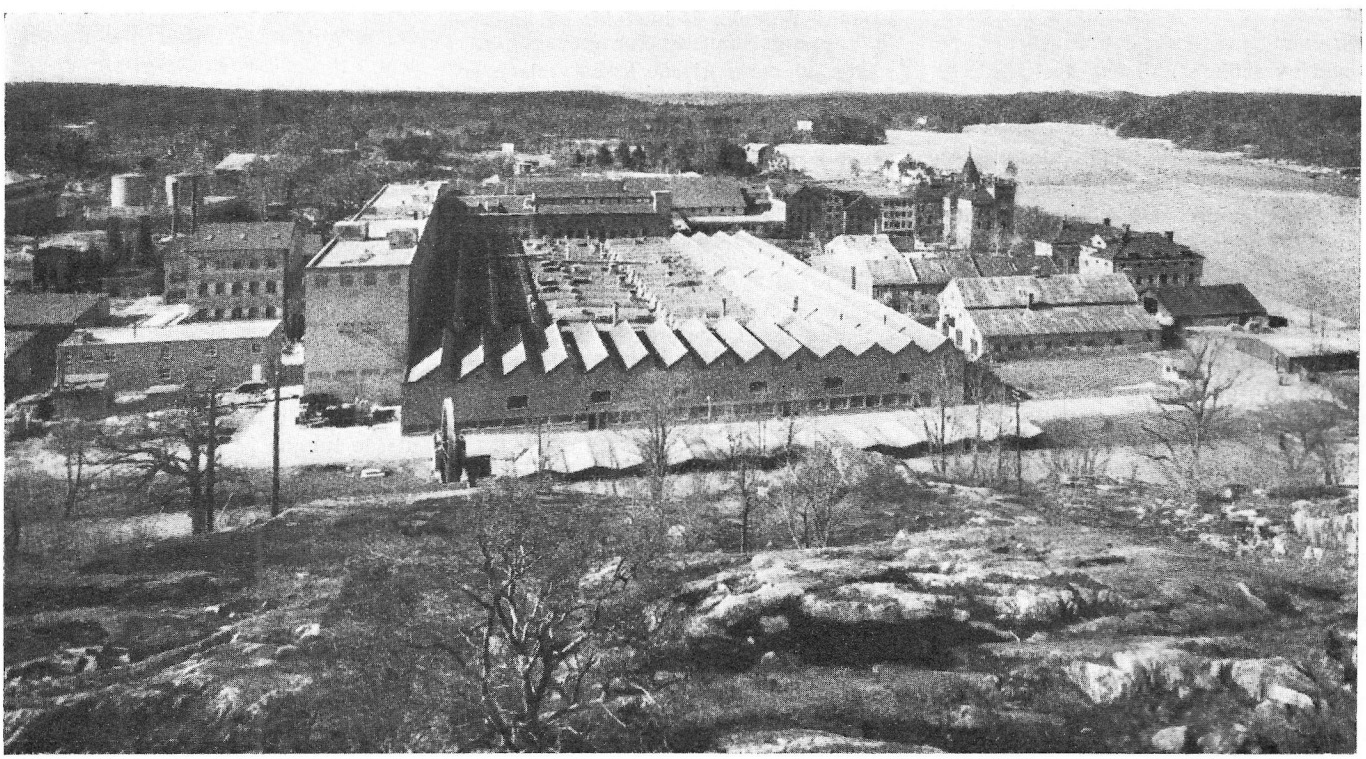

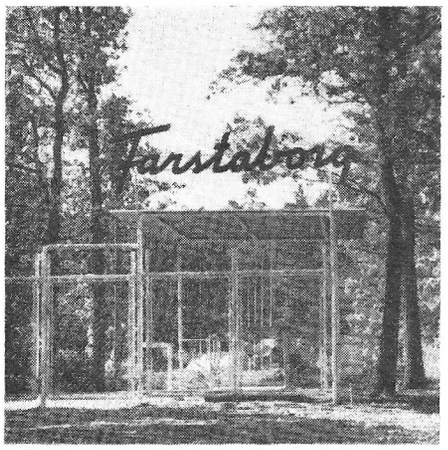

Den utannonserade ordinarie *vaktmästarbefattningen* hade lockat 35 sökande. Bland dessa har idrottsplatskommittén tillsammans med repr. från kommunalnämnden ansett *Omar Edvardsson,* Lidingö, som den mest kvalificerade sökande. Han är anställd fr. den 15 april. Vi hälsa familjen Edvardsson välkomna till Gustavsberg och hoppas på ett gott samarbete. Omar Edvardsson kommer närmast från Bosön där han haft vaktmästarbefattning i 3 år, han har dessförinnan varit vaktmästare på Tunavallen, Eskilstuna, i åtta år. Fru Edvardsson kommer att svara för serveringen på Farstaborg.

Idrottsföreningen har under vintersäsongen haft både med och motgångar. A-laget i bandy lyckades ej klara sig kvar i div. 3 utan får spela i Stockholms-serien klass 1 nästa år. B-laget klarade sig däremot kvar i högsta serien och juniorerna vann sin grupp så tillväxten är god för bandyns del. Skidsektionen har haft det besvärligt på grund av snöbrist. Vi har dock deltagit i 7 tävlingar och Folke Anevret har varit den som lyckats bäst denna vinter med D.M.-seger i oldb.-klassen och tredje placering i hela tävlingen. Han vann även yngre oldb.-klassen i Södertörnsmästerskapen. I denna tävling visade våra yngre skidåkare att dom kommer att bli att räkna med om några år, ty dom tog första, andra och tredje plats i ungdomsklassen. Kooperativa R. M. måste tyvärr inställas i år, där vi annars bruka ha stora framgångar.

När detta skrives har just fotbollen börjat rullat igen. A-laget har startat med ett par vänskapsmatcher, den första som spelades i Eskilstuna mot Verdandi förlorades med 1—0, den andra mot Skuru I.K. slutade oavgjord 2—2. En match mot Gubbängen i D.M. vanns med 3—0.

En konsert i Gustavsbergs kyrka hade arrangerats av idrottsföreningen den 22 mars med Ingeborg Nyberg, manskören, idrottspastor Svärd m. fl. medverkande. Vi hade räknat med kyrkan utsåld liksom på andra platser där Ingeborg Nyberg sjungit, men endast c:a 200 personer kom. Vi beklaga de som ej tog tillfället i akt att höra denna unga förtjusande sångartist.

Under våren har vi börjat med att träffas i Bergasalen en lördagskväll i månaden, föreningens medlemmar med anhöriga, där underhållning av olika slag förekommer. Vi hoppas kunna fortsätta med detta i höst och hälsa nya medlemmar välkomna. Du behöver ej vara aktiv för att tillhöra en idrottsförening, vi behöver många passiva medlemmar för moraliskt och ekonomiskt stöd och sektionsstyrelserna behöver hjälp vid tävlingar och övriga arrangemang.

Sune

Skolnytt

Till vikarie på adjunktstjänsten i matematik och fysik på högstadiet har för höstterminen 1957 förordnats folkskolläraren Bertil Stenborg. Därest denne under innevarande vårtermin erhåller adjunktskompetens skall särskilda skolstyrelsen hos skolöverstyrelsen anhålla att Stenborg erhåller förordnande som ordinarie adjunkt från den 1/7 1957.

Måndagen den 18 mars hölls i Bergasalen i Gustavsberg pedagogisk dag, till vilken lärarna i Boo, Djurö och Värmdö hade inbjudits. Folkskolinspektören fil. dr. Helge Haage föreläste om "Den grundläggande modersmålsundervisningen" och folkskolläraren Tage Nordemalm, Södertälje talade och belyste med hjälp av elever "Muntlig framställning i variationer." Efter kaffepaus inledde adjunkt Wilhelm Rehnsfeldt en diskussion om amerikansk reformpedagogik.

Den 30 mars gjorde skolstyrelsen en rundtur genom distriktets Ingarödel för att få närmare kännedom om problemen med de långa skolvägarna. Under färden gjordes ett uppehåll i Ingarö skola, där pågående byggnation av toaletter inspekterades.

Till studieledare från och med den 1/7 1957 har tills vidare förordnats yrkesvalsläraren Fritz Berg.

I början på april gästades skolan av ett antal högt uppsatta representanter för det tyska undervisningsväsendet. De var ute för att ta del av erfarenheter av den svenska enhetsskolan.

Den 6 april fyllde överlärare Vilhelm Gezelius 60 år. Tidigt på morgonen började uppvaktningarnas långa rad i överlärarbostaden, som fylldes med blommor och presenter.

Representanter för skolstyrelsen, och övriga nämnder i Gustavsbergs kommun, skolans vaktmästare- och städpersonal, Gustavsbergs Fabriker, K. F:s arkitektkontor, Gustavsbergs Missionsförsamling, Gustavsbergs Folkpartiavd., Länssparbanken, Länets överlärarförbund och släkt och vänner visade med ord och gåvor sin uppskattning av jubilaren.

Kulmen i uppvaktningen nåddes då skoldistriktets 680 elever med gossorkestern i spetsen i minutiös ordning marscherade upp framför bostaden. Där överlämnade en deputation av elever och lärare en jordglob, en adress, med samtliga namn egenhändigt skrivna, inbunden i skinnband samt böcker och blommor till sin avhållne skolchef.

F. B.

Det är självklart, det är en truism för både barn och vuxna, att begåvning inte har något med moral att göra. Men det enda man ger såväl barn som vuxna att beundra är just begåvningen, på alla områden. Vilken art av begåvning som än kommer till uttryck, ser man hur just de dygder man uppmanas att utöva, oblygt lyser med sin frånvaro. Vilken slutsats bör man dra av detta, om inte att dygden är något speciellt utmärkande för medelmåttor? Denna övertygelse har trängt så djupt att själva ordet dygd numera blivit löjligt, fastän det förr ägt en så rik innebörd. Likadant är det med orden hederlighet och godhet.

Simone Weil i "Att slå rot"

*

Det finns en falsk solidaritet som bildar någon sorts mjuka kuddar. De kan vara mycket sköna att vila på, man sover så gott och märker inte förrän för sent att det är en sömn till döds. De kuddarna är stoppade med välvillig likgiltighet, med ljummen värme. Vi ska inte kritisera vårt eget, säjer man. Men man säjer inte så därför att man är intresserad av det egna utan därför att man inte ids engagera sej.

PAF i FIB

*

— När jag ser söta unga flickor stoppa munnen full av snask, har jag lust att säga åt dem att de tuggar sönder sin ungdom och fräschhet samtidigt med att de tuggar på sötsaken, påpekar vår tandläkare. Är verkligen snasket så gott, att det är värt att man förstör kindtänderna? Lagningar och guldkronor kostar sköna slantar — man har inte råd med utgiften alla gånger. Så tillgriper man utvägen att dra bort den värkande tanden. Därmed blir kinderna "håliga" och man ser äldre ut än man skulle behöva göra.

Vi fyra i MT

Gustavsbergs Hyresgästförening

Efter årsmöten i mars har styrelserna följande ledamöter:

Hästhagen:

Ordf.: Ivan Berglind
Gamla Svartens väg 3
tel. 30833

Sekr.: Gunnar Sellstedt
Hästhagsterrassen 7

Kassör: Einar Bergqvist
Hästhagsvägen 8A, tel. 30689
Edla Arvidsson
Hästhagsterr. 17, tel. 30416
Gustav Björcklund
Hästhagsvägen 2B, tel. 30624

Söder:

Ordf.: Rune Lööf
Mariaplan 5, tel. 31097

Sekr.: Bertil Hellberg
Stenkullen 2, tel. 30436

Kassör: Harald Holm
Mariaplan 3
K. V. Svensson
Villagatan 8, tel. 30752
Gunda Jansson
Mariaplan 4, tel. 30037

Norr:

Ordf.: Alf Liljevall
Höjdhagsvägen 19, tel. 30669

Sekr.: Torsten Svensson
Grindstugärde 18C, tel. 31043

Kassör,: Hilmer Sjöberg
Grindstugärde 25D, tel. 30268
Henrik Bengtsson
Grindstugatan 5, tel. 30529
Sigvard Söderlund
Tvärvägen 9, tel. 30453

RESO upplysningsställe,

Algatan 1, Gustavsberg, tel. 306 98

förmedlar biljetter till tåg, bussar o. flyg.

Öppet fredagar 17.30 — 18.00

SEMESTERBILJETTER
kan beställes i förväg.

För semestervistelse har Reso i år flera anläggningar än tidigare.

BYGDESEMESTER
på ett 50-tal platser över hela landet. Där kan Ni bo för 3:— till 3:50 pr bädd och natt i en egen stuga.

Reso har även HUSMODERSEMESTER vid 8 anläggningar. Kostnaderna är för helpension under 10 dagar 127:50. Därifrån avgår statsbidrag 25:—. Landstingbidrag utgår även så att den totala kostnaden kan bli ned till 80:—. Fri resa kan även erhållas.

Tag kontakt med

RESO

så får Ni uppslag till den semesterform Ni önskar!

Tack!

För all visad vänlighet på min 70-årsdag ber jag att till Fabriksledning, Kommun, Konsum, vänner och kamrater få framföra ett varmt tack.

Sven Löfbom

*

För vänlig hågkomst på min 70-årsdag ber jag få framföra ett hjärtligt tack.

Frans Aug. Karlsson

*

Ett varmt tack till fabriksledning, arbetskamrater och vänner för gåvor, blommor och telegram på min 50-årsdag.

Elsa Löfdahl

*

För all vänlig hågkomst på min 50-årsdag ber jag få tacka chefer, arbetskamrater, vänner och grannar.

Oskar Jonsson

*

Ett hjärtligt tack till arbetsledning, brandkår, arbetskamrater och alla vänner som hedrade mig på min 50-årsdag.

Erik Lindahl

*

För vänligt deltagande vid vår sons bortgång och jordfästning be vi härmed att få frambära vårt varmaste tack.

Hilda och Karl Berglöf

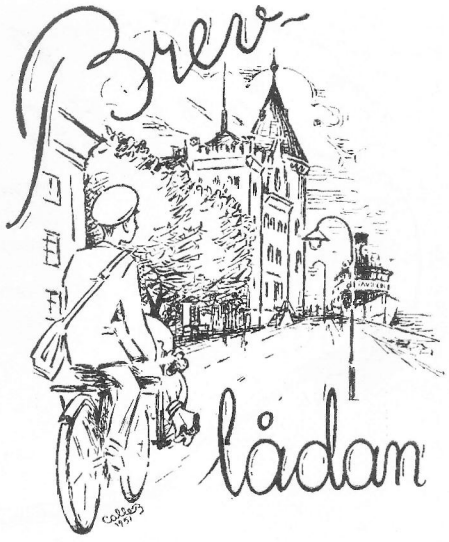

Birgitta Corrias skriver från det otäckt varma och stora Los Angeles, nyss kommen från sköna, friska San Frisco, Seattle och Portland. Därborta träffade hon Agnes Olson, som var "hur söt å rar som helst". Nu skall Birgitta besöka Hilma Hallberg och i Chicago träffar hon Fred Wahlberg. I maj bär det iväg till New York och därifrån får vi en artikel om upplevelserna till sommarnumret. Den kan fru Corrias sedan få läsa i vilstolen på sin fina gräsmatta i Lugnet.

Att Birgitta var en välkommen ambassadör bekräftar just nu ett vänligt Påskbrev från Hilma (Hallberg) Johnsson, som bl. a. skriver: "Det var så kärt att ha Birgitta som gäst. Nog träffar vi många svenskar, men tänk att få **Gustavsbergsfrämmande,** från både min och Kennets hemort. Vi älskar att höra från Gustavsberg och vi är mycket tacksamma över att Birgitta kom hit. Hälsningar också till Dekoravd. God bless you!

Tack för det Hilma!

Både **Garring** och **John Andersson** har skrivit brev och sänt mig mera poesi och prosa. Jag spar nog på det — för dagen är jag mätt! Kanske Garring, när den här tidningen kommer ut, rentav dyker upp i Gustavsberg med indianflickan Sulla.

Tack ska ni ha och välkomna till Gustavsberg!

Red

Red:s spalt

Det här aprilnumret är frikostigt på bilder från Bergasalens inre och på utsläppta poeters vårbete. Det är rätt och naturligt. Bergasalen har varit en verklig tillgång under vintersäsongen, och nu går vi ut med sång till naturen och solen igen. Och även om rimmen skulle halta — så är det ju Vår! Med lövkrattning, garderobsinventering och snuva. — Marken är täckt med snö några veckor efter vårmånaden. Konstigt år i år. Vintern kom egentligen först med vårdagjämningen. Men nu kommer som sagt våren med lätta steg och vi vandrar med mot de fria lördagar, som vi jobbat in under vintern.

Med det här numret kan jag fira tio år som redaktör. Om det nu kan intressera. För 10 år sedan hände mycket annat också. Folkmängden härute ökade från 2.750 till 3.000, Gustavsbergaren kom ut i 1.300 ex, folkbiblioteket fick ny fin lokal. Nya fabriker växte upp för porslin och badkar och i Hästhagen byggde Konsum en ny modern butik, samtidigt som skolbygget på Kvarnberget satte igång. Jobbarna fick sjuklön, Valfrid Berglund vann en rad terränglopp precis som i år; sjungande italienare kom till vår hjälp, en tennisbana anlades i Höjdhagen, Aspvik var vår fritidsgård och Klubbparken sköttes av Gillet och Idrottsföreningen. A-laget i fotboll låg i toppen i Sthlmsserien, klass 2 och 20 gustavsbergare högg sin ved i Ingaröskogarna. I mars hade vi tio grader kallt, i maj började den soligaste och skönaste sommar jag minns.

Ja, 1947 var ett intensivt år, som gav Red. mycket gott stoff. Kan man räkna med samma friska tag 1957?

Gott hopp!
Red

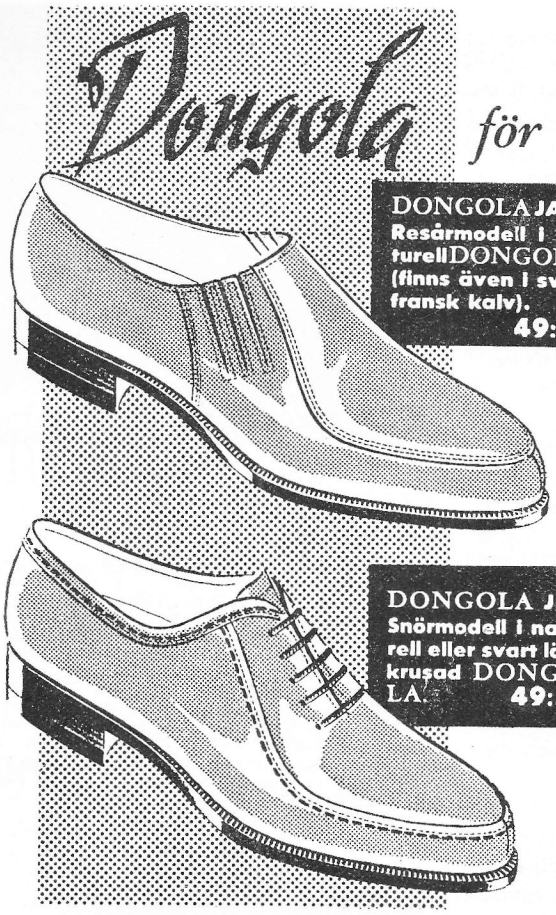

Dongola för modemedvetna herrar

Fullträffar i modell och material — DONGOLA-skorna ● DONGOLA är mjukgarvat kalvskinn som ● silikonbehandlats ● är vattenavstötande ● lättputsat ● färghärdigt ● lätt att rengöra.

Sko konsum

Har du fått
en linslus
på den
optiska axeln
?
Knäpp den
då —
med en
Kamera
från

HILDING

Gustavsbergare!

SKYTT RADIO

VÅR VÄLSORTERADE RADIO- OCH TV-FIRMA MED MODERN, RATIONELL SERVICE
står till Er tjänst

48 20 48

Alla ledande fabrikat!
Gullmarsvägen 8, JOHANNESHOV

Helnykterhet små risker lägre premier

A
ANSVAR

för all slags skadeförsäkring
Ombud
ELIS SANDER
Tallåsen 14 Gustavsberg Tel. 300 61

RADIO och TV-NYTT

Rusta Er reseradio hos undertecknad Firma. Färska batterier på lager. Batteriapparater av alla ledande märken.

Fullständig service.

Framsynta radio- och TV-apparatköpare vänder sig till

Firma **Teveradio Agne Rosén**
Centrum, Gustavsberg, tel. 31050

Lump och Skrot
köpes av

Firma **Gustavsbergs Lump o. Skrot**
Tel. 30975 (Hämtas)

Välkomna till oss och se vad som finns att köpa...

Praktiska plagg
till hela familjen

Modern stil
God kvalitet
Lägsta priser

★

Klännings-, kjol-
och blustyger
Största sortering
som någonsin
funnits

Textilavd.

★

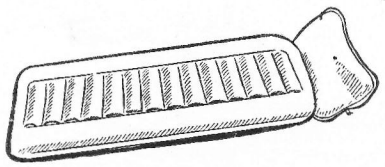

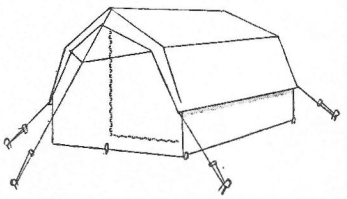

Trädgårdsredskap

★

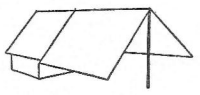

Campingartiklar

★

Sport—Fiske

Möbelavd.

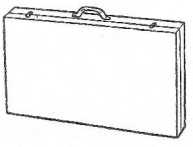

Konsum Gustavsberg

GUSTAVSBERG
FLORES-KRUKAN
är en kombination mellan ytter och innerkruka.
Design: Stig Lindberg

Pris 1: —

Nr 3. Årg. 15. 1957.

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

GUSTAVSBERGAREN

Utgivningsort och adr.: Gustavsberg
Postgiro 27 51 73

ÅRG. 15. JUNI 1957. Nr 3

Ansv. utg.: Gunnar Andersson Ekhaga, Gustavsberg bost.tel. 30734

Redaktör: Gösta Dahlberg Gamla vägen 6, Gustavsberg bost.tel. 30359

Kassa o. Exp.: Harald Lindholm Lugnet, Gustavsberg bost.tel. 30080

Övr. red.-medl.: Fritz Berg Axel Öhlund

Prenumerationspris:
Helår 5:—. Utlandet 6:—

E. Olofssons Boktryckeri Aktiebolag
Stockholm 1957

INNEHÅLL:

	Sid.
Kvinnor och Kooperation	2
Forum: Gäller valet av livsform även mödrarna?	3
Bland mina indianska bröder	6
I Förbifarten	8
Ett besök hos gustavsbergare i USA	10
Saltstänk från Farstaviken	12
Konsumspalten	13
Kommunalt	13
Kvitter från Farstaviken	14
Soliga spalten	15
Fanfartrumpeten	16
Ungdomens sida	18
Fritt Forum	21
Från Pastorsämbetet	22
Den stora hemligheten	22
Från Ingarö	23
Som sagt var	24
Brevlådan	25

Red:s spalt, 2 — 50-åringars skolträff, 11 — Två fåglar, 15 — Visit i Riksdagen, 17 — Idrott, 19 — Skolnytt, 20 — Jag minns, 21 — Sommar, 24.

Omslagsbild: *Med flygande fanor och klingande spel till skolavslutning.*

Kvinnor och kooperation

Titeln "Kvinnor och Kooperation" kan antyda, vad kvinnor kan göra för Kooperationen, eller vad Kooperationen kan göra för kvinnorna, eller bådadera. Förhållandet är ömsesidigt. Ju mer kvinnorna engagerar sig i kooperativ verksamhet, desto bättre utrustade blir de att göra en effektiv insats i samhället. Ju mera den kooperativa rörelsen värdesätter sina kvinnliga medlemmar, desto lättare kan den tillgodogöra sig de talanger och den hängivenhet, med vilken kvinnor alltid brukar ägna sig åt en sak.

Det slutliga målet är kvinnornas fulla deltagande i rörelsens arbete. De hinder, som måste övervinnas har icke sin rot i kooperationens principer utan i den yttre sociala strukturen. De består i rättsliga brister, vanemässighet, traditioner t. o. m. förbud, vilka hindrar kvinnorna från att åtnjuta de rättigheter och fullgöra de skyldigheter, vilka är deras i egenskap av kooperatörer.

Diskussionen rör sig därför icke om mål utan om medel och metoder. En del av dessa syftar till att bringa kvinnorna till aktiv verksamhet vid sidan om männen genom en direkt lockelse och utan särskilda förberedelser. Andra grundar sig på etablerandet av särskilda organisationer uteslutande avsedda för kvinnor och oftast ledda av dem. Ettdera medlet kan vara det rätta. Valet beror på omständigheterna, vilka varierar från land till land. Skapandet av speciella organisationer öppnar emellertid en fara, för vilken alla organisationer är utsatta. Den tenderar så småningom att antaga ett självständigt liv. Detta gäller för rörelsen i sin helhet, och det gäller för dess kvinnoorganisationer. En omvärdering är därför då och då nödvändig.

Kampen för jämlikhet i politiskt och socialt avseende, som i stor utsträckning, om än icke allmänt, har lett till lika rättigheter, har medfört en del icke önskvärda följder. Man utgår alltför ofta ifrån, att alla viktiga former av jämlikhet redan har uppnåtts, och att resten kommer att följa av sig själv. Feministiska inställningar uppammade genom kampen har fortfarande en tendens att lägga alltför stor vikt vid kvinnornas deltagande i egenskap av kvinnor, och att göra dem onödigt medvetna om att vara representanter för sitt kön, hindrar dem från att bli betraktade av männen enbart såsom kolleger.

Botemedlet synes vara, att så snabbt och i så stor utsträckning som möjligt engagera kvinnorna i alla de former av ekonomiskt aktivitet, som står i direkt samband med hushållet. Den kooperativa rörelsen kan inte nöja sig med en blott formell efterlevnad av sina egna demokratiska principer. I den nuvarande tekniska revolutionen på distributionsområdet kan den icke lämna halva sin verkliga eller potentiella medlemskader omobiliserad. Men den förtjänar kvinnornas förståelse och helhjärtade stöd, endast om den erbjuder möjligheter och ställer anspråk i en helt annan utsträckning, än den ännu ens har gjort sig en föreställning om.

W. P. Watkins.
(Översatt ur Int. Coop. Revue)

Red:s spalt

Det är en händelse, men kunde lika gärna vara en tanke att sommarnumret fått en del spaltutrymme ägnat åt kvinnan, hennes dubbelroll i hem- och förvärvsarbete och hennes engagemang i Kooperationen. Att vi behöver tänka om, och bryta ned litet konservatism och kategoritänkande är uppenbart. Ledaren under Forum har skrivits av min kollega i SAIA, Ingegerd Hindolff-Söderberg, som arbetar i Konsumentinstitutet. — En ledare i den internationella kooperationens organ har jag tagit med på denna sida. — Vi har haft besök av kooperativa gilleskvinnor och socialdemokratiska kvinnoklubbarnas riksstyrelse. Och där var det tydligt att man vill främja hemmens och samhällets intressen i samarbete med männen och samhällets organ.

Våra amerikavänner får några glimtar från vår utsände medarbetares besök, och av en hel familj, som utvandrat.

I övrigt är innehållet brokigt — som vanligt — med Saltstänk och Kvitter och en hel rad av bilder de flesta av vår flitige fotograf Hilding Ohlson. I ett kommande nummer av Gustavsbergaren ingår en ny skildring av det gamla "Midsommarkalaset". Jag vore tacksam, om gamla gustavsbergare ville se igenom sina album och låna mig fotos från Midsommorkalaset, dansen och händelser däromkring. — Enligt de amerikanska prognoserna kommer vi att få en behaglig sommar, med både värmeböljor och svalkande mellanpauser. Högtrycket är på väg hitåt, just när tidningen går i press och gustavsbergarna börjar packa för semester. Ha det så skönt!

Red

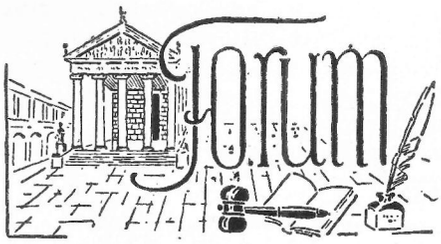

Gäller valet av livsform även mödrarna?

För att få perspektiv på den förvärvsarbetande moderns aktuella situation skulle man önska sig möjligheten av att kunna stiga tillbaka in i förra århundradet och intervjua en kvinna om hur hennes arbetsdag förflöt i en tid, som ännu inte påverkats av industrialismen. Man skulle vilja fråga hur hon upplevde sina två roller; som moder och jämsides därmed produktivt arbetande samhällsmedlem. Man skulle fråga om hon kände sig splittrad mellan sina plikter, om också hon kände andra människors kritik när andra sysslor måste gå före barnets krav på henne. Man skulle vilja veta hur trött hon blev av sitt tunga hushållsarbete och de då vanligare täta barnafödslarna. Man skulle vilja fråga: "Är du lycklig — känner du arbetsglädje?"

Vi kan inte få svar på dessa många frågor. Lika lite kan vi få en klar bild av dagens dubbelarbetande kvinna. Naturligtvis har vi en del fakta. Vi vet t. ex. att medellivslängden för kvinnorna stigit betydligt de senaste hundra åren. Vi vet också att antalet barn sjunkit till två eller tre i den västerländska genomsnittsfamiljen. För Sveriges del vet vi att de gifta kvinnorna ingår som en tredjedel i gruppen förvärvsarbetande kvinnor. Av en tämligen färsk undersökning — 1954 års familjeutredning — kan vi dra slutsatsen att andelen förvärvsarbetande bland gifta kvinnor med barn är jämförelsevis hög. Vi vet slutligen att gruppen ensamstående mödrar — ogifta, frånskilda eller änkor — är stor. Man brukar räkna med att ungefär vart tionde barn har en ensam försörjare.

Knappt någon samhällsfråga har blivit så kannstöpt i vår tid som frågan om mödrarnas förvärvsarbete. Debatten präglas av motsägelser och känslotänkande. Å ena sidan suger produktionen upp all tillgänglig arbetskraft och vi är alla ganska klara över att vårt samhälle skulle fungera dåligt om de gifta kvinnorna drog sig tillbaka. Man behöver endast tänka på sådana områden som sjukvården, undervisningen och handeln för att förstå vilka konsekvenser detta skulle medföra. Både från samhällets och arbetslivets sida har mycket gjorts för att underlätta mödrarnas förvärvsarbete. Daghem, eftermiddagshem, social hemhjälp etc. har utbyggts och efter verkställda undersökningar har man framlagt förslag till ytterligare åtgärder. Vi har genom lag fått rätt till viss ersättning för förlorad arbetsförtjänst i samband med havandeskap och barnsbörd och ingen kvinna kan längre avskedas från sin anställning på grund av graviditet eller ingående av äktenskap.

Den andra sidan av problemet är gråare. Samtidigt som vår äktenskapslagstiftning klart säger ifrån att bägge makarna är pliktiga att bidraga till kostnaderna för det gemensamma hushållet, och trots att många kvinnor — ogifta och gifta — tyngs ned av ekonomiska bördor utsätts de förvärvsarbetande mödrar för kritik från andra grupper i samhället. Många av de problem, som pockar på en snabb lösning, återför man till de förvärvsarbetande mödrarna. Så är fallet med sådana samhällsfrågor som ungdomsbrottsligheten, de många unga alkoholisterna och dit hör också frågor som rör missanpassade och svåruppfostrade skolbarn och neurotiska tonåringar. Några undersökningar, som ger stöd åt dessa påståenden eller antaganden har vi inte. Resultatet av denna debatt har väl endast blivit att de förvärvsarbetande mödrarna får ytterligare sten på börda.

*

Medan debatten pågick som ivrigast kom på bokhandelsdiskarna en bok, som väntades bli ett tungt vägande inlägg. Det är "Kvinnans två roller" skriven av vår framstående specialist på kvinnofrågor, ambassadören Alva Myrdal och socialpsykologen Viola Klein också hon tidigare känd i Sverige som författare till boken "Det kvinnliga kynnet".

Med utgångspunkt från kvinnornas genomsnittliga längre livslängd och det genomsnittligt sjunkande barnantalet i västerlandet ifrågasätter de båda författarna kvinnornas rätt att undandraga sig förvärvsarbete utom hemmet. De hävdar att kvinnornas skolbildning, yrkesutbildning och första period av förvärvsarbete skall omfatta tiden fram till 25-årsåldern då giftermålet i regel brukar inträffa. Under en tidsrymd av c:a 20 år skall kvinnorna därefter ägna sig åt hemarbete och barnuppfostran medan förvärvsarbetet helt skall vila. I 45-årsåldern slutligen skall kvinnorna vara klara att återinträda i förvärvsarbe-

Kvinnan behövs både i hem och i produktion, för henne blir det dubbelarbete.

tet och göra sin insats för en ökad produktion och en höjd levnadsstandard.

Författarna anser att kvinnorna som *kollektiv* inte har rätt att undandraga sig dessa plikter utanför hemmet när barnen och hemarbetet inte längre pockar på deras insats, i synnerhet som deras män till allt större antal dukar under i sina bästa år på grund av jäkt och pressande arbetsbörda.

Som många av bokens recensenter understrukit är detta en väg, som många kvinnor försökt gå. Först förvärvsarbete, så en period av hemarbete och så åter till arbetslivet. Många, kanske rent av de allra flesta har också mött på stora svårigheter att vid ungefär 45 års ålder återinträda i förvärvsarbetet. I Myrdal—Kleins bok ges inte några förslag till lösningar på dessa problem. Frågeställningarna är fortfarande många. I "Kvinnans två roller" får man en mycket god översikt av alla de problem, som sammanhänger med kvinnans många uppgifter i samhället. Men den ger därtill en klar bild av hur mycket man ännu *inte vet* när det gäller detta stora område.

Vad man således saknar i boken är ett vetenskapligt underlag för uppgiften att kvinnornas "yrkespassiva" period bör inträffa ungefär mellan 25—45 år. Har man några mätningar på värdet av moderns hemmaperiod? Vidare skulle man gärna vilja veta kvinnornas egen inställning till denna fråga. Hur många gifta kvinnor längtar bort från hemarbetet och hur många förvärvsarbetande kvinnor längtar efter att få ägna sin tid åt barn och hem? Hur många kvinnor har över huvudtaget ekonomisk möjlighet att välja den ena eller den andra livsformen? Vad man således saknar är medicinska, sociologiska och psykologiska undersökningar som kan ge oss svar på dessa påträngande frågor.

Att hävda att kvinnorna som kollektiv bör återknyta till förvärvsarbetet efter en period av c:a 20 år kan av många — med rätta — uppfattas som närmast verklighetsfrämmande. Alla, som önskat en sådan ändring av sin situation, har funnit att svårigheterna kan vara helt oöverkomliga. Arbetsgivarnas attityd mot de arbetssökande äldre kvinnorna kan väl närmast betecknas som avvisande. Utbildningsvägarna är i regel stängda för kvinnor — naturligtvis också för män — som fyllt 30 år. Den, som har en god yrkesgrund att stå på har det lättare men vad händer inte på 20 år om ingen möjlighet givits att underhålla kunskaperna? Därtill kommer att vi människor ändrar smak, ideal och livsinställning under årens lopp. Det som i 25-årsåldern upptar vårt intresse helt, kan vi vara ganska ointresserade av i mer mogen ålder.

Man får väl hoppas att en förkortning av arbetstiden medför mera tid för yrkesarbetande föräldrar att umgås med sina barn.

*

Men låt oss se hur kvinnorna löser sina problem idag? De allra flesta kvinnor, som jämsides med sitt arbete utom hemmet har ansvaret för minderåriga barn, har en otrolig arbetsbörda enär hemhjälp numera knappast går att uppbringa ens för pengar. Pressen på denna grupp kvinnor kommer från två håll. Alla vet vi att de gifta kvinnorna har en betydligt större frånvaroprocent än andra anställda, och detta har i sin tur givit dem sämre lönevillkor och sämre befordringsmöjligheter. Gruppen gifta kvinnor drar med sig hela kvinnogruppen, vars chanser på det hela taget är svagare på arbetsmarknaden än männens.

Som tidigare antytts har mycket gjorts från samhällets och arbetslivets sida för att underlätta de förvärvsarbetande mödrarnas dubbelarbete. Men det rör sig inte bara om ekonomiska problem. Vardagens många problem med uppköp, klädvård, tvätt etc. är ideligen återkommande. De korta timmar som är över sedan förvärvsarbetet för dagen är slut skall räcka för så mycket. Många åtgärder har prövats — kollektiv tvätt, bättre anpassade butiksstängningstider etc. — och med växlande framgång och intresse. Såväl staten som arbetsmarknadsparterna har visat ett positivt intresse för hemrationaliseringen. Statens institut för konsumentfrågor har enligt sin instruktion att verka för att arbetet i de enskilda hushållen rationaliseras. Arbetsmarknadens Kvinnonämnd har tagit till sin uppgift att med olika medel ge de dubbelarbetande kvinnorna stimulans att rationalisera hemarbetet.

De många goda initiativ, som tagits ute i sambällslivet vill vi inte vara utan, men ändå finns kanske de varaktiga lösningarna på problemet med kvinnornas dubbelarbete på närmare håll? De finns kanske inom familjen? Vi behöver få fram en fastare gemenskap inom familjen, vi måste få in en generösare inställning till hemarbetet och en omvärdering av detta. Alltför länge har vi ansett att hemarbetet är husmoderns uppgift. Unga människor skulle på sin bröllopsdag

utöka sina löften med att lova varandra att dela det kommande samlivets ansvar! Inte bara det ekonomiska ansvaret utan det som gäller vardagens triviala sysslor, som rör sig om inköp, klädvård, läxläsning . . . Att fostra pojkar och flickor så att de på ett självklart sätt ser sin uppgift i familjekollektivet är den bästa grund för blivande föräldrar! Respekt för den andra makens arbete i och utom hemmet skulle inte behöva nämnas i sammanhanget om inte motsatsen vore alltför vanlig. Först under sådana premisser kan man möjliggöra en mödrarnas insats i produktionen, om makarna funnit detta bäst passa deras situation. Vågar man hoppas på att en kommande förkortning av arbetstiden kommer att medföra mera tid för yrkesarbetande föräldrar att umgås med sina barn. "Pappans roll i familjen är så underskattad" yttrade i en diskussion en ung pappa, "han räknas aldrig in i sammanhanget utom när det gäller ekonomin . . ."

Och vad gör de kvinnor, som kunnat få välja eller tvingats av olika skäl till en period av hemarbete när de kanske en dag står inför situationen att åter ta ett förvärvsarbete. Har de haft något litet knep att hålla uppe kontakten med sitt forna yrke och hållit sina yrkeskunskaper à jour med arbetslivets hastiga utveckling? Svaret är ganska enkelt — några sådana knep finns knappast alls. Många, kanske de flesta, har aldrig haft någon yrkesutbildning att uppehålla. Många, som stått i ett yrke och tillhört en yrkesorganisation, har varken tid eller råd att stå kvar som passiv medlem i sin förening för att den vägen hålla kvar en viss kontakt. Möjligheterna till vikariat eller "repetitionskurser" finns i några undantagsfall t. ex. inom sjukvården. Med varje år som går minskas så avståndet mellan hemmiljö och arbetsliv och som tidigare understrukits också människan själv undergår förändringar, som försvårar återinträdet på arbetsmarknaden.

Problemet är visst inte unikt för Sverige. Inom internationella arbetsorganisationen arbetar man på problemet och man har där myntat begreppet 'Older women workers'. Man försöker där att samverka för att kunna lösa problemet och uppmärksammar kvinnorna i skilda läger och länder att hålla kvar kontakten med yrket så långt det är möjligt under den yrkespassiva perioden. Å andra sidan uppmanas arbetsgivarna att försöka inrätta deltids- och korttidstjänster etc. för att utnyttja denna kvinnliga arbetskraftsreserv.

Ett led i att underlätta mödrarnas förvärvsarbete är daghemmen. Här en liten interiör från Gustavsberg.

*

Frågan om kvinnornas önskan att återgå till arbetslivet är för många förenat med bristande tro till sin förmåga, samtidigt som det visar sig att många kvinnor har sina svårigheter på grund av sin övertro på lättheten att få ett välavlönat arbete. Det framgår med all önskbar tydlighet av en kuratorsverksamhet som nyligen inrättats i Stockholm av en kvinnoförening. Denna kurator har ett stort klientel, som önskar sig tillbaka till arbetslivet igen. Hon besvarar tusen och en frågor och ger råd och anvisningar om omskolningsmöjligheter. En av kuratorns stora uppgifter är enligt egen utsago att lyssna på de många funderingar som man får då man länge stått utanför yrkeslivet. Många kvinnor känner sig överflödiga och "underansträngda" när den dagen kommer att barnen lämnar hemmet och de hoppas att ett förvärvsarbete skall hjälpa dem ur isoleringen. Andra har genom skilsmässa eller dödsfall ställts utan försörjare.

Ett annat initiativ, som nyligen tagits av ett försäkringsbolag i Stockholm är av intresse i sammanhanget. Här vände man sig till gifta kvinnor i 40-årsåldern och erbjöd dem — utan förbindelse om framtida anställning — en tre månaders kontorsutbildning. Syftet med denna nya rekryteringsform var att fylla de luckor som uppstått genom att många kvinnor slutar sitt yrkesarbete av brist på hemhjälp etc. Av de erfarenheter som redovisats kan nämnas att många års frånvaro från yrkesarbetet ingalunda alltid behöver betyda anpassningssvårigheter. Men så hade också bolaget haft 250 personer att välja bland. Detta initiativ kanske främst kan uppfattas som en bräsch i den massiva mur som arbetslivet vänder mot de "överåriga" kvinnorna.

Alva Myrdal är känd för att med stor skicklighet ställa problem under debatt. Hennes bok har kanske främst syftat att visa på vilka svårigheter som de gifta kvinnor har som åter vill ut i arbetslivet. Men hennes krav på att kvinnorna *som kollektiv* dels bör göra sin insats i hemmet under en viss period, dels därefter en förvärvsarbetande insats, kan inte accepteras som en lösning på problemet på kvinnans två roller. Vad man i stället önskar är större möjligheter till individuella lösningar i form av deltid, korttid, vikariat, kursverksamhet med anknytning till yrkeslivet samt sist men inte minst en god yrkesgrund att stå på. Önskan att uppehålla kontakten med yrket ökar givetvis med den trygghetskänsla en god yrkesutbildning ger.

Att underlätta övergången mellan hem- och och yrkesarbete är en angelägen uppgift, för alla dem, som är engagerade i samhällsfrågorna. Lika naturligt som vi idag ser att ungdomar *väljer yrke* efter sina önskningar och resurser lika naturligt borde vi uppfatta att kvinnorna skall kunna *välja den livsform,* som passar deras önskningar och förutsättningar.

Ingegerd Hindolff-Söderberg

Bland mina indianska bröder

Indianska ordspråk säger: "Den längsta bro ligger mellan Tänka och Göra" och "En lögn sagd fyra gånger blir fortare trodd än en sanning sagd en gång". Det är goda ord. Jag skyndar mig att skriva vad jag själv upplevt. Gustavsbergarens redaktör säger sig vara "indianminded". Hör då.

Det mesta jag fått lära om det röda folkets seder och bruk kan jag tacka den unga flickan Sulla för. Hennes tålamod var oändligt, isynnerhet när det gällde lära ut något av deras språk, melodier till deras sång och meningen med olika danser. "The Fire dance", till eldens ära, "The Snake dance", ormdansen, som också användes som "War dance" (stridsdans), "The Partridge dance" (Fågeldansen), "The Fish dance", och många fler, där varje steg, varje rörelse har en mening. Jag såg en gång "The war dance" utförd av 50 utvalda "braves" i full stridsmålning. Denna barbariska dans räcker en timme, musiken är från trummor, gjorda av urholkade trädstammar och fyllda till olika djup med vatten för att framkalla olika toner. De är överspända med djurhudar. Så var det flöjter, gjorda av ben, och så den trekantiga "Ah-Ta-Ta", en sorts cittra med 8 strängar. Denna musik åtföljd av de dansandes skrik, svingandet av tomahawks och knivar ,allt belyst av elden från fyra stora bål, hade en stark effekt på min fantasi. Det var en bild ur helvetet med dansande demoner, belysta av den evigt brinnande elden. Senare på kvällen, när vi satt vid floden, förklarade Sulla meningen med dansen. Den är för att uppegga det egna modet och att injaga skräck hos fienden. De målade röda linjerna betyda blödande sår, de vita linjerna helade sår, de gula avhuggna linjerna äro enbart för effektens skull. — Jag frågade varför en slagen fiende alltid skalperades. Hon förklarade att en man utan skalp är en styggelse för "Manitou" .Därför får den skalperades ande för alltid irra fredlös omkring. Och en mans mod och värde som krigare berodde på hur många skalper han tagit.

Innan jag visste vad "Si-Oh-Ha" var, åt jag det gärna till majsbröd. En morgon fick jag veta att detta underbara pålägg gjordes av larver som man plockade under stenarna på flodens botten. Och si frukosten återvände till floden. "Par-Se-Con", ett köttfärsliknande pålägg hade visserligen en skarp smak, ja, i mitt tycke smakade det utmärkt. Det vill säga tills jag såg hur det tillverkades. Innehållet består av kokt lax, kött, ägg, lök och hasselnötter blandat och väl kryddat. Man gjorde alltid nog för ett par dagar i taget. Hur det var gjort? Jo, det fanns inga kvarnar att mala i, så en squaw tuggade lax, en annan kött o.s.v., och så spottades allting ut på ett stort fat och blandades med lindrigt rena tassar. Par-Se-Con är nu ett dunkelt minne blott.

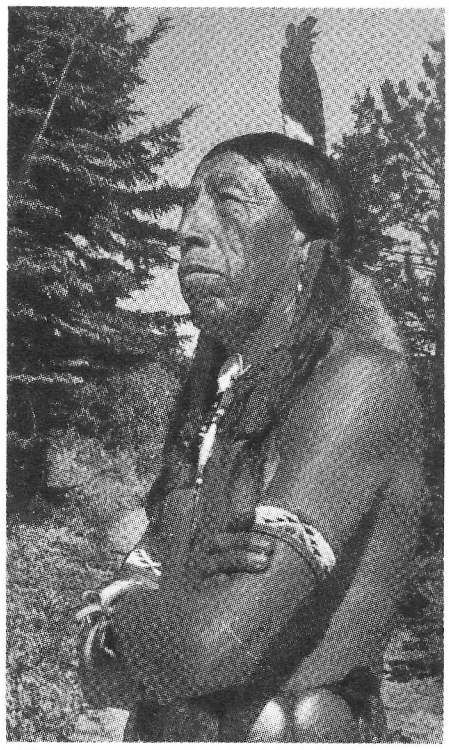

När jag tänker på allt kärt besvär nutidens mödrar har med uppfödandet av det nya släktet och för bibehållandet av dess hälsa och välstånd, förvånar det mig storligen att någon av de indianska småttingarna överlevde tredje dagen. Utom den sedvanliga modersmjölken, som naturligtvis alltid fanns på matsedeln, serverades som extra tilltugg märg och kokad fisk i en "sudd", och om "The Papoos" var riktigt snäll kunde han eller hon få en extra "sudd" innehållande fett fläsk. Nutidens mammor äro också noga med temperaturen på babys badvatten. Jag såg de unga indianska mödrarna ta sina telningar ner till floden och vaska av dem i floden där vattnet var si och så. Naturligtvis har jag inte den blekaste aning om barnskötsel, men ett vet jag att av 69 ungar under ett år, varken såg eller hörde jag någon som var sjuk. Hoppas nu att ingen tror att jag försöker föreslå ombyte av våra metoder.

Den katolska prästen kom dit en gång varannan månad och stannade en vecka. Han lät mig förstå att vi inte hade något gemensamt och varnade mig för att försöka locka hans skriftebarn från den enda sanna läran. Missionär har jag aldrig varit, men jag har alltid sagt min tanke rent ut. Katolska läran med sitt hokus-pokus och sina välfödda präster har alltid varit en styggelse för mig med deras pladder om madonnor, helgon och skärseldar. En dag upptäckte den vördade Fadern att han inte hade cigarretter och här fanns inga affärer. Jag hade gott om den varan, och då blev han plötsligt min egen dyra broder. Jag tror att för ett paket cigarretter var han villig att erkänna Martin Luther, Filip Melankton och Katarina de Bora som den heliga treenigheten, att påven var en skojare och alla kardinaler ett rackarpack. Så vi kom ganska bra överens. Underliga äro Herrens vägar, men långt underligare en del av dem som skall lotsa en förvillad mänsklighet på den rätta vägen, var den nu är . . .

Iriquois har ett enastående tålamod, blandat med en god portion slughet plus en oerhörd envishet. Ordet "kvitta", finns ej, han ger sig ej förrän han lyckats även om det tar veckotal. De äro goda lyssnare, men att se på minen om de gilla vad som säges, går ej. Jag har aldrig sett dem med en min förråda varken glädje eller smärta. Undantag finns hos den yngre generationen, men så fort de äro gamla nog och lärt känna något av livet, kommer allvaret. De tycka om att lyssna till historiska berättelser, böcker med bilder av djur och människor fängslar deras intresse. De flesta av dem förstår och talar engelska, men mest använda de sitt eget språk. I "Councilhuset" är han vältalig och rakt på sak. Här tillämpas ännu "Kvinnan tige i församlingen" . . . Han är född jägare, han läser skogen som en bok och som spårhund står han i en klass för sig själv. Han är i högsta grad vidskeplig, men också nyfiken, är egentligen ej lat, men allt annat arbete än fiske och jakt anser han motbjudande. Han kan bära sin kanot hur långt som helst, men att få honom att gå 20 steg efter ved, nix min vän. Man har sagt att indianen är tjuvaktig — ingen stal något för mig, ingen tittade igenom mina grejor och ingen störde mig. Han är av naturen miss-

tänksam, men har han en gång förtroende för dig så är det odelat. Hans fula drag är hämndlystnad, han förlåter aldrig en oförrätt men glömmer heller ej en tjänst. Kvinnorna äro som kvinnor mest, pratsamma och nyfikna, egendomligt nog ej avundsjuka. På deras skuldror faller det mesta arbetet. Med renligheten är det si och så, undantag finnes dock.

Sulla som blev min synnerligen goda vän hade goda skolor och höll sig alltid ren och fin. Att hon hade ett gott huvud för språk fann jag snart ut. Om jag sade något på svenska kunde hon gå och tugga på det en lång stund och sedan fråga vad det betydde. Vi fiskade en dag och jag hade en ovanligt stor lax på, han gjorde ett jättehopp och slet sig lös, då kom det allvarligt och högtidligt på bred svenska: "Fani-fan". När jag brast ut i ett rungande gapskratt såg hon hemskt förtvivlad ut. Kaffet var för hett att dricka så hon slog vatten i koppen. Så nickade hon åt mig och sade helt snusförnuftigt "Kaffe-halva, to-si-Mi" (för mig). Hon trodde att så fort man slog något i kaffet så vart det kaffehalva. Jag fick många goda skratt på hennes bekostnad, men jag antar att mina tafatta försök på hennes språk var i samma klass.

Blygsamhet existerade ej, klädseln under sommaren var något i underkant på den lätta sidan. Några brott mot sexuallagarna hörde jag aldrig talas om. Hela deras natur vittnar om stoiskt lugn och järnhård självdisciplin. Det är med harm i hjärtat jag hör kritiken över dessa enda verkliga amerikanare. Man kritiserar vad man själv åstadkommit, man dömer dem alla efter dem som leva sitt liv efter de lagar som civilisationen stiftat — efter dem som skapat sitt liv efter den vita mannens — lärt sig hans seder, bruk och missbruk. Skillnaden mellan dessa och dem som ännu ha ryggrad att leva sitt liv efter egna lagar, är himmelsvid och ej till vår fördel.

Ibland händer det att stammen adopterar en utomstående. Låt mig beskriva hur detta tillgår och låt oss tänka oss att du min vän är den utvalda. Du sitter ensam i ett tält, du hör trummor och det skrikande ljudet från benflöjter, det kommer närmare och närmare, du känner hur musklerna i magen dras tillsammans och undrar om du har mod nog att gå igenom proven. Tältdörren slås åt sidan, du ser ett halft dussin mörka ansikten stirra på dig. Ledaren och en till, klädda i "Ceremonial-dress" (vita rådjurs skinn) tar dina armar och eskorterar dig in i "The Council House",

Solig stig är full av under
som blott ljus kan uppenbara,
gåtfullt djupa är de stunder
då vi helt får glädje vara.
Mörkrets alla hemligheter,
vad är de väl emot ljusets?
Allt det djup som dunkel heter
mot det stilla sommarsusets?

Pär Lagerkvist.

allt under hummandet av en sång och skramlandet av benskallror. I councilhuset ligger röken tjock. När du kommer in börjas den vackra "Adoptionsong". Du leds i en cirkel, han som leder dig skriker i ett "Detta är han som skall bliva er broder". Så leds du fram till den kvinna som står högst i den familjen eller "Clan" av stammen som skall adoptera dig. Hon säger åt dig att när du passerat alla prov så skall där alltid finnas ett tält för dig inom Clanen. Så kommer ett crescendo av trummor, genom dörren kommer en spöklikt maskerad man emot dig, hans bjällror skakar och ringer med varje steg, sången från utsidan blir högre och högre. Du leds in i en grotta, igen är du ensam, du ser ånga komma genom springorna mellan stenarna, snart är det så hett att du knappast kan andas. Du domnar bort och vaknar vid att någon säger ditt namn, nu är du naken, en bindel sättes för dina ögon, du känner hur man leder dig upp och högre upp, någon säger till dig "Ta-Li-Oh" (Är du villig?) Du svarar "Ja." Du lyfts upp och känner dig kastad ut i rymden, tror att du svävar, så omslutes du av isande kallt vatten, nedslaget slår dig halft sanslös, någon drar dig iland och du ledes åter upp till Council-huset. "The Wolf Clan" som är din nya familj kläder dig i byxor och skjorta av vitt rådjurskinn. Trummorna har tystnat nu, mörka allvarliga ansikten stirrar på dig, när du leds mellan de två leden ut på planen, man binder fast dig vid den påle som för åratal har mottagit flygande tomahawks och pilar under vilda krigsdanser. Pålen är endast fyra tum högre än ditt huvud, en man kommer emot dig, trots masken kanske du känner honom som en vän men nu har han en tomahawk i sin hand, han balanserar den, det ser ut som han stod hundra meter ifrån dig. Så kommer kastet. Du ser yxan virvla mot ditt huvud och önskar att den måtte döda fort och smärtfritt, du hör en skarp smäll ovanför din panna. Där sitter yxan endast en tum ovanför. Nu leds du in i huset igen, medicinmannen reser sig och ber "Manitou" vara ett vittne till att Clanen nu skall få en ny broder. Efter en kort paus börjar den verkliga ceremonien. Enligt stammens lag är den adopterade sonen nyfödd och föres genom åldrarna av stammens äldsta. Hövdingen "Little Moose" säger: "Vi ser framför oss en vagga, vår blivande broder håller jag i mina armar". En annan reser sig: "En ung gosse har kommit in i vårt tält, vi ger honom våra hjärtan". En tredje säger: "En ung krigare knackar på vår dörr, han är hungrig och utan vänner". Han vänder sig till den förnämsta kvinnan i din blivande Clan: "Skall jag släppa in honom?" Hon nickar och, nu är du i fruntimrens våld. De kläda av dig allt utom "The breach cloth". Någon håller fram en ram full av nålar framför ditt ansikte, du är ombedd att titta i taket, ramen slås över ditt vänstra bröst, namnen "Iriquois" och "Wolf clan" står nu tatuerade där för alltid. Så målas tre svarta och ett brett sträck av gult från ditt hår till din haka. Medicinmannen säger: "Sägen i att denna man har bestått sina prov?" — Svaret är "Ja". Det gula strecket tvättas bort. "Vem vill kalla denna man sin son?" Den äldsta i Clanen stiger fram. "Jag", säger han. "Vem är hans moder?" En yngre kvinna stiger fram: "Jag", säger hon, "i stället för min mor som är död". "Vem är hans broder?" Samme man som kastade yxan mot dig stiger fram: "Jag!" Medicinmannen tvättar nu bort de svarta strecken och säger: "Vi har sett en främling komma till oss, när vi först såg honom voro vi förvillade, vi trodde att hans skinn var vitt, nu se vi att det är rött, vi ser att hans hjärta är vårt hjärta, hans blod vårt blod, hans liv vårt liv, han är en av oss! Manitou som ser över höjderna till livets slut, giv honom örnens ögon, björnens hjärta och älgens mod, låt honom kallas "The White Bear". Och det min vän är det namn du nu bär, jämte tatueringen som du har för alltid ...

George Garring

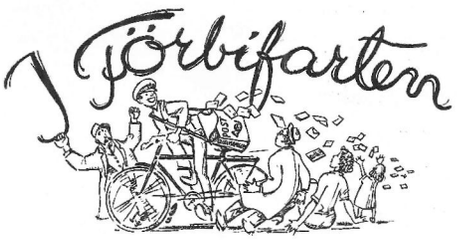

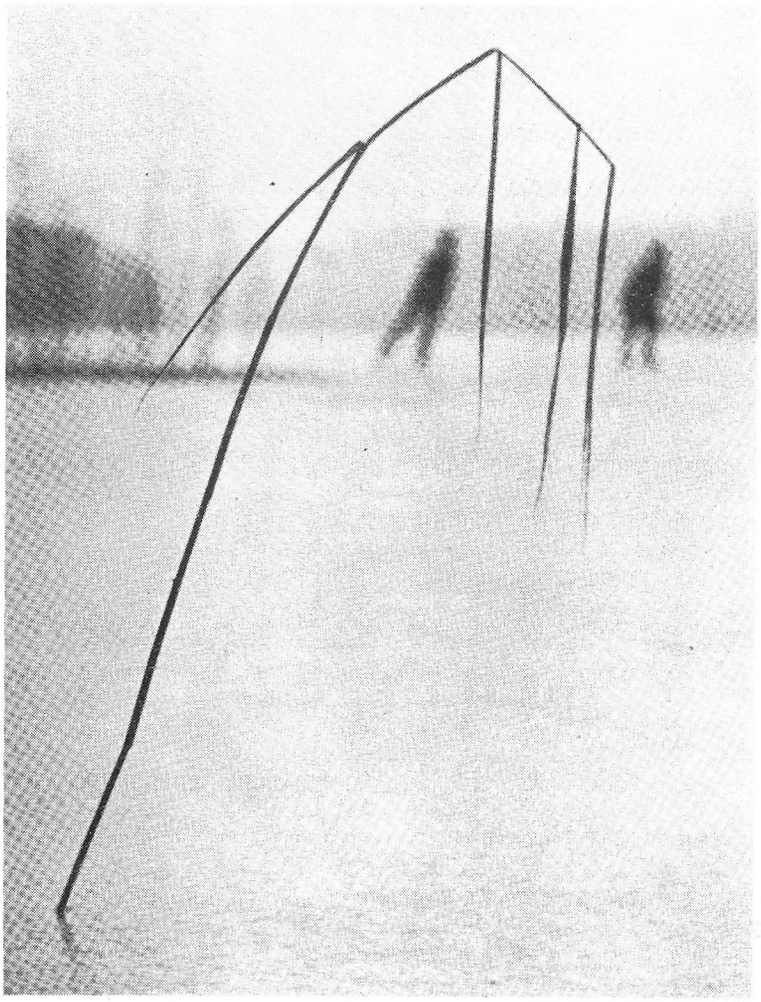

Fotoklubbens första etapptävling har nu avgjorts. Glädjande nog gjorde sig ungdomen påmind i större utsträckning än vanligt och två unga amatörer placerade sig också bland de tio bästa, som voro J. Tupy, 18 poäng, E. Ludwig, 12; E. Deinböck, 11,5; A. Lundqvist 10; A. Sund, 9; S. Engstrand, 7; H. Karlsson, 6,5; Jan Jonsson, 5,5; Leif Andersson, 5,5; Sven Eriksson, 5; G. Erixon 5; D. Westerberg, 5; och W. Eickele 3 poäng. Vi återger första pristagarens bild här bredvid. Hilding Ohlson, som deltog utom tävlan, anser den vara ett litet mästerverk.

Daghemmen höll vårfest och årsmöte i Daghemsföreningen i Bergasalen den 30 maj. Verksamhetsberättelsen meddelar att 76 barn varit inskrivna vid daghemmen och 35 i familjedaghem. Åkerlyckan beräknas tas i bruk som daghem i höst. Kostnaderna har emellertid ökat kraftigt och trots anslag från kommun och fabrik blir man nödsakad höja vårdavgifterna. Daghemsverksamheten i Gustavsberg, som i år har 15 år bakom sig, har fått smickrande erkännande och från officiellt håll betecknats som ett föredöme. Till styrelse för 1957 valdes: G. Dahlberg, Y. Nyström, G. Olofsson, Maj Borg, Elsa Cedergrund, Edla Arvidsson och O. Hägglöf. De tre förstnämnda fungerar jämte föreståndarinnan, Elsa Appelqvist, som verkställande utskott.

Efter årsmötet gav barnen sång-, musik- och dansuppvisning. Så bjöds på kaffe och saft och slutligen Kasperteater. —

Dagshemstanterna avtackas vid vårfest i Bergasalen.

Socialdemokratiska Kvinnoklubbarnas ombud vid Rikskongressen gästade den 6 maj Gustavsberg och besåg fabriken och tillhandlade sig samtidigt gott bruksporslin. Vid lunch på Strandvik inledde förbundsordföranden Inga Thorsson ett bordssamtal om husmödrarnas möjligheter att påverka smak- och nyttighetsfrågor vid tillverkning och val av bruksföremål för hemmen. Det blev ett intressant meningsutbyte, där synpunkter framfördes av Hjalmar Olson, Artur Hald, Annie Wallentheim, Gunnel Olsson, Viran Wedberg, Inga Nilsson och många fler. Gustavsberg fick lovord för sin positiva inställning i kvalitetsvarans tecken.

Verkstadsskolan har haft avslutning för sin andra omgång elever. Fina gesällsprov utställdes vid betygsutdelningen den 28 maj, varefter gruppen gav sig av på sedvanlig studieresa till Köpenhamn under mag. Torsten Rolfs ledning. — Frågan om verkstadsskolans omvandling eller ev. utbyggnad ligger nu i stöpsleven.

Gustavsbergsområdets allmänna sjukkassa höll sitt ordinarie ombudsmöte i Värdshuset måndagen den 27 maj 1957.

Styrelsens ordf. herr Gunnar Andersson hälsade ombuden välkomna samt lämnade en kort översikt över sjukförsäkringen.

Av kassans 25 ombud voro 16 närvarande.

Förhandlingarna leddes av nämndeman Erik Nilsson.

Av styrelseberättelsen, vilken enhälligt godkändes, framgick att utgifterna under året uppgått till 777.140: 16 kronor och inkomsterna till 803.254:90 kronor.

I sjukpenning har utbetalats kronor 471.358:—, moderskapshjälp 55.382:— kr., läkarvård 117.936:— kr., sjukhusvård 36.899:— kr., resor 31.166:— kr.

Sjukpenning har utbetalats under 34.753 dagar för kvinnor och 32.701 dagar för män.

Vid val av styrelseledamöter omvaldes herrar Oskar Andersson och Helge Söderström. Likaledes omvaldes till revisor herr Harald Lindholm.

Tage Leonardsson lämnade en kort orientering om problemen beträffande resekostnadsersättningar för resor till och från läkare och sjukhus. Härefter framförde herr Erik Nilsson ombudens tack till styrelse och personal för det arbete som nedlagts under det gångna verksamhetsåret. Som avslutning bjöd sjukkassan på kaffe och smörgås.

ABF:s studiegrupper hade säsongavslutning i Bergasalen den 7 maj. Gymnastikgrupperna svarade för en trevlig uppvisning och sångaren Harry Dahlgren gav munter underhållning. Efter kaffe blev det dans och lekar. — Vid årsmöte i ABF den 12 juni har till ny ordförande valts Bertil Peterson efter Harald Lindholm, som bett att få avstå efter många års slit i jobbet.

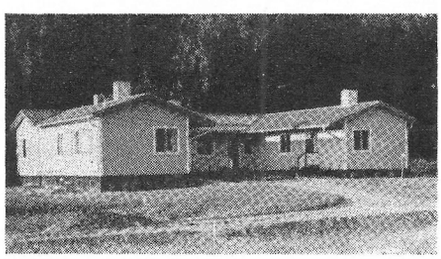

Ingarö nya pensionärshem har invigts och de första gästerna ha flyttat in.

En Tomtebodaklass av blinda barn besökte vår skola en vacker vårdag och tog del av undervisningen. Därefter gjorde barnen en rond på hushållsporslinsfabriken och följde intresserat tillverkningen av porslinet. Ciceronerna har sällan haft så vakna och vetgiriga besökare.

Trivsam familjeträff blev det när Gustavsbergs nykterhetsvänner ordnade Folknykterhetens dag. Stilen från förra året, med en ny giv för firandet av "dagen", hölls även i år. Förra året var det ungdomsträff, i år familjeträff.

Folkparken var i år målet för de c:a 400 personer som ville se vad arrangörerna denna gång hade att bjuda på.

Efter en halvtimmes grammofonunderhållning blev publik och medverkande hälsade välkomna av Bertil Peterson. Ungdomslogen Käcka Viljor från Stockholm skötte sedan underhållningen. Det var ungdomar från 4—5 till 14—15 år som sjöng, spelade och dansade i tre kvarts timme. Det var givetvis inga skolade talanger som uppträdde utan barn som släppte lös sin naturliga leklust och detta bidrog säkert till att programmet blev så väl mottaget av publiken.

En trevlig nyhet för året var tävlingen Tippa tolv rätt. Tipskuponger, med 12 frågor som i ett eller annat avseende berörde nykterhetsfrågan, hade lämnats ut några dagar före och de som lyckades bäst skulle erhålla pris. 128 inlämnade tipskuponger blev resultatet. Av dessa var det endast en som lyckades tippa en elva, två fick tio rätt och nio fick nio rätt. Vinnare av fruktkorgen blev Folke Anevret (11 rätt). De övriga sex vinnarna fick fajanssaker. 10 rätt: Ronny Svensson och L.-E. Nilsson. 9 rätt: Ronno Hellberg Birger Persson, Agda Enfors och Karl Erik Eriksson.

I samband med att tipsresultatet meddelades gjorde B. Peterson några korta kommentarer till tipsfrågorna.

Programmet i övrigt bjöd på lekar, under ledning av Torsten Nilsson, Stockholm, och en stunds gammal dans.

Det var, kort sagt, en trivsam familjeträff en solig eftermiddag.

Bland 6000 besökare under första halvåret har husmodersgrupper och kvinnogillen dominerat. Av passersedlarna ser vi också att en del företagsnämnder tydligen lockats hit av TV-utsändningen. Representanter från Civildepartementets olika kontaktorgan med statsrådet Lindholm i spetsen var på visit den 17 maj och höll separat konferens i Bergasalen, där Hjalmar Olson informerade om vårt sätt att samarbeta. Den 24 juni kom Svenska Metallverkens företagsnämnd under ledning av disponent Petrén och ansåg sig ha fått gott utbyte. Så har här varit franska LO-ombudsmän, Generaldirektör Pelow med dr Roberts från Int. Arbetsorganisationen och en rad av utländska gäster.

Stig Lindberg har fått Slöjdföreningens "Oscar", dvs Gregor Paulsson-statyetten, instiftad 1950 att utdelas till enskilda, företag och institutioner, som i synnerlig grad gjort sig förtjänta av föreningens tacksamhet och uppskattning. Utmärkelsen överlämnades vid Slöjdföreningens årsmöte den 5 juni och Stig Lindbergs förtjänster harangerades av statyettens instiftare professor Gregor Paulsson. Diplom och statyett har varit utställda i vår butik vid Birgerjarlsgatan. Redaktionen av Gustavsbergaren ber att få gratulera till utmärkelsen.

Gregor-Paulsson-statyetten.

Ett besök hos Gustavsbergare i USA

För ungefär ett år sedan hade jag glädjen bli tillerkänd ett stipendium från FN för sex månaders studier i Amerika. Mitt program har fört mig över så gott som hela USA, och då den alltid påpassliga redaktören hörde talas om min resa, kom han upp med den idén, att jag skulle försöka få tid att hälsa på gustavsbergare i Amerika. Detta resebrev är avsett som en hälsning till Gustavsbergaren och dess läsekrets från gustavsbergare jag besökt. Det har varit en underbar resa, även om längtan efter familjen ibland känts svår, men jag har fått otroligt mycket vackra minnen från min resa. Att resa på detta sätt under FN och Department of Health Eduction and Welfare som jag fått göra, ger ju så många möjligheter att se ett USA i arbete, att träffa personer som man är intresserad möta, men som man knappast får tillfälle till om man reser som privat person. Det var mest sjukhus, hörcentraler, folkskolornas specialklasser och privata institutioner som stod på mitt program och i regel var jag 1—2 veckor på samma plats. — För att förklara varför jag ej hälsat på *alla* våra prenumeranter på Gustavsbergaren i USA, vill jag säga, att mitt program gav mig rätt begränsad fritid samt liten möjlighet nå andra än de som just bodde på de platser jag besökte. Den andra januari startade jag min resa i *New York,* där jag försökte få fatt på *Axel Hedberg,* fann mycket riktigt "Railroad Branch, Young men's ass.", där Hedberg bodde, men fick veta att han just rest till Sverige. Efter besök i Baltimor, Washington DC, Pittsburgh, Cleveland kom jag så till Chicago mitt i den värsta vinterkylan. Ett hastigt besök hos Fred Wahlberg och John Lindberg, men med löfte hälsa på dem nästa gång jag passerade Chicago i maj, var allt jag hann med denna gång. Äntligen fick jag så möta underbart vårväder i Seattle, när jag kom dit i slutet av februari. Nordvästkusten är sagolikt vacker i sin natur och allt verkar så friskt och vänligt. Efter besök i Seattle, Portland och Salem, där vi tyvärr ej hade några gustavsbergare enligt Dahlbergs lista, kom jag så till det "alltför" vackra *San Francisco,* och träffade där *Agnes Olsson,* född Lundin, gustavsbergsflicka, som lämnade Gustavsberg för c:a 35 år sedan för att bli Francisco-bo. Ett stimulerande möte. Agnes och hennes make Axel Olsson har lyckats med den svåra konsten att anpassa sig som äkta amerikanare, men också ha hjärta och intresse för Sverige och Gustavsberg. I deras vackra hem tillbringade jag många kvällar, och fick också se den tjusiga film om Sverige, där Gustavsberg är med på en hörna, som Axel Olsson fångat — ett Sverige, som man är stolt över. — Tyvärr hann det ej bli mer än ett telefonsamtal med en annan gustavsbergsättling, *Elsa Wiman-Chase,* systerdotter till Oskar Johansson, men hann i alla fall framföra hälsningar och få en hälsning hem. — Nästa stopp på min resa, *Los Angeles,* gav mig också oförglömliga minnen från gustavsbergsbesök, nämligen hos *Kenneth Jonsson,* som lämnade Gustavsberg som pojke och som "vuxen" reste tillbaka till Gustavsberg för att finna sin flicka, *Hilma Hallberg.* Hilma arbetade som målerska, hade nog aldrig drömt att lämna Gustavsberg, men vad gör man ej för kärleken. Det är storartat gjort av Hilma Jonsson att så kunna anpassa sig till ett nytt land och till en stad av Los Angeles storlek. Los Angeles är en av de amerikanska städer där det är svårast ta sig fram. Otroliga avstånd och ej särskilt välplanerat kommunikationssystem. Men man glömde var man satt, när Hilma Jonsson bjöd på kaffe i sin lilla trädgård och solen gassade, det var i början av april, och det diskuterades Gustavsberg. Det är klart, att som Hilma endast varit hemmaifrån c:a fem år, är gustavsbergsminnena levande och intresset för utvecklingen därhemma detsamma. Jag fick också läsa nyutkomna Gustavsbergaren hos Hilma och Kenneth Jonsson i Los Angeles. Det var trevliga stunder tillsammans, och avskedet vid tåget kändes som om man lämnade två gamla goda vänner. —

Efter sex västkustveckor var det dags styra kosan till middlewest igen, närmast St. Louis, ingen gustavsbergare, nästa stopp *Chicago,* där jag var erbjuden bo hos *Fred och Bessie Wahlberg.* Fred hade lämnat Sverige som ung pojke, och ej återsett sitt gamla land, men trots det med friskt minne av gamla Gustavsberg och längtan få träffa sin syster Elsa och bror Oskar Johanson. Hans fru Bessie är född av svenska föräldrar visserligen, men i Amerika är hon lite rädd för språket. Vi hade en fin vecka tillsammans och Fred och Bessie gjorde allt för att jag skulle få ett vackert minne från Chicago. Hoppas få se Er i Gustavsberg, Fred och Bessie! — *John Lindberg* hette en kontorspojke på Gustavsberg, när seklet var ungt. Han for till Amerika glad att slippa exercis o. d. och han har nu slagit sig ner i Chicago. Som svåger till Oskar Johansson har han lite kontakt med Gustavsberg. Han hade ett otroligt minne för personer och vägar i det gamla Gustavsberg. Det slog mig, när jag satt och talade med John Lindberg, hur svårt det måste vara för dessa gustavsbergare som ej varit hemma på 35—40 år att tänka sig Gustavsberg av idag, men kanske John Lindberg vad det lider tar sin amerikanska hustru och söta dotter och gör ett besök på Gustavsberg. — Från Chicago gick resan till bilstaden Detroit, genom Canada och ner till *New York* igen, där jag hade nöjet få luncha tillsammans med KF:s och Gustavsbergs representant i New York, *Gösta Sandemar,* som hade många minnen från Värmdö. Född Uppsalapojke, men genom goda kontakter med Gustavsberg

Agnes Olson utanför hemmet i San Francisco.

Hilma och Kenneth Jonsson med grannflickan Birgitta i Los Angeles.

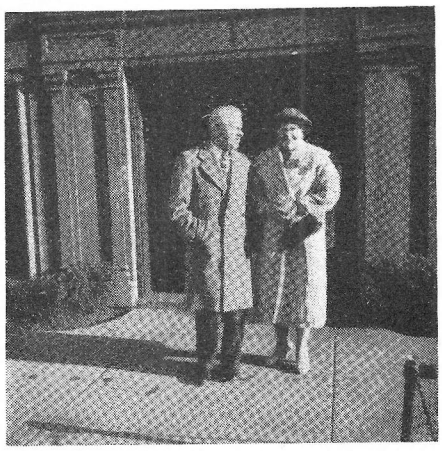

Fred och Bessie Wahlberg i Chicago.

upplevt en hel del trevliga stunder på Värmdö och Ingarö. Gösta Sandemar skulle nog förse oss med någon New York-artikel ibland, om han fick tidningen regelbundet. Intresset fanns, och Sandemar skickar sina härtligaste hälsningar till dem som känner honom.

I New England, Massachusetts, ungefär en halvtimmas resa med buss från det på historiska minnen rika Boston, ligger Worcester. Där fann jag en lördagmiddag Nancy och Bror Sundqvist i deras hem vid Upsala Street. Nancy hette som flicka Nanny Hedberg och kom över till USA 1923 tillsammans med John Lindberg. Hennes make heter Bror och är från Dalsland och båda har ett stort intresse för Gustavsbergaren och väntar ivrigt på den varannan månad därborta i Worcester. Ett besök i hemlandet gjordes 1931. Trots sina 35 år i USA, med helamerikanska barn och barnbarn, hyser de ett varmt intresse för Sverige och gladde sig särskilt åt att få höra från Nancys bror med familj, Karl, Karin och Henner Hedberg, ja att få särskilda hälsningar. — En härlig week-end tillbringade jag i det lugna Worcester.

Nu hade jag i det närmaste fullgjort mitt program och for vidare till Washington. En resa på 9 timmar — ingenting om man jämför med trippen Chicago—Seattle, som tog 44 timmar med tåg. Här fick jag mitt officiella diplom — som jag förresten är mycket stolt över. Och så bär det av till New York, där jag har att säga tack och farväl till FN:s välvilliga Technical Assistance Administration. Och när jag så får mitt "Sailing permit" är jag fri och utan skuld för skatt mm. och kan lämna det intressanta stora landet.

Under hela resan har jag fått många brev hemifrån och desslikes en hel del rar post från mina nyförvärvade vänner från stad till stad. Jag har kappsäcken full av "printed matters" och det blir ett bra jobb att studera all litteratur och mina anteckningar för en rese-

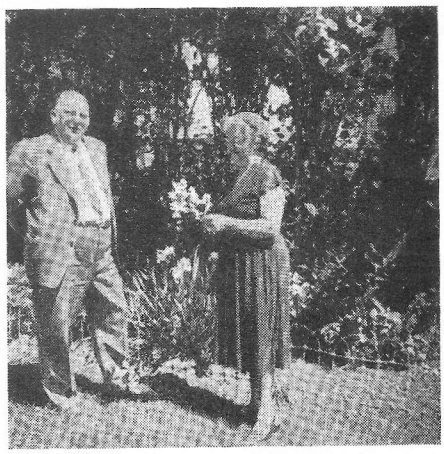

Nancy och Bror Sundqvist i sin ägandes trädgård i Worcester.

berättelse. Massor av intryck och erfarenheter kanske blir till kunskaper och till nytta för mitt arbete inom hörselvården i Stockholm.

Endast en kort tid återstår av min Amerika-tid innan jag den 28/6 flyger hem. Tack skall Du ha Gösta för förslaget att hälsa på gustavsbergare. Det gav mig många roliga stunder och många goda vänner. Och så ett tack och varma hälsningar till er alla gustavsbergare i USA, som jag hade nöjet träffa och lära känna. Hoppas vi återses i Gustavsberg!

New York juni 1957.

Birgitta Corrias.

50-åringarnas skolträff 1957

Lördagen den 25/5 var det dags för mag. Östlunds skolklass av åren 1919—1920 att fira 50-årsträff.

Träffen ägde rum ute vid Hemvärnsgården, där utsikten var hur tjusig som helst med rabatter av mandelblom och styvmorsviol på bergen och en spegelblank sjö nedanför. Vi bänkade oss vid det vackert dukade bordet, och när magen fått sitt blev det minnenas tur. Som alla vet går tiden alltid för fort när det är trevligt och den här träffen blev inget undantag från den regeln. Så blev det "Killes" tur att ta det obligatoriska kortet och med det vill vi närvarande sända en hjärtlig hälsning till våra skolkamrater, som inte kunde vara med. Och så ett extra tack till de kamrater, som ordnat och jobbat för den trevliga träffen.

EA

Fr. vänster, överst: Evald Karlsson, Ernst Sten, Sven Fingal, Annie Sjösten (Liljekvist), Oskar Jonsson, Bror Andersson, Hilma Gustavsson (Johansson), Arthur Bovin, Werner Berglind, Sigrid Edsbäck (Andersson), Dagmar Nordström (Söderberg), Erik Lindahl, Ada Svahn, Valborg Zetterberg (Karlsson), Valfrid Pettersson, Astrid Malmlöf (Jansson), Sven Pettersson, Tora Lindblom (Poijes), Gunnar Bergvall.

Det kan vara soligt,

varmt, underbart väder även på söndagar. Vi kommer just från Södersved, familjen och jag, almanackan skriver den helige trefaldighet och junisommaren blommar. I år är det styvmorsviolernas år. Vilka ljuvliga mattor de blommorna väver mot en fond av grå sten och grön mossa, med inslag av tjärblomster och darrgräs!

Bilar trängdes i massa vid parkeringsplatsen vid Södersved och vid badstället kryllade det av barn och vuxna. Titt och tätt kom där en blåögd utsocknes och frågade efter vägen över till Storholmens stängda Paradis. Tänk att längtans Eden alltid ligger utom räckhåll för de flesta. Trafiken gick tämligen ensidigt ut mot Ingarö så hemfärden blev mindre vådlig än ditfärden. Nog har man en känsla av att man är ute på farliga vägar, när man cyklar ut i helgtrafiken, med var sitt mindre barn som passagerare.

Var finns alla de mopeder som knattrade omkring på vägarna bara för ett år sedan? Har dom växt till bilar tro, mopeden har blivit tonåringarnas knarr, joo då, vi träffade faktiskt två som cyklade men dom hade nog Cadillacen på verkstan för översyn till semestern. Snygga, välhållna vrålåk susade i allmänhet förbi, men, men — i Lemshaga backe mötte vi tvenne ynglingar i tjugoårsåldern, som hade en så dammig vindruta på sitt åk, att de visslade uppskattande på mig. Får man slarva så med dammtorkningen!

Golfbana har vi fått i Folkparken. Hör nu Göransson, nästan samtliga hål sitter på fel ställen. Jag var nere och provade den häromkvällen och bollen hittade blott sällan hem. Eller också övade dom där eländiga hålen någon slags elastisk krigföring och retirerade nån annanstans vid mina anfall. Sen undrar jag om det är sant det där som min familj påstår, att den förlorande även betalar för motståndaren. Det står i alla fall ingenting om på baksidan av protokollet. Vart skall det leda om man måste betala av hedersskulder med matpengarna.

Ansträngande

brukar det förvisso alltid vara det där med Gökotta. Att frivilligt masa sig upp klockan svinotta för att hinna upp på Kvarnberget till sju. I år var det även förenat med sprinterlopp. När landet förövrigt går in för centralisering av det mesta, så decentraliserar våra musikaliska bröder Gökottefirandet och delar på sig. Vi som älskar Blåsorkester och Manskör lika fick springa gatlopp emellan evenemangen för att få njuta av båda.

Här strävade man iförd de vanliga ungarna den knogiga backen upp till den plats där vi enligt tradition brukar hälsa sommaren välkommen. Försedda med brödburk och inpackad kaffehurra. Nej, termosen hade annat för sig. Förresten är det godare med nektar direkt från källan. Det som var kvar alltså, vi råkade välta kassen strax bakom beredskapstornet. Men det är en annan historia.

Knappt hann man peta bort myrorna från den sista bullen förrän mellanbarnet började hojta efter tutfarbröderna och anslog sig lurad på konfekten. Det var dags att lämna de trivsamma sångarna på sin sönderskjutna skans och börja nedstigningen till Folkparkens rabatter, som denna granna morgon dock inte kunde mäta sig med den skönhetssyn som Kvarnberget bjöd.

Snälla, rara älskade försvarare av samhällets musik- och sångtraditioner. Kom överens om samma berg till nästa Kristi Himmelsfärdsdag. Så man slipper jäkta sig fördärvad. För på ett berg skall ni vara så länge det ännu finns ett obebyggt i samhällets närhet, tack, tack, för det är en väsentlig del av traditionen i hela vårt land, med undantag av Skåne, som en förstående norrlänning påminde mig om häromdan, dom kan ju inte ränna upp på Taberg allihop.

På tal om traditioner

och med risk att göra tidernas klavertramp får jag fråga: är det där med högtidlig skolavslutning i kyrkan en mycket gammal och kär sedvänja? Har inte det här med skolavslutning i samhället blivit till en så stor apparat, att den skulle må väl av att begränsas till klassrummen? Det bör väl räcka, inte sant, med den trevliga inblick vi får i skolans verksamhet i klassens lilla sammansvetsade enhet, så tjusigt med ungar, blommor och sommar. Kan vi inte gå till kyrkan en annan gång då vår sinnesstämning bättre passar rummets helgd? Vi har så svårt att omställa oss från den upprymda stämning som barnens glädje och förväntan har försatt oss i, till tystnad och allvar, vi har inte våra föräldrars allmänna ödmjukhet till hjälp, utan möter vår Gud lika frimodigt som vi möter det jordiska.

Jag frågade just mina systerdöttrar, bosatta i Umeå, hur deras examen hade varit. De svarade förvånat att det hade de ingen. Deras mor förklarade sedan, att staden helt rationellt avskaffat den högtidliga skolavslutningen för att hejda den klädlyx, som den fört med sig. Så långt vill jag inte gå. Det skulle vara trist. Men som sagt, gärna en förenkling, det skulle inte skämma dagen.

Den blomstertid

är alltså här, då hela samhället vilar bland blommor och blader. Vita hästen, vårt enda kära kondis gömmer sig bakom en mur av rosor, så till den milda grad, att fick jag en liten slant för varje gång jag visar de irrande bilister vägen till oasen, så skulle jag lättsinnigt bjuda mina ungar på så många bakelser med bubbelvatten som dom ville ha. Varför finns det inte en aldrig så liten skylt som visar vägen. Att det inte kan vara affärsintressen som hindrar, det förstår till och med jag. Är det estetiska skäl, så rucka lite på dom för det rent mänskliga. Jag ömmar mycket för de kaffetörstiga. Varför vet jag inte riktigt själv.

Midsommarhelgen vill vi gärna fira i Folkparken, främst på Midsommarafton, då vi börjar redan på tidiga eftermiddagen. Ungarna springer i sporrsträck mellan tombola, gottdisk och fiskdamm så det är rent fantastiskt att dom har någon ork kvar när Gösta vill ha lekkamrater i dansen. Att vi vuxna har pengar över till kvällen är ändå underligare. Min treårige son hade en av sina underbaraste dagar, han hoppade jämfota genom Räven raskar och Grodorna ända fram till Honkey Tonkey, då luften började gå ur honom och han övergick till att beundra Dahlbergs prestationer. Han gick hem med en behållning av ett blommigt hårspänne, en Vimse spindel och en anslående dekor av senap, mumsmums och hallonsaft på jackan. En mycket lyckad helgdagsafton om det bara inte varit så kallt och regnigt. Hör nu han med långtidsprognosen, räknas inte Gustavsberg till Europa, va?!

Hade jag fint väder

när jag började det här kåseriet, vafalls, tror ni att Rom byggdes på en dag eller att Mamma sitter i fred hur länge som helst? Det kan i någon mån förklara den allmänna vimsigheten. Så får jag önska er lycka till ni som avfolkar Gustavsberg omkring den femtonde juli. Vi åker västerut, längtar till färsk makrill, salta vindar och fri sikt mot horisonten. Samt återvänder, och känner varmt för Gustavsbergsbussen. Tills dess: Frid! *Edla Sofia.*

Konsumspalten

Av föreningarna valda ombud har varit samlade till distriktskongresser i hela landet under maj månad. Vid dessa kongresser behandlades vår rörelses resultat och utveckling under 1956. Distriktskongresserna valde tillsammans 400 ombud som samlades till rikskongress i Stockholm den 13—14 juni. Årets kongress dominerades av Albin Johanssons namn och hans gärning med anledning av att han efter 50 år i kooperationens tjänst avgår som verkställande direktör och styrelsens ordförande. Som verkställande direktör efterträdes han av Harry Hjalmarsson och som styrelsens ordförande av Carl Albert Andersson.

Albin Johansson talade vid kongressen om internationella frågor. Dessa frågor ligger den store fredskämpen och internationalisten varmt om hjärtat.

Carl Albert Andersson sade i sitt uppmärksammade avslutningstal till kongressen bl. a. att vi har resurserna och viljan till ett framtidssamhälle i fred, frihet och samverkan.

När detta läses har vår förening hunnit skriva en halv årssida av 1957, som vi har anledning att vara nöjda med. De första fem månaderna hämtade våra medlemmar ut för något över 250.000:— kr. mer varor än under samma tid föregående år.

Innan sommaren bryter in på allvar, har vi haft en hel del att planera för att på ett tillfredsställande sätt kunna möta den ökade kundkretsen när sommargästerna kommer till. Det gäller att klara extrapersonal samt ordna det så att de fast anställda får sin semester utan att det blir några störningar i varutillförseln. Vi har klarat detta tack vare mycket stor förståelse och laganda bland personalen i samtliga butiker. Någon veckas semester har tagits ut i vår och eller kommer att tagas ut till hösten för att så många som möjligt skall ha möjligheter att få två veckor sommarsemester.

Lunchstängning var det, skriver Edla Sofia bl. a. i sina vårstänk i april. Ja, kära Edla Sofia och övriga husmödrar det är inte så lättlöst. Detta med lunchstängning har kommit till för att spara kostnader genom att man sparar personal samt kan planera arbetet på ett bättre sätt. Nu finns hela personalen i butikerna under öppethållandet och man har kunnat klara 48 timmars arbetsvecka inom ramen av öppethållandet samt tiden som behövs till förberedelse och avslutningsarbeten. Genom detta har man kunnat hålla tillbaka kostnaderna som till syvende och sist ger utslag i priser och överskott. Därtill kommer att rekryteringen till serviceyrken har sina problem och troligen kommer att bliva mera markant när antalet människor med lediga lördagar blir större. Visst är det förargligt när man kommer till en butik på dagen och ser på dörren att man har stängt för lunchrast. Tänk då på att de anställda i butiken får äta sin mat på bestämd tid, en förmån som vi under tidigare år ej hade, och att detta med denna tingens ordning inte är någon oginhet.

När ni kommer ut till andra orter i landet på semesterresan, så undersök hur det är med priserna på de större livsmedeln och ävenså återbäringens storlek.

Lycka till på semestern!

G. M—n.

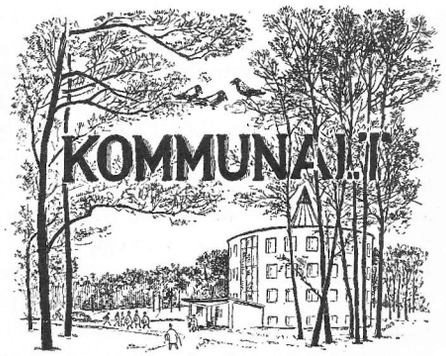

En kungörelse med kallelse av *Kommunalfullmäktige* sitter helt anspråkslöst mellan stora folkparksaffischer och annonser på anslagstavlan. Det kanske inte är alla som vet att vi gustavsbergare äger lagstadgad rätt att närvara. — Red stegade i alla fall in i Kommunalhuset häromkvällen och tog en diskret plats i sessionsrummet. Den underliga sammanträdessalen med de svårtillgängliga platserna fylldes snart av ett 30-tal fullmäktige, när Gunnar Andersson slog klubban i bordet och förrättade upprop. Jag kunde inte skönja någon partiklyvning, här satt man sig var man behagade, alla tydligen väl preparerade för den 18 ärenden långa dagordningen. Det var bara Harald Lindholm och Gunnar Olofsson som flankerade ordf. vid presidiebordet.

I förberedande interna partigruppsmöten, berättade min bordsgranne, har man redan tröskat igenom ärendena, tagit del av förslag och utredningar och enats om vilken ståndpunkt man ämnar inta. Jag inställde mig alltså på en snabb klubbning à la Riksdagen inför semester, och att det hela snart skulle vara överståndet. Men frågorna hade fortfarande aktualitet och en hel del intressanta synpunkter kom fram, likaså fick man en god orientering om förslagens innebörd och vad de utredande organen, t. ex. socialnämnd och kommunalnämnd ansåg. Så vill man följa med i händelseutvecklingen och "se var haren har sin gång", ja då får man bra information genom att gå och lyssna på fullmäktigesammanträde. Men det är inte sagt att man blir bjuden på kaffe och hälsad välkommen som representant för Pressen, vilket hände mig denna gång. Men så var jag ju också ensam och allena som åhörare.

Första frågan, pilsnerförsäljningstillstånd för blivande affärsmän i grannskapet beviljades efter några kompletterande frågor. Både Nykterhetsnämnden och Kommunalnämnden hade också tillstyrkt. — Litet knivigare föreföll det vara med frågan om *tillbyggnad av Alderdomshemmet,* men man beslöt i alla fall att infordra förslag från arkitekt Nilsson.

Grisslingebadet och dess ev. utbyggnad gav också litet piggt meningsbyte. En utbyggnad har skisserats till 340.000 kr och det tyckte några ledamöter var stora pengar — ja man var till och med optimistisk att tro att ett reningsverk i Gustavsberg inom en rimlig framtid skulle göra Farstavikens stränder badbara. Men nu är det ju så att kommunen sedan flera år skaffat ett stort markområde här och förutsättningar finns för att få fler markbitar och ett gott samarbete med återstående markägare. Arkitekterna Lundahl och Hollstrand har gjort modellförslag på ett förnämligt och rymligt bad i ett format som knappast kan åstadkommas inom Gustavsberg. Det påpekades att även detta bad behöver saneras — och sedan var man färdig för att besluta en fortsatt utredning, dock icke att ännu så länge låsa några pengar för utbyggnaden. — Tennisklubben fick 500 i anslag, så där ska det bli uppryckning nu. Efter några nöjesskattärenden fattade man så ett sympatiskt beslut, nämligen att låta inreda en *kiosk i Lugnet* för polioskadade Maj Olsson, som nu får en chans att skapa sin försörjning. — Att den gamla vägen till Lugnet skattar åt förgängelsen fick man bekräftat, ty något allmänt underhåll får den inte räkna med i fortsättningen. Men det dröjer väl innan den växer igen, så genvägen

kommer nog att nyttjas så länge det finns en chans. — Till *föreståndarinna vid Ingaröhemmet* anställdes på soc.-nämndens förslag Helga Karlsson.

Kommunens *balans- och budgetavräkning* för 1956 var en diger lunta, som ledamöterna hade att studera, medan kommunalkamrern kommenterade posterna. För en oinvigd stod det klart att kommunens affärer inte är några småsaker och att det är ett stort ansvar som vilar på kommunens fullmäktige, då de ska handskas med våra pengar. Red bläddrade i papperen, men vågar inte ge några siffror eller någon redogörelse. Jag konstaterade att vi hade köpt en förnämlig polisbil, att lärarkostnaderna ökat kraftigt — liksom andra lönekostnader och att kommunen har en del fonder, tydligen avsedda för hjälp och stöd åt behövande medborgare. Det vore roligt att någon gång få höra mera om dem och hur de utnyttjas. Revisorernas berättelse, som också gällde kommunens bostadsförvaltning och daghemsföreningen godkändes — och så kan kommunalgubbarna andas lugnt till nästa år.

Förhållandena vid *läkarmottagningen* eller rättare sagt de otidsenliga utrymmena har tydligen satt myror i huvudet på utredarna. Man skulle vilja haft en nyanläggning, men får nöja sig med att rusta om de nuvarande mottagningsmöjligheterna. Debatten i denna fråga har böljat fram och tillbaka och frågan om ytterligare läkarhjälp har givetvis också varit på tapeten. — Representanter från ytterområdena underströk frågans vikt och från flera håll hade påpekats att väntetiderna för anställda vid fabrikerna åstadkom stort ekonomiskt avbräck. Hyresvärd för läkarcentralen är fabriken, för att göra slag i saken beslöt kommunalfullmäktige nu att ställa ett belopp av upp till 25.000 kr till förfogande för att möjliggöra en omrustning, med resurser för två läkare.

Mörtnäs fick ett anslag till *vägskyltar* och till kommunledamot i Bostadsrättsföreningen *Berget* valdes Yngve Nyström. Den *särskilda skolstyrelsen* fick förlängt förtroende att också handlägga yrkesutbildningsfrågor — och så var man mogen för en ny liten frisk debatt om arrangemang för *simundervisning*. Hälsovårdsnämnden hade förslag att anlita Södersved, men fick skarpt mothugg, då den platsen av flera skäl icke ansågs tillförlitlig. Som motförslag ställdes både Skräddarviken, Tjustvik och Grisslinge. Nu fick Lindholm i alla fall 1.000 kr för att ordna badresor för en simundervisning. Var den skall förläggas. får väl kommunalnämnden låta snabbutreda.

Ty nu kommer sommaren, vilket också kommunalfullmäktiges ordförande, riksdagsmannen mm herr Gunnar framhöll, när han avslutade sammanträdet framemot 22-tiden. Han tackade samtidigt fullmäktigeledamöterna och de olika nämndrepresentanterna för ett gott arbete både under det nu redovisade fjolåret och det avverkade halvåret 1957. Han erinrade om de nya kommunallagarna, som trätt i kraft och som ger kommunerna vidgade uppgifter. Kommunalnämnden kan nu betraktas som kommunens styrelse med ökade befogenheter, och någon skillnad på stad och land är det numera icke. Den nya socialhjälpslagen ger en ny modern syn på uppgifterna, den av riksdagen beslutade kommunalförbundslagen kommer att underlätta kommunernas samverkan att lösa gemensamma uppgifter, såsom t. ex. frågor om enhetsskola, yrkesundervisning, vatten och avlopp. Den nya barnavårdslagen är på remiss och är att förvänta inom den närmaste tiden.

Allt detta pekar mot viktiga, stora och svåra uppgifter för förtroendemän och tjänstemän inom kommunen, spörsmål som fordrar kunnighet och samarbete för att ge goda resultat åt våra uppdragsgivare, de enskilda medborgarna i vårt samhälle. Det gäller att planera och bygga vidare i dubbel bemärkelse. Vi har också att odla samarbete med företaget på platsen, med länsstyrelse, landsting, länsarbetsnämnd, vägförvaltning, kommunal- och socialvårdsförbund och många fler. Vi måste följa utvecklingen, det må gälla trafik, regionplanering och förhållande till storstadens expansion.

Ja, allt detta fick Gunnar fram i sina avslutningsord. Och det må jag säga, att jag blev rätt imponerad av församlingen, som skildes i sommarkvällens ljus.

G. Dbg

Planera för din fritid och framtid

Kvällskurserna i Gustavsbergs Yrkesskolor planeras nu. Anmäl dig till Skolexpeditionen, tel. 308 25.
Kurser kommer att ordnas i följande ämnen: *Svenska, Matematik, Bokföring, Engelska, Tyska, Italienska, Matlagning, Sömnad, Porslinsmålning, Stenografi, Maskinskrivning* och *Elektroteknik.*
Om så önskas kan även andra ämnen upptagas.

Skolstyrelsen.

Televisionen gjorde en bild
av ett idylliskt forum.
I sin kritik var pressen mild
— här var det smått kackalorum.
Inte är man så sams och nöjd,
allt är väl inte frid å fröjd?
Men vi har ändå spelat
vad vi i samverkan velat.

In i fabriken går nu en ström
utav besökares skara.
Porslinet tycker dom ä som en dröm,
äkta å vacker vara.
Tjecken, kinesen å varje japan
dumpar dock sitt, å blir herre på plan.
Badkar, tvättställ, klosetter
tycks vara "something better".

Maj var ej våt, men hu så kall.
Nu är den redan förliden.
Hur det skall bli i bondens fall
får vi väl höra med tiden.
Juni blev sommar, fastän kort.
Nu på semester far vi bort.
Ljuvliga dagar stunda —
vila dig, njut å begrunda!

Lugnet hette en fridfull vrå
strax intill Mörkdalskällan.
Mången byggde där eget chateau,
tänkte att friden sällan
skulle bli störd av hyreshus
allt inpå knuten — å ungars bus.
Vart tog idyllen vägen?
Var den bara en sägen?

Knuttarna vrålar på dyra åk,
smattret ekar bland bergen,
fram över kossors forna stråk,
grönskan mister snart färgen.
Si ungdomen kommer med buller å brak,
krokig, stubbad å rund där bak.
Både sländor å kisar
larmande färdkost spisar.

Kullarna växer, trängseln blir hård —
kan vi bjuda dem chansen?
Vem vill offra på ungdomens vård
innan dom mister sansen.
Farsan å morsan ä snart pensionär.
Här finns problem, som ger oss besvär.
Arbetets lov vill jag sjunga.
Vi har väl jobb åt de unga?

LERGÖKEN

Två fåglar

av ThunOlle

Stora Sjöstugan Gustavsberg MCMLVII

Det var försommar och tidigare hade vi haft Påsk i Stugan

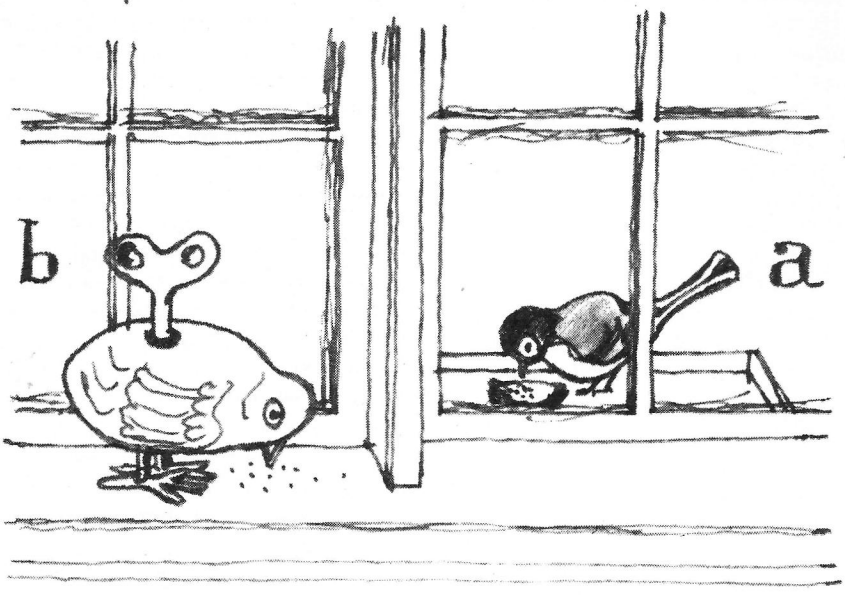

Fågel **a**:

Framför mitt sommarköksfönster
Herr Talgoxe hackar i bordet
för honom är talgen självklart
en del av det fågliga livet

Fågel **b**:

Det pickas på fönsterbänken
Påskkyckling som dragas med nyckel
en bild av automationen
men aldrig en läsning på gåtan

till efter naturen av förf

ONÖDIGT BESVÄR?

Det var två gammelgubbar som vandrade kring på församlingens kyrkogård och tittade på inskriptionerna på gravstenarna och talade om de vänner, som vilade under de vackra blomsterkullarna. Det var tröttande, varför man slog sig ned på en soffa, varpå den ene yttrade:

— Jaha, om man lever och har hälsan, så kommer vi också hit...

— Hm, jaha, hur gammal är egentligen du?

— Jag är sextioåtta.

— Men det är ju rena ungdomen.

— Hur gammal är du då?

— Jag är nittitre...

— Å herre je, är det egentligen någon idé att du går hem?

FRÅN GÖTEBORG.

Karl och Oskar diskuterade efter en helkväll om de skulle ta spårvagn eller färja hem till Hising Islands. Till sist enades de om Karls förslag. Det blev spårvagn. På dennas plattform stod en karl i uniform. Karl räckte fram 70 öre och sa:

— Vassego, de är för Oskar å maj.

— Vet hut! röt den uniformerade, jag är amiral Gyllenklack.

— Amiral, sa Karl förvånat, å harre då kom vi på farja i allefall!

SÄTTARSUCK.

En tidningskollega av dagsformat fick i pressläggningsögonblicket ett telegram, som ögonblickligen överlämnades till sättning. Texten löd:

— Ett kraftigt jordskalv härjade i natt byn Prszczyna.

Sättaren ringde genast upp redaktionssekreteraren och frågade:

— Kan jag inte få namnet på byn före jordskalvet?

UR ASKAN I ELDEN.

— Tycker inte ni också att det är förfärligt som ungdomen numera klär sig och spökar till sig? Se exempelvis på honom därborta...

— Det är min dotter.

— Åh, förlåt. Jag visste inte att ni var hennes far.

— Det är jag heller inte — jag är hennes mor.

FANFAR-TRUMPETEN

Minns Ni

den lilla fina radiospelet av... ja, författarens namn kommer jag inte ihåg, men hans opus hette "Vår lilla stad". Det gavs t. o. m. i repris och sista gången med Ludde Gentzel i berättarens roll, om jag inte minns fel. Egentligen var det inte staden utan mera dess innevånare, både levande och döda, som trädde oss till mötes i Gentzels okonstlade framställning. Men det underliga var, att ju mer man lät sig fångas av 'pjäsens' idylliska mänsklighet, ju mer tyckte man sig få en bild av själva staden. Den framstod på något sätt som färdigbyggd för tid och evighet. En stad med ett måhända medeltidsaktigt skimmer över sig, men en stad, som gav dess innevånare tid att leva med och för varandra. Jag föreställde mig att dessa människor inte gett sig någon levande ro förrän 'verket var fullbordat', för just i detta "fullbordade' låg, tyckte jag, förutsättningen för att den fängslande framställningen föreföll så trovärdig i åhörandets stund. Och så undrade jag, om någon, någon gång, kommer att få lust och anledning att skriva om Gustavsberg och dess innevånare på samma sätt som denne författare, vars namn jag inte kommer ihåg. Här finns ju så rika möjligheter att planera och göra något riktigt av det hela, att således inte bara ställa in sig på att skapa ett mönstersamhälle utan även tänka på att göra det till en 'trivselns stamort på jorden'.

Häromdagen

stod jag och mediterade vid Ekvallen. Maskrosornas gulhet lyste så vackert på slänterna och försommargrönskan närmade sig sin fullhet. Naturen andades i lugn och rofylld skönhet. Över planen hade lagts ett tjockt sandlager. Varför? tänkte och undrade jag förstrött. Det kan väl inte vara så att sandningsmannen tänker sätta s. k. sandpotatis på hela området? Sådan potatis lär vara av allra bästa kvalitet, och somliga är ju så kring sej och om sej, för att få någonting i sej, så det är rakt ingen ände på det hela. Ibland gör ju människor saker och ting utan stöd av vare sig lag eller rätt, bara det gagnar dem själva, så en potatisodlare på Ekvallen kan mycket väl uppenbara sig medan vi andra sover. Tanken var dock, som det sjungs i Gluntarna, alltför horribel. En sådan man skulle väl i alla fall ha satt sin sista potatis? Men om man lade en halv meter matjord över sanden och skapade en Edens lustgård, skulle man då inte ha gjort en oss alla behaglig gärning? Jo, förvisso! säger rösten i mitt inre. Visserligen sägs det från ett helt annat håll, att sandarbetet beror på att idrottens grovträning skall utövas här på Ekvallen, detta på grund av svårigheterna att få Farstaborgsgräset att växa sig starkt i den relativt näringsfattiga leran därstädes, men man behöver ju inte tro allt vad man hör. Skulle det vara sant, som en del, kanske elaka människor, påstår, att man vid en alltför flitig användning av denna dyrbara idrottsplats, riskerar att få se tallrikar, koppar eller något annat i porslinsväg helt plötsligt skjuta upp mellan grässtråna och hindra allt vad rekordjakt heter, ja — då får vi naturligtvis finna oss i vad som sker. Vad än som sker. Amen!

Det var fortfarande sommar,

när jag kommit så långt i mina funderingar, och helt plötsligt fann mig på väg mot Ösby träsk. En känsla av att jag borde se efter om vårt dricksvattenförråd kunde tänkas räcka till nästa regnperiod utan inskränkning av trädgårdsbevattningen, drev mig dit. Vattenståndet gav mig ingen upplysning om detta, men här, vid träskets nyttiga vatten, erinrade jag mej mitt livs första och troligen sista kräftfiske. Utrustad med ett fiskekort à tio kronor och sex stycken håvar begav jag mig att uppsöka den plats, jag fått mig anvisad. Att följa sjökanten visade sig vara omöjligt, därför gick jag så långt ifrån sjön att jag något så när obehindrat kunde färdas i dess längdriktning. Då och då gjorde jag en 'nerstickare' rakt genom snårskog och annat elände, för att se om jag hittat rätt. Hade jag inte haft turen att vid en av dessa avstickare träffa på den gamle hedersmannen Oscar Bergqvist, så hade det väl inte heller blivit något kräftfiske för min del, den kvällen. Men han visade mig tillrätta, och så kunde jag äntligen placera ut mina håvar, som var betade med Konsums finaste kalvkött. Mörkare och mörkare blev det, och alltsom oftast snubblade jag över stenar, hålor och trädrötter, när jag skulle passa mina håvar. I andlös spänning såg jag konturerna av en kräfta närma sig en av håvarna . . . nej! . . . Den gick förbi! Upphetsad steg jag ut på en slipprig sten, kavlade upp rockärmen och så blixtsnabbt . . . Aj! Den bet, den fulingen. Chocken kom mej att plumsa ner i ett dyhål. Något förtretad tog jag mej upp på land. Ljusskenet av en svängande ficklampa närmade sig. Det var Bergqvist, som kom för att höra hur det gick för mej. — Tackar, som frågar. Ännu har jag bara blivit våt upp till knäna. — Har du ingen ficklampa? — Nej, det lär va' förbjudet. — Att locka kräftorna med, ja, men inte för terrängbelysning, avslutade Bergkvist och försvann till sitt. Övergiven satte jag mej för att övertänka situationen. Så tyst som möjligt, förståss!

Att tänka högt

är inte bra, eftersom kräftorna är mycket lyhörda och mycket lättskrämda. Döm därför om min förbittring, då ett upprymt sällskap på så där tio personer

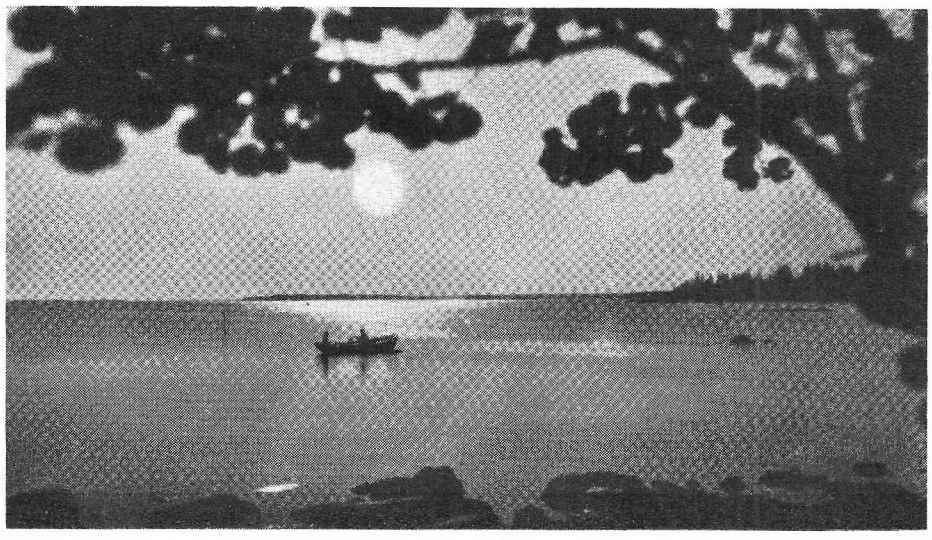

bröt fram ur snårskogen och ställde sig att prata och väsnas. — Ja, det här är min plats, det här, sa' en av fridstörarna, mera högröstat än bestämt. — Jaså, muttrade jag, men inte i kväll. — Nä, i morr'n. Vi skulle bara se hur här ser ut. (Nu mindre högröstat och ännu mindre bestämt.) Ensam igen beslöt jag mej för att samla ihop håvarna och traska hem. Till min oförställda häpnad hade tio stycken kräftor beslutat att göra mig sällskap. Så anträdde jag hemfärden med fångsten i en 50-kilos säck släng över ryggen. Det blev en nattlig promenad, som jag aldrig glömmer. I kolsvart skog förlorade jag snart den lilla orienteringsförmåga försynen event. hade begåvat mig med. Snubblande, halvt krypande, klättrande, fallande, kämpade jag i än den ena riktningen, än i den andra. Men överallt samma mörka syn. En gång, när jag ramlade ner i en håla stötte jag ryggen mot jordväggen. Ett 'kras' hördes från säcken! Så dog den kräftan! Vid ett annat tillfälle kom jag faktiskt fram till en öppen plats, men då densamma var upptagen av stora, kraftiga fyrfotaskepnader, som kunde vara hur vilda som helst, tjurar eller älgar t. ex. så föredrog jag den eländiga terrängen ändå. Att hitta mej i dagsljuset uppflugen i ett träd med en säck kräftor, det unnade jag inte ens min bäste ovän. Spaltutrymmet räcker inte till för att skildra alla de vedermödor jag hade att utkämpa, men omkring kl. 01.00 befann jag mig i närheten av Aspvik. Då hade jag varit på marsch i c:a tre oändligt långa timmar. Sedan var det ju bara landsvägen, och jag kommer så väl ihåg, att anblicken av de röda stugorna vid Skeviksgatan fyllde min själ med glädje, då jag hunnit så långt. Härav kan vem som helst, som känner min åsikt om ladugårdsfärgade samhällen, sluta sig till, att det var en mycket trött kräftfiskare, som stapplade hem den natten. Dagen efter inköpte jag ett par hekto räkor. Räkor är lättare att handskas med, och smakar mycket bättre. Och så slipper man den där känslan av högkvalificerat djurplågeri.

Fanfar

Skolkamrater!

När vi träffades 1952, var det allas önskan att upprepa träffen efter 5 år. Vi är nu där och om ni inte har ändrat Eder så sätt Er i förbindelse med Verner Andersson, Höjdhagsvägen 15, tel. 0766/300 72 eller Harald Persvret, Gamla vägen 12, tel. 0766/302 32.

Konfirmation i Gustavsbergs italienska koloni.

Visit i Riksdagen

Vår riksdagsman Gunnar Andersson höll sitt jungfrutal i Första kammaren måndagen den 27 maj i en fråga om kommunalförbund. Nu blev det inte precis som Gunnar föreslog, men tilldragelsen föranledde Red med fotograf att göra ett besök i Riksdagshuset, innan man åtskildes för sommaren. Vi bevittnade bl. a. en spännande omröstning i Andra kammaren med hjälp av den elektriska rösttavlan. "De kristna" vann med 99—98. Varefter följde klubbning på löpande band av en rad av ärenden. Till slut tillönskade Herr Talmannen ledamöterna en god semester. Efter allmän handskakning och ryggdunkning tömdes kammaren snabbt. Många skyndade till tågen, andra till Riksdagsrestauranten, där vi också gav ansv. utgivaren och riksdagsmannen tillfälle att bjuda oss på en god lunch. Här träffade vi LO:s ordförande, Arne Geijer, i sällskap med länskollegerna Artur Sköldin, Sundbyberg och Karl-Erik Johansson, Södertälje.

I Sammanbindningsbanan sammanstötte vi med den i samma stund nyutnämnde Landshövdingen för Kopparbergs län, Gösta Elfving. Vår fotograf torde vara den förste som förevigat den nyutnämnde hövdingen. Och vi i Redaktionen bland de första att lyckönska en duktig kollega.

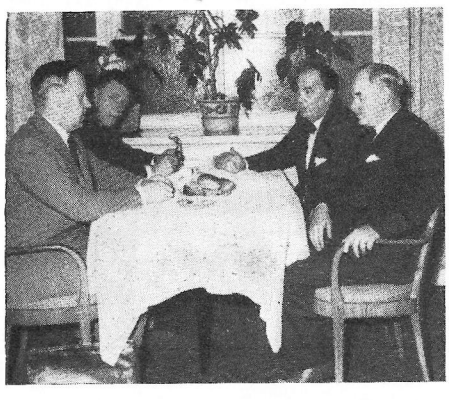

T. v. har Gunnar slagit sig ned hos Arne Geijer och kolleger från länet. Ovan presenterar han Red för den nyutnämnde hövdingen Gösta Elfving, chefred för vår kollega MT.

UNGDOMENS SIDA

Hej på er Pysar och Sländor!

Har ni märkt att det är sommar? Jaså — det är inte badvarmt. Jo det kommer! Grisslinge står rustat att ta emot er. Du vet väl att du får frikort på Kommunalkontoret.

En hel del av er ser jag i sommarjobb. Ja, det är kul att tjäna en extra slant. Men du, slarva inte med jobbet och ta vara på äldre kamraters råd, så du inte går och skadar dig. Du förstår väl att en fabrik inte är någon lekplats.

Några ungdomar ser jag på Farstaborg som deltagare i idrottsföreningens träningstävlingar. Där borde vara flera — och varför inte flickor? För all del, golfbanan kan ju också vara bra — fast jag tycker att skolungdomen skulle ha det litet billigare.

Motorknuttarna har ju fått sin åker, men varför man ska ha motorkrossning begriper jag inte. Det där tycker jag är litet för dyrbara nöjen, utom för grabbar som verkligen sköter bågen, och har trafikvett, dvs är motorintresserade.

"Det är i alla fall stil på eran ungdom", sa en av våra gäster i Bergasalen på vårsidan. Han har sett det mesta av ungdomsgårdar, så han vet vad han talar om. Jag håller med honom, i varje fall är "hösäckarna" inte många.

Apropå Bergasalen så rullar det snart iväg mot Ungdomsträffar och en ny säsong. Endast e t t förslag på "20 plattor" har inkommit. Det var i svagaste laget, men vi väntar väl ett tag till, innan vi beställer plattorna.

Trevlig sommar och semester! *LERGÖKEN*

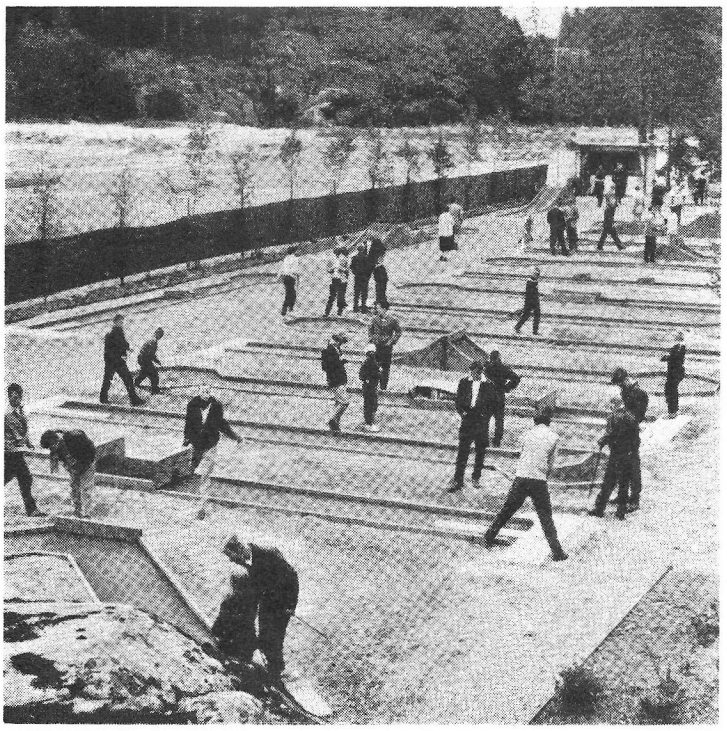

Ungdomen uppskattar livligt den nya golfbanan i Folkparken.

Varför jag gillar Rockn' Roll?

Red har bett mig svara på den frågan. Jo — hur ofta hör man inte folk som säger: "Den där rock n'rollen, den är då absolut ingenting värd. Ty för det första så låter alla dylika skivor lika och det kan man väl inte kalla för musik, hellre vrålande, för det andra verkar det som om ungdomar som kommer tillsammans för att spisa rock n'roll blir så uppeggade att det bara ställer till bråk.

Tänk va! Det är väl så man kan bli rasande för mindre, Rock n'rollen kanske eggar upp en till bättre humör — men inte alls till något bråk. Men jag kan hålla med om att den inte utgör någon musik av högre klass, det är den medryckande rytmen som tar oss ungdomar!

Vilka skivor jag gillar? En av mina idoler, när det gäller rock n'roll är Elvis Presley. Jag tycker att hans röst är lämpad för rocken, men det är inte alla som tycker om hans sätt att sjunga. Han har ett "konstigt" darr på rösten, säger man, men jag tycker att det klär hans typ och gestalt som rock n'rollsångare. Om man jämför Elvis Presleys sång med t. ex. Bill Haleys', så medger jag att Bill Haley låter jämnare och klarare och ändå går så bra in i rock n'rollen. Så inte behöver en sångare darra på rösten för att vara bra. Elvis utförde en strålande prestation, när han sjöng in "Tutti Frutti". Tänk på att han både sjöng, "kompade" och gav takten, och eftersom stycket går i ett ganska hastigt tempo, så var det ingen lätt uppgift. Andra av hans insjungningar, som är värda att nämnas och få med i Ungdomsträffens skivbibliotek är väl "Love mee tender" och "Shake rattle and roll". Och så ska vi som sagt ha Bill Haley. Jämför så Tutti Frutti — Elvis Presley med "Rocking chair on the moon" — Bill Haley, så märker ni skillnaden på både tempo och framförande. Men dom är kul var och en på sitt vis.

Har det kommit in många förslag till "20 plattor"?

Eivor

Bli inte besviken, kära E. m. fl. när Red nu tillåter sig citera en annan synpunkt ur en hel- och bredsida av Sixten B. Larsson om "Vokalknutten Presley" i tidningen Vi. Det påminner om det gamla ordspråket att "det inte är guld — allt som glimmar!"

"De kärleksrop som möter Presleys musikfrämmande vokalhicka gör ett beklämmande intryck. För vad Presley än sysslar med, inte är det musik eller sång. Den uppfattningen måste emellertid många ungdomar få eftersom personer i ansvarsställning inom musik- och nöjeslivet prånglar ut hans låten i miljontals kopior och tar samma pris för det som för en trudelutt av Jussi Björling eller ett orkesterstycke av Ellington. Att den enorma massan omogna lyssnare godtar spekulationen fritar inte grammofonbolag, radioföretag, televisionsföretag och filmbolag från ansvaret att ha distribuerat bottenrekordet inom schlagerunderhållningen."

Farstaborgs gräsmatta håller nu på att förbättras, samtidigt som Ekvallen lagts om i ett hyggligt skick. Serien i fotboll är avslutad och A-laget hänger kvar i sin serie.

Pojklaget har gjort en god säsong och placerat sig som 2:a i elvamannaserien och 3:a i sjumannaserien.

I korpfotbollen mellan avdelningarna vid fabriken och Konsum leder nu Kontoret med 6 poäng och målkvoten 13—4 efter 4 spelade matcher. Därefter följer Pressarna med 5, HPF 4, Emaljen 4 och Konsum 1 poäng.

Den 31 maj ordnades idrottspropaganda på Farstaborg med deltagande av sådana stjärnor som Ragge Lundberg och "Myggan" Uddebom, varifrån vi återger några bilder.

Idrottsplatsen har flitigt utnyttjats varje vecka både för friidrott under Birger Thunströms översyn och fotbollsträning ledd av energiske Harry Tännefors, och slutligen varpa där Gunnar

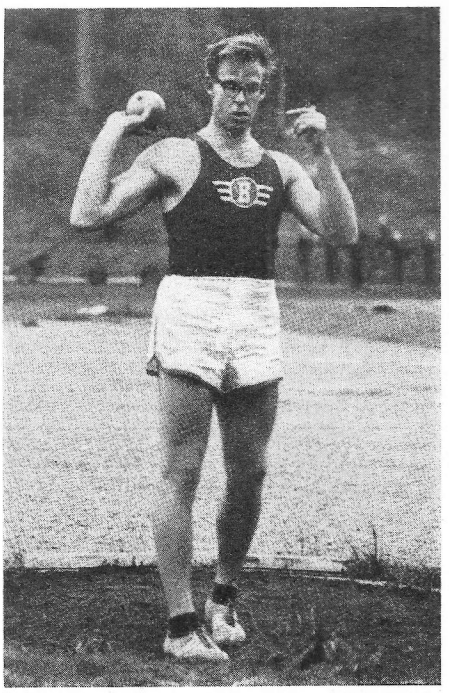

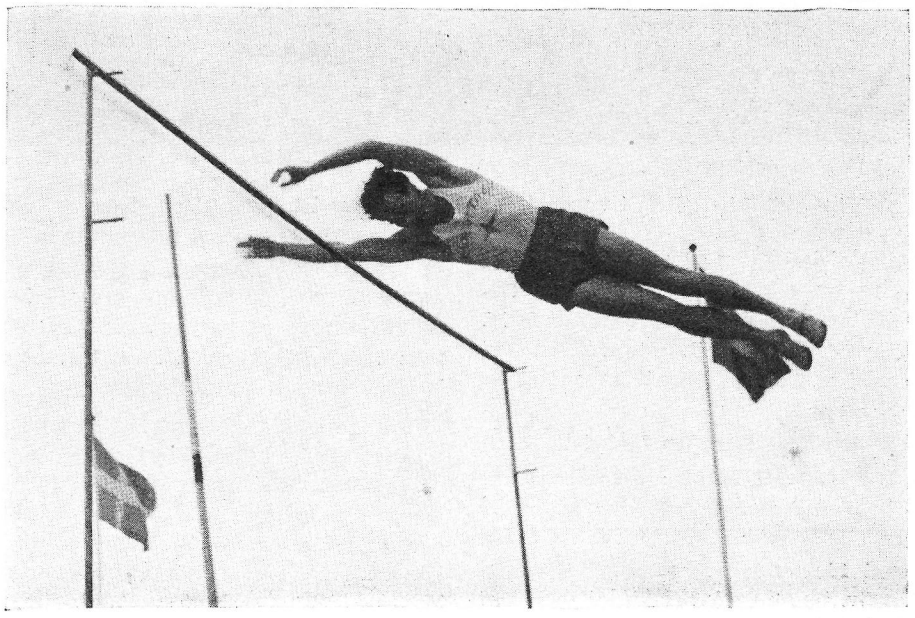

Möller och hans gubbar släppts lösa på handbollsplanen. Apropå handboll så väntar vi en impuls för flickorna, då nu också Konsum tänker ställa upp lag. Konsum är förresten framåt värre, de slog nämligen ut fruktade Konsum, Stockholm härom kvällen med 3—1 i Koop.alliansen. — Orienterarna är redan i farten och har haft samtävlingar med Skuru och Järla. Man siktar på ungdomen, vilka själva bidrar till omkostnaderna genom pappersinsamling o. d.

Vaktmästare Edvardsson håller god stil på idrottsplatsen och serverar verkligt gott kaffe, varför vi rekommenderar till ett besök.

Tre banrekord

såg dagens ljus vid idrottspropagandan på Farstaborg den 31 maj. Populära landslagsmannen och Södertäljebon Ragge Lundberg svarade för två av dem. Med sin plaststav tog han hela 4,20 meter i stavhopp och slog därmed Bromma-Linds rekord på 4,10. På 200 m häck blev tiden 27,8. Där kom förre rekordinnehavaren Sture Engstrand någon sekund efter. Slutligen stötte "Myggan" Uddebom 15.85. Så där har Bärlin litet att inhämta med sina 12.60.

Fotos: Hilding Ohlson

Skolnytt

Gustavsbergs enhetsskola läsåret 1956—57

Tredje årskullen i Gustavsbergs enhetsskola fick den 15 juni sina avgångsbetyg efter 9 års skolgång. Det var 18 elever ur 9 ag och 33 elever ur 9 y. Även i år har 9 ag varit uppdelad i 2 grupper under 19 vt. och 9 y i 4 grupper: husmoders-, metallyrken-, handel och blandade yrken. Sju elever har för avsikt att börja gymnasiestudier. Av fjolårets 6 elever som skickats till gymnasiet har 5 uppflyttats till 2 ring.

Skolan har omfattat 676 elever i 27 avdelningar. Utöver de heltidsanställda lärarna: 7 för högstadiet, 10 för mellanstadiet och 10 för lågstadiet samt 4 övningslärare har 8 deltidsanställda lärare tjänstgjort. Två lärare har åtnjutit tjänstledighet för fortsatta studier.

Skolstyrelsen har under läsåret fått ny ordf. Avgående ordf. Georg Lundgren har under 25 år haft ansvaret för en utveckling som krävt arbetsvillighet, förmåga till klarsyn och framtidstro. Barnantalet har under dessa år mer än 5-dubblats. Nya skollokaler har planerats och byggts och bygges alltfort. Möjligheter till fortsatt utbildning har ordnats för alla. Till ny ordf. har skolstyrelsen valt verkmästaren Harald Persvret. Han är väl insatt i lokala förhållanden och delar ansvaret för det genomförda reformarbetet. Han har nämligen tillhört skolstyrelsen i 25 år.

Samarbetet har även under det gångna året varit synnerligen gott. Detta omdöme gäller även förhållandet lärare och målsmän. Ett flertal föräldramöten har hållits, de flesta på hög- och lågstadiet.

Genom gåvor från anonyma vänner till vår skola har utdelats 390 kronor i premier. Därtill kommer 40 kronor ur Barlowska fonden och bokpremier för teckning m.m.

Nästa läsår börjar den 29 aug. klockan 9.00.

Överläraren.

Premieutdelning vid examen 1957

Gåva av anonym givare 300:—, fördelning: .....

Margareta Cedergrund 9 g 50:—, Rigmor Berglind 9 y 50:—, Ulla Lönnberg 9 y 50:—, Lars Andersson 9 y 50:—, Bert Bjärevall 9 a 50:—, Solveig Johanson 9 g 25:—, Mona Öhgren 9 g 25:—, Ingrid Rosenblad 9 a 20:—.

Bokpremier: Staffan Lundgren 9 g Kemi för millioner, Solveig Johansson 9 g Sv. D:s årsbok, Kerstin Banck 9 g Lärobok i latin.

Barlowska fonden: (villkor att målsmännen är anställda i fabriken). Fördelas med 20:— till vardera. Inger Hjerpe 9 g 20:—, Monica Eriksson 9 a 20:—.

Teckningspremier: Solveig Johansson 9 g 10:—, Ingrid Rosenblad 9 a 10:—, Pirkko Nisula 8 t 10:—, Yvonne Andersson 8 p 10:—, Rolf Nyberg 7 t 10:—, Enna Käkk och Tiuu Käkk 7 a böcker, Clark Ekenberg 7 p bok.

Fib:s teckningstävlan: (53.000 delt.) Viveca Pettersson 5 a, Helmy Hagberg 5 a, Ingrid Eriksson 5 a, Ann-Kristin Lindroth 5 a, Marita Hagman 5 a, Eva Olausson 5 b, Birgit Johansson 5 b, Kerstin Holmberg 5 b Lempi Wik 5 b, Margareta Lundin 5 b.

Diplom för gott resultat i Nutidsorienteringen 1957, 16 poäng av 25 möjliga: Staffan Lundgren, Dag Ahlgren, Leif Andersson.

Anna Westerberg 70 år

En för gustavsbergarna i vuxen ålder välkänd lärarinna, Anna Westerberg, fyllde d. 22 juni 70 år. Hon uppvaktades på högtidsdagen av överlärare V. Gezelius och skolstyrelsens ordförande H. Persvret, som bl. a. överlämnade en tavla med motiv från Ösby träsk, målad av Olle Hägglöf.

Vi har fått fram en bild från 1944, där Anna Westerberg (längst till höger) är en av den septett som skötte skolans avdelningar. Det säger en del om utvecklingen, då vi i dag räknar 35 lärare. Anna Westerberg var med sedan 1907 och tjänstgjorde i över 40 år. — Vi låter nu ett par av hennes elever från skilda årgångar räcka fram en blomma genom Gustavsbergaren:

För många äldre och medelålders gustavsbergare har Anna Westerberg varit deras första skolfröken, den som förde dem in i ett nytt spännande livsrum, där de första åren i småskolan blivit av stor betydelse för deras vidare utveckling. Hur än livet gestaltat sig har vi sett småskolan som i ett skimmer. Den var en port till något nytt, inför vilket vi hyste både ängslan och glädje. Som en ljuspunkt står för oss "fröken Westerberg", som med sin metod och sina medel sökte ge oss en god uppfostran och start. Visst hände det att vi var lata, kanske olydiga — och visst hände det att fröken Westerberg blev högröstad och gav oss ett litet lätt nyp i örat. Det skadade nog inte, vi minns det inte nu — bara de glada och lyckliga stunder som var regel. Ty vår fröken var god och nöjd och gav oss mest beröm.

Och det ville vi gärna säga. Vi gör oss till tolkar för alla fröken Westerbergs forna elever och frambär på detta sätt en varm hälsning och en hjärtlig hyllning från dem alla på vår vördade frökens 70-årsdag.

Ingrid 1929—1931 Harald 1909—1911

Fritt Forum

Kritik eller kvirr?

I förra numret läste jag tänkvärda ord under "som sagt var", ord vilka borde spikas som tes. Det var om den falska solidaritet, som är som kuddar, stoppade med likgiltighet och passivitet, broderade med "ids inte", "det tjänar ingenting till", "hopplöst" osv. — Visst är vi bra och har det bra, och man talar gärna om det, men därför behöver vi inte finna oss i litet av varje, t. ex. fyllbultar, naturskövlare, dåligt vatten, skraltiga vägar och mycket mer, som jag måste förtiga för att inte stämplas som kvirrare. Nog bör vi se till att den medverkande- och bestämmanderätt vi fått genom kooperationen inte blir utanverk.

Det är ett svaghetstecken att prata om brister och rycka på axlarna med ett "Typiskt". Nej, ryck upp er gott folk!

Hövik

Vårvindar friska

Det börjar blåsa friska vindar över Gustavsberg. Dock inte alltid från Farstaviken. Det kommer även små virvelvindar, vars ursprung tydligen är att söka inom de runda väggarna i kommunalhuset.

Hurudana hava vi egentligen varit och hurudana skola vi bli? Här ha vi, i fullständig avsaknad av allt rättsmedvetande ifråga om vägtrafikstadgans bestämmelser, drällt omkring på gator och torg med risk för liv och lem och till stort förfång för såväl oss själva som för våra medtrafikanter. Tydligen ha vi vår medfödda självbevarelsedrift, parad med en hel del tur att tacka för att vi överhuvudtaget överlevt.

Nu har det emellertid kommit nya polisära krafter till samhället, så nu skall det bli andra bullar av. Nu djädrar . . . Nu kan man lite då och då se polismän utposterade på strategiska platser i samhället, beväpnade med block och penna, och skrivande för glatta livet, en åtgärd, som åtminstone ur polisiär ekonomisk synpunkt bör vara givande, ty resultatet har inte låtit vänta på sig. Det droppar ner bötesföreläggande lite här och var i brevlådorna.

Detta att den ständigt växande trafiken övervakas är givetvis på sin plats, men att utan pardon sätta fast skolbarn är väl ändå att skjuta över målet. En tillrättavisning, eventuellt en skriftlig varning, vore väl ändå tillräckligt vid en förstagångsförseelse av dessa slag, eller hur? Att ett bötesföreläggande givetvis ej drabbar barnen utan föräldrar, som ju ej ha någon som helst möjlighet att övervaka barnens alla tilltag, gör ju inte saken bättre. Nog finns det väl större syndare att hålla efter i trafiken? Har det t. ex. någon gång företagits hastighetskontroll sedan 50 km-bestämmelserna genomfördes? I så fall har den undgått undertecknad, och man har en känsla av att en sådan kontroll skulle vara mera på sin plats när man ser alla dessa mer eller mindre livsfarliga omkörningar av såväl bilar som motorcyklar som utförs i 70—80 "knutar" inom det fartbegränsade området.

Jag tror inte att småkitslighet och paragrafrytteri är rätta medlet att upprätthålla det goda anseende Gustavsbergs poliskår hittills haft hos oss övriga samhällsmedborgare.

Evald Bjärevall.

Vägen till Lugnet

Sedan nu Vägförvaltningen gett upp tillsynen över den för Lugnetborna nödvändiga och trivsamma gamla vägbiten upp till Skeviksgatan — och ingen annan heller tycks vilja unna oss denna vackra väg ens för promenad — vädjar vi till kommun och fabrik att av ren omtanke låta den få vara kvar som promenadväg. Det är för lång omväg för oss, och särskilt för småbarnen till Ekedalsskolan att behöva traska ned till Rutens träsk! *Icke lugn i Lugnet*

Det starka är det sköna värt

Konsum i Eskilstuna, gjorde reklam i maj för Gustavsbergsporslinet. Dels skyltade man bra, dels lät man nedanstående nätta söta kvartett dela ut kaffegods Röd Maxim till förtjusta medlemmar. Det gick åt 400 dussin!

Jag minns

Då den sista utposten i Gustavsbergsviken, "Skräddarviken", nu skall avstängas för bad avslutas väl därmed också en epok av det friska utebadslivet i samhällets omedelbara närhet. Det var en oskattbar tillgång, särskilt för det uppväxande släktet. Omkring 1915, då Ekedalsbergen utgjorde pojkarnas badcentrum och "Gröna viken" flickornas, var det liv och rörelse där.

Baddräkt var okänt lyxbegrepp för de flesta, fast en och annan började snobba med den. För grabbarna i Höjden med omkrets skedde förflyttningen till badplatsen barfota i språngmarsch i landsvägsdammet.

Avklädningen påbörjades vid "Ingenjörns mur" och var helt avslutad vid Haga eller allra senast vid "Kamrerns". Sista biten tillryggalades i Adamskostymen, kläderna kastades i en bergsskreva och så på huvudet direkt i plurret. Att stå och huttra eller känna med stortån på vattnets temperatur ansågs omanligt och fegt. De stora grabbarna tog det givetvis lugnare, en del hade t. o. m. sådana lyxsaker som handduk, vilket kanske bidrog till ett värdigare ankomstsätt.

Det som satte extra piff på badlivet var onekligen "Gustavsbergsbåtarna", som skötte trafiken mellan metropolerna Gustavsberg—Stockholm. "Femman" var snabbast och gav de bästa svallen att gunga i, även om isbrytaren "Trean" inte låg långt efter.

Om båten lade till vid Ekedalsbryggan gick en besvikelsens suck upp kring badstränderna, men gick den direkt till kajen blev det fart. I ett huj var alla i vattnet, och att komma så nära båten som möjligt var naturligtvis största äran. De relativt små svallen som uppstod efter "tillägget" räknades inte på samma sätt.

Dessa gamla vita båtar, från I till VII, hade sin historia och räknades nästan som levande väsen. "Sexan" skulle enligt ryktet och det "allmänna tänkesättet" vara felkonstruerad, såtillvida att aktern sjönk i djupet vid för hög fart. Nog kunde det vara viss sanning i detta, men några bevis kom aldrig fram, trots tålmodig förväntan. Men det var i alla fall ett kärt ämne för pojkfantasien att spinna på.

Vad båtarnas romantik beträffar ligger den nog mest i elementet de färdas i. Bilar och bussar på landbacken kan inte konkurrera på detta område. All sin erkända effektivitet och nyttighet till trots.

Emson.

Födda.

8 april. Curt Roger, s. t. Kurt Georg Hagelin och h. h. Hulda Britt Marie f. Johansson, Hästh.v. 6 B.
18 april. Björn Arne, s. t. Arne Leopold Lindberg och h. h. Astrid Margareta f. Lindgren, Hästh.v. 7.
20 april. Agneta Birgitta, d. t. Karl Lennart Sture Persson och h. h. Ulla Britt Viola f. Pettersson, Mörtnäs 1: 523.
22 april. Lena Margaretha, d. t. Sven Gösta Ekrot och h. h. Ingeborg Margaretha f. Jönsson, Trallbanev. 6.
6 maj. En son till Erik Gunnar Holm och h. h. Inga Britt f. Nallander, Hästhagsterr. 6.
11 maj. Rolf Thomas, s. t. Rolf Erik Mann och h. h. Gun Ninnie Matilda f. Gustafsson, Hästskov. 2.
13 maj. Siv Margareta, d. t. Karl Erik Blomberg och h. h. Astrid Linnéa f. Karlsson, Mariag. 13.
18 maj. En dotter t. Eero Viljo Nauska och h. h. Aino Marjatta f. Heinola, Algat. 2.
17 maj. En dotter, t. Karl Erik Nilsson och h. h. Maj Signe f. Sundqvist, Ingarög. 2.
26 maj. En dotter t. Folke Algot Lennart Pettersson och h. h. Greta Teresia f. Knuts, Ekedal ö:a 1: 2.
26 maj. En dotter t. Giorgio Poroli och h. h. Ketty Nancy Teresia f. Berglund, Hästh.terr. 7.
26 maj. Aina Elisabet d. t. Helge Adolf Lindgren och h. h. Edit Aina f. Forsberg, Villag. 7.
1 juni. En son t. Göran Vilhelm Gezelius och h. h. Sonja Britt Marie f. Krook, Ekedal ö:a 1:2.
2 juni. En dotter t. Sven Johan Johansson och h. h. Sonja Anna Greta f. Halvardsson, Rutens v. 20.

Vigda.

20 april. Mann, Rolf Erik, Hästskov. 2 och Gun Ninnie Matilda Gustafsson, Mariapl. 2.
18 april. Olsson, Karl Gunnar, Mariag. 13 och Agnes Margareta Gustafsson.
18 maj. Sundberg, Sven Erik, Mossen och Anita Christina Jakobsson, Rutens v. 22.
25 maj. Larsson, Martin Natanael, Mossen och Margit Anna Lisa Herlitz f. Karlsson.

Döda.

14 april. Änkefru Emilia Matilda Lowndes f. Andersson. Mariag. 2. 74 år.
21 april. Fru Signe Johanna Steibert f. Eriksson, h. t. städ. Elias Teodor Steibert, Villag. 6. 68 år.
12 maj. Ugnsarb. Anton Ruben Johansson, Tallåsen 29. 61 år.
14 maj. Postiljon Sven Erik Axel Jansson, Betsede 1: 57. 35 år.
29 maj. Fabr.arb. Lars Orvar Wallius, Villag. 2. 55 år.

Tack!

Patientföreningen vid Uttran ber att till Scenstudion och Orkesterföreningen säga sitt varma tack för trivsam underhållning 12/3 och 22/3. e. u.
Erik Ohlson

Varmt tack för den stora penninggåva som jag fått emottaga under min sjukdom. *Karin Brand*
Ingarö

Den stora hemligheten

— Kan du förstå hur Helen Keller kan var så strålande? Att hon, som lever i mörker, kan vara till ljus och glädje för andra, är det inte underligt och stort? Och att bara läsa något av eller om henne, det verkar på mej som en andlig vitamindos. Hur ska detta förklaras?

Så talade nyligen en person, som inte haft förmånen få träffa Helen Keller under hennes stockholmsbesök men som länge med intresse och beundran följt hennes verksamhet. Den varma uppskattning som här lyser fram är synnerligen välmotiverad, och den delas av alla dem, som på ett eller annat sätt kommit i kontakt med denna underbara personlighet.

Om man sedan ska försöka besvara frågan, hur denna starkt handikappade kvinna kan vara så vital och imponerande i sin gärning, anmäler sig olika synpunkter. En av dem är denna: Helen Keller har otvivelaktigt en mycket stor ursprunglig begåvning. Hon har haft förmånen att få två utomordentliga kvinnor som fostrare, vägledare och medhjälpare. Hon äger ett varmt hjärta och en stor förmåga att glömma sig själv för andra. Hon brinner av lust att bistå, att ge nyttiga impulser i arbetet för att bereda vanlottade medmänniskor möjlighet att få utlopp för sina krafter. Sysslolösheten har hon funnit vara den största svårigheten för sina likar, och hon vill anvisa utvägar till ett verksamt, nyttigt och rikt liv.

Den undran, som här inledningsvis återgetts, är dock alldeles naturlig. Hur kan en nu sjuttiosjuårig människa orka med en så stor arbetsbörda? Hur kan hon gå iland med sin väldiga uppgift? Och här stannar vi kanske främst inför två ting: hennes varma tro och förtröstan samt hennes goda hjärta och levande intresse för andra. Så får hon kraft att sprida mod, tillförsikt och glädje, där hon går fram. En budbärare i godhetens och livets tjänst.

Vi böjer oss inför denna tappra och outtröttliga kvinna, som under sitt långa liv varit så många till tröst och hjälp. Hennes insatser har haft en mycket stor betydelse, i första hand för hennes ödeskamrater men även för oss andra. Vilket lysande och stimulerande föredöme är hon inte! Något av den förtröstan och glädje

Helen Keller och Polly Thomsen samtalar.

som hon utstrålar, kan vi kanske få del av om vi följer hennes exempel — att leva för andra.

Leva för andra, ja. Att ligga i selen för andra, det låter kanske inte så värst lockande. Man är väl sig själv närmast... Och dock är det så, att när man hjälper andra, då hjälper man sig själv. Även om det är knogigt att på ett eller annat sätt verka för andra, exempelvis inom föreningslivet, kan detta innebära möjligheter till personlig utveckling och glädje. Det känns skönt att få glömma sig själv för något större genom att tjäna andra och gagna strävanden av värdefull och bestående natur.

Vi är på språng efter det svårdefinierade tillstånd, som vi benämner lycka. Denna har att skaffa med vår inre tillfredsställelse, vår samvetsfrid och harmoni. Vår förmåga att se allt i stort och att glömma egna bekymmer och krämpor för andra och mera väsentliga ting spelar här en stor roll. Vår strävan att bistå, gagna och tjäna är ett utmärkt medel till glädje och lycka. Varför då inte mera envist och allvarligt ta detta närliggande medel i anspråk... ?

Den stora hemligheten är förmågan att glömma sig själv för andra. Det har Helen Keller visat, och samma erfarenhet har människorna gjort tiderna igenom. Den utveckling som förenings- och samhällslivet företer har också något att säga om den saken. Och detta faktum har ett budskap till oss alla.

V. J.

Gustavsbergs Folkpark snart 10 år

När Folkparken strax efter starten fick sin entré färdig, var det en person som helt skämtsamt yttrade: "Det finns ingen soptipp i Sverige, som har en sån snygg entré!" Tiden läker alla sår, brukar man säja. Och nu leker alla barn där som förr kreti och pleti letade i bräckagehögarna. Så har det till på köpet blivit en miniatyrgolfbana med godkända mått och snart har vi en golfklubb. Kostnaden för de 18 banorna med belysning o. d. belöper sig till 12.000 kr.

Den nya toaletten är färdig. Naturligtvis finns där endast gustavsbergsporslin. Fyra W.C.-stolar på damsidan och tre på herrsidan samt fyra urinaler och tvättställ. Taket är en nyhet i dylika sammanhang och består av ankarglas av vår egen tillverkning. Kostnaden torde belöpa sig till mellan 20—30.000 kr.

Så en annan nyhet att lägga märke till. Vi ha genom tillmötesgående från dekoravdelningens sida fått en "Sittande flicka" komponerad och skulpterad av Anders Liljefors. Styrelsen framför sitt Tack till vederbörande och tar gärna emot flera sådana bidrag. Det skulle säkert pryda sin plats med en av prof. Kåges stora drakar också.

Och till slut: Vår värderade Blåsorkester ordnar promenadkonserter i Folkparken denna sommar. Förr promenerade orkestern omkring bland åskådarna, nu är det folkets tur att promenera till Parken och njuta av deras spel. Välkomna alltså!

Axman.

Konfirmander 1957

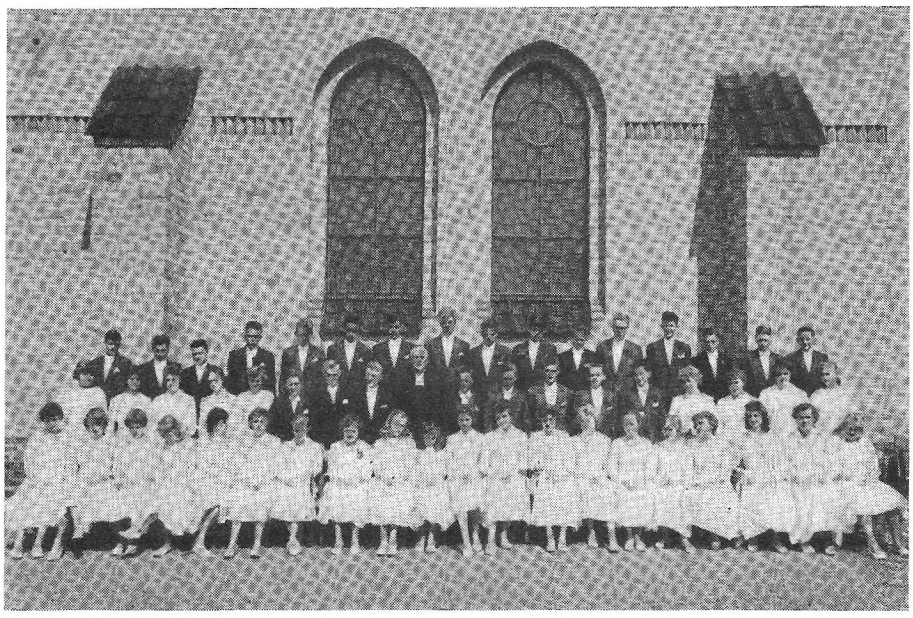

Jan Dahlgren, Lennart Dahllöf, Tommy Edenholm, Björn Eriksson, Rolf Fredholm, Björn Gustavsson, Anders Hansson, Ronny Hellberg, Göte Hellman, Clark Ekenberg, Leif Johansson, Tord Johansson, Sigvard Hultgren, Jörgen Liljekvist, Yngve Mickael Mickelsson, Rolf Nyberg, Kjell, Olsén, Lars Persson, Kjell Scholtzé, Ulf Sjödahl, Ronny Svensson, Douglas Undin, Erland Vesterberg, Benny Öhgren.

Margareta Andersson, Ulla-Greta Andersson, Ulla Bjärevall, Ingrid Fredblad, Elaine Hagberg, Eivor Jansson, Britt-Louise Johansson, Gull-Britt Johansson, Britt Karlsson, Margareta Larsson, Marianne Larsson, Margareta Lindgren, Gunilla Lorén, Ing-Britt Nilsson, Ulla Nilsson, Inga Nordström, Göta Olsson, Birgitta Pettersson, Louise Pettersson, Monica Sellstedt, Kristina Skånberg,Saida Svedin, Gerd Svensson, Helena Tångring, Christina Wallius, Eva Vesterman, Britt Marie Vestin, Åsa Öberg, Inga-Lill Elisabeth Karlsson.

Från Ingarö

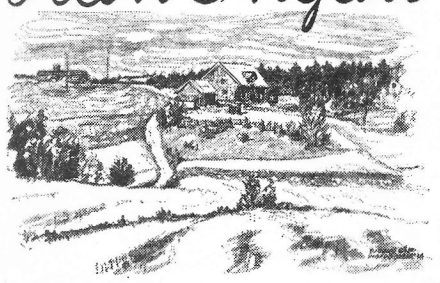

Pensionärsföreningen har haft sitt andra kvartalsmöte, varvid herrskapet Sund på Brunns gård svarade både för kaffe och tårta och sång och musik. Hilding Ohlsson visade sina granna färgbilder från skärgården, vilket också livligt uppskattades.

Pensionärshemmet är inflyttningsklart och ockuperas nu av tacksamma och glada hyresgäster. Pensionärsföreningens styrelse gläder sig med dem och hoppas på att ännu fler bostäder skapas för de gamla.

Vi har en del födelsedagsbarn på Ingarö. Den 13 maj fyllde sålunda arrendator Edvard Reinhold Holm sina modiga 80 år. Välbekante Axel Leonard Wennberg i Kolbacken fyllde 75 år den 12 juni. Han är barnfödd på trakten och blev Ingarö trogen efter några unga år på sjön och som andre maskinist på Gustavsbergs kolångare. Före första världskriget övertog han föräldrarnas hemman, vilket han alltjämt troget brukar, som en av de sista på skansen. Skol- och kyrkovaktmästare Valfrid Pettersson firade sina 50 år den 20 juni. Och så är vi färdiga för en varm och vacker sommar härute på det fagra Ingarö.

S. L.

Nattviol

Ingen blomma liknar denna,
ingen blomma står så ensam.
Dold i djupa gräset
eller gömd i ljungen
lyfter den sitt vita ljus.
Rör den inte,
bryt den inte!
På sin späda stängel bär den
hela sommarkvällens doft.

Ebba Lindqvist

De erfarenheter handeln har av folkskolans arbetsresultat inom matematiken är ganska nedslående. En mycket stor grupp f. d. folskoleelever behärskar inte vid arbetets början i handeln vanlig enkel räkning. Multiplikationstabellen har man glömt och division med decimalbråk överstiger ofta deras förmåga. Att skriva tydliga, klara siffror tycks vara en bortglömd färdighet, och själva organisationen av problemlösningen lämnar mycket övrigt att önska... Handeln vill hellre ha en fördjupning av undervisningen än den breddning som tycks vara mycket i ropet, särskilt sedan folkskolan beslutat sig för att som enhetsskola erövra realskolans kunskapsmått. Handeln instämmer säkerligen genomgående i den truism som man finner i undervisningsplanen för folkskolan: "Undervisningen skall så bedrivas, att lärjungen vänjes vid tankereda, samt vid ett noggrant och målmedvetet arbete." Bättre kan man inte formulera en målsättning som handelns gärna vill göra till sin.

Ur en artikel av rektor Ivan Larsson i Tidskrift för Praktiska ungdomsskolor.

*

Vi har fått det bekvämt, visst har vi det. Men trots ökad fritid hinner vi aldrig med det där, som kallas frid. Vi orkar inte uppleva skymningens och de långa kvällarnas stillhet. Gatubelysning och dagsljuslampor hånler åt en natur, som varje kväll går till ro.

Och soluppgångarna, morgonbrisen, doften av jord och regn — "vem hinner flukta på sånt när väckarklockan för oljud och spårvagnen går prick halv?"

Vår tekniska civilisation har gjort det möjligt för oss att strunta i naturens meningsfyllda rytm. Naturens växlingar förefaller numera nästan oanständiga. Att regn är något, som det växer och gror av, det vet bara få, för flertalet är regn något, som gör stövlar och skor leriga och förstör nybonade golv.

Just, detta, att vi avlägsnat oss så långt från naturen är allvarligare än många tror. Människans behov av att leva med i primitiva händelseförlopp får hon ingen utlösning för. Hon har kapat dessa djupa, meningsfyllda samband mellan sig själv och det ohämmade, fria, självständiga livet — och hon stannar i växten.

Så sitter vi där med otrygghet och ofrid i våra själar och får ingenting gjort. Vi kan inte invänta växten efter att ha fullgjort sådden — vi är hela tiden där och petar hysteriskt på fröna. Vi portionerar ut vårt liv skedvis, lite här, lite där i jäkt och osäkerhet.

Inget mönster eller schema eller fullmäktigegodkänd planskiss förmår något mot splittringen i våra liv. Helheten känner vi endast som en sägen...

Mirjam Svenhard
i "Status"

*

Det goda livets vänner skall inte handla isolerade, var och en efter sitt huvud. Så långt det låter sig göra skall deras gyllene regel vara samarbetets, kooperationens. En handfull män och kvinnor och en gemensam tro är tillräckligt för att förändra världen. Men vi är så litet tränade för samarbete, så föga uppfostrade att inordna vårt personliga jag i ett större sammanhang. Vi har lättare för att underordna oss än för att samordna oss. Helst vill vi förstås vara överordnade, och därför missbrukas samarbetet så ofta. Myten om den starke mannen och hans järnhand har alltjämt ett starkt grepp om sinnena. Och det gamla enfaldiga ordspråket "ju flera kockar dess sämre soppa" är fortfarande populärt. Ändock vet alla, som prövat på ärligt samarbete i en grupp att detta är bland det roligaste och mest givande som finns. Det är bara det, att vi måste göra oss det lilla omaket att lära det. — — —

Och vad vinner man då genom att avskaffa eller åtminstone beskära den personliga ärelystnaden och fåfängan och profitlusten, vilka så länge ansetts som den huvudsakliga drivfjädern till utveckling och framåtskridande? Jo, helt enkelt att frigöra de verkliga skapande krafterna, de som är av samma art som barnets och konstnärens skapardrift och som blomma rikast, just när man bortser från den personliga fördelen.

Margit Palmaer
i "En husmor lever farligt".

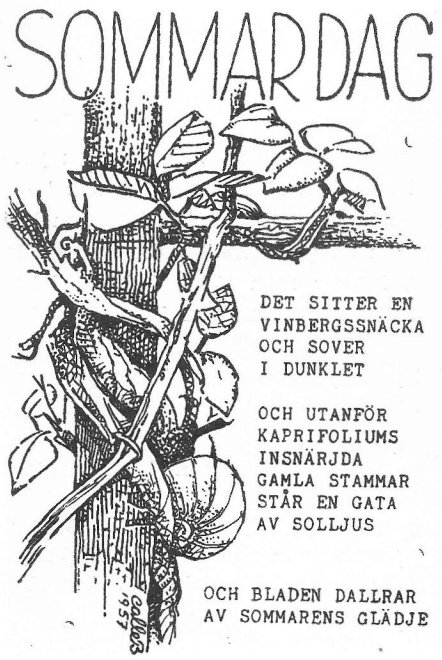

Ack herr Professor, se solen skiner och guldkragarna har slagit ut. Vi struntar i analysen, ty nu är sommaren här.

Nu vill vi berusa oss av doften från Syren och Hägg och lyssna till när Göken hoar ifrån väster.

Myrorna stretar på den ödsliga sandgången, men utanför på den blommande ängen leker barnen. Flaggan fläktar lojt i junibrisen och katten dåsar i krusbärsbusken.

Även jag dåsar till bakom min spalje av knotiga äppelträd och kaprifolium, — hur sa väderleksrapporten, en högtrycksrygg sträcker sig från . . . vackert väder över hela landet. — En yngling och en flicka hand i hand, en sandstrand och en fjärd med gröna öar, segelbåt och matsäckskorg, ingen klocka, ingen tid. Blommande ängar, skyar av frömjöl, livet är evigt, livet är rikt. Sekunden eller tusen år kvittar evigheten lika.

Tidningen faller ner bredvid trädgårdsstolen men innan ögonlocken faller ihop ser jag mellan bladverken en flik av den blå himmelen och svalorna som svirrar högt däruppe.

C. B.

Brev från "Utvandrarna" 1957

Med Gripsholm till New York

Kära Red!

Skickar nu en hälsning från "Gripsholm" till er som vi lämnat kvar i Gustavsberg. Vi embarkerade den tjusiga båten kl. 11 den 14 maj. Vår hytt för fyra var bara den en upplevelse, breda sängar, vackra textilier, rymliga garderober och sober belysning. Maten ombord är den bästa tänkbara. Vi kanske inte kunde uppskatta den tillräckligt under de första dagarnas sjösjuka, men sen — ja risken är ju att man lägger alltför mycket på hullet.

Det tog en hel dag att bekanta sig med båten, att lära sig hitta. På alla däck finns solplatser med filtar, däckspel av olika slag roar man sig med mellan målen. På andra dagen hade vi livbåtsövning. Vi fick lov att klä på oss varmt, förse barnen med livbälten och söka upp våra stationer. Sjögången och spänningen oroade magarna. Men sedan har det varit lugnt. Varje eftermiddag är det tillfälle till bio i en stor salong och på kvällen dans — så inte behöver man ha det långsamt. En kväll dansade Gripsholms folkdanslag, det var tjusigt och jag minns flera turer och kände det spritta i benen. På lördagen ordnades barnfest, med mössor, bio och marsch efter Gripsholms orkester till Main Lounge, där det vankades saft, tårta och glass. Det är olika sorters glass varje dag — och det är ju gott när det är varmt. Till söndagen blev det "Kaptensmiddag", extra gott med kalkon och annat fint och som efterrätt "Bombé à la Gripsholm". Den bars in av våra populära servitörer, sedan ljuset släckts i salongen. Varje man bar en lysande bokstav i is på sin stora glassbricka — ja det blev förstås GRIPSHOLM. Orkestern spelade svenska och amerikanska visor och låtar. Det var en festkväll, som jag sent skall glömma. Vi åtta, som delade bord, kostade till och med på oss champagne.

Måndag morgon passerade vi ett isberg, likt och stort som Uppsala Domkyrka. Det glittrade i solskenet. Tjusigt men farligt. — Tisdag var vi framme i Hallifax. Möttes av helikopter, signaler från alla fartyg, flodspruta och en hord av journalister, som härifrån skulle följa triumffärden in till New York. Det var fest för Bosse också, han nämnde en dag för servitören att han gillade bruna bönor — och se, idag stod det en silverskål på silverfat med hans älsklingsrätt.

Sista dagen ombord var jäktig. Allt skulle packas och så kom amerikanska myndigheternas pappersexercis och kontroll — värre än vad vi kan prestera i Sverige, och då kan ni tänka er.

Men nu ser vi Frihetsgudinnan! Flodsprutornas kaskader och all denna välkomst! Ett skådespel utan like, som jag inte kan beskriva.

Jag blev mest glad, när vi närmade oss pir 97 och fick se Farbror Arthur. Dels var vi snart i land, dels voro vi väl omhändertagna. Nu bor vi på Wellington Hotell i närheten av Carnegie Hall. Vi väntar en farbror från Kiruna och vår kusin Olle från Canada. Och i morgon bär det iväg med Greyhoundbussen till Minneapolis. Om Du vill skriver jag mer om våra öden en annan gång.

Hälsningar till alla vänner i Gustavsberg.

Doris, Torbjörn, Thomas och Bo.

Tack!

Ett varmt tack för vänligt bistånd och deltagande under brevbärare Sven Janssons sjukdom och vid hans frånfälle. Vi som står sörjande kvar värderade med särskild tacksamhet blommor, vänliga ord och sång vid hans sista färd.

Alma, Ulla, Mor och syskon.

För visat deltagande vid vår Dotters bortgång och jordfästning, samt för gåvor och blommor under hennes sjukdom, ber vi få framföra vårt varmaste tack.

Sara och Verner Andersson

För allt vänligt deltagande vid min Makes, Anton Johansson, bortgång ber jag att till släkt, grannar, arbetskamrater och fabriksledning på detta sätt få framföra mitt innerliga tack.

Karin Johansson.

För allt deltagande i min djupa sorg vid min käre makes, Orvar Wallius, bortgång samt för den vackra blomstergärden vid hans bår mitt varma tack.

Ada Wallius.

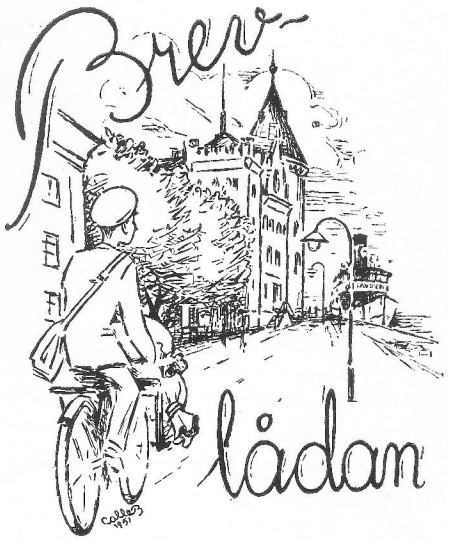

Doris Nyström skriver för hela familjen och berättar om utvandrarfärden med Gripsholm. Vill hålla kontakten kvar med Gustavsberg genom tidningen. Hennes reseberättelse är så trevlig att den beredes plats i detta nummer. Tack ska Du ha för det och låt höra av Dig på nytt. Tidningen kommer med färska hälsningar till er alla!

Georg Garring får vackert stanna i sängen med en uppsvullen fot, säger han i en bulletin av den 24 maj. Vården på sjukhuset kostar 10 dollar om dan, men då får man gratis titta på både skapliga och oskapliga sköterskor. — Sullas far, den store hövdingen för Iriqouis, gick till Den store Andens marker den 15 maj. — Någon gång i sommar hoppas Georg få fara till Sverige. — Tack för hälsningarna och för Dina friska och riktiga kommentarer om ett och annat!

Kapten H. A. Pettersson har sänt mig en sida ur en tidning med en intressant berättelse om en pojke från Sverige, som utvandrade 1904 och nu är guvernör i Montana. Den var för lång för vår lilla tidning, men kanske jag kan åstadkomma ett sammandrag med tiden. It is a good story! — Du har fint i din trädgård nu och är kock och diskare i ditt hem, men ändå hinner Du med att knåpa ihop flaskskepp. Sedan ovannämnde guvernör Aronson fått ett och Ike också fått ett tidigare, liksom vår kung, så är vi ju en rad prominenta personer, som har ditt skepp på bokhyllan. Hoppas du får håg och lust för Din trevliga hobby i fortsättningen!

Birgitta Corrias, som när detta går i tryck torde vara välbehållen tillbaka i Gustavsberg, har skrivit och berättat litet om sina upplevelser i Frihetsgudinnans land. Hon vill spara sina sociala iaktagelser för obligatorisk reserapport, men skriver litet extra om sina visiter hos gustavsbergare i USA. Och de intrycken har jag med på annan plats. — Ett par gånger har Birgitta kuskat över den stora kontinenten. Hon säger sig ha erfarit att Amerika inte riktigt var det hon inbillade sig, att genomsnittstandarden t.o.m. verkade högre än i Sverige, men att det därbakom också finns slum, som vi inte känner. Men har man hälsa — och pengar — kan man leva bra. Men hon är för lycklig hemma för att ens snudda vid tanken att stanna i USA, trots att det inte saknats bud om anställning. Att få göra en dylik resa är idealet, ty man kommer i kontakt med människor på ett annat sätt än som turist. — Och så gustavsbergarna, de få hon hann med att besöka! Det är rörande, skriver vår utsände medarbetare, hur intresserade de är av allt, även om minnena ibland bleknat. De adresser hon fick med sig har gett många trivsamma stunder under ett halvår borta från man och barn.

Välkommen hem!

Red

Till silvrets Sala och och Säters stad

Sanitetsfabrikens lördagsfria jobbare reste den 1 juni med buss till Sala silvergruva via pepparrotsstaden Enköping, som väl nu för tiden säkert har annat för sig än att odla pepparrot. Om så pepparroten har försvunnit bland Nordströms linbanor och alla andra industrier så är förhållandet i Sala det motsatta.

Där bärgar man nu mera silver om året på 30 man än man gjorde under gruvans storhetstid.

Ingen vet, när Sala gruva upptäcktes. Sägnerna därom är många och vildvuxet frodiga. Inte förrän 1510 har man säkra papper på att gruvan fanns. Sten Sture d. y:s privilegiebrev av 1512 reglerade driften och gav Kronan makten vid gruvan. Kristian II tog gruvan med våld 1520 men måste som bekant släppa den ifrån sig året därpå till Gustav Wasa. På denna tid bodde det 1000 personer i Sala gruvby. Under tioårsperioden 1538—1548 tog man upp 4 ton silver om året.

Gruvans djupaste schackt är 318 meter och har signerats av Karl XI. Vi fick gå ned en bit i de gångar, där man förr bar silvermalmen upp till dagsljuset och vilka man gjort enligt uppvärmnings- och avkylningsmetoden. All skog i närheten gick åt till detta gigantiska arbete.

Vi tyckte nog att det var bra att vi levde i nutiden och kunde sätta oss i en grön backe och njuta vår medhavda frukost till tonerna av Sanitetssextetten.

Så gick färden vidare mot Säters stad och sköna dal med lunch på Stadshotellet. Vår trevliga sextett visade sina goda sidor med uppiggande låtar och trånande romanser, ibland på begäran men också av egen drift.

Maten var prima och dryckerna likaså, allt efter behag i det i detta avseende numera så fria Sverige.

Sen gick färden åter genom fagra dalabygder och bergslag till Enköping, där middagen väntade. Vi kom lagom för att avlösa en annan buss gustavsbergare, som mätta och glada drog vidare mot Stockholm och Gustavsberg. Och det blev även vår melodi några timmar senare. En trivsam och gemytlig resa var tillända.

Axman.

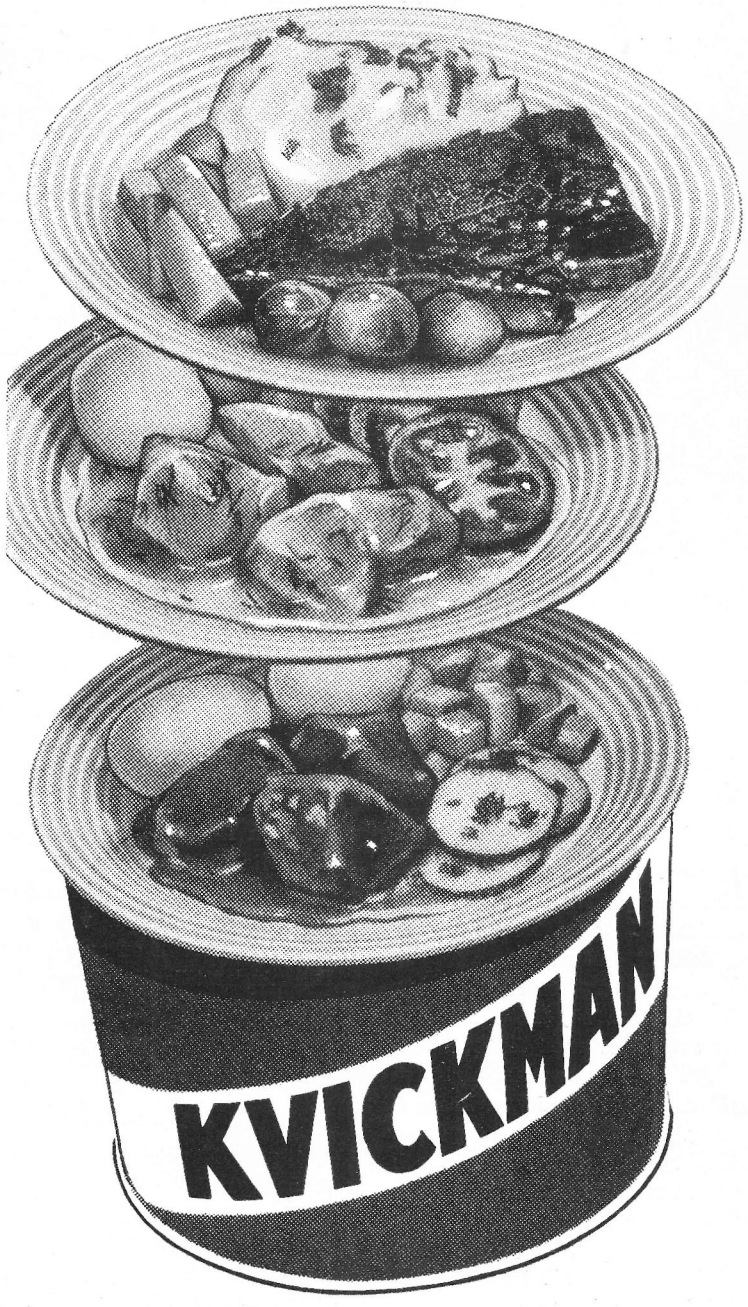

klarar maten

Välj bland många goda rätter i konsumbutiken

- Sol - Sommar - Semester -

Bomullsklänningar

i mycket stort urval och goda kvalitéter ..... från 34:50

Kjol och blus

praktiska plagg för semesterresan. Vi har stor sortering att välja ur.

Fritidskläder

till hela familjen.

Baddräkter - byxor

Vi tror på en härlig sommar med sol och salta bad.

Trevliga plagg i god sortering.

Badhanddukar

i härliga kvalitéter ..... från 2:75

Spray-Tan-Bomben F 2931.
Kr. 12:50

Sololjor — Solfilter — Solglasögon — Badleksaker för de minsta.

Fölungen

Svala lätta sommarskor

Skobutiken

Campingutrustning — Fiskredskap — Sport
Reseffekter av Alstermo välkända tillverkning

Möbelbutiken

Konsum Gustavsberg
Fruvik - Lagnö · Grisslinge

TV-BRICKA

i fajans
och flintporslin
Design
Stig Lindberg
GUSTAVSBERG

Pris 1: —

Nr 4. Årg. 15. 1957.

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

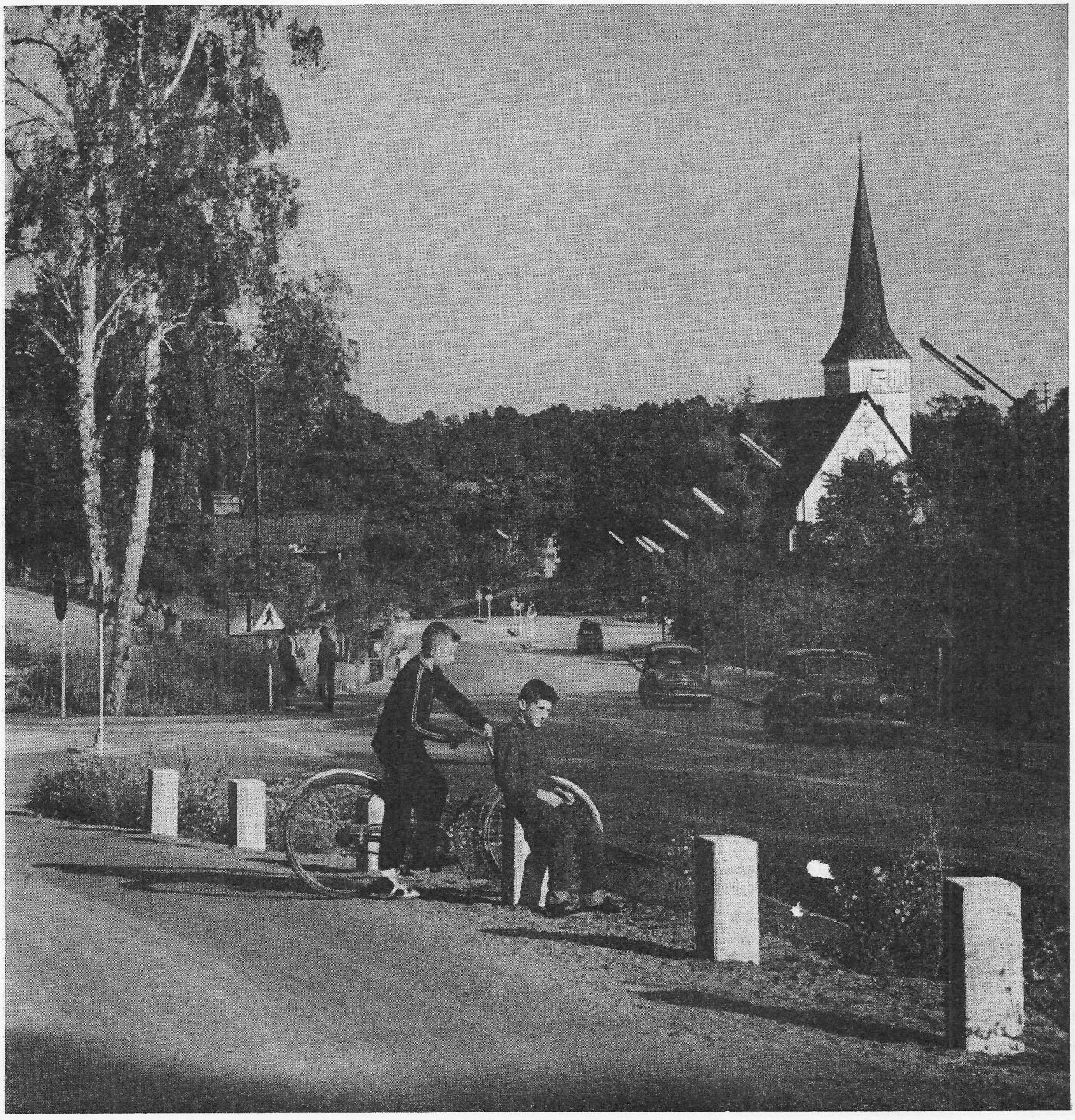

GUSTAVSBERGAREN

Utgivningsort och adr.: Gustavsberg
Postgiro 27 51 73

ÅRG. 15. SEPTEMBER 1957. Nr 4.

Ansv. utg.: Gunnar Andersson, Ekhaga, Gustavsberg, bost.tel. 30734

Redaktör: Gösta Dahlberg, Gamla vägen 6, Gustavsberg, bost.tel. 30359

Kassa o. Exp.: Harald Lindholm, Lugnet, Gustavsberg, bost.tel. 30080

Övr. red.-medl.: Fritz Berg, Axel Öhlund

Prenumerationspris:
Helår 5:—. Utlandet 6:—

E. Olofssons Boktryckeri Aktiebolag
Stockholm 1957

INNEHÅLL:

	Sid.
Samarbetets grundvillkor	2
Forum: Personalvård — en samarbetsfråga	3
Utan gränser	4
Företagsnämnden	5
I Förbifarten	6
Saltstänk från Farstaviken	7
Konsumspalten	8
Fanfartrumpeten	9
Som sagt var	10
Fritt Forum	11
I kräftans vänkrets	12
Den gamla vedboden	13
Idrottssommar	14
Flickan från skolgården	17
Ungdomens sida	18
Vad kan du studera i höst?	19
Från Pastorsämbetet	20
Skolnytt	20
John Stjerna 80 år	21
Brev från utvandrarna	22

Omslagsbilden: *Värmdövägen 1957, Sveriges mest trafikerade landsväg.*

Nedan: *Värmdövägen för fem år sedan.*

Samarbetets grundvillkor

Allt samarbete har sina olika problem och ställer sina krav. Meningsmotsättningar och friktioner är inte ovanliga. Många av dessa motsättningar och tillspetsningar är alldeles onödiga. De flesta irritationer och konflikter får tillskrivas vår kortsynthet, vilken i sin tur bottnar i bristen på fantasi, humor och god vilja.

Har vi en smula av dessa förträffliga egenskaper, inser vi att människorna är olika funtade — olika till kynne och läggning, erfarenheter och intressen. Dessa olikheter är helt naturliga och de är i stort sett en tillgång. Vi har rätt att vara olika, liksom att hålla på vår egenart och utveckla den. På så sätt gagnas både vi själva och de gemenskaper, vi tillhör.

Vi är alltså olika och måste så vara. Begär inte att en otålig och het natur ska vara ett föredöme ifråga om lugn och tålamod, och inte heller att en sval och sävlig person ska vara lättantändlig och sprudlande. Vänta inte att alla ska vara oss till lags, för det vore en orimlighet eftersom vi mäter med vårt eget högst personliga mått.

Under all vår samverkan — i hem och familj, på arbetsplatsen och i kamratkretsen, i föreningen och studiecirkeln — har vi stor nytta av en tillräcklig portion fantasi och vilja till förståelse. Vi finner det då självklart att ta hänsyn till olikheterna i kynnen och livssyn och söker förstå de kantigheter och fasoner, som möter oss. Ur denna inställning spirar så medkänsla, sympati och samhörighet.

Vi ska acceptera oss själva, och sedan göra det bästa möjliga för att utveckla och förbättra oss. Vi måste också acceptera våra medmänniskor och söka förstå deras särart och situation. När vi möter varann med fantasi och medkänsla, lyser och blommar livet. Då blir det utrymme för tolerans och god vilja, och då har vi alla betingelser för en god och fruktbärande samverkan.

Fantasin kan vi vårda och utveckla. Samma gäller också den goda viljan. Här har allas våra insatser mycket att betyda. Med gemensamma ansträngningar kan vi skapa ett gynnsamt andligt klimat, där den trivsel och glädje som vi längtar efter får mera växtkraft och större livsrum. En både angelägen och lockande uppgift.

V. J.

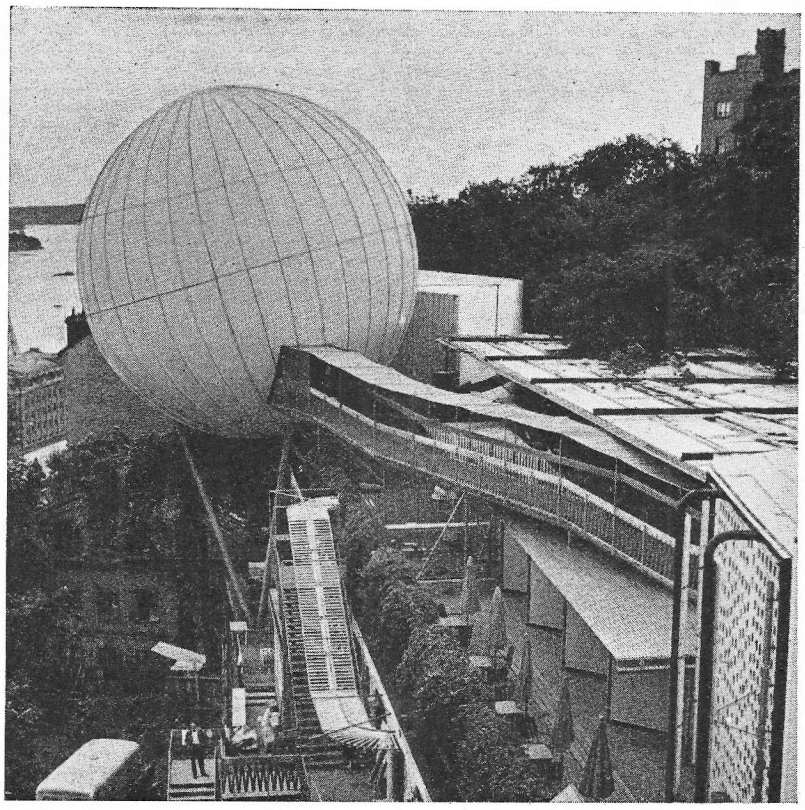

Eftersommarens stora händelse inom den kooperativa världen var utställningen Utan gränser, med den ljusa globen svävande över södra bergen i Stockholm.

Foto: Sallstedt

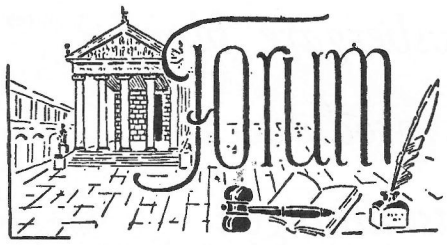

Personalvård — en samarbetsfråga

I debatten om näringslivets möjligheter och svårigheter framhålles ständigt kravet på rationalisering och effektivitet, för att vi som folk och nation överhuvudtaget ska kunna följa med, och få behålla vår levnadsstandard och våra utkomstmöjligheter i den skarpa konkurrensen. Det är hårda bud och kallt konstaterande att vi måste producera mera per huvud. Kuggen människan måste vara effektiv!

Detta resonnemang är i och för sig alldeles riktigt. Men det påminner mig om ryska Stachanovarbetare — opersonliga medaljerade bihang till maskinen. Det påminner mig om goda vänners skildringar av besök i industrier i Amerika, där man söker mänskliga robotar, vars effektivitet är villkor för att vederbörande skall få jobba i fabriken. Och där parollen i toppen är: tekniker och forskare till varje pris, för ännu mera effektivitet!

I denna skarpa effektivitetssträvan kan man emellertid glömma bort att hushålla med produktionsfaktorn människan. Vi bör tänka på att det måste vara en rättvis avvägning mellan de ekonomiska, tekniska och mänskliga möjligheterna, för att genom arbetet öka produktionen. Det blir nog inga goda produktionsresultat om de ska fram på bekostnad av människan.

En fabrik ger resultat med hjälp av pengar, maskiner och arbete. Produktionen ledes av en rad experter, som måste hålla sig à jour med vad som rör sig inom facket. Bl. a. genom studier av litteratur. I den svenska facklitteraturen lär det finnas dubbelt så mycket anvisningar för avskrivningsförfarandet, mångdubbelt tekniska handböcker för maskiners smörjning och skötsel som böcker kring spörsmålen om de mänskliga relationerna på arbetsplatsen. Detta återspeglar sig också i arbetslivet. Många i arbetsledande ställning sysslar hängivet med tillsyn av den tekniska apparaturen, men ägnar blott sporadisk omsorg åt den mänskliga faktorn och riskerar därmed att misshushålla med de personella resurserna. Man har inte tid att ägna några psykologiska funderingar kring den mänskliga arbetskraften, och tar på så vis inte tillräcklig hänsyn till att den behärskas av svårtydda inflytelser och reaktioner.

Men det är ännu en sida av problemet människan i arbetet, som jag vill erinra om. Vi skall också *leva* i arbetet, i det jobb där vi tillbringar halva vårt liv. Kampen för det materiella får inte ta död på våra möjligheter till personlig utveckling. Arbetsplatsen bör vara en kulturmiljö, en mötesplats för personligheter, där man trivs, knyter kontakter och samverkar. Personalpolitiken bör underlätta de resurser vi har att ta initiativ och tjäna varandra, stimulera kulturellt utbyte och ge oss chansen att växa. Den anställde skall med andra ord röna förståelse både som individ och som samarbetsmänniska.

Man skulle inte behöva anslå några känsliga tonfall eller säga vackra ord i den här frågan. Det borde räcka med att påminna om, att det här är fråga om vår självklara rätt att — vara som en människa.

Personalvårdens uppgift är att i denna anda tjäna produktionen. Vilket innebär att arbetskraften i företaget måste vårdas väl för att kunna tjäna medmänniskorna genom produktionen. Personalvård bygger givetvis på lagstadgade regler till skydd för människor i arbete, såsom lag om arbetarskydd och arbetstid, semesterlag mm. Förmåner som vi förresten nått fram till tack vare socialt arbetandes insatser genom arbetarrörelsen och en statlig socialpolitisk utveckling. Men vi utövar som företag också en vidgad personalvård, som bl. a. omspänner bostäder, fabriksmatsalar, daghem, utbildning och stöd åt fritidsverksamhet. Och i fabrikskommittéer, skyddskommitté och företagsnämnd tar vi ofta initiativ till personalvårdande åtgärder, som vi anser oss böra genomföra.

För att handlägga de konkreta, administrativa åtgärderna i vår personalpolitik har vi bl. a. en funktion, som vi kallar personaltjänst. Det är ett organ för samordning och verkställighet, för beredning och handläggning, för kontakt och initiativ. Arbetsfältet för denna tjänst blir stort, ty det håller sig inte bara inom arbetsplatsen.

Det vi menar med personalvård är en angelägenhet som berör varje chef, arbetsledare och förtroendeman. Många personalfrågor lösas naturligtvis direkt genom närmaste arbetsledare och förs väl inte heller vidare. Men därutöver behövs ett friskt samarbete mellan personalfunktionären, teknikern och ekonomen. Personalvårdsorganisationen bör därvid vara likställd med övriga avdelningar och få det stöd och de resurser den behöver. Dess uppgift är ju också att bistå linjens organ inom företaget. Befogenheterna delas i många avseenden, men ansvaret och initiativet kommer ofta i fråga om personaladministrativa ärenden att ligga på personaltjänsten. Dit hör rekrytering och registrering, utanordnande av vissa förmåner, tillsyn av sociala anordningar, studier, ungdomsfrågor och fritidsverksamhet. Hos oss har uppgifterna också med informationen och sekreterarskap att skaffa. På köpet kommer redigeringen av denna tidning och en del kommunala uppdrag, som har nära samband med företagets personalvård.

En god kontakt måste hållas med fackföreningen, och i företagsnämnden bör personaltjänsten vara representerad. I bilden kommer också sjuksystern och läkaren in, vidare de kommunala organen och de statliga myndigheterna. Allt bygger på ett utbrett samarbete, som har spelregler som inte får präglas av konkurrens eller motsättning, utan där psykologiska, sociala, tekniska och ekonomiska hänsyn mötas, allra minst i en kompromiss.

Jag skall inte göra ytterligare uppräkningar av uppdrag eller detaljer på personalvårdens område. De äro legio, överraskande och omväxlande — ty de ha med människor att skaffa. Det kan vara småsaker, som är problem för dem det berör, det kan vara stora brådskande frågor, som behöver snabb lösning och medverkan från experter. Sådana viktiga frågor är rekrytering och bostad, ungdomen, verkstadsskola, utbildning, information, förebyggande arbetarskydd, hälsokontroll, ökad sparverksamhet. Personaltjänsten har därvidlag behov av medverkan från många håll. *Personalvården blir en samarbetsfråga.* Personalmannen får *sitt* ansvar, men också en förmån — den att få vara med om att tillsammans med andra skapa och bjuda medmänniskor ett rikare liv i och kring arbetsmiljön. I ett företag som skall producera varor i folkhälsans tjänst — och tillfredsställelse bland sina anställda.

Gösta Dahlberg

Kaffepaus

Gustavsbergare bland egna produkter på utställningen

UTAN GRÄNSER

Ett sjuttiotal gustavsbergare besökte den kooperativa utställningen på Mosebacke den 15 augusti. Nya besök har sedermera ordnats av Konsum och många har sökt sig in till den märkliga globen. Här har vi några bilder från besöket och några anteckningar under ronden på utställningsområdet.

Initiativtagare till utställningen är Albin Johansson, regissör är David Westman, båda rätt bekanta i Gustavsberg. I den stencilerade utställningsbroschyren — den tryckta tog slut — kan man med goda ögon läsa nog så tankeväckande och upplysande saker. I företalet är A. J. inne på allemansrätten — jordens rikedomar är till för hela mänskligheten och för allas väl. Utställningen vill ge en antydan om vad vi har att utnyttja — och varför skall vi inte göra det på ett för alla välsignelsebringande sätt?

Förbryllande var entrén med dess regnbågsreflexer. Här måste man nog läsa katalogen för att riktigt fatta andemeningen. Professor Erixon X:ets glob med de granna målningarna och de intressanta texterna ägnades nog i allmänhet inte den stillsamma begrundan, som den vore värda. Man stannade nog längre framför väggen Mänsklig odling, med sina klara texter och välvalda bilder. Pliktmedvetet men flyktigt studerades kooperationens samverkan över gränserna. Och så till resultaten: Vävstolen utan skyttel dunkade förtroendeingivande, kassaregister och dammsugare gav en fin effekt. Men Gustavsbergs produkter tog priset. Här hade man faktiskt lyckats fint — Liljefors mur, vårt praktfulla stengods, den makabra klosettfasaden, badkaren, som inte fanns omnämnda i katalogen och så allt vårt porslin, plasten och Terman. Här stannade många besökare och blev imponerade. Lumas tråddragningsmaskiner och mikroskop väckte särskilt intresse liksom Calors tvättmaskiner. De färggranna fondväggarna av konserver, läskedrycker, kaffe, choklad och tvättmedel var en fin komposition och textilierna i glasmontrar gjorde ett förnämt

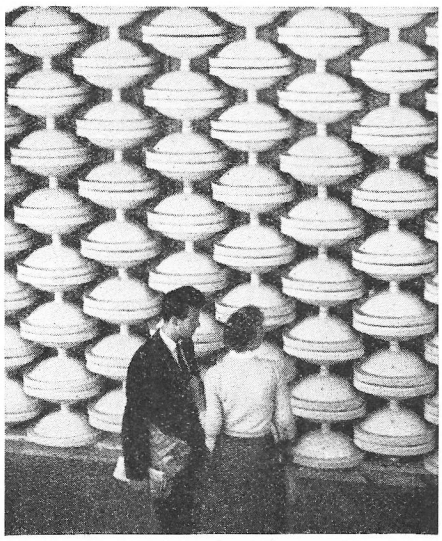

Tvättställ

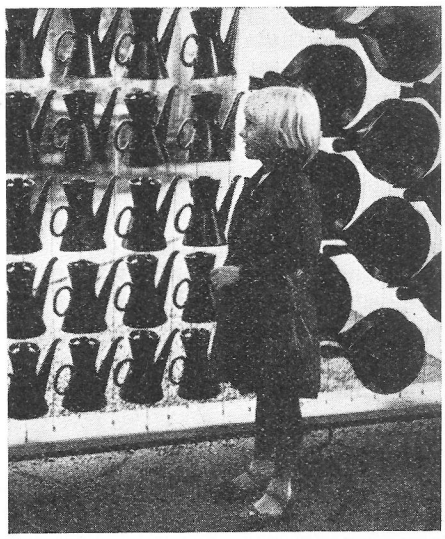

Terma

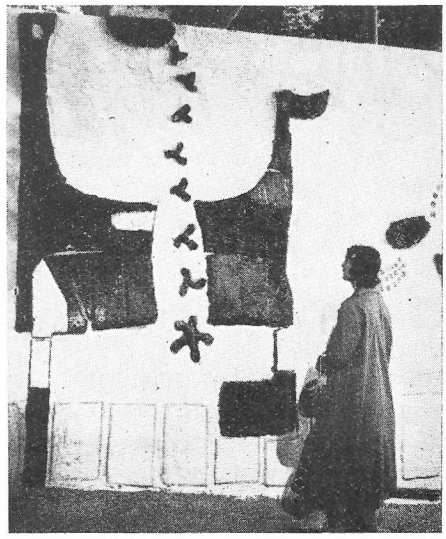

Fixeringsbild

intryck. Så var vi framme vid Lennart Holms trerummare. Synd att den ska betecknas som en framtidsbostad. Den borde vara standard idag.

Fabriken bjöd till slut på Cirkelkaffe med snabbakade tårtskivor — och det var gott och välgörande. En sista utblick över Stockholms glittrande diadem gav oss en tjusig slutbild från en originell och tilltalande utställning om jordens rikedomar och kooperationens idé.

Foto: H. Ohlson *Dbg.*

Ett kort och sommarlugnt sammanträde hade fabrikens företagsnämnd en fredagskväll i juli. Det blev de sedvanliga rapporterna från fabrikskommittéerna, från förslagsverksamheten och skyddskommittén. På HPF har man kunnat utlämna 5 resestipendier och 31 semesterbidrag — allt på överskott från lunchrum och automater. I övrigt har man haft sammanträden med samtal om interna spörsmål — och därtill personalutflykter åt skilda håll och av olika trevnadsgrader.

Förslagsverksamheten har blivit en aning lojare i sommarvärmen. Till hösten ämnar man ge den en uppiggning bl. a. genom en utställning. — Skyddskommittén noterar fler olycksfall hittills vid jämförelse med förra året. Många olycksfall ske på väg till och från arbetet och här kommer trafiksäkerhetsproblemen in i bilden. Det behövs tydligen större försiktighet på alla håll — också inom själva fabriksområdet.

Marknadsläget kommenterades av Hjalmar Olson, som också lämnade en översikt på tillverkningen och försäljningen. Hushållsporslinet har alltjämt att dras med konkurrens från importörer och andra fabriker, men inriktar sig på kvalitéprodukter, ökad försäljning av benporslin och engångsbränt gods. Sanitetsgodset har lagerökning, men väntar sedvanlig avsättning under hösten, då behovet av tvättställ och klosetter ökar för både nybyggnader och reparationer. Under redogörelsen påpekades att propaganda borde göras för byggarna, att i betonghus — som sedan inte går att ändra — se till att det finns utrymme i badrum etc. för krav på utökat antal sanitetsgodspjäser. — Badkaren har en god marknad och en fin kvalitet — fabriken fick en extra blomma för det.

Ja, så var det dags att gå ned till båten eller hem att pynta i trädgården för frilördag och söndag.

sekr.

Från Skyddskommittén

Alkohol — arbete — arbetarskydd var en fråga som föranledde en lång överläggning vid skyddskommitténs sammanträde i augusti. Alla ledamöterna var överens om att alkohol och arbete icke hör ihop och att motåtgärder skall sättas in för att möta den i alkoholmissbruk lurande faran av olycksfall. Vi har inom vår arbetsplats hittills haft det relativt lugnt, men vissa tendenser gör att vi också, inte minst ur skyddssynpunkt, måste hålla ögonen öppna. Man ansåg att problemet bör ägnas mera uppmärksamhet inom organisationerna och att skyddsfunktionärer och arbetsledning skall samverka med fasthet och takt för att stävja en ev. utbredning. Åtgärderna bör också ta form av spridande av upplysning om alkoholfaran. Skyddskommittén skall nu närmare studera i vad mån den kan medverka till att eliminera alkoholmissbruk. Klart är att även akut alkoholförtäring ökar riskerna för olycksfall i arbete.

Skyddsskor skulle ha förhindrat några olycksfall som inträffat under första halvåret, varför kommittén funderar på att lägga upp ett litet lager på dylika att tillhandahållas genom rekvisition och avbetalning genom avdrag på lön.

Skyddsombuden skall under hösten inbjudas till ett *studiebesök* på Föreningen för arbetarskydds moderna utställning.

Trafiken och parkeringen inom fabriksområdet vållar en del besvär. Hastigheten överstiger ibland de 30 km, som finns angivna, bilar parkeras felaktigt och cyklar ställas på andra platser än i avsedda ställ.

Kommittén gav slutligen en underkommitté i uppdrag att söka ordna en fortsättning på förra årets kurs för *arbetsplatssamariter*. Därutöver föreslogs också en *veckoslutkurs* för arbetsledare, skyddsombud och andra intresserade förtroendemän.

sekr.

BKF-nytt har kommit med sitt andra nummer, upplysande och småtrevligt. Stilen verkar hurtigt amerikansk och några bra sentenser levererades också på detta språk. Kan vi få en översättning? Bladet gav information om mycket som vi inte fått veta på annat sätt och är alltså välkommet åter. Ett namn på maskot-gubben önskas. Jag tycker den liknar en BlecK-Fisk!

Litet om postelin och glaserade fat fick vi höra i Ibra-radion från Tanger i Nordafrika den 27 aug., där våra män, Hald, Erderyd och Lander vittnade om våra produkters form, pris och tekniska kvalité.

Blåsorkestern rapporterar att den "ljusa säsongen" avslutades med defileringsmusik för Saltsjöbadens idrottsförening och därefter en konsert för Grand hotells exklusiva publik. I övrigt har den livaktiga orkestern mest visat sina färdigheter i Folkparken med "mitt i veckan"-konserter, som i stort sett slog väl an. En del gånger kunde man faktiskt tala om en talrik publik och då kan man inte klaga.

Visans vänner vill Omar Edvardsson samla ihop i Gustavsberg. Alla som äro roade av sång till guitarr och luta och som tycker om visorna av Evert Taube, Ruben Nilsson, Lille-Bror Söderlund m. fl. ring upp vaktm. Edvardsson, Farstaborg, tel. 307 90 eller 304 03. Red tror att ni kommer få det trivsamt.

Besökarna vid våra fabriker uppgick till 11.000 under årets gångna åtta månader. I augusti var det kongresserna som ökade antalet kraftigt, ty då kom dermatologerna, statistikerna, kooperativa alliansen med stora grupper. Den lilla souvenirbutiken är populär och trång vid sådana tillfällen, men har givit en omsättning på många sköna slantar. Våra ciceroner har även visat sig vara goda försäljare.

Simskolorna vid Södersved och Återvall har nu gett upp för säsongen. Trots det envisa regnandet och avstånden har 51 pojkar och flickor sökt sig till Södersved och 41 till Återvall. Över hälften har lärt sig simma.

En ny väg är under anläggning från Centrum, förbi den nya bensinstationen och med anslutning till Aspviks-, Lugnet- och Lagnövägen. Värmdögatan slipper alltså att vara utfartsväg. Det blir givetvis asfalt. Den svarta vägbeläggningen sträcker sig nu upp över Lugnets vägar. Herrar skinnknuttar kan väl köra som folk för det!

Philipsfabrikerna i Eindhoven har riktat en maning till sina anställda att sluta upp att röka under en månad med tanke på riskerna. De som följer rådet kommer att få en belöning.

Tobaksfabrikerna i trakten har som motdrag uppmanat befolkningen att inte titta på television av omtanke om ögonen. Philipsfabrikerna är Hollands största TV-fabrikant.

Varpasektionen, ett dussin trogna gustavsbergare har spelat om Cupen i Korpserien och kom trea i klass C. I korpserien har man tagit en hedersam tredjeplats i näst högsta klass. Klubbmästare för året är Sigge Pettersson med goda 502 cm på de 36 kasten. Tage Andersson god tvåa. I "kula" blev Brand-Johan klubbmästare med Sigge på andra plats. Gustavsberg har nu 2 årsteckningar i ett stiligt vandringspris mellan Liljeholmens Kabel, Bryggarna och Gustavsberg. De båda senare kämpar dessutom om ett vandringspris och ställningen är 1—1. Årsfest med prisutdelning hölls på Farstaborg den 28 september. Under vintersäsongen håller man formen genom "pingis". Det finns plats för fler varpagubbar!

I Åkerlyckan, som ombyggts till förnämliga lägenheter, har inretts en ny filial till Daghemmet på Ekedalsvägen. En praktisk inredning, trevliga möbler och lampor och gott utrymme har åstadkommits till denna fina lokal för lekskolans barn. Åkerlyckans daghem invigs den 14 oktober. — Samtidigt utlyses en namnpristävling för hemmet vid Ekedalsvägen. "Blomkulan" har föreslagits, men flera förslag önskas!

G. Dbg

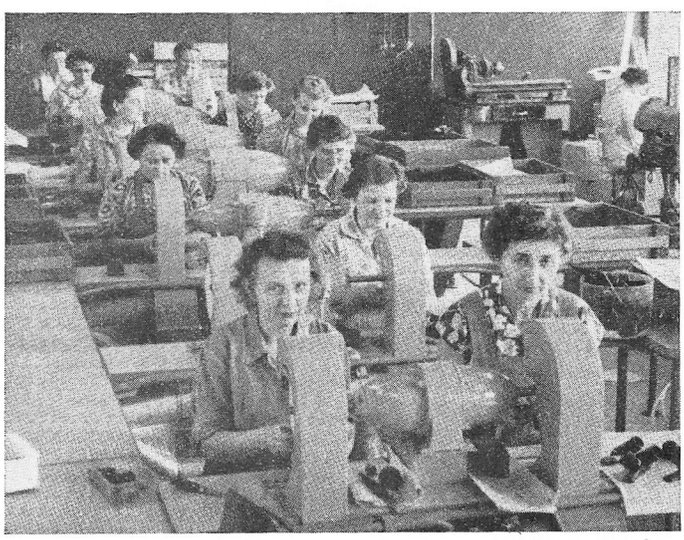

Plastavdelningens putserskor kan glädja sig åt en ny arbetslokal i TPF:s nybygge. Här är ljus, luft och rymd.

Foto: H. Ohlson

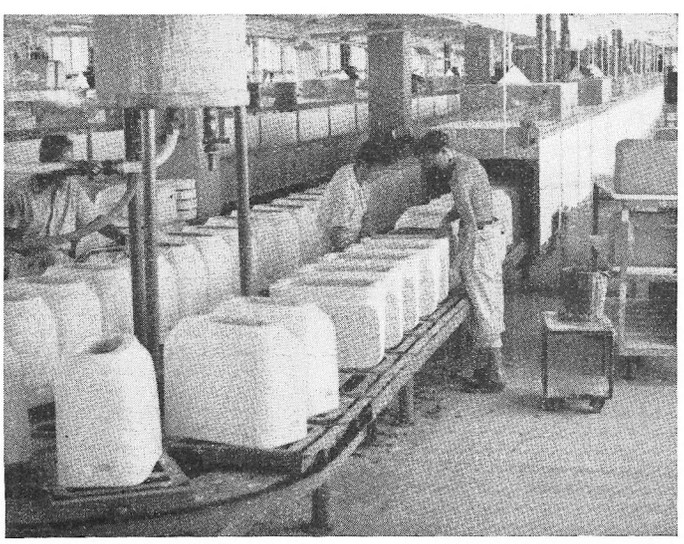

Lådbandet på TPF, d.v.s. gjutningen av spolcisterner, har fått dubbelt utrymme i nybyggnaden, och drivs nu med modernare apparatur.

Foto: H. Ohlson

Enligt en olycklig tradition betyder slut på semestern även slutet på den ljuvliga sommar. Man hinner inte mer än hem förrän man går ut och påpekar för grannen att det är höst i luften. Ibland är det också det, stundom är det ren inbillning.

Om jag fick färsk makrill?

Jaa, men bara en gång om dagen. Det var rusning på Västkusten, även efter han Evert, han alltså med låda bak på mopeden där makrillen skumpar. Det gällde att ligga i startgropen redan på morgonkulan för att komma före alla norrlänningar, norrbaggar och andra campare. Det är camparna på bilsemester som radikalt förändrat Västkustens ansikte de sista åren. Där förr damer från Öfre Östermalm seglade fram som stolta fregatter mellan badhuset och Societetsrestaurangen där hastar nu lätt klädda husmödrar fram, för att få en bra plats i kön hos favoritbagaren. Om nu inte husfadern fått nota med sig till handlanden ett par mil uppåt landet, det brukar gå fortare. Pensionatvärdinnorna såg betänksamma ut, men affärsmännen jäktade lycksaliga omkring och fyllde de snabbt sjunkande förråden.

Sänkt pris på kaffe!

Ja ni kunde inte undgå att se det. Dels skall man inregistrera livets små glädjeämnen, dels blev det ordentligt annonserat. Men var fick vi veta, att cellstoffen gått upp tretti öre per litet paket, att tvättmedlet blivit tio öre dyrbarare, att tio andra nödvändighetsartiklar klättrat uppåt prisstegen. Är inte det minst lika viktig konsumentupplysning? Om vi husmödrar överhuvudtaget skall tro på affärsmännens goda vilja när det gäller denna detalj i vårt samarbete, så bör vi nog få veta när varorna stiger i pris och — varför.

Detta gäller privathandel, såväl som konsumentkooperation. Det är bara det att vi kräver mer av den senare. Här kommer Vi och Vårt in i bilden och rörelsen är ju sen begynnelsen behäftad, det heter väl aldrig belastad, med ideal.

Vi husmödrar läser inte bara kolorerad veckopress, vi läser uträkningsnotor också. Då upptäcker vi vad stort som sker, ack, så tyst, på prisfronten och då vill vi veta både varför det sker i lönn och vad som gjorde prishöjningen nödvändig. Tack! Det är sant, att vi kvinnor vill bedragas av illusioner på burk och flacong, men gäller det våra matpengar då bromsar vi med kraft och av nödtvång. För övrigt tror jag att herrar fabrikanter och affärsmän skall passa sig. Det växer fram en ny självmedveten husmorsgeneration, som kommer att slå Villy-Maria Lundberg på hemmaplan (åssså mej).

Läraryrket

måtte vara ett otacksamt jobb. Tanken föresvävar mig när jag ser alla ungar i skolåldern, vars humör sjunker och sjunker, ju närmare datot för den första skoldagen kommer. Alltså inte förstaklassarnas, för dem är det porten mot äventyret. Det är veteranerna som ser ut att nalkas stupstocken. Sen efter några skoldagar så stiger humöret trots allt, lyckligtvis och gradvis så sakteligen. Alldeles precis som när man stiger i för kallt vatten. Man vänjer sig och det blir förvisso drägligare så småningom. Det finns dock ljuspunkter i skolarbetet som ungarna omöjligt upptäcker i sitt sinnes mörker, dan före dan men som kommer ändå, tack och lov för det. Det slår mig, att det är, för oss föräldrar i synnerhet och för samhället i största allmänhet, en sagolik tur att skolgången är obligatorisk och alltså sker av tvång, annars skulle vårt land snart vara fyllt av analfabeter. Nu är det tvärtom. Ungarna verkar fulla av förkrossande och överlägset vetande. Det blir spännande att se hur länge bluffen om min egen halvbildning håller.

På tal om föräldrar.

Käre Bjärevall, jag förstod av din insändare i Gustavsbergaren, att även du lagt märke till att vi tillhör en av ödet förföljd generation. Vår barndom och ungdom förflöt, bestrålad av knapphetens kalla stjärna, vi drömde om en aldrig så gammal cykel att använda som fortskaffningsmedel till ungdomsklubben i samhället milsborta, eller till månadsdansen i nykterhetsföreningen. Nu får vi alltså finna oss i den fatala situationen, att vi får betala böter för att vi har råd att hålla ätteläggen med racerfordon, som de använder som leksaker. För det gör de inte sant?! Ja, jag förstår dig, det är sällan de största bovarna som åker fast. Det där beror ju mest på tur och otur, själv körde jag häromdagen..., äsch, de gör de samma ... men däremot, aj, vad jag skulle blivit skadeglad om det funnits en aldrig så liten överhet i närheten här för lite sen...

Jag flanerade, riktigt prydligt om jag får säga det själv, på Huvudkonsums trottoar, med ettåringen i sittvagnen och treåringen gående bredvid hållande i vagnen. Nej, han hade för tillfället ingen glass, förresten hör det inte hit — avbryt mig inte — jag har nog svårt att hålla mig till sak ändå. Då kom där en annan moders son på moped från motsatt håll. Gossen var ett gränsfall, vad det gäller ålder, tillåten för framförande av moped. Han gjorde en kväsig och för vanligt folkvett obegriplig sväng upp på trottoaren, så nära min treåring att jag kände dödens vingslag kring den lilles huvud. Allt bara för att han skulle uppvakta ett par flickor lite längre upp på trottoaren. Om flickorna också ansåg att hans ålder var ett gränsfall till den ideala, skall jag låta vara osagt, men samvaron vart kort och snabbt puttrade gossebarnet förbi igen, på körbanan visst, visst, men på fel sida om vägen, förbi kommunalhuset. Ja du säger det, även där hade de arma föräldrarna fått betala böterna... ja jag erkänner att det problemet har jag ingen lösning på, men ett vet jag: skall tonåringar få avreagera sig sitt trotskomplex på allmän väg, sittande på ett motorfordon, då gör jag som Rolf och hans gossar, jag springer till skogs. Att framföra motorfordon fordrar både sans och omdöme... nej, jag har inte tänkt att försöka ta körkort heller.

Vadå sa du?

Nitiska på fel område. Såg inte du vad jag såg häromdan? Den snygga statistik som uppvisade ett par hundra haffade stoppskyltsyndare mera än närmast föregående razzia. Nej, över hela landet! Men att döma av alla rapporter angående uppskrivna velocipeder i samhället, så ligger vi på hedrande och framskjuten plats i den statistiken. För att inte tala om vad vi kan åstadkomma ifråga om bristande cykellysen fram i höstmörkret. Om nu bara inte några större bovar utåt Ingarö irriterar jakten på de ädla villebråd som cyklar till och från fabriken, så kommer vi säkert att inta en tätplats i denna sköna statistik i detta gamla Svea rike.

Så är vi då inne

i den årstid då det luktar illa i Hästhagen. Nej föralldel, surströmming hör inte till de fiskar jag älskar. Jag deltog i en surströmmingsskiva i fjol och bara det faktum, att jag just då hade min tredje son i blöjåldern räddade mig ifrån att tappa ansiktet. Men har ni några kräftor kvar så tänk på mig.

Edla Sofia

Konsumspalten

Sverige har på eftersommaren varit mötesplatsen för kooperatörer från hela världen. Internationella Kooperativa Alliansen har mötts i Stockholm. Även gilleskvinnorna har haft internationella överläggningar. Vid kongresserna ägnades stor del av tiden åt fredsproblem. I anslutning till kongresserna anordnades utställningen "Utan gränser", som blev mycket uppmärksammad. Vårt kooperativa Gustavsberg var, som sig bör, väl representerat i utställningens olika avdelningar.

Under kongresstiden hade vi den kooperativa internationalens samlingstecken regnbågsflaggan hissad vid sidan av vår svenska flagga utanför huvudfastigheten i Gustavsberg. Det är meningen att dessa båda flaggor skall hissas i topp även i fortsättningen när vi får besök av kooperatörer från andra länder.

Vi har i likhet med tidigare somrar haft mycket kunder i våra butiker, som varit från andra orter. När Gustavsbergarna reste bort på semester såg de till att kassaregistren fick gå för fullt i butikerna. I juli månad blev det rekord med 870.000 kronor i slutsumma. Men tyglarna höll och det var glädje både hos säljare och köpare.

Den stora Gustavsbergsfamiljen är nu i stort sett åter samlad efter sina resor i olika väderstreck under sommaren. Den sedvanliga "Konsums familjefest" gick av stapeln den 25 augusti, med närmare 900 besökande. Surströmmingsätandet har haft premiär — det går mot höst. Potatisen, som man brukar säga är halva födan, har hittills varit av god kvalitet. Hur det blir efter allt regnandet vet vi inte, men vi hoppas och tror. Omställningen från en varmare till en mera kylig årstid pågår nu för fullt både i hem och butik. Filmjölken börjar bytas ut mot varma soppor, man dricker mera av det goda cirkelkaffet etc.

Sedan början av juli månad träffar kunderna i Hästhagsbutiken fröken Neva Fiscaletti från Italien, som genom Reso kommit hit för att praktisera snabbköp. Genom pressen och radion har säkerligen de flesta vetskap om att Reso planerar en semesterby vid medelhavskusten i Italien. I Resos planer ingår även att ordna en snabbköpsbutik inom området och då har man tänkt sig att fröken Fiscaletti skall taga hand om ansvaret för denna butik.

Inför höstens studiesäsong vill vi ha några gruppmedlemmar med som vill gå trivselvägen till kooperativt vetande genom att studera någon av de korta samtalsgrupperna "Varför just Konsum?" eller "Har medlemmarna något att säga till om?" Ja hur är det med den saken? Svaret på frågan får den som kommer med i någon av dessa grupper. För den som vill närmare studera Anders Hedbergs bok "Samköp i Norden", har en kurs lagts upp som behandlar detta ämne. "Kläder som barnen behöver" och "Glatt och lätt hemarbete" är ämnen som bör intressera våra damer. Inga kursavgifter utgår.

Välkomna med anmälningar till någon av de grupper som kan intressera.

G. M—n.

Neva Fiscaletti från Bene i Italien praktiserar för Reso-paradiset i Castigione delle Pescaia.

Il professore gillar Gustavsbergs

"Il professore", fotbollsstjärnan Gunnar Gren beundrar Stig Lindbergs fajansserie "Karneval".

Vid uppackningen på hotell Palacé hotell i Göteborg, presenterades hela Gustavsbergs kollektion, vilken väckte stor beundran hos inköparna.

Av bilden ovan ser vi fotbollsstjärnan Gunnar Gren tillsammans med A. Erderyd och A. Hald beundra Stig Lindbergs nya serie "Karneval". Gunnar Gren tyckte att det låg något italienskt över serien, och köpte bums några artiklar för att skicka till sina vänner i Italien.

Ännu har väl

den underbara semestern inte fallit helt ur minnet — kan vi tänka. — Ja, underbar och underbar, säjer min vän Benjamin och tillägger litet motvilligt att han hade haft otur med vädret. — Fast, fortsätter han, frihet är ju ändå frihet, om det så regnar småspik. Jo, det kan vi hålla med om, och f. ö. blir väl en semester i stort sett vad man gör den till. Precis som det mesta här i världen. Själv stannade vi kvar i Gustavsberg och fick följaktligen genomgå en repetitionskurs i hemkunskap. Hemkunskap studeras numera t. o. m. i enhetsskolan, fast Fanfar tycker ju förstås att just detta skulle ligga bättre till för hemundervisning än vad t. ex. matte gör. Vår son hade dock ett av sina högsta betyg i hemkunskap. Varför, det vet vi inte ännu. Men skulle det behövas någon 'hembroder' här i samhället, vid något tillfälle, så känner sig Fanfar hädanefter kvalificerad till det. Alltså inte sonen! Han var alldeles för upptagen för att praktisera hemkunskaperna under sommarlovet. Bl. a. uppfödde han och Leffe några stycken fågelungar, som rövats från sina föräldrar av en mindre pojke. Från arla till särla höll de på att mata dem med daggmask, brödsmulor och talg. Av dessa såväl onda som goda gärningar drar vi den slutsatsen att pojkarnas sätt att umgås med naturen inte har undergått någon förändring i förhållande till föregående generationer. I varje fall inte blivit sämre. —

Men på tal om

semestern, så var vädrets makter oss nådiga ända tills att de första av semesterfirarna började dra sig hemåt. Det kunde faktiskt både dundra och blixtra runt omkring oss, men av någon meterologisk anledning kom Gustavsberg aldrig i centrum för ovädren. (Tro nu inte vi säjer det här för att locka Gustavsbergarna till att stanna hemma nästa år och hålla oss sällskap eller för att vi tycker synd om ortens affärsliv. Nej, vi hade vackert väder, helt enkelt!) Fast, när vi nu, även om det var s. m. s. parentesiskt, ändå råkade nämna ordet affärer, så undrar vi om inte Gustavsberg i likhet med många andra kommuner, Huddinge t. ex. kunde göra litet pengar utöver skatteintäkterna? Fiske, bad, motell, camping, sommarstugor och konkurrenskraftig Folkpark etc.? Även om vinsterna inte skulle räcka till för att finansiera de trängande behoven av vattenproduktion, reningsverk och offentlig byggnation så skulle de kanske räcka till för att 'sanera' växtligheten inom samhället. —

Vi blev så glada

när vi en dag såg att slänten vid båtbryggan jämnades och buskplanterades. Motsatta sidan, där kiosken stod, tycker vi däremot borde sänkas, flatstenssättas och den genom sänkningen åstadkomna väggen mot vägen stenmuras. Sedan är det bara att placera ut bänkarna. Farstaviken är vacker att titta på. (Vi sa' inte lukta!) Den är så vacker, att vi en ljuvlig semesterkväll tillägnade dess skönhet några vilsna toner med mässingsklang. Ett litet 'vad' var ju också en av orsakerna förstås. Vadet gick ut på att inte en enda av eventuellt hemmavarande Gustavsbergare skulle undra vad som stod på. Vi vann vadet. Nej, Gustavsbergarna är inte nyfikna. De sköter sitt och.....! Minst en eldsvåda måste det vara för att vi ska gå man ur huse. Som t. ex. när vedbodlängan vid Höjdgatan brann upp. Själv var vi där för att se hur vår frivilliga (tack för det!) brandkår arbetade. Ja, för den sakens skall var vi naturligtvis där allesammans! Och snabb var utryckningen och rutinerat gick brandmännen till angrepp mot den röda hanen, bara beröm för det. Men av oss åskådare var det en hel del som nog borde visat litet bättre 'brandvett'. Särskilt vid slangframdragningen sprang många i vägen. Nåja, Brand-Johan och hans mannar fick ganska snart elden under kontroll och vi andra kunde gå hem i den förvissningen att såväl kommunens som fabrikens investeringar i vårt brandväsen är av den art, att devisen "Snål spar — Fan tar!" borde stå över porten på den nya brandstationen, alla ekonomer till begrundan. Men som sagt, eldsvådor lockar.

Tänk om

'reklammakarna' för den av Dramatenartister framförda pjäsen 'De två stumma' i Folkparken strax före semestern ..... tänk! om de hade ordnat en liten eldsvåda (naturligtvis kontrollerad av våra brandmän) innan spelet började? Då hade det säkert inte gjort ett dugg att de så totalt 'glömt bort sin uppgift' att knappt någon människa visste någonting om arrangemanget. Inte ens redaktören för denna tidning hade en aning om detsamma, och då kan man ju förstå att reklamen var i det stummaste laget. Men i alla fall, herrar nöjesarrangörer! Fundera på det där med en liten eldsvåda, då det tryter med uppslag och pengar i kassan. Elda på! E—l—d i B—e—r—g—e—t!! Resultatet garanterar

Fanfar

Red:s spalt

"Kommer inte tidningen snart? När man betalt prenumerationsavgift ska man väl inte behöva vänta!" Detta i och för sig riktiga påpekande får Red höra emellanåt. Det är inte så uppmuntrande. Att bidragen till tidningen inte flyter in regelbundet har många svårt att fatta — och de som har något att bidra med vill ofta vänta in i det sista för att det ska vara aktuellt. Fotograferna, som skulle förse oss med aktuella bilder, har viktigare saker att syssla med. Tryckeriet vill ha det mesta av material och bilder samlat innan man börjar sätta och bryta. Och så blir det hela förskjutet med press på Red tills också sidorna går i press . . .

Ibland har jag stor lust att ledigförklara platsen som redaktör. "Sökande ska äga kunskap om det mesta, ha skrivmaskin och eget rum. Vid utseende, ålder och lön, fästes inget avseende. Han — eller hon — kan räkna med en framtidsplats, som skänker rik erfarenhet och fritidssysselsättning. Svar till Alltid retar det någon". Tja! Det här miserabla eftersommarvädret gör en sur. När man skall hem kl. 12 och kl. 17 har regnskuren kommit regelbundet. Det kan inte sjutton vara hurtfrisk och positiv jämnt i sånt väder! Det är då man skulle behöva en "injektion". — Den kom häromdagen! Utifrån! Av en händelse träffade jag tre f. d. gustavsbergare, en från norra Sverige, en från söder och en västerifrån. "Tack ska ni ha för tidningen. Vi läser den rad för rad! Den har en förnämlig standard. Fortsätt med det!" — Det var annat det än den förtroendeman härute, som förklarade att han köpte något nummer då och då. Ungefär som man köper "En rolig halvtimme".

Solig höst på er!

Red

"Då nu i vår tid arbetets mening ligger i lönen och mindre i skaparglädje; då kvalificerad utbildning predestinerar till fackidioti, och föga utbildning leder till livsleda i rutin — och tempoarbeten, och arbetaren i båda kategorierna trängs av outnyttjade anlagsenergier, som söker och finner sitt utlevelsesurrogat i välståndsreligionens reklamövertro på att ägandet av modevaror är livslycka; då nu i västerländsk kultur människovärde mäts efter framgång och denna symboliseras av ägodelar — i denna tid djupnar hungern efter meningsfull aktivitet, efter "andliga" värden till en plåga, men likställs "andlighet" på grund av kristendomspropagandan med kyrkornas dogmer; i den tid, då dessa predikar uselt genomtänkta påståenden om orsaken till materialism, alkoholism, asocialitet etc. så folk vet varken ut eller in, och då nufilosofiska synteser knappt kan omfattas av fackmannen, — i denna tid är kulturdebatt av mer än underhållande värde, först därför att den ger oinvigda insyn i olika fack, sedan för att den håller dörren öppen till en mångfald väsentligheter och upplevelsemöjligheter — konst, litteratur, musik, filosofi — och sist upplyser den alla, som sällan eller aldrig läser en bok att det finns fler lyckoämnen i livet än magen, könet, idrotten och bilen."

Erland Dahm i "Paravan"

*

Tätorter och framförallt storstaden medför många och speciella problem inte minst i fråga om ungdomen. Anhopningen av stora grupper barn och ungdom i hastigt uppväxande bostadsområden måste mötas med speciella åtgärder från samhällets sida. Inte minst fritiden inrymmer problem som inte kan negligeras. Verksamheten i ungdomsgårdar och stöd åt frivilliga organisationer i ungdomsarbetet är centrala delar i den förebyggande barn- och ungdomsvården. Inför den kommande utvecklingen med hastigt växande ungdomsskaror — och en ökande fritid — är det angeläget att detta slås fast.

Rutger Nyman i "Barnavård och Ungdomsskydd"

De tecken som tyder på antågande arbetslöshet bland ungdomen borde tas mycket allvarligt. Inte minst gäller detta dem som har ansvaret för yrkesutbildningen, eftersom den meningslösa tomhet, som arbetslösheten medför, dock kan fyllas och göras meningsfylld genom studier, genom att lära någonting för framtiden. — — —

Samhällets yrkesskolor räcker emellertid icke till för att ta emot en grupp av ungdomar som under normala omständigheter skulle gå direkt ut i arbetslivet. Samtidigt har onekligen industrin ett latent intresse för den ungdom som förr eller senare kan komma i fråga för rekryteringen. En insats i någon form från industrins sida bör man därför kunna räkna med, när det gäller att ge ungdomsöverskottet yrkesutbildning. Formerna för dessa insatser måste diskuteras och efter hand bli föremål för överläggningar på högsta plan mellan organisationerna.

Per Lindman i "Arbetsgivaren"

*

Nej, nu är tid att ta till hårdhandskarna mot fartidioterna. Kan inte något snille, med stöd av myndigheter med kraft i nyporna, genomdriva en anordning som fungerar så, att när hastigheten kommer upp till 70 km slutar motorn att gå! Och så omprövning av körkortet förstås vart annat eller vart tredje år!

Leve fotgängaren!

Lennart Vallstrand
i "Fabriksarbetaren"

Samarbete har varit nödvändigt så länge mänskligheten funnits till. Som en röd tråd genom historien går samarbetet mellan individer, grupper och större kollektiv. Där framstegen har varit störst, där har alltså samarbetet ingått som en naturlig, ofrånkomlig del. Så har det varit på teknikens område, på forskningens, ja, hela den samhälleliga, kulturella och industriella utvecklingen är resultat av samarbete. Där detta samarbete är dåligt, blir resultatet därefter. Där det helt upphör, leder det ofta till kaos.

Denna kraftkälla i vår tids historia har ofta underskattats. Den har också ofta missbrukats och missförståtts. Senare tiders forskning har klargjort nödvändigheten av att den tillvaratages, och att de krafter, som ligger i samarbetet, får tillfälle att utvecklas på ett bättre sätt, än som hittills skett.

Skall detta kunna ske, t. ex. inom industrin, så krävs bl. a., att det skapas nya organisationsformer, som gör det möjligt för flertalet anställda att deltaga i någon form av aktivt skapande samarbete.

Alla människor behöver få vara med och känna samarbetets både glädje, ansvar och bekymmer. Men vad de framför allt bör vara med om, det är att uppleva den skaparglädje, som ett välordnat samarbete kan ge.

Det är önskvärt, att detta samarbete kommer till stånd i allmänna sammanhang. För industrin är det ett livsvillkor. Här gäller det att kunna konkurrera eller gå under — det finns ingen väg förbi.

Artur Grell i B-pilen

Mål i mun

När det gäller förmågan att tala offentligt möter man olika uppfattningar. Medan somliga menar att det här främst rör sig om anlag och begåvning, säger andra att även denna konst kan läras av oss, lite var, och att träningen spelar en mycket stor roll. Denna sistnämnda uppfattning behöver självfallet inte innebära någon underskattning av de personliga anlagen. En rik utrustning är alltid ett plus — men förmågan att tala till husbehov kan vi alla tillägna oss, oavsett skiftande begåvningsgrad. Även de av naturen mest gynnade behöver också utveckla sina anlag, om dessa ska komma till sin rätt.

Konsten att tala kan sålunda läras, och detta förutsätter långvarig träning och målmedvetna ansträngningar. Vi lär oss vanligen att tala offentligt genom att börja så smått inom föreningar, studiecirklar och i andra sammanhang. Vi kan då ha god hjälp av att utnyttja andras råd och rön.

En mängd lärdomar av detta slag är samlade i en kursbok, *Mål i mun,* som utkommit hos Folkservice, Bromma 1, pris kr. 6:50. Två ABF-lärare, Viktor Johansson (medarbetare i Gustavsbergaren) och Erik Saverman, redovisar här sina erfarenheter och synpunkter. Kursen torde lämpa sig utmärkt för såväl enskilda som studiegrupper. De många anvisningarna och övningarna gör det lätt även för nybörjare att klara denna praktiskt utformade talarkurs på egen hand. Framställningen är lättillgänglig och stimulerande samt innehåller goda tips för olika situationer, och den bör kunna bli till nytta för många.

Red

Fritt Forum

Överge inte ungdomen!

Jag talade häromdagen med en grabb, som lämnade Gustavsberg. Han trivdes inte — trots all vår fritidsverksamhet. Han ansåg den föga livaktig, trist och en aning förpuppad. Och framför allt saknade han en ungdomsgård, en träffpunkt, där man utan att deklarera sina intressen kunde finna kontakter och samtidigt utlopp för sin aktivitet. Folkparken är vårt surrogat och den har ju sina sidor, ansåg han. Våra ungdomsträffar gillade han, de räcker ej till — man kommer aldrig fram till pingisbordet, var hans kommentar.

Ungdom av idag har det svårt i allt överflöd. Svårt att finna sig tillrätta i denna lavin av "lektyr", gangsterfilm, mekanisk vrålmusik och spritvanor. Försöken att bjuda ungdomen god litteratur, verklighetstrogen film, aktivt musicerande och andra goda vanor för en rätt ojämn kamp. Många unga flickor och pojkar går miste om så mycket av värde, de känner sig rotlösa och accepterar med minsta motståndets lag allt det lättillgängliga och blir passiva mottagare. De hinner inte erfara att det som verkligen ger behållning och hjälper en ung att växa som människa är det aktiva handlandet, att pröva sin handlingskraft för nyttiga och positiva ändamål, att söka verklig glädje i nöjet, att vara med i sång, musik, idrott, studier. Många ungdomar tror sig färdiga för livet, söker verka fullvuxna andligen och kroppsligen, omedelbart efter skolan — ja ofta redan under skoltiden. Som mönster tar de filmstjärnorna, serierna och rör sig i nöjeslivet tillsynes frigjorda. I själva verket döljs bakom denna utklädsel osäkerhet och osjälvständighet. — Rent beklämmande är det att i Folkparken, som skall verka för sunt nöjesliv med smak och kultur, se berusade tonåringar larva sig bland annars hyfsad ungdom. Att flickorna, vill kännas vid ett raglande, svärande pojksällskap! — Jag vill ändå inte fördöma detta fåtal, som ju inte tillhör eliten. Men de behöver lära sig säga nej, hjälpas att få stil och självaktning. Ett påpekande, som får dem att inse att det är ofint, tarvligt och omodernt att hänge sig åt den konstlade spritglädjen.

Många föräldrar är sannerligen orsaken till att flera unga blir som vilsna i denna djungel. Deras exempel och ovanor, liknöjdhet och ansvarslöshet är icke mycket att bygga på. Och i ungdomsverksamheten saknar vi ledare, som har något att ge, gåvor att dela med sig. Det är så få, som vill bekväma sig — om man inte får ekonomiskt vederlag. Jag har också en känsla av att föreningarna av olika kulörer svikit sina ideal, svikit ungdomen — för sin egen svaghets skull eller för den snöda vinningens skull. — Det är bara den hopplösa ungdomen som ännu ger oss något hopp.

Gg

*

Vad säger skönhetsrådet?

Vi gamla gustavsbergare ser med beklämning hur våra markers naturliga skönhet ofta naggas. Tippar, sophögar, från matjord avskalade ängar, upplag av alla de slag riskerar bli permanenta skönhetsfläckar. Vore det inte en uppgift för hembygdsvårdskommittén att påpeka och att som skönhetsråd söka avstyrka ytterligare förfulning. Vi tycker också att Centrum snart borde planeras, Torget befrias från allehanda bråte, kajen färdigställas, tippen vid Rutens träsk snabbfyllas och annan isolerad plats väljas för bränning av avfall från fabriken. Kring nybyggena dröjer det alltför länge med borttransport av avfallsmateriel och de nyinflyttade familjernas barn är utsatta för olycksfallsrisker. Och mycket mer finns att göra för att snygga upp idyllen Gustavsberg.

Sven och Torsten

*

Förlust på förlustelser

Söndagen den 25/8 bjöds gustavsbergarna på två förlustelser. Den ena svarade Konsum för i folkparken och den andra tillställningen var arrangerad av sektionen för allmän idrott å Farstaborg. Nu frågas: "Går det inte för hrr arrangörer att komma överens om ett system där den som kommer först till kvarnen får ensam mala?"

"saft och idrottsvän"

*

Att begrunda

Mannen bygger hus men kvinnan skapar hem.

FASLIGT DUMT!

Flickan hade fått plats på ett litet kontor med bara hon och chefen. Telefonen ringde, men flickan satt lugnt kvar och skrev på maskin.

— Men varför svarar inte fröken? undrade chefen.

— Det kan jag väl göra, sa hon och knyckte på axlarna. Men nog ser det fasligt dumt ut, för det är säkert till direktören själv. Ingen av mina bekanta vet ännu att jag har börjat här.

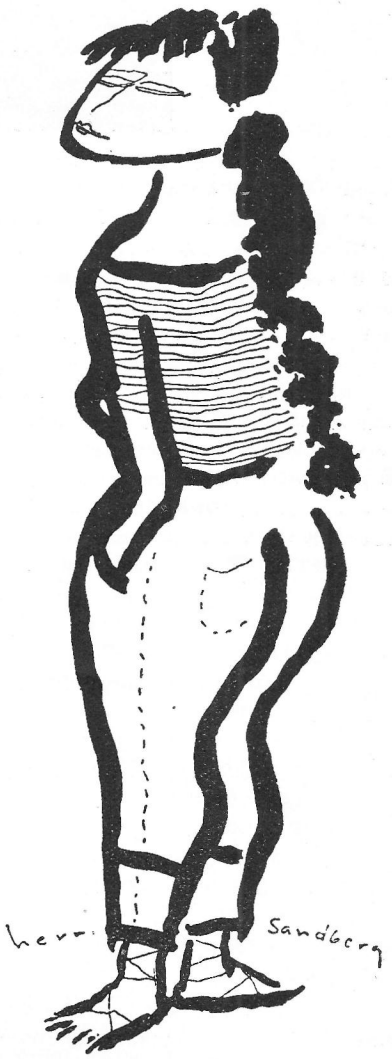

— Jag vill ägna mig åt nåt konstnärligt yrke, så man får sova om mornarna!

Knyckt ur "Affärsekonomi"

Debut i kräftans vänkrets

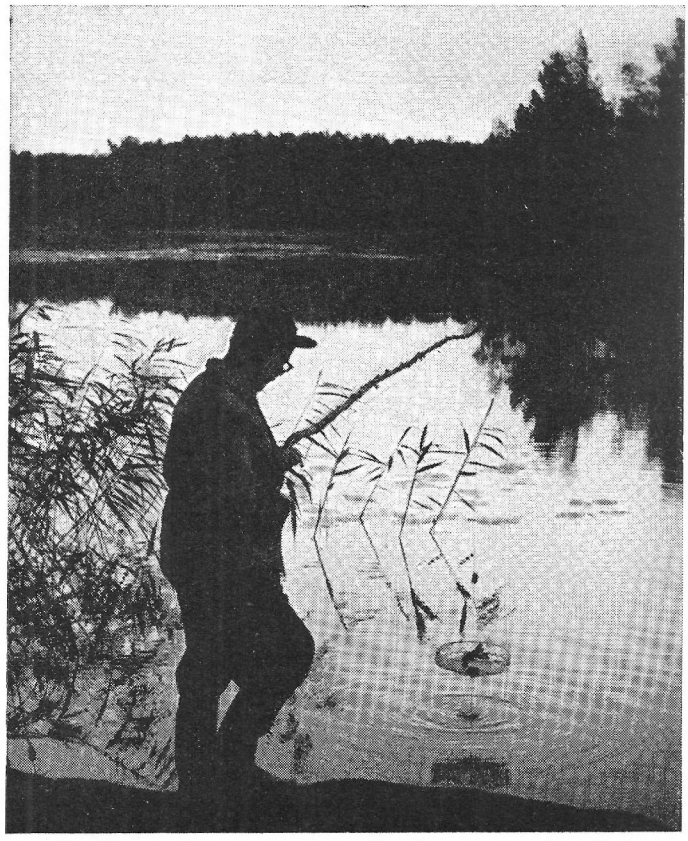

Med benäget bistånd av sportfiskeklubbens ledning bereddes Red tillfälle att såsom Gustavsbergarens utsände en augustikväll utöva det ädla kräftfisket. Då det för Red innebar en debut — efter 15 års försuttna möjligheter — inhämtades i god tid nyttiga anvisningar och råd av välvilliga kolleger. Wahrenberg ställde i utsikt en konsert av Blåsorkestern på fångstplatsen, Steen sade sig vilja dra fram extrabelysning, medan Arbetsbyrån bestämde sig för att ta chansen att studera mitt arbetssätt enligt MTM. Tidningens fotograf laddade upp sina kameror och orienterarna lovade på Rolfs order betrodda män i omgivningen. Min familj höll på att backa ur, fruktande en veritabel folkvandring till plats nr 13 vid Ösby träsk. Men jag erinrade familjemedlemmarna om att det var på deras enträgna vädjan jag gett mig in på äventyret. — Vi började alltså planera utrustningen. Hushållets ficklampor visade sig vara ur funktion, men snälla grannar skyndade till och Gånge Rolf lånade mig till och med sin fina pannlampa. Med diverse vinterbetonade plagg och stövlar skulle vi klara oss bra. För en första instruktion inbjöds vi att beskåda platsen, då Eric Mehlqvist inledde den stora folkfesten den 7 aug. Han visade oss prov på prima sikbete, dess fästande vid plåten, demonstrerade håvens konstruktion och användning, underrättade oss om tidpunkter för start och avslutning, högsta tillåtna antal fångade kräftor, minsta mått osv. Hans fångst var mycket god redan under första timmen. Jag hyste alltså goda förhoppningar och avskräcktes ingalunda av platsens nr 13. Tretton brukar vara mitt lyckotal — tvärtemot som vanligt.

Den stora dagen var inne.. En god vän med bil sällade sig till oss. Hinkar, stövlar, ficklampor och en riklig matsäck stuvades in i bilen jämte de väl klädda expeditionsmedlemmarna. Vid badstun utkvitterades 6 st. håvar, allt under diverse undrande gliringar från de vana kräftfiskarna, herrar Söderlund och Sjödahl. Full fart mot fångstplatsen!

Vilken ljuvlig kväll. Den nedgående solens strålar belyste strandpartiet på sjöns sydöstra sida. Över Tallvreten syntes månen sakta stiga upp. Träden speglade sig i det lugna vattnet. En inspektionsbåt gled sakta fram över sjön, medan vi enligt konstens alla regler agnade våra beten, letade rätt på störar och inväntade sexslaget. Jag trodde det skulle komma ett salutskott som startsignal. Vi fördelade strandremsan mellan oss och sänkte högtidligt håvarna, så där lagom mot botten, så att de inte låg snett, stirrade ned i vattnet och väntade att kräftorna skulle komma rusande. Kl. 6.02 kröp det in ett skaldjur i min håv. Jag famlade med stören, snöret snodde sig och gick av, men upp kom håven på något sätt och i den en ynklig liten tingest liknande en räka. Den hade mycket kvar till stadgade 9 cm, så jag lät den backa ut i vassen igen. Ögonblicket efter kommer emellertid frugan triumferande med en stor baddare, Hasse med en bredstjärtad hona och Ingrid varskor att det är snudd på visit i hennes håv. — Ny lyser månen med sin silverstrimma mot vår strand och nu inflyter den ena kräftan efter den andra i vår hink. Klockan 8 anbefalldes kaffepaus och överblick av slagfältet. Resultatet 10 kräftor av större format och 5 mindre rapporteras över sundet till Kurre Hagelin, som fnyser. Han låg tydligen i lä, men han har ju svårt att hitta ibland.

Nu infinner sig fotografen och tar några bilder, varav en återges här. Ingen människa kan se att kräftan i håven är ditritad. — Den duktige plåtmannen sticker så plötsligt ned näven i vassen och visar fram en hummer. "Så här ska dom se ut", viskar han. Jag tillvitade honom för hans regelvidriga fångstsätt, men behåller praktexemplaret som pris och återgår till att beskåda mina håvar. Tack vare Rolfs starka pannlampa kunde jag nu se hur det krälade av kräftor i vasskanten. Men trots att jag bjöd på en stor fiskstjärt undvek dom att krypa i håven. — En spejartrupp pojkar ringlar förbi med pannlampor i mörkret. Jag lade märke till att den ena var vit, den andra röd, den tredje brun och den fjärde svart till hårfärgen. De rapporterade att Harry Dahlgren och Nisse Eriksson inte hade fått "någe vidare". Klockan 9 hade vår skörd stigit till 25 stora och 10 små kräftor. — Lennart Nordström infann sig nu som representant för Arbetsbyrån och fick sin chans att åskådliggöra de rätta handgreppen vid inhåvning, moment ett och två. I skumrasket förtalte han och Hilding huruledes man med hemliga tricks kan öka sin skörd, vilka jag såsom expeditionsledare och debutant givetvis avstod från att nyttja. Men min olydiga dotter fäste ett köttstycke vid en repstump och placerade det i närheten av sin håv. En hord av kräftor — åtminstone fyra — trängdes omkring godbiten, men struntade i att krypa på plats i håven. Att sticka ned handen och fånga en vågade jag inte.

Mörkret rådde över nejden. Jag såg min fru sträcka ut en hand och för att hjälpa henne snubblade jag fram över stock och sten och sträckte artigt ut min. Hon hade en kräfta i nypan. Han nöp mej. Och jag som inte gillar att ta i kräftor. Mina håvar fick grabben vittja alltefter jag elegant lyfte upp dem med vana händer. I en håla i vassen sänkte jag min håv — och si, efter en kort

stund triumferade jag med parvinst. Goda resultat inrapporterades också från andra frontavsnitt och vid ny kaffepaus kl. 10 kunde vi räkna in 39 större och 16 smärre kräftor i vår hink.

Kl. 10.15 plumsade en av damerna i vattnet, dock endast till knäna. Kräftorna skrämdes undan för en stund, men återvände snart sedan läget blivit lugnare och rösterna dämpats ner. Håvarna flyttades.

Det var en tjusig kväll, månen sken underbart, från strandpunkterna runt sjön glimmade irrande ljus och allt var stilla och tyst. Tidigare hade man varit rätt högljudd — hade man först nu kommit under fund med att kräftorna har hörsel? Eller har dom inte? Under den sista timmen verkade också fiskelyckan litet lugnare. Väntestunderna på tillökningen blev längre, men där kom i alla fall en stor sak med endast en framklo, och övriga i laget inlevererade ytterligare förstärkning. Klockan 11 känner vi oss belåtna, märker en viss trötthet i ben och rygg, men är på prima humör. Det här var jättekul ,säger alla med en mun, när vi börjar kontrollräkna kvällens skörd. 70 stycken! Med stor saknad lät vi de 20 minsta i ordnad gåsmarsch vandra åter till träsket. De höll måttet — kanske de var honor allihop. Men sagt är sagt!

Folkparken illuminerade vår återfärd och dansmusiken stämde upp en Rock en Roll, när vi gjorde vår triumffärd åter till bastun. Brand-Johan, Helge Axelsson och Oskar Bergkvist gjorde stora ögon, när jag bar fram min hink för visitation, och förklarade att de minsta låg överst. Varpå Helge håvade upp en bamsing. Rekord! Lämplig rubrik i Gustavsbergaren: Debutant i kräftfiske slog alla med häpnad!

På natten sköljde vi våra kräftor hemma i badkaret. Vid ett-tiden vandrade en efter en av dem till den grymma grytan för att dö levande. Och för att anta och inta den läckra röda färgen, salt, dillsmak och en halv flaska Kum. Rolf sa visserligen att det skulle vara pilsner för att ta bort dysmaken — men man är väl kooperatör!

Påföljande afton avåts läckerheterna under solenna former, kulörta lyktor och med litet extra gott tilltugg. Dock inte nubbar som det stod på de dumma haklapparna. Ungarnas magar stoppade för ett dussin kräftor — jag var belåten efter ett halvt. Litet svampstuvning, ett par köttbullar, och så en god kopp kaffe. Ja, att äta kräftor i ett trevligt lag var faktiskt inte dumt. Det gav mersmak.

Kan man få en plats vid träsket nästa år igen?

Red Clo

Den gamla vedboden

Sista semesterdagen dvs. den 2 aug. på eftermiddagen gick plötsligt brandsirenen. Samtidigt började häftig rök stiga upp från bergen bakom Höjdgatan. Jag högg kameran och rusade iväg. Kanske var det Höjdgatan 5 som brann och eftersom jag bott där största delen av mitt liv så kändes det lite konstigt. Nu var det inte så farligt, det var bara den gamla vedboden som brann och därmed utandades sin sista suck.

Medan jag stod där kom tankarna från barndomen. Jag tänkte på hur mycket ved det hade sågats och huggits sedan Höjdgatan byggdes omkring 1905. Jag kommer också ihåg farbröderna och hur de stretade. Alla hade sina leverantörer, med olika hästar som kom nästan varje dag under sommaren. Där var Långvikarn med en vit och en bläsig häst, Velamsund med två bruna, Lilla Kovik med en svart och en brun osv. Smågrabbarna kom alltid med bröd åt hästen och eftersom det var lång väg fick farbrorn komma in och få kaffe. Under tiden "vaktade" vi hästen som lugnt stod och tuggade hö.

Jag minns Nordqvist som hade vedbon på gaveln med fönster på skullen. Nilson, Tränisse kallad, som hade så många konstiga hyvlar och sågade ved så noga, Tegerström, Enwall, Fredrik Jansson, Eskil Pettersson, Farbror Johnson som tyckte bra om aspved osv. När farbröderna blivit äldre fick Acke Ullberg alla stora knubbar som de inte orkade på. På vedbodörrn kunde jag läsa ända till slutet att Eskil Pettersson, Fredrik Jansson, Emil Steen och Gerhard Geschwint haft båtar, ty penseln och färgen hade provats på dörren.

Emil Eklund hade vedbod nr 4 och där var det glasruta för lufthålet ovanför dörren. Nr 6 tillhörde Erik Johansson. Han hade många barn så vedboden var sliten och låset krånglade, för ungarna tappade jämt nyckeln. Gustavsson ramade in tavlor och var en duktig snickare. Han hade också höns i backen ovanför.

Eftersom vedboden på den tiden var allas hobbyrum så var den ofta trivsamt ordnad med skåp för verktyg. Det kunde hända att det inte blev så mycket gjort utan mest prat. Ibland såg man att farbröderna hämtade upp något starkt från den närbelägna källarbacken och då kom diskussionen igång. Ja där på vedbacken har världspolitiken kannstöpts sedan unionskrisen 1905. Ibland hörde man farbror Eskils härliga basröst sjunga: "Vem är som ej vår broder minns" eller "Vila vid denna källa".

I höstens sena kvällar glimmade de hederliga gamla stallyktorna. För oss barn var det något av mystisk stämning kring tomtegubbarna som tassade till vedboden. Vi var ju inte heller så upplysta på den tiden.

Vid det här laget har Brand-Johan och hans pojkar elden under kontroll och hyresgästerna i 5:an och 7:an kunde dra en suck av lättnad. Den gamla vedboden hade tjänat ut och den användes numera mest som cykelgarage, ty Höjdgatan får ju sin värme i våra dagar från Skeviksgatan 8.

Rolf

Sambandet

Torsdagen den 8 augusti, en dag med "växlande molnighet och varmt." Vid sextiden är vi på väg mot Stadshuset, stannar på bron, hör på Örjanslåten och ser Riddaren och Jungfrun vandra sin stig.

Vid ingången till Stadshuset står några grupper utlänningar, beundrande brunnsskulpturerna, medan andra grupper över borgargården vandrar mot pelargången, där vaktmästare är i färd med att ställa ut notställ, stolar och bänkar till kvällens konsert av Parkorkestern. När vi tar plats på en av bänkarna har redan ett 40-tal satt sig att vänta och fler strömmar till. Snart tycks alla bänkar vara upptagna, men många föredra att stå eller sitta på trappsteg.

Orkestern med ett 40-tal medlemmar anländer, stämmer sina instrument, bläddrar i noterna och spelar några takter, vilket ger publiken en känsla av vad som komma skall. Klockan i Stadshustornet slår 7, kvällens dirigent Sten Frykberg bestiger pulten, hälsad av applåder, höjer taktpinnen och tonerna väller ut, ut över Mälaren och mot Söders och Gamla stans av kvällssolen belysta fasader.

Nummer efter nummer följer och mottages med tacksamhet av en allt större publik. Medan solen går ned med mycket färg avlöser månen på sin bana upp över Söder och med en glittrande bro till Stadshuset.

När vi söker oss hemåt talar vi om sambandet mellan dessa konserter och Gustavsberg. Omkring sekelskiftet bodde i Gustavsberg ett par makar Lindqvist, mannen var sjuk i s. k. "andtäppa" = silicos, och blev ej gammal, men änkan arbetade i fabriken som "nabbkräfta", en benämning på de äldre kvinnor som för hand slog nabb, pigg m. m.

Makarna Lindqvist hade två söner vilka i ynglingaår lämnade Gustavsberg, en åtgärd som ej sågs med goda ögon av fabriksledningen. Alla barn i samhället tillhörde ju fabriken och nitiska förmän sökte göra livet surt för föräldrarna.

En av sönerna hette Fritz. Han kom till L. M. Ericssons i Stockholm, där han snart kom med i arbetarrörelsen och blev så småningom stadsfullmäktig. Där motionerade han om anslag till givande av konserter i stadens parker dit allmänheten skulle äga fritt tillträde. Såsom gustavsbergare kan vi väl känna en viss tillfredsställelse i att initiativet indirekt kom härifrån.

Håte

Idrottssommar

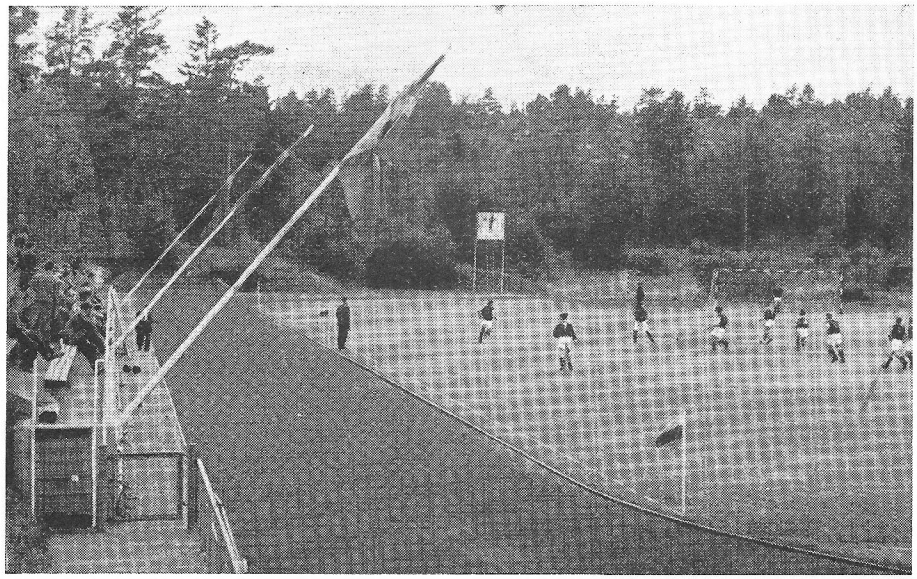

Ett matchur har ordnats för idrottsplatsen, inte minst till noggranna supporters förtjusning. Det är Omega, förmedlat av vår urmakare Thörnqvist.

Foto: H. Ohlson

Fotboll

Fotbollen har haft det svårt, men kanske kommer en vändning och bättre vind. I klass 1 av Stockholmsserien har pojkarna av sex matcher förlorat fyra, fått en oavgjord och vunnit över Örby med 3—1. — B-laget leder sin serie och juniorerna ligger i övre halvan av sin tabell.

Farstaborgs plan befinner sig i bra skick efter omläggningen och anlitas flitigt av bollspelare och idrottsmän i Gustavsberg, av skolan och av grannar, bl. a. Lillsved. En nyhet är det Omegamatchur, som förmedlats av urmakare Thörnqvist i Gustavsberg.

Korpfotbollen är nu avslutad. Serien vanns av Kontoret, som fick 12 poäng på 8 matcher och målkvoten 18—7. Andra plats tog HPF med 10 poäng med Pressen pressade sig fram till en tredjeplacering. Här nedan segrarlaget i ställning.

Fri idrott

Klubbmatch i fri idrott mellan Nacka och Gustavsberg utkämpades söndagen den 25/8. Det blev en jämn och spännande tävling, där Nacka segrade med 83 poäng mot Gustavsbergs 79. Banorna var delvis under vatten, blåsten var besvärande, vilket givetvis inverkade på resultaten:

100 met.: 1. Allan Lindblom, Nacka 12.0, 2. Tore Lundgren, G-berg 12.0, 3. Leif Fremdling, Nacka 12.0.

1000 met.: 1. Allan Ottosson, Nacka 2.46,0, 2. Arne Österberg, Nacka 2.49,1, 3. Alve Jonsson, Nacka 2.51,0.

Höjdhopp: 1. Fred Nilsson, Nacka 1.75, 2. Leif Dahlkvist, G-berg 1.70, 3. Gunnar Andersson, G-berg 1.70.

Längdhopp: 1. Leif Fremdling, Nacka 5.72, 2. Allan Lindbom, Nacka 5.69, 3. Fred Nilsson, Nacka 5.62.

Kula: 1. Gunnar Andersson, G-berg 12.45, 2. Rickard Bärlin, G-berg 11.28, 3. Leif Fredblad, G-berg 10.65.

Spjut: 1. Gunnar Andersson, G-berg 51.78, 2. Leif Fremdling, Nacka 40.84, 3. Fred Nilsson, Nacka 40.56.

Diskus: 1. Gunnar Andersson, G-berg 37.55, 2. Rickard Bärlin, G-berg 30.18, 3. Leif Fredblad, G-berg 28.60.

Stafett 4×100 m.: 1. Gustavsberg 50.0, 2. Nacka 51.0.

Den planerade handbollsmatchen mellan damlag från Nacka och G-berg inställdes. Istället anordnades en tävling i slungboll där alla fem deltagande Gustavsbergsflickorna placerade sig först i prislistan. De bästa resultaten blev:

1. Tora Severin, G-berg 40.59.
2. Ulla-Greta Andersson, G-berg 39.97.
3. Svea Box, G-berg 39.16.

Kontoret vann Korpen

Skytte

Skyttets korptävling, som gick den 26 maj, omnämndes i föregående nummer. Här har vi nu också resultatlistan:

Klass 1. Leif Ullberg, BKF, 96 poäng, Sven Bengtsson, BKF, 91 poäng, Rune Hedberg, HPF, 89 poäng, Alf Nordin, TPF, 88 poäng, Bjarne Svensson, HPF, 87 poäng, Tore Lundgren, TPF, 86 poäng, Uno Skoglund, Lantbr. 86 poäng, Ingemar Andersson, BKF, 85 poäng, Göran Mellander, TPF, 85 poäng, Werner Eickele, HPF, 84 poäng, Freddy Magnusson, BKF, 83 poäng, Nils Levin, TPF, 83 poäng, Kenny Olsson, TPF, 83 poäng, Tord Lindström, TPF, 83 poäng.

Klass 2. Erik Öberg, HPF, 92 poäng, Birger Arvidsson, HPF, 91 poäng, John Johansson, HPF, 91 poäng.

Klass 3. Valter Karlsson, Lantbr. 93 poäng.

Klass 4. Bertil Bergström, BKF, 91 poäng, Hugo Persson, TPF, 87 poäng, Hilding Axelsson, BKF, 86 poäng.

Klass Vet. Oscar Bergkvist, TPF, 91 poäng.

Lagtävlingen: HPF 452 poäng, BKF 449 poäng, TPF 442 poäng, Lantbr. 417 poäng, KPF 394 poäng.

Gymnastiken ger sig inte. Skolans barnantal ökar och man måste nu lägga beslag på den lilla gymnastiksalen som lektionssal. De manliga och kvinnliga gymnasterna drar nu in i Bergasalen — i väntan på det nya gymnastikhuset till våren — och inbjuder till härlig motion. Kvinnliga på måndagar kl. 19.30, ledare Tora Severin. Manliga på fredagar kl. 18.30, ledare T. Rolf.

Saltsjöbadstävlingarna 50 år

Sveriges äldsta samtävling i fri idrott firade den 7—8 september 50-årsjubileet med välorganiserade tävlingar på Saltsjöbadens Idrottsplats. Gustavsbergs IF ställde upp med ett dussin deltagare, varav hälften ungdom. Starka trupper kom också från Boo, Järla, Nacka, Saltsjöbaden, Skuru och Älta. Att denna samling för idrotten hållit samman genom åren får man tillskriva dels ett starkt idrottsintresse på den här sidan av Stockholm, dels de gamla kämparna, som var med i begynnelsen och sedan lett tävlingarna år från år. Två trotjänare var de bortgångna Wiking Harbom och Henning Wahlberg. Tre män som än är med på innerplan hyllades vid spelens öppnande. Framför defileringsleden trädde Oscar Wahlberg, Bertil Nicklasson och vår Anders Bonnevier och förärades förtjänstmedaljer följt av fanfar från Gustavsbergs Blåsorkester.

En historik över tävlingarna ingick i det tryckta programmet. Gustavsbergarna var med från starten och här på hemmaplan berättar man gärna om den gamla goda tiden, då båtflottan stack över Baggen med kämpar och publik. Därom borde andra pennor berätta i Gustavsbergaren.

Dagens tävlingar på den vackert gröna gräsmattan och de tegelröda banorna blev en triumf för Järla IF, som poängmässigt segrade i senior- och ungdomsklass. Största poängplockare blev "vår" Bernt Johnsson, som vann 100 m, längd, tresteg och stav för Järla. Nackas nya stjärna, Arne Österberg, plockade hem poäng i 800, 1,500 och 5,000 m.

Efter tävlingarna hölls jubileumsbankett på Grand Hotell. Vi gissar att det var en trivsam kväll med samtal man och man emellan kring de många minnena från idrottsarenan.

Och här några resultat:

Seniorer.

Längdhopp: B Johnsson, Järla 6.26
Stavhopp: B. Johnsson, Järla 3.85
800 m.: A. Österberg, Nacka 1.58.4
200 m. häck: I Håkansson, Järla 27.1
Tresteg: B. Johnsson, Järla 13.38
Höjdhopp: G. Gustavsson, Järla 1.90
100 m.: B. Johnsson, Järla 11.5
Kula: N. Nilsson, Järla 13.10, R. Bärlin, Gustavsberg 12.63
1500 m.: A. Österberg, Nacka 4.03.0
Diskus: D. Åkerberg, Järla 39.39
400 m.: K. Olsson, Boo 53.0
Spjut: T. Johansson, Järla 61.63
5.000 m.: A Österberg, Nacka 16.00.4
Svensk stafett: Järla 2.07.9, Boo 2.12.3
Slutpoäng: Järla 215.5, Boo 175.5, Nacka 174, Gustavsberg 37, Skuru 26.

Ungdom.

Längdhopp: B. Skagersjö, Järla 6.09
Kula: R. Eriksson, Järla 12.74
Höjdhopp: L. Dahlkvist, Gustavsberg 1.70
Diskus: B. Skabersjö, Järla 36.90
Slutpoäng: Järla 339, Boo 183, Gustavsberg 126,5.

Anders Bonnevier, trogen idrottsvän och funktionär mottar förtjänstmedalj av Bertil Nordenfeldt på Saltsjöbadspelens Jubileumstävlingar.

Foto: H. Ohlson

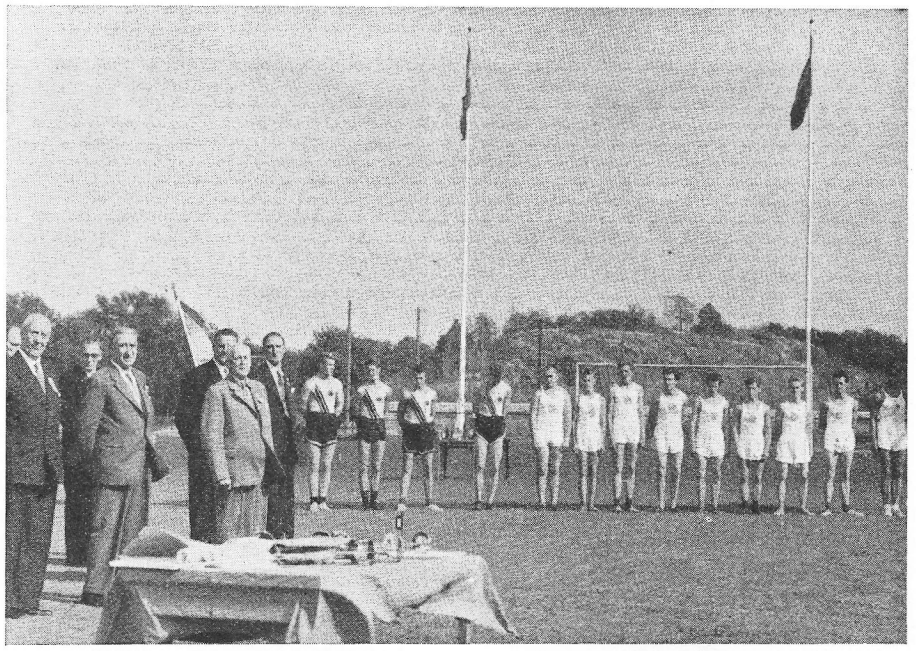

Saltsjöbadstävlingarnas högtidliga öppnande. Vitklädda gustavsbergspojkar är med i idrottsmännens parad. De gamla kämparna, med Bonne i främsta ledet, i stram givakt.

Foto: H. Ohlson

UNGDOMENS SIDA

Vi har börjat jobba!

Enhetsskolans vårkull i 9:an är nu ute i förvärvsarbete. Vi har gjort en snabbrond för att se hur ungdomarna har det på hemmaplan. Flera har i skolans yrkesorientering haft kontakt med det nuvarande jobbet tidigare, andra har praktiserat som sommarelev. Men nu är man fast anställd. Och trivs bra tydligen.

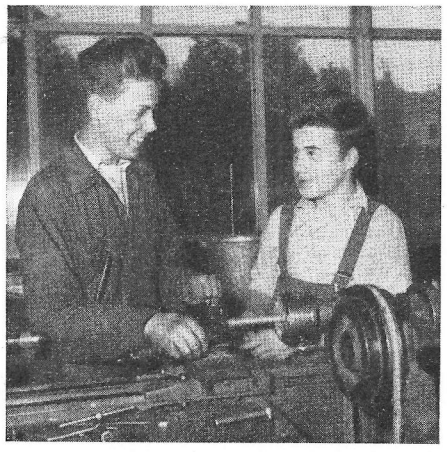

På fabrikens mekaniska verkstad träffar vi på Arne Johansson och Stefan Box, som håller på med att rigga upp en liten svarv. Arne är rörmokarlärling, Stefan är redan säker på svarvning.

Maud Johansson och Britt Dahlgren har fått jobb på Försäljningsavdelningen som kontorselever. Här får man inte vara främmande för räkne- och skrivmaskiner. Och siffrorna ska stämma!

Linda Rataggi har hamnat på Kommunalkontoret, där hon också praktiserat tidigare. Hon trivs och tycker att hon får en bra inblick i det kommunala. Närmaste planer är en folkhögskola och så om möjligt Socialinstitutet.

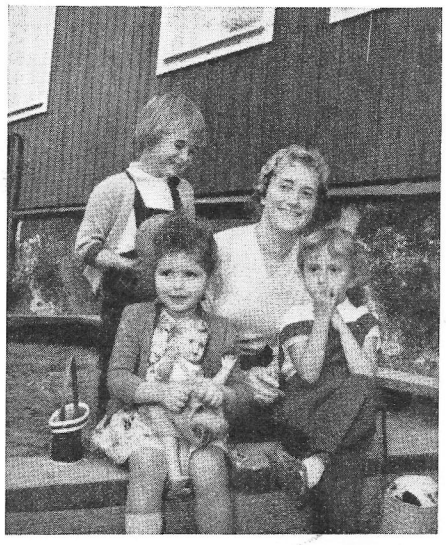

Gunilla Ström tycker om barn — och barnen om henne — kan vi konstatera vid besök på Daghemmet. Hon får också beröm av föreståndarinnan och vet sin väg. Folkhögskola och seminarium för barnträdgårdslärarinnor.

Till slut sticker vi upp till Hästhagen och Konsums fina snabbköpsbutik. Här hittar vi Marianne Kreutz i full fart med den goda konsumosten. Hon trivs bra med sitt jobb och siktar på biträdesjobbet.

God fortsättning på er allihop!

Text. G. Dahlberg
Foto. H. Ohlson

Ungdomens egen sparform

Den ungdom som smider planer för sin framtid har ett bra verktyg till sitt förfogande genom lönsparandet. Runt om i landet ansluter sig varje år tusentals framsynta pojkar och flickor från 16—25 år till lönsparandet. Just nu är det nära 80.000 ungdomar som är med. De har 50 miljoner kronor innestående!

I Gustavsberg finns också en liten grupp ungdomar som är lönsparare. De vet att de just som unga har bättre ekonomiska förutsättningar än som äldre att regelbundet sätta av 10 proc. av sin lön, att disponeras först efter vissa år. De har en god ränta på pengarna och får dessutom gratischanser att årligen få en vinst mellan 50—10.000 kr i lönsparelotteriet. Förra året delade man ut tillsammans 351.000 kr till var 16:e lönsparare.

Lönsparandet är bekvämt och effektivt och för raka vägen till ett verkligt sparmål.

Under hösten kommer vi i fabriken att medverka till en aktion för att få många fler med i lönspararkretsen. Det lönar sig att säga ja till lönsparandet!

G—g

En dag i 5 A

Jag är en liten mus, som bor i Kvarnbergsskolan. Ni kan inte ana vilken modern lägenhet jag har fått tag i. I översta korridoren, vid 5 A:s klassrum alldeles vid pennvässaren i ett litet hål, som jag inrett själv. Till säng har jag en stor tändsticksask, och ett fint sängöverkast har jag också. Det är ett vitt fint läskpapper, som Margareta har ritat ett fint mönster av blommor på med färgpennor. Jag såg det nedanför hennes bänk och en timme, när alla var upptagna med något annat, passade jag på att snappa åt mig det. Sen har jag en hel massa andra saker som jag har fått av min fästman Jöns. En sak som jag har fäst mig särskilt vid är toaletten i vitt porslin. Fast jag tänker inte bo här så länge, för jag är ju förlovad med Jöns. Vi tänker gifta oss till våren. Då ska vi bo i vaktmästarns källare, där vi har tingat en fin lägenhet. Visserligen förlorar man det gamla nöjet att sitta och höra på lektionerna, men i vaktmästarens källare ligger ju mössens biograf. Vi kommer att bo ganska nära den. Men det var ju inte det jag skulle berätta om. Det var om mitt besök in i själva klassrummet. Det började en dag, när klassen hade modersmål. Jag satt i mitt hål och hörde på lektionen. Det var en sak jag gärna ville ha reda på, och det var hur den rösten, som pratade, såg ut. Den här dagen tog jag mod till mig och tänkte i alla fall smyga mig fram till dörren. Sakta tassade jag fram. Ingen såg mig. Nu fick jag syn på en tant där framme. Var det rösten? Jag tänkte mig något helt annat. En lång, smal lärarinna med bistra rynkor i pannan och glasögon långt ner på näsan. Det här var ju en vanlig söt tant, en sån där som man kan möta ute på gatan. Nu vände sig fröken åt mitt håll, och jag smet under en bänk. Jag satt under Ingrids bänk, och nu frågade fröken henne, om hon visste vad tempus betyder. "Tidsformer, så klart", sa Ingrid. Då sa fröken, att det var bra, att hon kunde läxan. Nu smög jag mig ut på golvet igen, men den här gången hade jag otur. Fröken fick syn på mig, och med ens började hon galltjuta: "En mus, en mus". Och så hoppade hon upp på katedern. Ungarna såg förstås sin chans att få bråka. Jag skyndade mig att smyga in i mitt hål, och där satt jag och tittade. Det var en syn det, förstår ni. På katedern hoppade och skrek fröken, och ungarna bråkade det värsta de orkade. Marie-Louise ställde sig på bordet längst ner och började dansa hula-hula. Bosse, Kjell, Börje och Olle övade sig att stå på händer. Men det var ingenting mot Marita och Helmy, som gungade i gardinerna. Men då, förstår ni, knackade det på dörren, och in kom överläraren. Fröken blev röd i ansiktet, där hon stod uppflugen på katedern. "Vad ska det här betyda?" frågade överläraren. "Jo, det finns en mus här inne." "Jaha det förklarar saken", sade överläraren. "Särskilt som fröken är ett fruntimmer". Och så gick han. Men då började jag känna mig trött, så jag gick ner för att lägga mig och sova. Jag kommer i alla fall att göra om det här besöket, det kan jag lova.

Viveca

Vad kan du studera i höst?

ABF

Cirklar i musik för olika instrument, Kvarnbergsskolan. Sven Wahrenberg.
Manskör: Kvarnbergsskolan tisd. kl. 19.30. Ordf. Olle Forsman.
Gymnastik: Kv. Bergasalen månd. Ledare Tora Severin.
Gymnastik: M Bergasalen fred. Ledare Torsten Rolf.
Stråkorkester: Kvarnbergsskolan tisd. kl. 19.30. Lennart Backman.
Den moderne talaren: Ledare Anna Andersson.
Nutidskvinnan: Ledare Anna Andersson.
Kommunal vardag.
Hur ska vi ha't? En kurs om ekonomi.
Vad händer i världen?
Motorteknik.

I övrigt startas cirklar i de ämnen som tillräckligt många visar sig intresserade av t. ex. Våra blommor, Film, Television.

Föräldrar, ungdom och samhälle

(fem studiekvällar)

"Om konsten att vara föräldrar". Kurator fru Lis Lagercrantz-Asklund
Torsdag 17/10.
"Får ungdomen för mycket hjälp av samhället?" Byråchefen Lars Bohlin
Måndag 21/10.
"Världens ungdom just nu." En överblick av ungdomens livssituation i olika världsdelar. Generalsekr. i KFUM Bo Bengtsson, Stockholm.
Torsdag 24/10.
"Livsåskådning och uppfostran." Sekr. i Sv. Kyrkans Diakonistyr., teol. kand. Ingemar Glemme, Stockholm.
Måndag 28/10.
"Om barn och pengar." Överlärare Sixten Linderholm
Torsdag 31/10.
Tid: Kl. 19.30—22.00 (tre lektionstimmar à 45 min.)
Lokal: Folkan.
Närmare upplysningar gm Bertil Petersson och Hilmer Sjöberg.

KONSUM

Studiegrupper samlas i följande ämnen:
Varför just Konsum?
Har medlemmarna något att säga till om?
Samköp i Norden.
Kläder som barnen behöver.
Glatt och lätt hemarbete.
Kurserna äro avgiftsfria.
Närmare upplysningar lämnas i butikerna samt av assistent Harry Ericson, som har tel. 307 68.

FACKFÖRENINGEN

startar följande cirklar:

Grundkurs i nationalekonomi.
Hur riksdagen arbetar.
Lokal: Fackföreningsexpeditionen.
Ledare: Axel Öhlund.
Fredagar kl. 18 och 20.

YRKESSKOLAN

Kvällskurser anordnas i nedanstående ämnen:
Sömnad för nybörjare.
Klädsömnad för äldre.
Matlagningskurser.
Barnavårdskurs.
Porslinsmålningskurser.
Kurs i metallarbeten.
Språkkurser i engelska och italienska.
Räkning och bokföring.
Stenografi.
Maskinskrivning.
Kurser i andra ämnen anordnas om intresse finnes.
Anmälan göres till skolexpeditionen tel. 308 25.

FABRIKEN

Fortsättningskurs för Arbetsplatssamariter. Sekr. David Hjerpe, BKF.
Onsdagar kl. 17.
Brevskolans kurser för enskilda studier.
Närmare genom personalkonsulenten.

Tiden går

Do you remember
den sommar som gått?
Höst i September,
regnigt och grått.
En årstid i sänder
går mot vinter och jul,
då solen sig vänder
mot vår — det blir kul!

John Andersson

Födda.

6 juni. Lars Tommy, s. t. Karl Lennart Norling och h. h. Sigrid Ingegerd f. Mårtensson, Skuggan.

11 juni. Jan Anders, s. t. Lars Rickard Bärlin och h. h. Jennifer Katherine f. Murie, Sadelv. 1.

27 juni. Rolf Lars Håkan, s. t. Ernst Rolf Martin Johansson och h. h. Irma Torborg Alexandra f. Karlsson, Grisslinge.

27 juni. Dagmar Birgitta, d. t. Karl Evert Jakobsson och h. h. Anna-Brita f. Nilsson, Mörtnäs 1: 137.

27 juni. Inga-Britt, d. t. Sven Thorild Wahrenberg och h. h. Gertrud Majken f. Daun, Hästh.v. 3.

29 juni. Harry Sigfrid, s. t. Kjell Sigfrid Ström och h. h. Elsa Helena f. Kokko, Mörtnäs 1: 70.

30 juni. En dotter t. Lars Sture Petterson och h. h. Kerstin Helena Kristina f. Thelberg, Thun-Ollev. 25.

2 juli. Ulla Christina, d. t. Hans Svante Roland Johansson och h. h. Ulla-Britt f. Mohlin, Mörtnäs 1: 283.

4 juli. En son t. Bo Göte Palmér och h. h. Ella Marta Viola f. Andersson, Ingarög. 3.

8 juli. Elsie Birgitta, d. t. Tage Lennart Johansson och h. h. Elsy Maria f. Arnbark, Mariag. 11.

12 juli. En son, t. Karl Ivar Rönnlund och h. h. Eva Maria f. Jonsson, Rutens v. 14.

13 juli. En son, t, Bengt Gustav Olsson och h. h. Sonja Elisabet f. Mattsson, Rutens v. 8.

10 juli. En dotter t. Fritz Olof Andersson och h. h. Britt Iris Johanna f. Lundberg, Farsta.

15 juli. Göran Nils Tomas, s. t. Nils Gustav Gunnar Ekrot och h. h. Irene Inger Elisabeth f. Frank, Farsta.

26 juli. En son t. Per Erik Gustavsson och h. h. Dagny Maria Lucia f. Åberg, Trallbanev. 6 B.

8 juli. Eva Kristina, d. t. Sten Gerhard Nordin och h. h. Maire Hillevi f. Sosimäki, Hästskov. 2.

25 aug. En son t. Karl Folke Fridolf Lindblom och h. h. Ingrid Maria f. Jansson G:le Svart. v. 9.

18 juli. Leif Harry, s. t. Harry Artur Svan och h. h. Stina Ingeborg f. Henrikson, Ingarö tvärg.

30 aug. En son t. Lars Stjärnkvist och h. h. Eva Margareta f. Vennberg.

Vigda.

8 juni. Andersson, Nils Rune, Hägersten och Ingrid Margareta Magnusson, Hästh.-terr. 9.

8 juni. Brodd, Nils Arne, Sthlm och Hjördis Emmy Maria Andersson, Mörtnäs 1: 524.

8 juni. Svan, Harry Artur och Stina Ingeborg Henriksson, Ingarö tvärg.

21 juni. Vestin, Karl Edvard och Sonja Märta Louise Frid f. Törnkvist, Kullen 1.

21 juni. Strömberg, Karl Ivar, Hästh.v. 7 och Gun Inger Gustavsson, Mariag. 11.

21 juni. Gustafsson, Stig Olof Agne Hästh.-terr. 7 och Hulda Ingeborg Rydberg, Hästh.-v. 4 B.

22 juni. Karlsson, Bertil Gustav, Boo och Birgitta Sunesdotter Karlholm, Rutens v. 22.

6 juli. Engström ,Karl Åke, Hästh.v. 1 och Gunvor Inga-Lill Pettersson, Betsede 1: 59.

29 juni. Nordin, Sten Gerhard, Hästskov. 2 och Maire Hillevi Sosimäki.

1 aug. Vestin, Lars Yngve, Sundbyberg och Ulla Margareta Forslund, Tjärnstig. 2.

6 juli. Svensson, Kurt Oskar Valentin, Mariag. 2 och Ulla Anna Kristina Andersson, Ekhaga.

1 aug. Svenson, Bernt Lennart Rudolf, Villag. 10 och Kaija Tellerva Pitkälä.

17 aug. Rönnkvist, Göte Albert. Spånga och Laila Barbro Yvonne Nilsson, Skeviksg. 8.

7 sept. Kastman, Birger och Irma Margareta Månsson f. Tomtlund, Mariaplan 6.

17 aug. Rodén, Johan Erik, Vaxholm och Irene Britten Aurora Johnsson f. Törnqvist, Trallb.-v. 8 B.

Döda.

9 juni. Porsl.mål. Johan Emil Löfdahl, Skeviksg. 5. 55 år.

10 juni. Fröken Margit Elisabet Andersson, Höjdhagsv. 15. 33 år.

11 juni. Kontoristen Bror Erik Erland Holst, Hästh.-terr. 2. 33 år.

5 juli. Fru Anna Maria Dahlkvist, Rutens v. 2. 38 år.

6 juli. Städaren Elias Teodor Steibert, Villag. 6. 67 år.

5 aug. Transportarb. Karl Helge Blomkvist, Ingarög. 9. 56 år.

27 aug. Fru Hilda Maria Karlsson f. Kindberg h. t. porsl.bränn. Erik Albin Karlsson, Kullen3. 59 år.

Skolnytt

Läsåret började med upprop den 29/8 och höstterminen slutar den 21/12. Vårterminen omfattar 8/1 till 14/6. Lovdagarna är planerade på följande sätt: 7/10, 18/11 och 20/12. Vårterminens lov 17/2—22/2, påsklov 3/4—9/4, 24/5 och 13/6.

Följande nya lärare ha anställts: adjunkten Bertil Stenborg, yrkesvalsläraren Sixten Lyngander, folkskolläraren Bo Ljungquist, gymnastikdirektören Lindahl, ämnesläraren Nils Westling, handarbetslärarinnan Kristina Malmberg och skolkökslärarinnan Viveka Hederström. Från lärarhögskolans ämneslärargrupp och mellanskollärareavdelning fullgör följande kandidater praktiktermin: fil. mag. Ingrid Peterman i Kvarnbergsskolan och kandidaterna Monica Wallmon och Bruno Nordström i Ekedalsskolan.

I Ekedalsskolan undervisas klasserna 1—4 och i Kvarnbergsskolan klasserna 5—9 och i Ingarö skola klasserna 1—2 och 3—4. Till Lugnetområdet har förlagts en första klass och specialklassen 1—3. Som provisorium i väntan på lokal i Lugnet användes Grindstudion för undervisning av specialklass 4—6. I Ekedalsskolan har kantorsbostaden inrättats till skolkök.

Hela högstadiet företog den 6/9 en studieresa till Stockholm med simprov i Vanadisbadet och besök på KF-utställningen "Utan gränser".

Arbetet med utbyggnaden av Kvarnbergsskolan fortskrider. Under vårterminen torde gymnastiksalen kunna tagas i bruk och nästa läsår räknar vi med inflyttning överlag.

V. G.

In Memoriam

Mrs. Agda Larson (född Pettersson) avled den 26 juli 1957 i sitt hem Smithtown L.I. USA, 73 år gammal. Den bortgångna var född i Gustavsberg men emigrerade till Amerika år 1919. Många äro de Gustavsbergare i förskingringen som besökt hennes gästfria hem och hon höll alltid kontakt med hemorten. Tidningen Gustavsbergaren var för henne en stor glädjekälla och hon längtade efter varje exemplar vilket gav henne den kontakt med sin kära hembygd som hon aldrig glömde.

Frid över hennes minne.

Birger P.

Posten i Gustavsberg drabbades under våren av sorg. Den 14 maj 1957 avled brevbärare Sven Jansson.

Vid Gustavsbergsposten har Jansson gjort stora insatser och då främst inom brevbärningen.

I december 1936 anställdes Sven Jansson, vilket innebär att han i inte mindre än 20 år arbetat inom posten.

Plikttrohet och ansvarskänsla var Sven Janssons motto, aldrig rädd för besvären, aldrig en tanke på att spara sig själv.

Hjälpsam och glad var han och som sådan skola vi samhällsbor minnas honom.

Conny Rolf

Tack!

För all visad vänlighet och minnesgod hågkomst vid vår avlidne fader Elias Theodor Steiberts bår framför vi vårt varma och ödmjuka tack.

Barnen

För vänligt och varmt deltagande vid min käre broders, Helge Blomqvist, bortgång samt för den vackra blomstergärden vid hans bår frambär jag mitt varmaste tack.

Evald Blomqvist

För alla vackra blommor vid vår käre faders Emil Löfdahls bår, framför vi till arbetsledning och arbetskamrater vårt varma tack.

Barnen

John Stjerna 80 år

Fredagen den 30 augusti, en regndag som de flesta i höst, for vi tre man från Old Gustavsberg på ett soligt besök i Brommas trivsamma familjebostäder. *John Stjerna* fyllde denna dag 80 år. Att han blev glad över blommorna från Gustavsberg är då säkert och lika glad var hans fru, som en vecka tidigare också fyllt sina 80.

Gamla gustavsbergare minns ingenjör Stjerna som en duktig och framåt man. Själv har han också gott minne för gamla gustavsbergare och vid kaffet får vi under en rolig pratstund en hel mängd glimtar från den gamla tiden. Då John Stjerna som ung ingenjör kom till Gustavsberg, var det meningen att han skulle ägna sig åt dekoren — men blev satt att räkna avlöning och dylikt på kontoret. "Där gick det bort många nyttiga år", anser 80-åringen, som 1906 blev chef för dekorationsavdelningarna. Men vi tror inte att någon tid förspillades. Han var ju också en skicklig ritare och upprättade vid sekelskiftet karta över Farsta och Gustavsberg, brandförsäkringskartor och byggnadsritningar för nyanläggningar. Och det var arbeten, som kan stå som mönster än i dag. Stjerna var också med att göra detaljritningar till kyrkobygget och modellerade själv nummerteglen till tornets urtavlor. Under ett 20-tal år hade han lärarbefattningen vid Gustavsbergs aftonritskola.

John Stjernas livsverk vid fabriken omspänner därtill fyra decennier av dekorationsavdelningarnas väl och ve. Det var gott om order på den tiden och det gällde att planera väl, att leda arbetet och att se till att prima gods kom fram. Ansvaret sträckte sig också till bränning, sortering och expediering för att inte tala om allt jobb med avlöningar och annat skrivarbete. Intresserad och skicklig ägnade han sig också under många år åt komposition av mönster, stämplar för restauranggods, monogram, och mönster till litografiska stenar för cromotryck. Rön, uppslag och vidareutbildning förvärvade han genom studier. Flera år företog han i den avsikten också resor till Leipzigermässan.

Sedan 1941 har Stjerna sin pension. Red gjorde jubilarens bekantskap första gången, då SIF i Gustavsberg firade sitt 10-årsjubileum. Han är nämligen en av pionjärerna i organisationen. Jag fängslades alldeles särskilt den kvällen på Strandvik, då John Stjerna berättade för oss om gamla Gustavsberg. Det var en festligt roande och kulturhistorisk rapsodi, varav något kom med i Gustavsbergaren. — Då vi nu sitter och pratar kommer nya bilder fram som i ett kaleidoskop. Vi ser gamla skickliga porslinsmakare, engelsmannen *George Lowndes,* specialist på jasper; *Frans Ekberg,* parianmakaren; formaren *Mauritz Säfström,* drejaren *Irenes Eriksson, Frans Lundin, Atherton, Nordqvist* och *Carl Ekberg.* Där kommer modellörerna *Pettersson, Vetter,* skulptörerna *Eriksson* och *Neujd* och en rad av skickliga porslinsmålare, *Gever, Schinzel, Hauptmann, Bräutigam, Peder Möller:* konstnärerna *Helmer Åslund, Beata Mårtensson, Gunnar Wennerberg* och många fler av betydenhet. Vi skymtar gravörerna *Hall, Nilsson* och *Pettersson.* Andra män i fabrik och samhälle: Befallningsman *Oskar Karlström,* ingenjör *Bragner,* byggmästare *Lenander,* brukspredikanterna *Palmer, Isberg, Oliv, Johnson* och *Wennblad,* läkarna *Brandberg, Schlegel Ramberg* och *Lindhé* och många fler, varom vår minnesgoda 80-åring skulle kunna berätta mycket.

På min enträgna begäran lovar John Stjerna att söka skriva ned något ur sitt minnes skattkammare. Kanske vi någon gång får komma igen med inspelningsapparatur.

Tiden rinner undan och vi måste börja tänka på återfärd. In i den trivsamma lyan har nu strömmat barn och barnbarn. De börjar fråga ut oss om hur det ser ut på gamla Gustavsberg. Fru Stjerna var en gång lärarinna härute — och Steen anförtror mig att hon var känd som en mycket snäll sådan. Barnen — vuxna människor förstås — talar om gamla lekkamrater, om byggnaden Stjernan och om hur det såg ut där de lekte en gång. Vi bjuder dem alla att vara välkomna att se vad som hänt under åren. Till och med 80-åringarna säger sig vilja göra en rundtur en vacker dag.

När vi sitter i bilen för hemfärden konstaterar vi att vi haft en trivselstund tillsammans med vitala människor, vars hjärtan ännu slår varmt för gamla Gustavsberg. Vi är glada att ha fått det hedersamma uppdraget att framföra hälsningar och välgångsönskningar från porslinsbruket i skärgården.

Och så vill förstås Gustavsbergaren vara med i hyllningskören! God fortsättning!

Dbg

En pärla per dag

En pärla innehåller 6.000 IE A-vitamin och 500 IE D-vitamin eller motsvarande A-vitaminer som i ¾ lit. tjock grädde eller 2 teskedar fiskolja samt D-vitamin som i 1,5 kg smör eller 0,5 kg ägg. **Pärlorna innehåller ej färg, socker eller andra smaktillsatser.**

Finns på apotek och i affärer.

AB. Apoteksvaror.

Brev från utvandrarna

2

Nu sitter jag i vårt nya hem i Hayward, Californien. Äntligen har vi slagit oss till ro och både Torbjörn och Stig har fått arbete. Det har tagit sin tid, men vi är ju inte ensamma, det kommer 100 personer dagligen till Californien. Och inte heller är det den rätta tiden på året. Men, som sagt, nu har vi kommit igång och allt är frid och fröjd.

Från New York åkte vi med Greyhound-bussen, glada att komma ifrån storstaden. En värmebölja har förföljt oss hela vägen och den håller i ännu. Så här varmt brukar man inte ha här säger folket vi träffar. Bussresan blev därför ännu besvärligare än vanligt — allra helst som sällskapet nu också ökats till fyra småbarn. Och så detta avstigande för en kvart vid olika uppehåll för att få räta på benen och få litet mat och dryck. Mycket vackert såg vi i Pennsylvania, som jag tyckte påminde om Sverige. Vi gjorde en omväg över Detroit och där köpte vi oss en stationsvagn, en V8, som skulle föra oss 8 vidare mot Californien. Nästa mål var Minneapolis. På natten närmade vi oss Chicago, fick två punkteringar och blev försenade flera timmar. Men sedan vi skaffat oss två nya däck har bilen fungerat perfekt. På tisdags middag gjorde vi vårt intåg i Minneapolis och till vår kusin Alice. Det blev ett glatt återseende och för Stig och mig alldeles särskilt trevligt att få återse de ställen, där vi lekt som barn. Här stannade vi en vecka och hann också med att se vårt gamla hus, som pappa byggde en gång i Golden Valley. En dag var Memorial Day med stort picnic i Vasa Park, dit vi som barn brukade fara med mamma och pappa på söndagarna. Inbjudare var en svensk kyrka och vi som nykomna gäster blev väldigt omklappade och utfrågade om gamla Sverige. Vi måste till och med upp på tribunen för att i högtalaren säga några ord. Roligt var det och barnen fick sitt lystmäte av glass. På kvällen kom Margareta Dahlström till oss och hon blev barnens förtjusning. Jag kunde till hennes stora glädje överlämna ett färskt exemplar av Gustavsbergaren. Margareta trivdes mycket bra och lovade att besöka oss nästa år.

Måndag morgon var det avsked från alla de goda vännerna i Minneapolis, som förgäves sökte övertala oss att stanna. Tårar och omfamningar. Men vi skulle till Californien! Vi for igenom Minnesota och South Dakota — och där var det inte alls så vackert, slätt land och stora farmar. Vid Wyoming började Black Hills med sina berg och skogar. Trötta rastade vi vid den förstenade skogen — en mystisk skrämmande företeelse. Nästa dag kom vi till tjusigare nejder, Yellowstone National Park, med höga gula berg och djupa dalar, cowboys och en brun björn, som hälsade oss välkommen och som barnen gladdes att få mata. Vi såg många djur, bl. a. flera amerikanska älgar. Över natten rastade vi här, för att på morgonen få se "Old Faithful", den jättestora varma naturfontänen. Under vår färd i denna naturpark såg vi Mount Titon med snömassor på toppen. Ibland steg vi ur bilen för att ha snöbollskrig, femton minuter senare satt vi och svettades i skuggan av bilen. Ännu varmare kändes det när vi passerade Salta Öknen. Efter vägen såg vi under en minut ett tjugotal kasserade bildäck som smält sönder i värmen. Men vi klarade oss, passerade Salt Lake City och en del andra små trevliga städer i Utah — bland annat den förtjusande Ogden. Där var så idylliskt att vi fick för oss att här måste någon gustavsbergare bo. Vår första palm noterades med undran under den slutliga färden in i Californien, där vi gjorde halt i Fresno. Här stannade vi en vecka, fann inget lämpligt arbete och fortsatte upp till San Francisco — den vackraste stad jag har sett (näst Stockholm). Över Golden Gate Bridge och vidare till Oakland, för ännu en veckas uppehåll. Det var där vi mötte vår nye vän Jack med Hilma (Rulle Johanssons svåger och syster). De upplät sin husvagn för oss och hjälpte oss på alla sätt och fick oss att stanna i en trakt och ett klimat, som tilltalar oss mycket. Vi bor i Hayward. Alla människor är så snälla och underlättar på allt sätt för oss, att vi skall trivas och stanna. Här finns det också många svenskar. Torbjörn fick jobb hos Jack. Häromdagen träffade vi en familj från Stockholm, som kom hit i oktober förra året — och de har då ingen tanke på att resa hem igen. Så då känner man sig inte ensam och den där efterhängsna hemlängtan tycks ge med sig. Klimatet här är underbart, varmt på dagarna, svalt på kvällen och friskt på morgonen. Regnar gör det egentligen bara på vintern. På söndag gör vi en tripp till Santa Cruz för att bada i Stilla Oceanen —, som förresten inte alls lär vara så still enligt vad vi hört. — Nej, nu kommer Bosse och Tomas och vill absolut ha mej med ut för att titta på "mamma, pappa och barnen höna". Då slutar jag väl då för denna gång, fast tankarna gärna vill dröja kvar i Höjdhagen och Lugnet. Många kära hälsningar till er alla!

Doris och Tobis, Tomas och Bo.

Ja, för skolpojkar är City Bravur en idealisk klocka — av hög schweizisk kvalitet och i rimligt prisläge. För skolflickor finns Desir i olika modeller. Säljes utan extra kostnad med *stjärnurmakarens gemensamhetsgaranti och allriskförsäkring.*

Med boett i stål från kr. **83:-**, boett i chrom med stålbakbotten fr. kr. **72:-**.

Låt oss få visa Er de senaste modellerna

THÖRNQVIST UR & OPTIK
Kommunalvägen 4
Gustavsberg

Gustavsbergare!

Vid köp av persienner och kornischer vänd er med förtroende till

Kåre Höijer
Hästhagsvägen 6 A
Tel. 0766/31292

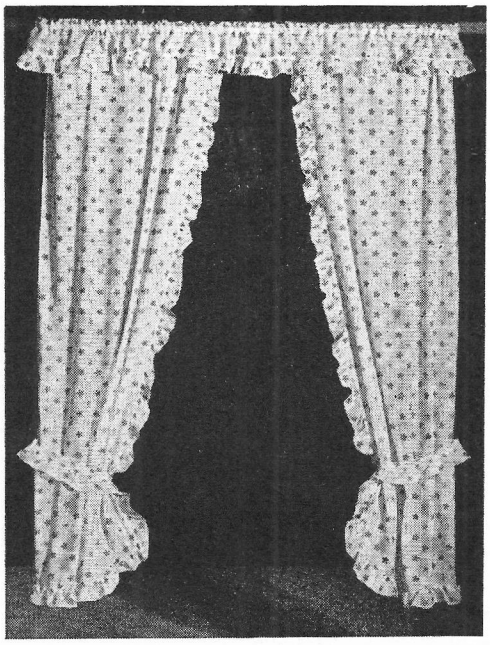

Gardiner och Sängkläder

Gardiner 2:80—14:50 met.
Gardinlufter 14:25—32:50

Draperi och överkasttyger i god sortering.

Madrass "Barbro"

75×190 cm ..... 64:—
80×195 „ ..... 74:—
Filtar kul. .. 27:50—56:—

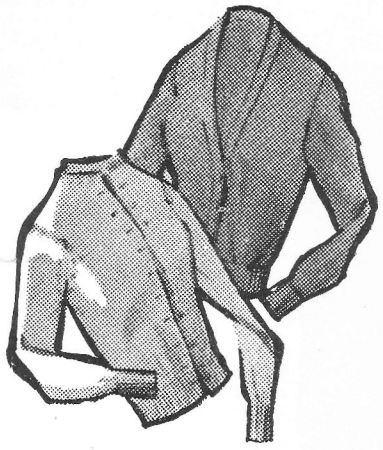

Cardiganset 100 % ren ull 39:50
Enbart cardigan 23:50

Regnkläder

"Vargens" vävplast
Mans och goss

Vinolkappor
Dam, flick och goss

TELAX

vad är TELAX sängbotten?

Telax sängbotten består av flätade, hårt spända högelastiska gummiband, som erbjuda en utomordentlig bäddkomfort samtidigt som kroppen får ett fast och upplyftande underlag.

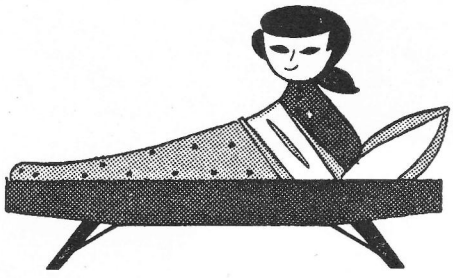

Även Ni kan sova Telax-gott. Det finns sängar i möbelbutiken. **Där finns också** en liten sortering i kompletteringsmöbler, elektrisk armatur; tak, vägg, bords, golv och säng.

Försäljning av mjuka mattor 16 okt.—1 nov.

Polycolor hårfärg

Gul förpackning 4:90
Svart 6:75
Cremé-Puff

Fölungen

se, prova

köp

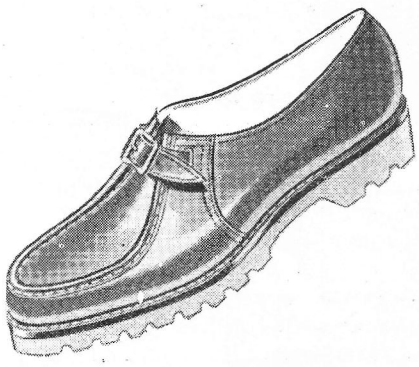

— Dam- herr- och barnskor —

Symaskiner, dammsugare, el. strykmanglar, tvättmaskiner demonstreras i butiken och i viss omfattning även i hemmen av Sigurd Englund.

Konsum
Gustavsberg

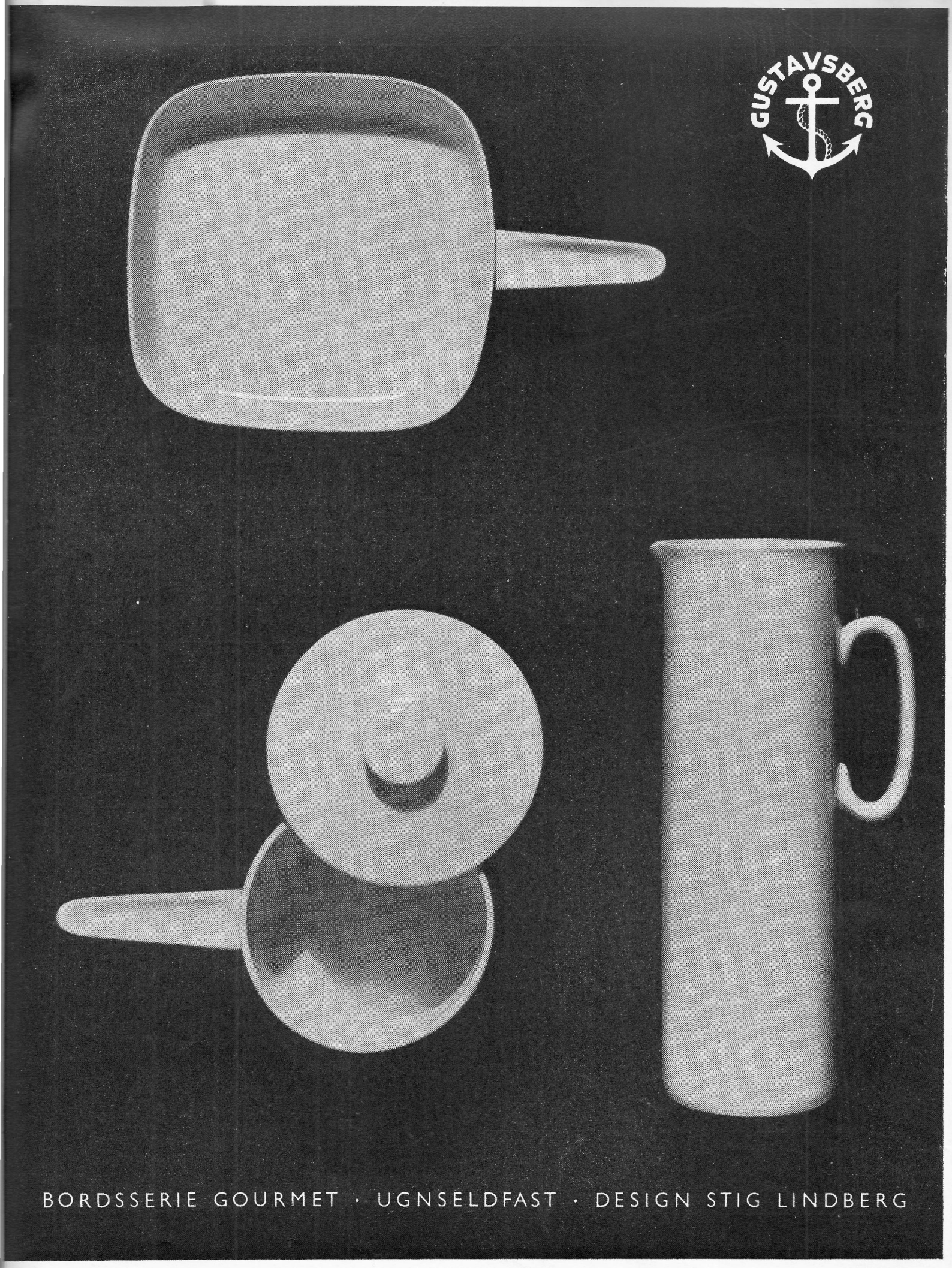
GUSTAVSBERG
BORDSSERIE GOURMET · UGNSELDFAST · DESIGN STIG LINDBERG

Pris 1: —

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

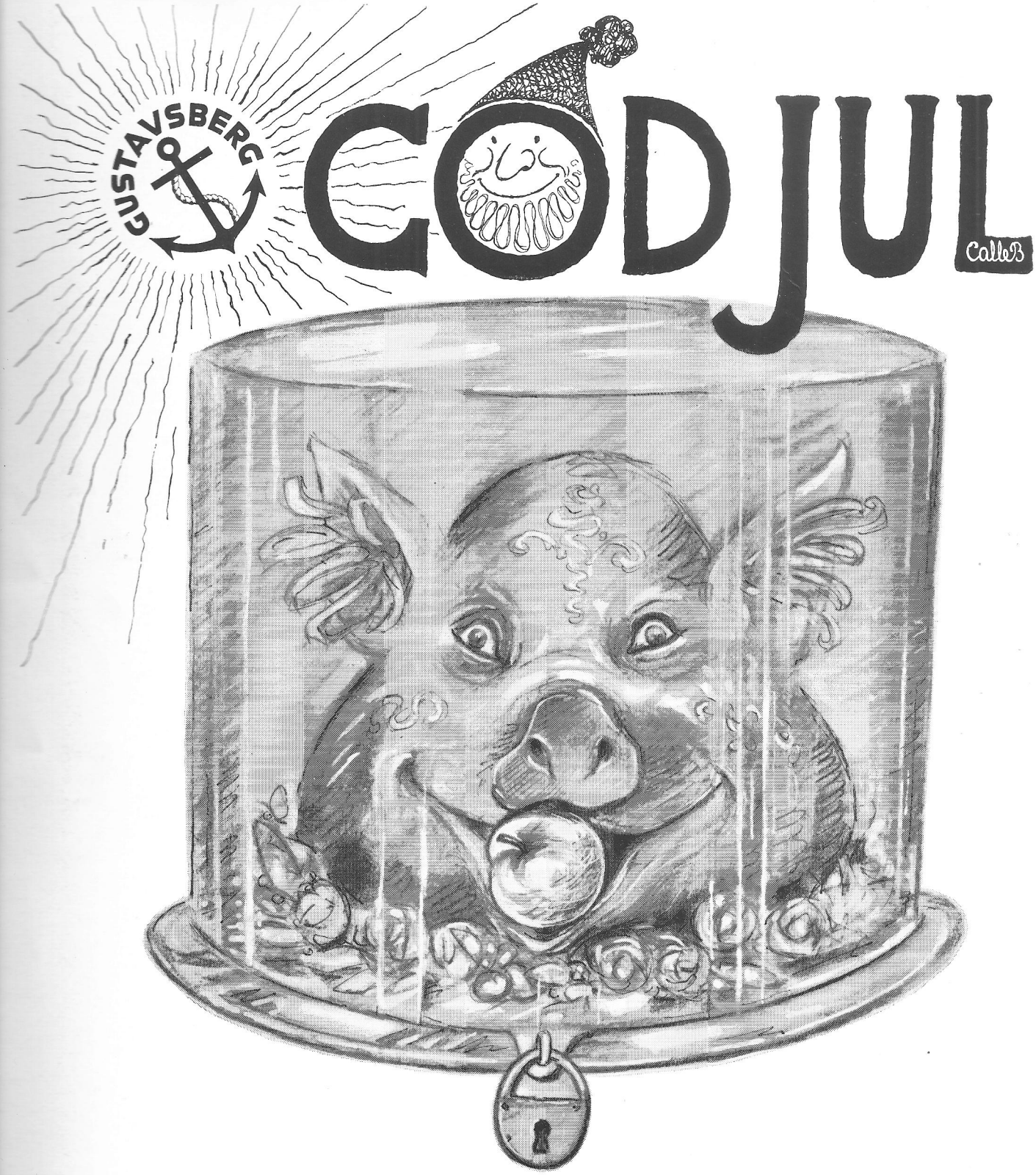

Nyckeln till hälsoåret 1958:

Var spänstig och glad, och ät med måtta!

GUSTAVSBERGAREN

ÅRG. 15 DECEMBER 1957 Nr 5—6

Tänd dina klara ljus, du helg som gryr
så ljuv, så hög, med glans från jular gångna,
med minnens helgd kring dagarnas bestyr.
I årets tyngsta mörker går vi fångna.
Tänd ljus, du vita Jul, att mörkret flyr!

Lys oss till frid! Vi har så brått, så brått,
så sällan stanna vi, så sällan se vi
för dagens ve det goda som vi fått;
av hjärtats skatt så njuggt och föga ge vi.
O, lys oss Jul och lär oss göra gott!

Giv oss ditt ljus, att vi må se och tro
en helig mening bortom allt som händer,
när modet sviktar under tvivlets klo.
Lär oss att bygga upp med trägna händer
vår viljas verk i tålamod och ro!

Tänd dina klara ljus för oss som gå
på dunkla stigar under stormar vreda.
Mot lycka längta vi, mot ljus vi trå,
men veta ej vart våra vägar leda.
Tänd klara ljus, att vi ej vilse gå!

Kerstin Hed

GUSTAVSBERGAREN

Utgivningsort och adr.: Gustavsberg
Postgiro 27 51 73

ARG. 15. DECEMBER 1957. Nr 5—6.

Ansv. utg.: Gunnar Andersson
Ekhaga,
Gustavsberg
bost.tel. 30734

Redaktör: Gösta Dahlberg
Gamla vägen 6,
Gustavsberg
bost.tel. 30359

Kassa o. Exp.: Harald Lindholm
Lugnet,
Gustavsberg
bost.tel. 30080

Övr. red.-medl.: Fritz Berg
Axel Öhlund

Prenumerationspris:
Helår 5:—. Utlandet 6:—

E. Olofssons Boktryckeri Aktiebolag
Stockholm 1957

INNEHÅLL:

	Sid.
Tänd dina klara ljus	3
Julbrevet	4
Forum: Åkerlyckan	5
Tre dikter	6
Onödiga bekymmer	6
Gustavsbergs kyrka 50 år	7
Nyårsönskan inför 1958	10
Kvitter från Farstaviken	11
I den gamla goda tiden	12
Midsommar på Gustavsberg för 50 år sedan	14
Det var en gång	18
Julklappssnurran	19
Ensam	19
Gustavsbergsrapsodi	20
Rakethylsan driver	22
Föresatser Femtioåtta	22
I förbifarten	23
Saltstänk från Farstaviken	24
Grötrim 1957	24
Ungdomens sida	26
Fanfartrumpeten	30
Londonbild 1957	31
Som sagt var	32
Vandra min väg	34
Soliga spalten	35
Intervju med gammal sjöman	36
Potatis och kristid	36
Från Ingarö	37
Minnesbilder från Värmdö	37
Företagsnämnden	38
Kommunalt	39
Folkparken 10 år	39
Konsumspalten	40
Så började vi i Dalsbruk	41
Schack	41
Fritt Forum	42
Vi gratulera	43
Från Pastorsämbetet	44
Brevlådan	45
Red:s spalt	45

Omslagsbild: Nu tändas tusen juleljus

Julbrevet

I min ficka hittar jag ett brev från Gösta Dahlberg om ett bidrag till "Gustavsbergarens" Julnummer. Är det så dags redan, frågar jag mig. Tiden rinner så hastigt. Nyss var det pensionsdebatt över hela landet, därpå landstinget med utbyggandet av den öppna och slutna sjukvården, yrkesskoleverksamheten och många andra viktiga frågor, och fastställande av utgifts- och inkomststat på över 100 milj. kr. Riksdagens höstsession har börjat med en ganska svårartad regeringskris. Nu är regeringsfrågan ordnad, för hur lång tid vet ingen när detta skrives. Man har inlett underhandlingar mellan de olika partierna om hur försvaret ska ordnas, vidare angående lösningen av tjänstepensionerna och den ekonomiska politiken.

Riksdagsarbetet börjar flyta i normala banor. Remissdebatten har gått av stapeln. Denna gång mera uppmärksammad än vanligt från den stora allmänheten. Propositioner kommer på riksdagens bord, man motionerar, debatterar och voterar i kamrarna. Jag sitter i skrivrummet och ser det allra vackraste Stockholm genom fönstret, det är novemberklart med solsken över den frostbelagda staden. Jag hör vaktparaden på avstånd när den marscherar över Norrbro. Flera riksdagsmän sitter och grubblar och skriver ledare och referat till hembygdens tidningar. Ingen av dem har säkerligen tänkt på att det är Jul om en månad ... Jag hade inte alls tänkt härpå om jag inte funnit G. D:s brevlapp i fickan.

Gustavsberg, hembygden, fångar alltid mitt intresse. Ofta med stor tillförsikt, ibland med oro. När jag tar del av och hör rapporter om att anmälda arbetslösa till arbetslöshetskassorna inom byggnadsindustrien ökat och inte varit så stort vid denna tid på året sedan det senaste världskriget blir man orolig. Jag tänker då på avsättningen av wc-stolar, tvättställ och badkar. Frakterna på järnvägarna och den tunga lastbilstrafiken har också minskat. Det gives andra bevis för i viss mån svikande konjunkturer. Den utländska konkurrensen, m. m. Man får inte invagga sig i föreställningen om att det alltid kommer att vara så bra som nu.

Antalet bilar och TV löser inte dessa problem, snarare tvärtom. Om man funderar över detta, så är det eftertankens blekhet som gör sig gällande.

Oftast ser jag dock framtiden med tillförsikt. De flesta av oss i Gustavsberg är anställda i ett företag rikt på initiativ och konkurrenskraft. Med en strong företagsledning, skickliga arbetare och tjänstemän kan vi komma fram och har oanade möjligheter. Det gäller att "Skapa i samverkan", som det heter.

Inom den kommunala sektorn har vi många uppgifter, främst planerandet både på kort och lång sikt av vårt samhälle och kommunen. Byggandet av bostäder och serviceorgan i olika avseenden. Det är inte plats att här ta upp till behandling allt som måste och borde göras. Våra skolbyggnader, de som nu äro under uppförande, blir färdiga att tas i bruk under nästa år. Skolan och dess verksamhet kostar oss stora pengar. Detta beror på att Gustavsberg utgör ett ständigt växande samhälle. Det gäller att göra investeringar för framtiden, så att barnen får den bäst tänkbara underbyggnad, teoretiskt och praktiskt. "Skolan i samhällets mitt" är inte bara ett slagord. Det måste vara insyn, kontakt och samverkan mellan skolan och samhället. Samverkan mellan barnen, föräldrarna, lärarna. Bildningslivet får inte försummas. Alla olika föreningar har här en stor uppgift, den enskilde medborgaren får inte glömmas i kollektivet.

Detta är några rader som tillkommit i hast mellan voteringarna i riksdagen. Jag vill hälsa Er alla, hemma och ute i förskingringen. En God Jul med avspänning, vila och glädje önskas Eder!

Eder
Gunnar Andersson

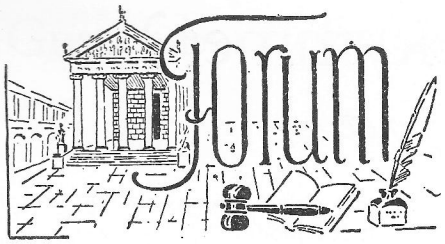

Vid en liten invigningsfest av Åkerlyckans daghem i oktober gav konsulent Paulsen från Socialstyrelsen varma lovord åt den nya anläggningen. Fru Paulsens anförande innehöll aktuella synpunkter på daghemsvården, varför vi bett henne att återge dem under Forum-rubriken.

Red.

Åkerlyckan

Det vilar verkligen feststämning över Åkerlyckans daghem, som vigs in för sitt ändamål denna strålande oktoberdag. Inte minst de färgsprakande höstlöven i Gustavsbergs vackra omgivningar bidrager till att ge det en festlig inramning. Men daghemmet i sig självt bjuder också på färgglädje redan ute i kapprummet med dess "stjärnhimmel" i taket och med den knallröda bänken som frestar till provsittning. Barnen har nog också fyllts av upptäckarglädje när de tagit sitt nya daghem i besittning, liksom vi vuxna som får vara gäster här en stund.

Redan den trevliga kvartersbeteckningen ÅKERLYCKAN, som det här daghemmet fått sitt namn efter, associerar osökt till ordet lycka. Om nu Åkerlyckan snarare har med ordet åkerlapp att göra, därmed må nu vara hur som helst. Ett lyckokast tycks den nya förskoleinstitutionen i varje fall ha blivit för Gustavsbergs samhälle.

Den lilla "krubban" i Hästhagen, tvårumslägenheten som tagits i anspråk för halvdagshemmet har länge framstått som för liten och otillfredsställande och väntat på avlösning, som de flesta initierade nog också varit ense om. Hästhagens daghem kom till år 1948, därför att man vid den tidpunkten inte med bestämdhet kunde säga om det fanns ett konstant behov av daghemsplatser utöver det antal platser som daghemmet på Ekedalsvägen omfattar. Provisoriet har nu fyllt sin uppgift. Idag vet man att det behövs ett s. k. halvdaghem och ytterligare en lekskoleavdelning (barnträdgård) i Gustavsberg. I kombination med en lekskolegrupp kommer lokalerna för daghemmet att väl utnyttjas. Lokalerna är för övrigt lätta att aptera för annan verksamhet om det skulle visa sig behövas vid en eventuellt minskad efterfrågan på daghemsplatser.

Det har inte varit långt från beslut till handling efter att man i våras gick in för att inrätta daghemmet i fastigheten Åkerlyckan. Med tanke på att hela fastigheten samtidigt har restaurerats och fått en välgörande skönhetsbehandling har det gått förvånansvärt raskt. Att man med iver och intresse har planerat, rivit ned väggar och byggt upp nya, inrett och inte minst pyntat och gjort vackert i var vrå, därom vittnar bäst resultatet idag. Det ger verkligen anledning till glädje inte enbart för barnen och föräldrarna. Styrelsen och ledningen för Gustavsbergs daghem och barnträdgårdar liksom representanter för kommunalförvaltningen har också anledning känna sig tillfredsställda. Inget har heller lämnats åt slumpen. Många förslag har diskuterats även i samråd med socialstyrelsen innan valet föll på Åkerlyckan. Planeringen har föregåtts av behovsundersökning och kostnadsberäkningar och socialstyrelsen har kunnat konstatera att Gustavsberg i jämförelse med andra kommuner balanserat med mycket måttfulla kostnader för den hittillsvarande verksamheten.

Institutionen som vi ser den idag har fått en mycket tilltalande utformning både ifråga om lokaler och organisation. Genom ombyggnaden har lokalerna anpassats till småbarnen i åldrarna 3 till 6 år. I halvdaghemmet finns plats för 15 barn samtidigt och lekskolan kan på eftermiddagarna mottaga 20 barn i åldrarna 4 till 6 år alltså sammanlagt 35 barn per dag.

Den goda kvaliteten på inredningsarbetet kommer säkert att betyda låga underhållskostnader och bidraga till att lokalerna förblir lättskötta och vackra. Planlösningen är enkel och har så gott som gett sig av sig själv i varje fall vad beträffar barnens rum, som gjorts mycket inbjudande och hemtrevliga. Även detaljerna är värda att ta en titt på. Från kapprummet, isoleringen, som samtidigt blir den lilla lugna lekvrån, till de båda lekrummen som lockar till lek och skapande verksamhet av vad slag det sen gäller — husliga sysslor, slöjd, sömnad, målning, modellering, byggning och mycket annat — har det sörjts för ändamålsenlig inredning och utrustning. Ett bra tillskott blir den idylliska utelekplatsen, sedan den väl blir iordningställd. Även personalen, Åkerlyckans tanter har fått sina behov väl tillgodosedda genom expeditionen och det lilla mat- och dagrummet i anslutning till det rationellt inredda köket.

Mest utmärkande för det här daghemmet är uppläggningen av verksamheten i form av halvdaghem. Genom att barnens vistelse begränsas till omkring fem timmar per dag, undviker man en för småbarn alltför utdragen och tröttande samvaro. De får daghemmets omvårdnad och lekskolans pedagogiska handledning. Ett efterföljansvärt exempel! Med tanke på de dubbelarbetande mödrarna är det ett stort önskemål att industrierna och övriga arbetsgivare också på andra orter kunde taga samma hänsyn och i större utsträckning än vad som nu sker kunde ge mödrarna möjlighet till deltidstjänstgöring, som fallet är i Gustavsberg. Det skulle betyda en vinst inte enbart för mödrarna och barnen utan också för samhället sett på längre sikt. Det skulle visserligen för en flerbarnsmamma kunna betyda många år innan hon kunde återgå till full tjänstgöring utanför hemmet om hon alls skulle orka med det. Men är det inte ett lika vitalt samhällsintresse att mödrarna inte förslits för tidigt utan orkar ägna sig åt sina hem och barnens fostran samtidigt med förvärvsarbetet, så att det vore värt att satsa mer på denna lösning.

Vi vet numera att de första sju åren i en människas liv är av grundläggande betydelse för hela personlighetsutvecklingen. Vi vet också att den mest gynnsamma uppväxtmiljön för ett litet barn är hemmet och den egna familjen. Så långt det är möjligt bör också familjen förbli medelpunkten för den växande unga människan, emedan familjegemenskapen kan sägas vara den kulturverkstad där de mänskliga relationerna först tar form. Men i dagens samhälle utsätts föräldraauktoriteten för svåra påfrestningar. Det är inte lätt för hemmen med all den utifrån kommande konkurrensen om barnens intressen, som bl. a. film, radio och television innebär. Vad är då viktigare än att samhället söker stärka föräldrarna i deras ansvarsfulla uppgift som fostrare och i förebyggande syfte tidigt stöder dem i deras olika hem — och familjesituationer. Det är här som lekskolor och daghem har en viktig uppgift att fylla. De kan och skall heller aldrig ersätta hemmen och föräldrarna i deras egenskap av fostrare, men de vill i det dagliga samarbetet med hemmen hjälpa till att komplettera barnens individuella uppväxtmiljö. Inom ramen för dessa båda verksamhetsgrenar skall barnen i förskoleåldern bjudas en lekmiljö, som dels tar sikte på varje barns individuella utveckling dels hjälper dem att successivt växa in i en glad och sund gruppgemenskap. Det finns i det fallet många möjligheter att i lekens form grundlägga vanor, som är nog så viktiga för blivande samhällsmedborgare. Förutom lekskolans (barnträdgården) och daghemmets pedagogiska uppgift har halvdaghemmet i likhet med daghemmet så långt det behövs att sörja för en god omvårdnad av barnen och låta dem uppleva en hemlik vardag fastän mödrarna en del av dagen är tagna i anspråk för förvärvsarbete.

För den som kommer utifrån en dag som den här framstår det kanske som allra lyckligast att ett samhälle ser problemställningen barn-hem-samhälle så vaket, och att det med så god samarbetsvilja söker lösa problemen som här i Gustavsberg. Även i det fallet kan man tala om ett efterföljansvärt exempel och har all anledning att önska Gustavsberg god fortsättning.

Gunvor Paulsen

Vid Betlehem

Vid Betlehem i nattens sena timma
vad stilla frid utöver Judaland
en helig låga tände där sin strimma
i allvis kärlek ifrån Faderns hand.

Vid Betlehem i nattens sena timma
uppfylles löftet som profeten ger
en helig natt ser julens stjärna glimma
Guds son till jorden kommer ner.

Vid Betlehem i nattens sena timma
förbyttes seklers väntan uti frid
i stjärnans strålglans mäktig vi förnimma
din stora gåva, signad juletid.

Arne Thulin

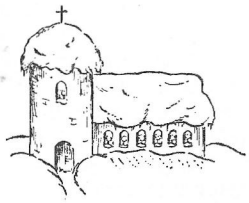

Ett år har gått

Ett år har gått, förflyktat
och går till minnets arkiv
det gav de dagar som fogats
ett allmängiltigt motiv.

Ett pussel där alla bitar
går in under samma ram
där även de nötta och slitna
kan hedras med någon reklam.

Där skiftar den skurna figuren
i storlek och färgnyans
med veckor av tungsam möda
och lättsamma timmars dans.

Där rymmes väl glädje och lycka
och tårar vid vännens grav
men tro att det hela uppfyller
den stora enhetens krav.

Väl skiftar åren sitt mönster
blir bokslut i minnets tabell
ett pussel där sista biten
skall fogas vid levnadens kväll.

Arne Thulin.

Onödiga bekymmer?

En liten nyårsfundering

Varje blick framåt mot det okända stämmer till undran och allvar. Även de mest upptagna och verksamma stannar väl vid vissa tillfällen i eftertanke och begrundan. Det är särskilt årsskiftet som manar oss till begrundan och besinning. En mängd frågor inställer sig. — Vad gav det gångna året? Hur kommer det nya att bli? Och hur skall det bli med vår oroliga och underliga värld?

En naturlig sak denna, att vi stannar i oro och undran. Återblick och självrannsakan är nyttiga ting. Allvarstankar och medansvar kommer vi inte ifrån. Allt detta kan stimulera oss till goda insatser. Vi ser om vårt hus och planerar för framtiden. En måttlig oro och ett positivt missnöje är en kraft till förbättring.

Sedan bör det sägas att vi inte ska bekymra oss i onödan. Vi ska låta var dag bära sin börda. Om vi alltid söker göra vårt bästa, kan vi ta vad som möter med jämnmod och ro. "Blott en dag, ett ögonblick i sänder" — vilken utmärkt livsnorm! Gott om vi förmår göra den till vår.

Det finns väl alltid orsaker till undran, oro och bekymmer. Oron kan bottna i en stark ansvarskänsla. Men vi får dock inte låta tankarna mala kring besvärligheter och farhågor. Det finns också något att glädjas åt, och det gäller att ha sinne även för den sidan av livet.

Vi erinrar oss historien om jordbrukaren, som hade en välskött och bra gård. En vän påpekade en gång att grödan såg mycket lovande ut. "Ja", sa ägaren, "den är fin men man vet inte om man får den under tak i gott skick eller om det blir någon lön för mödan." I just detta fall blev det emellertid bra med bärgningen och utbytet. Men då konstaterade vår man: "Det har sina sidor med en så bra skörd, för jorden blir ganska utsugen."

Hela detta resonemang är naturligt och riktigt. Men det är skönt om vi har blick för de ljusa sidorna. Annars blir vi lätt offer för en förlamande oro och ängslan. De onödiga bekymren kan så medföra verkliga svårigheter, så sant som inbillade farhågor kan påverka vår hälsa och trivsel.

Det finns anledning till både bekymmer och förtröstan. Allt är inte sådant det borde vara. I många fall har dock utvecklingen gått åt rätt håll. Mycket har uträttats under tidernas gång av strävsamma och förhoppningsfulla människor. Mycket återstår att göra, och vi behöver sannerligen inte sakna arbetsuppgifter. Om vi samlar tankarna och krafterna kring förnuftiga bemödanden, blir vi mera samlade och lugna till sinnes. Det är en allmän erfarenhet.

Det finns trots allt anledningar till tacksamhet och glädje, optimism och förtröstan. Om vi inser detta och främst tar sikte på den sidan av tillvaron, får bekymren rimligare proportioner. Då strävar vi med beslutsamhet och tillförsikt vidare — och då har livet även goda överraskningar i beredskap.

I den andan och förvissningen möter vi det nya året.

Gott nytt år!

V. J.

Hymn

Stilla tempelklockor kalla
stilla nalkas julens kväll
stilla himlens stjärnor alla
tändas över tysta tjäll;
över hav och frusna stränder
flammar vintergatans bro
natt av längtan och legender
viger världarna till ro.

Österstjärna, himmelskt klara
vägen lys för vise män
sänk i natt ditt underbara
skimmer över Betlehem;
julljus brinn och gyllne glimma
när vid klara klockors ljud
sången hög i helig timma
bär kring jorden fridens bud.

Gösta Borgström

Gustavsbergs kyrka

50 år

1. 12 1957

Vi Oscar etc.... Vår ynnest etc....

Uti särskilda till oss ingifna ansökningar hafva dels Bo församling enligt å kyrkostämma den 19 juni 1898 fattadt beslut, dels aktiebolaget Gustafsbergs fabriks intressenter jemte innehafvarne af inom Vermdö församling belägna hemmanen ett mantal Anneberg, ett mantal Lagnö, ett mantal Mörtnäs och 2 1/4 mantal Aspvik med Betzede och Kårboda, dels ock Djurö församling jemlikt kyrkostämmobeslut den 3 oktober 1898, gjort underdåniga framställningar om delning av Vermdö pastorat m.m.

Vid föredragning af detta ärende hafve Vi som lämnat utan afseende såväl Bo som Djurö församlingars ansökningar att bilda egna pastorat funnit godt förordna, att det till Vermdö församling hörande Farsta med Gustafsberg och Orminge fjerdingar omfattande område, hvilket begränsas i vester af Bo församling och Baggensfjärden, i söder af Ingarö församling, i öster af Grisslingefjärden, sundet vid Ålstäket och Torsby fjärd samt i norr af sistnämnda fjärd och Höggarnsfjärden skall under namn af Gustafsberg från och med den 1 Januari 1902 afskiljas till en särskild kyrkoförsamling och kommun, hvars hemman och lägenheter skola inom Vermdö skeppslag i jordeboken upptagas under särskild socken, benämnd Gustafsberg; kommande vid handhafvande av Gustafsbergs kommuns angelägenheter förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 med den sedermera vidtagna ändringar att lända till efterrättelse.

Stockholms slott den 1 Nov. 1901

Oscar

/Nils Claëson

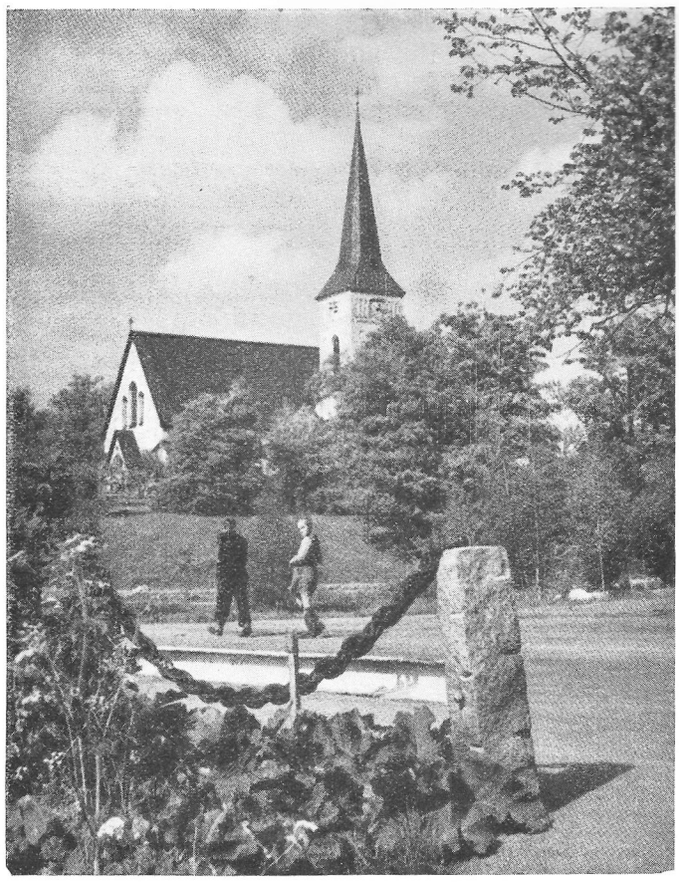

Fädernas kyrka i Sveriges land,
Kärast bland samfund på jorden!
Vida hon famnar från strand till strand,
Fast är hon grundad av Herrens hand,
Byggd till hans tempel i Norden.

Allt fick sin vigning i kyrkans famn:
Brudgummens löfte till bruden,
Hemmet, de nyföddas kristna namn,
Kämparnas färd till den sista hamn,
Fanan och konungaskruden.

Kristnade ungdom, dig gånge väl.
Strid för Guds ära i Norden.
Kämpa för frihet åt bunden träl.
Gud bringe friden till Sveriges själ.
Gud bringe frid över jorden.

Ädel är skaran sen tusen år
Gud i vår kyrka fått frälsa.
Framåt vår hoppfyllda längtan går:
Ungdomen kristnad är Sveriges vår,
Sveriges framtid och hälsa.

PSALM 169: 1, 2, 7, 9. *J. A. Eklund.*

Vid biskopsvisitationen i Gustavsberg den 20—21 juni 1903 uttalade visitator Ärkebiskopen J. A. Ekman sin glädje över den plan, som i församlingen hade fattats, att ny kyrka skulle uppföras och de åtgärder, som redan börjat vidtagas för anskaffande av därtill erforderliga medel och uttryckte den tillförsikten, att denna plan skulle fullföljas med iver, så att en det nya pastoratet värdig kyrka komme till stånd på den ändamålsenliga plats, som var påtänkt.

Bruksägaren W. Odelberg hade framställt förslag, att kyrkan skulle börja uppföras år 1904 på den plats, som länge varit påtänkt nämligen där de byggnader ligga, som kallas "Statbyggningen" och "Ekensberg". Bruksägare Odelbergs förslag vann allmän tillslutning inom kyrkorådet.

Grundplåten till kyrkans uppförande ställdes välvilligt till förfogande av AB Gustavsbergs Fabriks Intressenter, som överlämnade 30.000 kr. Ritningar och kostnadsförslag hade uppgjorts av arkitekten Gustaf Améen, Stockholm. Uppgörande av ritningar till altare, predikstol, orgelverk och andra prydnader i den nya kyrkan uppdrogs likaledes åt arkitekt Améen.

Kyrkostämman beslutade i samband härmed att ingå till Kungl. Maj:t med anhållan om lån för kyrkans uppförande och inredning, kyrkoplanens iordningställande m. m. Vidare beslutade man att begära s. k. rikskollekt ävenledes hos Kungl. Maj:t.

Till kommittérade vid kyrkobygget utsågos Bruksägaren W. Odelberg, Byggmästare O. J. Haglund, Lagnö och församlingens kyrkoherde Teodor Norman.

Sedan samtliga ritningar stadfästs av Kungl. Maj:t överlämnades grundläggningsarbetet till grundläggaren O .F. Goding, Dalarö, och uppförandet av kyrkan till byggmästaren G. A. Bengtsson, Nämdö. Kyrkan är uppförd av eldfast tegel s. k. fasadtegel (gult) levererat från Gustavsbergs porslinsfabrik, som även tillverkat det svartglaserade takteglet och porslinet till kyrkan. Kyrkans torn är kopparbeklätt. Orgeln med 12 stämmor (senare utökad till 18 stämmor) och 2 manualer tillverkades och uppsattes av firman Setterkvist och Son, Örebro.

Klockorna levererades av firma K. G. Bergholtz & C:o, Stockholm. Den stora klockan väger 803 kg, den mindre 485 kg. Den större kostade kr. 1.766:60 och den mindre kr. 1.067:—. Beslagen till båda klockorna kostade 300:—. Tornuret levererades av firman Linderoth i Stockholm.

Snickeriarbetena utfördes av Norrtälje snickerifabrik, måleriarbetena av målarmästaren P. E. Rydén, Gustavsberg.

Uppvärmningen skedde med cirkulationssystem.

Textilarbetena, mäss-skrud, antependium, altarduk, bokdyna m. fl. tillverkades av Licium, Stockholm.

Samtliga kostnader för den nya kyrkan, som innehåller sittplatser för närmare 600 personer, uppgingo till ungefär 94.694:— kr.

Gåvor till Kyrkan: Bruksägare O. W. Odelberg och fru Hilma Odelberg lämnade paramenta, en röd mässkrud, antependium, altarduk, bokdyna samt predikstolskläde.

Så kom invigningen: Ärkebiskop J. A. Ekman invigde kyrkan den 1:a advent, söndagen den 1 december 1907. Text för invigningstalet var hämtad ur Psalt. 24: 7—10. Ärkebiskopen assisterades vid invigningen av kontraktsprosten A. G. Rietz, Värmdö, kyrkoherden i Gustavsberg J. T. W. Norman, komministern i Ingarö Axel Jonsson samt vice pastorn i Bromma Otto Ekman. Invigningshögtidligheten började kl. 11 f. m. och omedelbart därpå följde högmässan med predikan av ärkebiskop J. A. Ekman.

Vid invigningen föredrogs av dåvarande komministern i Ingarö Axel Jonsson, följande dikt:

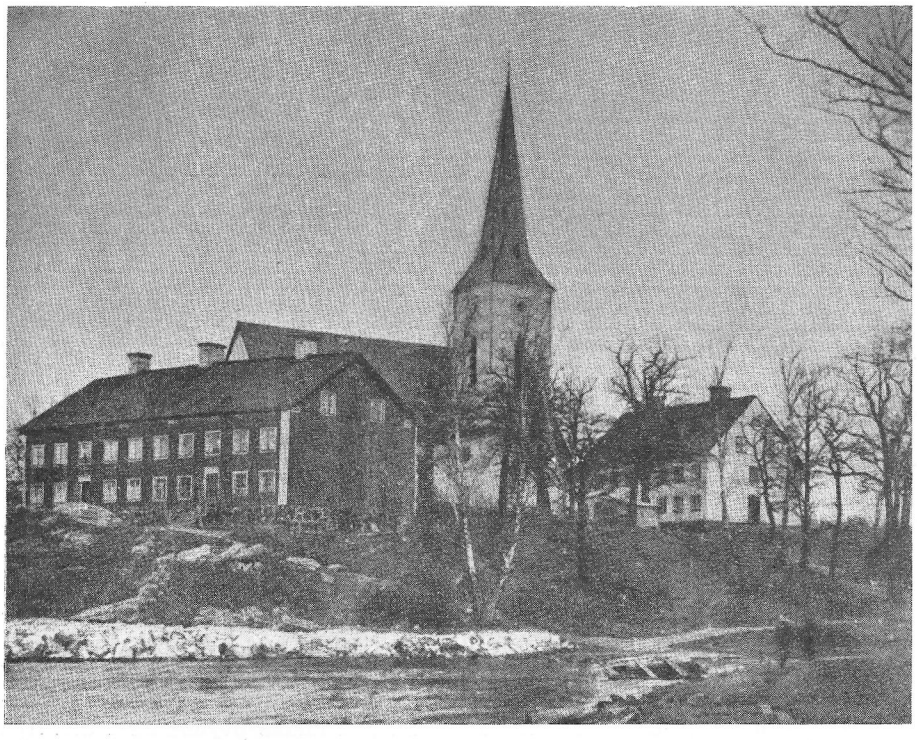

Statbyggningen (t. v.) och Ekensberg fick lämna plats på kullen invid viken för kyrkobygget.

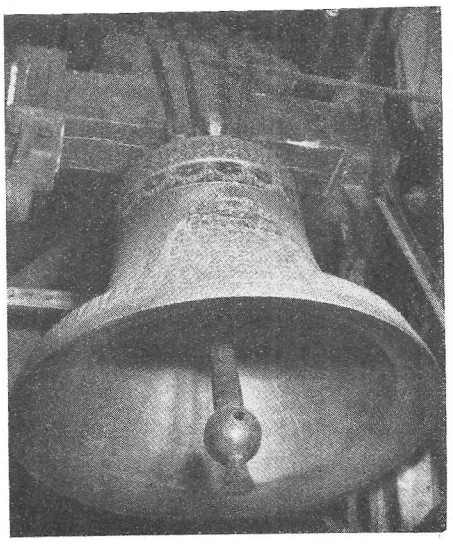

En av kyrkans två klockor ljuder från tornet och kallar menigheten samman.

Min själ i Herren Gud sig gläder
På denna tempelvigningsfäst,
Han allas väl så vist bereder,
Om Han får vara här vår gäst.
I hem och skola, i kyrka
Må Han vårt lof af oss få!
Han skall då gifva åt oss styrka
Att i Hans efterföljd få gå.

I dag, då ljuder första gången
I detta tempel psalmers ljud,
Och upp till Herren Gud går sången
Vi lyssna må till Herrens bud.
Vi glädjas med hvarandra,
Att templet färdigt står.
Må vi nu efter ordet vandra
På Herrens vägar alla år!

Som svenske män och kvinnor alla,
Vi falle ned med bönens ljud,
Vi i Din nåd oss anbefalla,
Ack, hör oss milde Herre Gud!
Bevara, stärk din kyrka,
Behåll oss fasta i Ditt ord!
Må vi i templet jämt Dig dyrka,
Må viljan Din af oss bli gjord!

Kom hit, du kära arbetsskara
Båd' man och kvinna, gammal, ung.
Må här vi gärna vilja vara,
Om Herren och Hans nåd lofsjung!
Må kyrkan fyren blifva
För alla, som söka efter ljus!
Må längtan efter Herren drifva
Oss alla i Hans kära hus.

Välsignad vare denna kyrka!
Välsignadt vare Herrens hus,
Där sig min själ får kraft och styrka,
Där själen får sitt rätta ljus!
Ja, Herren vare Pris och Ära,
Högtlofvadt vare alltid Ditt namn!
Ack, Herre Jesus, var oss nära,
Upptag oss i din frälsarefamn!

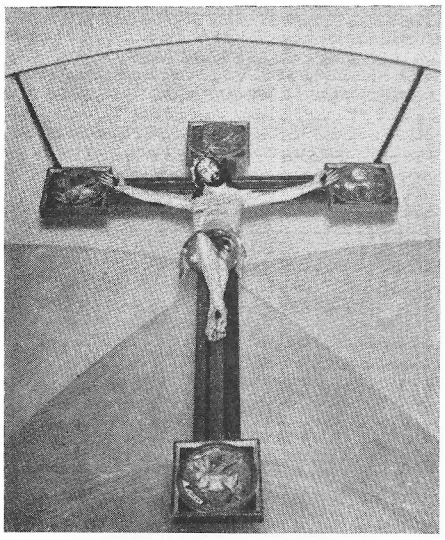

Krucifixet tillfördes kyrkan 1942. Skapat efter förebild från Skönberga kyrka.

Forseths altartavla, gustavsbergarnas gåva 1942.

Gustavsbergs kyrka saknar en del prydnader, som andra lika unga kyrkor äga. Men en prydnad har medföljt från gamla kyrkan vid Ekedalsskolan till den nya, en tavla föreställande Jesus vid Sikarsbrunnen. Tavlan hänger nu på kyrkans södra sida.

Att Gustavsbergs samhälle alltid sökt följa med sin tid synes av ett protokoll av den 28 mars 1915, där det heter: "Beslöt stämman i enlighet med kyrkrådets förslag att av Gustavsbergs kyrkas besparingsfonds medel, nu uppgående till 6.400:—, använda så mycket som behövdes för att i år införa elektrisk installation för orgeln i Gustavsbergs kyrka och för ringningen med klockorna i kyrkans torn." — — —

Tidens tand gnager ganska hårt även på en från början gedigen kyrka. År 1942 var tiden inne för en restaurering med kyrkorådet såsom byggnadskommitté jämte sakkunnigt biträde. Ny altarrings uppförande beslutades, ny elektrisk armatur m.m. Såsom arkitekt för restaureringsarbetet anmodades arkitekt Erik Fant, Stockholm.

Genom insamling åstadkoms den altartavla, målad av konstnären E. Forseth, som pryder koret.

Återinvigningen av kyrkan ägde rum den 20 december 1942 av biskop Manfred Björkquist.

Under årens lopp har kyrkan fått mottaga många värdefulla gåvor, bl. a. en vit mässhake, ett krucifix till sakristian och ett antependium.

Femtio år för en kyrka kan icke sägas vara en allt för hög ålder. Den 1:a advent 1957 firas detta jubileum. Därvid kommer en dopfunt, insamlad genom företag och enskilda, att överlämnas, jämte en brudkrona, skänkt av Lagnö kyrkliga syförening. Jag vill i detta sammanhang framhålla Gustavsbergs kyrkliga arbetskrets' synnerligen stora insatser för allt kyrkligt liv i Gustavsbergs församling.

Olle Hallin

Gustavsbergs kyrka före (t. v.) och efter restaureringen 1942.

Nyårsönskan inför 1958

För 10 år sedan gjorde vi en intervju med en rad födelsedagskandidater för 1948. Det var det året då BKF invigdes med konsert, då Folkparksföreningen och Sportfiskeklubben bildades, då Gustavsberg V gjorde sin sista färd, då Ekvallen och Hästhagskonsum färdigställdes, då sprängskotten började eka i Lugnet, då Harry Martinsson gjorde oss besök och — Medborgarhuskommitténs rapport lades till handlingarna. Och då insändare i Gustavsbergaren föreslog att Centrum skulle uppsnyggas och skräptippen i samhällets mitt skulle avhysas.

Ja, det var inför det året, som vi intervjuade blivande 70-åringen gravör *Carl Petterson,* som hoppades på nya motiv för sin målarhobby, rustning av lägenheten, framgång för fabriken och ett lugnare världsläge.

Oskar Fredriksson, snickare, representerade 60-åringarna, önskade bl. a. av 1948 bättre tillfartsvägar till Stenkullen och rådde alla att gå med i sjukkassa.

Axel Eriksson, förman, som gick mot sina 50 år i mars, önskade bättre marknad för sanitetsporslinet, iordningställande av idrottsplatsen och fred och samarbete mellan folken.

Elis Sander, 40-åring, nykterhetsman och generatorns ompysslare, hoppades på nya framsteg i det sociala framstegsarbetet, väntade en lösning av lokalfrågan, livligare föreningsverksamhet, och flera konserter och föreläsningar.

Torsten Rolf, modellör, 30 år ville slopa alla ransoneringar och restriktioner, önskade förbud mot tomtförsäljning i skärgården, kafé, samlingslokal, gymnastikhus och idrottsplats i Gustavsberg.

Agne Rosén på Laboratoriet, 20 år, hade liknande förhoppningar och ville fortsätta att trivas med jobb och studier.

10-åringen *Birgitta Lindgren,* slutligen önskade sig en ny Pelle Svanslös-bok och en axelväska. Gillade sin skolfröken och hoppades få resa till morbror i Sundsvall på sommarlovet.

Hur har det gått med era önskemål?, frågar vi våra intervjuoffer för 10 år sedan. Det kom inte allt under 1948, men under den 10-årsperiod som förflutit? Och vad hoppas ni av det år då ni blir 10 år äldre?

Carl Petterson 80 år 5. 7. 58

Vi vänder oss först till *Carl Petterson,* vars arbetsdag nu ägnas åt trädgården och måleriet. "Det gläder mig att vara ihågkommen. De önskningar jag hade för 10 år sedan har dess bättre utfallit till min nöjsamma belåtenhet. Tro mig, ålderdomen är en god och trivsam tid. Låt vara att man sakteliga trängs ner från scenen, men i stället får man en bekväm åskådarplats. Nog kan omställningen ibland bli en tyst tragedi, man tycker att man har mycket mer att ge och att det man givit glömts. Men varför inte med leende värdighet och med välgångsönskan se andra träda till, och njuta mognadens och eftertankens vila? — Även denna gång är det min innerliga önskan att få uppleva ett nytt år och att tillönska det företag jag tjänat under många år en god fortsättning för år 1958."

Oskar Fredriksson 70 år 13. 7. 58

Oskar Fredriksson, still going strong som snickare, fick sin önskan väl uppfylld i fråga om sjukkassan — idag är den obligatorisk för alla. Han gläder sig åt att ha mycket jobb och hoppas att hälsan ska stå honom bi. "Men tillfarten till Stenkullen blev ingenting av. Vi gamla får knega uppför Skräddarbacken med våra cyklar och hasa oss utför vintertid. Så den frågan står olöst. Ja, ska man få uttala en personlig önskan — då blir det fråga om rustning. Det är 12 år sedan man tittade på lägenheten. Det talas om höghus häruppe. Ja, inte blir det vackert — men det blir väl inte i min tid. Gott nytt år!"

Axel Eriksson 60 år 11. 3. 58

Axel Eriksson, som fyller 60 den 11 mars, konstaterar att sanitetsporslinet gjort ett väldigt uppsving och därmed har också hans arbetsuppgifter ökat. "Det fröjdar mig att den gamla idrottsplatsen fick behålla sitt läge och att den blev så väl iordningsställd. Det är bara att hoppas att våra ungdomar verkligen tar vara på denna möjlighet, som vi fick gå och längta efter. — Inför 1958 instämmer jag med dem som vill ha fram ett Hälsoår. Där ung och gammal tänker på sin spänst och måttlighet för att behålla sin kondition. Varför inte gå in för varpa och pingis."

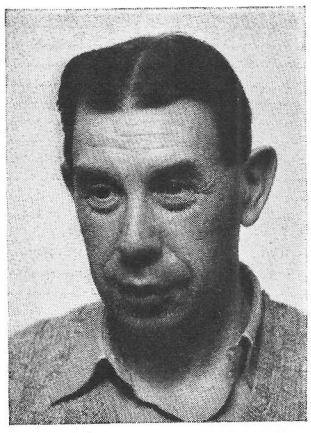

Elis Sander 50 år 14. 2. 58

Elis Sander, nykterhetsnämndens ordförande, anser att han åtminstone fått en önskan från 1947 uppfylld — nämligen att socialdemokratin genom regeringen skulle få fortsätta sin gärning. Sämre gick det att få de övriga önskningarna uppfyllda. 'Lokalfrågan för föreningarna

är ännu inte löst, fast både Kommunalhus och Bergasal tillkommit. Någon större aktivitet i föreningslivet kan jag inte heller märka. Kanske det behövs nya arbetsformer för att föreningssamvaron ska passa nu i televisionens och teknikens tidevarv. Mina önskningar för framtiden kan jag gott säga att de står kvar sedan tio år tillbaka. Så hoppas jag verkligen att den nya nykterhetslagstiftningen skall ge önskat resultat: ett nyktert folk till glädje för alla!"

Torsten Rolf 40 år 25. 1. 58

Torsten Rolf, numera knuten till avdelning "public relations" (Det har han väl alltid varit!), konstaterar att idrottsplatsen fick sin utformning och att gymnastikhuset äntligen är på väg. "Men tomtförsäljningen bara ökar och våra naturskönа omgivningar naggas alltmer i kanten. Jag ser med fasa hur kommunen breder ut sig med storhus. Det orkar inte våra avlopp med och våra fjärdar blir ännu mer förorenade. Det blir väldigt långt till färskvatten — inte ens Mörkdalskällan finns kvar. — För att inte tala om hur långt bort det blir till blåbären. Men det är ju ingenting, när man nu talar om månfärder och det kanske finns blåbär där. Gott nytt Sputnik-år på sej lilla redaktören."

Agne Rosén 30 år 13. 2. 58

Agne Rosén, som är en hel del TV- och radiominded har under den gångna perioden ägnat sig åt att på fritid studera radioteknik. Och trivs alltjämt med sitt jobb på laboratoriet.

"Jo, vi fick ett kafe på Vita Hästen och tonåringarna har på senare tid också sin Snack-Bar i Bergasalen. Men nog borde vi haft ett Folkets Hus — men det får vi väl lägga in i nästa 10-årsplan. Nu pockar också parkeringsplatser och garage på behövliga utrymmen i samhället. Så hoppas jag på att Konsum kommer med ett ordentligt varuhus. — Sen återstår att inte glömma ungdomsfrågorna, där utbildningen, arbetsmöjligheterna, föreningslokalerna, bosättningen m. m. kräver verkligt positiva insatser."

Birgitta Lindgren 20 år 17. 3. 58

Birgitta Lindgren bekräftar att hon både fick Palle Svanslös och resa till morbror för 10 år sedan. Ja, nu är hon 20 år och stora damen. Arbetar på kontor i Stockholm och trivs bra med sitt jobb. "På fritid är jag med i SSU, som nu har 120 medlemmar och tycks gå framåt. Och när jag är hemma övar jag gärna på pianot. För 10 år sedan började jag lära mig härute i skolan. — Vad jag önskar av det nya året. Jo, snabbare förbindelser med staden — direktbuss från Gustavsberg. Och så hoppas jag förstås att vi får ha hälsan i behåll och att det blir lugn och frid i världen."

*

Kloka ord, som visar att mina intervjuoffer inte bara blivit 10 år äldre utan också vuxit i visdom. Samtidigt tycker jag mig kunna konstatera att en hel del av vad som påpekades i dessa intervjuer 1947 gett resultat. Det är alldeles tydligt att de mäktige läser och tar intryck av Gustavsbergaren. Egentligen skulle man intervjua 4.514 personer i Gustavsberg med omnejd. Vilken utveckling! Nåväl, födelsedagsbarnen som utvalts har ju skött sitt kall bra. Vi tillönskar dem ett gott nytt födelseår med bibehållen hälsa, tillförsikt och framåtanda!

Jussta

Kring jorden kretsat en rysk satellit
— ja det har vi hört till leda.
Om några år för vi också fly dit,
för att oss mot nedslagen freda.
Så ska vi till månen, och sedan till mars,
en rymdfantasi som ej är nån fars,
om man tar de lärde på orden.
— Sen kanske vi upptäcker Jorden!

I Julnumret skrives om midsommar grann,
ett minne från gamla tider.
Då fanns ej pension för gemene man
— som vi ska få vad det lider.
Då föll det smulor från rikemans bord.
— Nu faller skulor å omvända ord,
ty Staten vi skapat är busen
numera — för rikemanshusen.

Vi hoppades smått på ett samverkans år.
Det ville vi alla i början.
Men samarbetskonst tycks vara rätt svår,
folk skäller det ofta för smörjan.
Å Konsum, Kommunen, Fabriken, ja allt
för surpuppan mest har en negativ halt,
och vi-andan mången ej roar.
Så bygger man inga broar!

Men låt oss gå in för ett Hälsoår.
Vi är allt för övermätta!
Nej spänsten, balansen å sinnets vår
det är nog det enda rätta.
Så låt nu motionen bli allas norm.
För kondis ej Kondis passar vår form.
Vår fria natur kan oss frälsa.
Parollen är bättre hälsa!

Nu bjudes här opp till en dörrknackar-vals
med tomtar å småkrafs som varor.
Vi köper så snällt vad ej nyttjar oss alls
och fastnar i svadans snaror.
Vår plånbok blir tom, ty allt ska vi ha
som grannarna har, då först är det bra.
Ej tänka och spara man gitter.
— Sen sitter man där med sitt kvitter!

Ja, Jul står för dörren, å året är slut,
en snötid med kyla oss väntar.
Men solvarvets nyår står där på lut.
På förlåten lätt jag gläntar.
Jag återser solen å himlen blå,
å skymtar en vår, å tänker som så:
Bak molnen är sol, i mörkret syns ljuset.
— Så tina då vad som är fruset!

LERGÖKEN

Ur hävderna

I "Den gamla goda tiden"

På det idylliska, av naturen med sin skönaste fägring så slösaktigt begåvade samhället Gustavsberg, arbeta många viljor och krafter vid sitt sekelgamla bruk. De bilda en homogen vänskaps- och familjesammanhållande krets av idoga goda och förnöjsamma människor, som ha och haft sin husbonde i den gamla Godeniuska dynastien, vilken trogen det patriarkaliska systemet styrt sitt fögderi från det medeltida säteriet Farsta och därifrån givit många impulser till seder och bruk till sina underlydande.

Där går söndagligen den genommusikaliska porslinmålaren och klockaren Ekberg upp till sin orgel i brukskyrkan i "Gula byggningen" för att leda psalmsången då helgdagsklädda ortsbor vill dyrka sin Skapare på den helgade vilodagen. Han hörde också till det förnäma porslinmålaryrket och lämnade både sin konstnärlighet och musikbegåvning åt efterkommande Arvid och Josef Ekberg. Efter Gunnar Wennerberg uppslag upptog Josef Ekberg det konstnärliga skapandet. Arvid Ekberg målade skickligt allmogefigurer på vaser och frukttallrikar och fördjupade sig i tonerna från sin älskade fiol. Här kommer också kyrkovärden, den synnerligen urbana och välvilliga Carl Ekberg, de kyrkobesökande till mötes. I fabriken var han och några andra parianmakare. Det låg en air av konstskicklighet omkring dessa hantverkare när man såg dem i sitt arbete däruppe i "kasärn", det gamla rucklet som inom sina murar fick hägna de skapande konstnärerna Wennerberg, Neujd, Beata Mårtensson m. fl. då de stod på höjden av sin skaparkraft.

I det idoga arbetet återfinna vi även häruppe modellör Pettersson givande form till det rika sortiment bordsserviser men även vaser, skålar, fat och kannor som dekorerades med underglasyrfärger, Majolika kallat och varav lagret var rikt vid sekelskiftet.

Sedan går där verkmästare George Barlow, en synnerligen skicklig "porslinsmänniska", engelsman till börden och genom gifte förbunden med den engelska porslinsdynastin Burgess i Hanley. Han går vid ugnarna och följer bränningen och konstaterar därefter resultatet vid sorteringen. Han möter ofta sin finurlige medbroder om titeln Carl Justin Forsberg. Som kom till Gustavsberg med en gipskopia av Molins Bältespännare under armen och installerade sig som modellör. Han ägde en fenomenal förmåga att kunna "pumpa" folk så att de vände ut och in på sig nära nog. Och där fanns ett jobb att bära fram vad som hörts till höga vederbörande f.v.b. Han gick i Slamhuset och stänkte ned sig då han kontrollerade massablandningen. Det såg onekligen sakkunnigt och energiskt ut och om man sedan med självsäkerhet vid förfrågan bedömer priser, tillverkningssätt, taxor m. m. och visar en allomfattande kännedom om allt mellan himmel och jord så blir man ett faktotum som chefen löjtnant Odelberg rådfrågade i allt. Det var förtroendet för andra som denne i hög grad saknade parad med en lättrogenhet i somliga stycken, som ej var till nytta.

På det gamla kontoret på nedre botten i "Gula byggningen" hade löjtnanten sin skruvstol och pulpet mitt emot 'kassören' Öhnell. Bara om morgnarna kl. halv 9 intog han sin plats där för att låta supplikanter för företräde, som önskade framföra sina ärenden. Ja allt skulle givetvis löjtnanten avgöra, det var ju hans fabrik och egendom. Det var de som ville ha bostaden "rustad", de som hade besvärligt med ekonomi, hem och äktenskap m.m. Allt skulle föredragas och nog hade löjtnanten något att stå i och tänka på och reda ut då han efter mottagningen gav sig ut i fabriken på en rundvandring iförd käpp, vilken han efter gammal officersvana, bar i vänstra handen rätt nedhängande som en sabel. På kontoret satt gamla kassör Öhnell över sina folianter och skrev och kollationerade. Han var svåger med baron von Oelreich. Denne återfanns på det yttre kontoret som en trogen bruksbokhållare med dess karaktäristiska bläcksudderi och uppflugen på en skruvstol som var lika för alla på kontoret. Givetvis fanns inget ryggstöd på dessa stolar, det skulle ha kunnat befordra lättja och senfärdighet! Kontorstiden från kl. 6 f. m. till halv 7 e. m. med halv timmes frukost och 1 timme middagsrast skulle utnyttjas tillfullo för den månadspenning som utkvitterades. Det var lång kontorstid och man måste se att få tiden att gå genom mångahanda mer eller mindre nödvändiga bokföringar om allt och alla. Ja man sålde biljetter till varmbadstugan också hos kassören och dessa bokfördes i en särskild liggare med fullständiga namn och tid för badet och så kollationerades detta!

Som teknisk byggnadsledare fungerade ingenjör Hammar men hans teknik var nog starkt beskuren, då nära nog varje spik som skulle slås in, skulle underställas chefen.

Men vi följa löjtnantens vandring genom fabriken. Den gjordes varje dag i samma spår, först en titt in till modellörerna, sedan genom slamhus, formverkstaden, precis den vanliga vägen, så att de arbetande ganska bra kunde veta när han kom och kunde inställa sin flit därefter, så genom ugnshall och målarsalarna och lagret ner till packboden. Där sitter vid sin pulpet Erik Lindström och skriver och summerar fakturor, ibland nära nog alnslånga, med en fermitet i huduvräkning som är fenomenal. Men löjtnanten gör bara en kort visit. Kylan ligger sedan gammalt i luften. Lindström är nämligen "socialist"! Hu då och fy! Lindström lyfter ej huvudet från fakturan utan sitter med blicken och näsan över den, ger korta och avhuggna svar varför löjtnanten lagar att dörren slutes mellan honom och Lindström fortast. Men spjuvern och humorn glimmade i hans skelande öga när han sedan tittar upp från papperet. Men Lindström sköter sitt kall utan vank och man kan ju intet göra däråt att han är sur och tvär. Efter många år fick han dock av löjtnanten veta "att det vore bäst han hade en annan plats". Det var ju klara verba. Expeditionen sköttes före Lindströms tid av gamla herr F. Lutteman. Packboden låg då nära kajen och man kan tänka sig vilka tunga bördor som skulle bäras dit ner från lagret för packning för att inte tala om hur kall packladan var på vintern. Ingen som helst värmekälla. Det var eldfarligt med all halmen. "Folk skall arbeta så de hålla sig varma" var mottot.

Här ha de nu för ett ögonblick ur Skuggornas dal stigit upp dessa grandiosa Herrar från en svunnen epok i den sekelgamla förnäma industriens historia och passerat minnenas kaleidoskop.

Vile i de i frid efter verksam dag!

John Stjerna

Klockare Bernhard Ekberg

Modellör C. J. Pettersson

Skarpskyttechefen, Ingenjör Hammar

Lagerföreståndare Frans Lutteman

Kyrkvärd Carl Ekberg

Verkmästare Carl Justin Forsberg

Verkmästare George Barlow

Bruksbokh. C. A. von Oelreich

Försäljare Erik Lindström

Midsommar på Gustavsberg för 50 år sedan

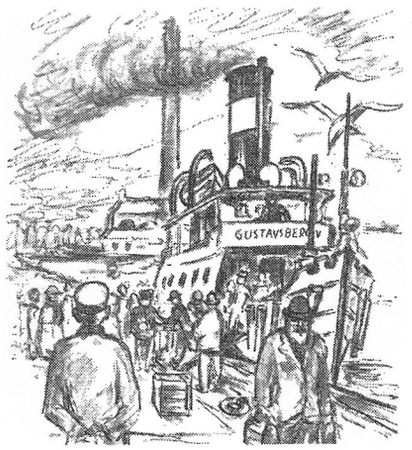

En lantbrukare kom körande till Stockholm för länge sedan med en del varor, bland annat en gödkalv som skulle säljas. Vid Danvikstull frågade några gyckelmakare bonden var han hörde hemma. Bonden svarade inte trots upprepade frågor. I stället svarade kalven med att dröna Värmdö-ö-ön. Från den tiden fick värmdöbönderna heta värmdökalvar berättas det. Ingarön befolkning fick heta Ingarövargar, men varför vet jag inte. Öarna äro två pärlor i Stockholms skärgård.

Nu stundar det till ett väldigt midsommarkalas i det idylliska brukssamhället Gustavsberg på Värmdön år 1905. I den stora flintgrytan innanför fabriksgrindarna ligger det en hel oxe, den största och fetaste av alla, den skall bli mat eller snarare en del av maten till festen. Det råder stor brådska, gamla gummor får hämta buljong i krukor, som de bära hem, ett extra tillskott till den ej alltid så feta kosten. Massor av köttbullar, kommer att behövas, hela berg av smör, ost, sill, sylta och mycket annat gott fraktas ned till fabriksgården. Starköl på fat, porter, brännvin, punsch ja allt i dryckesväg finns att tillgå. Det skall bli ett förnämligt kalas med gamla anor för hela brukssamhället med sina 2,000 personer.

Som värd

står gamla brukspatronen i Gustavsbergs Porslinsfabriks Intressenter, löjtnanten O. V. Odelberg, som 1869 blev fabrikens ägare och chef. Innan kalaset börjar, skall jag berätta litet om den tidens Gustavsberg — att i detalj beskriva arbetsförhållandena där skulle dock taga för stort utrymme.

På den tiden reste man till Gustavsberg med någon av bolagets 6 ångbåtar, som då hade sin tilläggsplats nedanför Kungl. Slottet vid Gustaf III:s staty och gjorde turer till och från Gustavsberg tätt som oftast under hela året. Att resa vintertid, när isen låg mer än fotstjock, var ingen sinekur. Det dånade och skakade, varje ögonblick väntade man att båten skulle slås sönder av de i fören upptornade isskutorna. Sommartid var däremot en båtresa i denna fagra skärgård en mycket angenäm upplevelse. Tätt ligga bryggorna, där båten stannar för att ta passagerare och gods ombord. Vid Skuru fanns vid tiden 1905 en flytbro, som tjänstgjorde i stället för den ståtliga betongbron av i dag.

Sakta och lugnt

glider båten fram genom den vackra viken med höga berg på båda sidor. På bergsstupen klättra björk, rönn och tall i kapp, fast det kan se ut som om de när som helst kunna störta ned i djupet. Snart äro vi vid Lännersta, Stäket, Skogsö och Boo. Stäket grävde ryssarna 1719, samma år som de brände slottet vid Farsta. Vid Skogsö avtäcktes 1905 ett monument efter de fallna, som försvarade Sverige den gången. Det är smalt och trångt för båten, den måste gå för halv fart, om den inte skall skrapa i botten, och fiskar spolas upp på land, då vi går igenom Stäket. Måsar, tärnor och trutar följa båten och dyker i vattnet för att fånga sig en godbit. Snart är vi ute på Stora Baggensfjärden och passerar Saltsjöbaden, för att sedan vika av mot Tjustviksholme och Gustavsberg. Resan tar c:a 2 timmar, men vilken härlig resa, fri från nutida bussjäkt, bensinångor och damm. Vi möter små segelbåtar, och stora ångare och kaptenerna hälsar varandra. Det fläktar skönt, och eftersom på den tiden ej så stor brådska rådde, önskar man resan varat ännu längre.

Nu syns fabriksskorstenarna och posthuset, och nu skymtar det vackra slottet Farsta, vilket förnämliga släkter som Bonde, Banér, Oxenstierna m. fl. varit knutna till. Fabriken har trehundraåriga anor. Först gjordes där tegel, senare porslin av förnämlig kvalitet, som gott kunde mäta sig med det

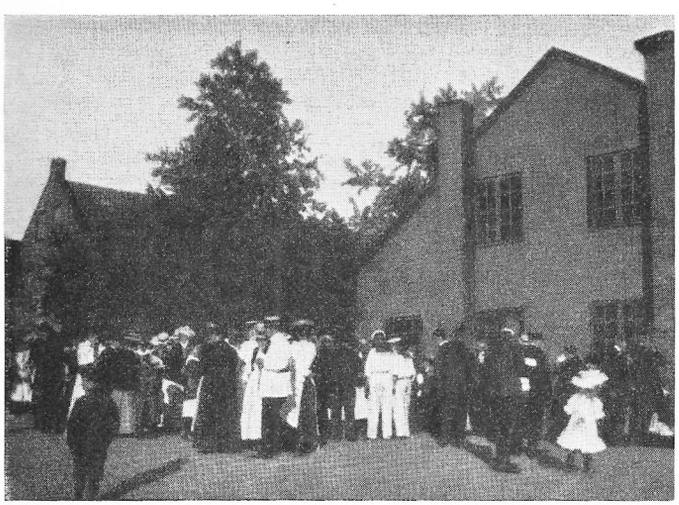

Framför gamla tryckeriet har folket blandats med herrskapet och överheten kring bordets rika håvor. Folk med goda ögon och minne igenkänner på vänstra bilden bl. a. fru E. Wadström och modellör A. Pehrson.

bästa utländska. Bolaget äger stora jordarealer, 300 tunnland åker och äng, flera tusen tunnland skog och sjö samt miltals sjöstrand. Ännu tvenne slott eller herresäten hörde till Gustavsberg, Lämshaga och Skevik. För arbetarna och tjänstemännen har bolaget ordnat med bra bostäder efter dåtida förhållanden, med små idylliska trädgårdar till varje gård, undantagandes de äldre barackerna.

Tjänstemän och arbetare handlade uteslutande

i Bolagets handelsbod, där allt köptes på kredit och uppgjordes vid årsslutet. I bolagsboden fanns allting att köpa, och när året var slut fortsatte man året efter likadant. Följden blev att folket handlade mer än de behövde, fast de inga pengar hade att röra sig med, och stod i ständig skuld hos bolaget. Många av de lägre betalta daglönarna fick på detta sätt sällan några kontanter.

Handmodellformare, maskinformare, gipsgjutare, gravörer, porslinsmålare och tryckare m. fl. hade som regel välordnad ekonomi och kunde varje månad hämta ett överskott. Det rådde vid sekelskiftet stor rangskillnad mellan de anställda vid fabriken. På våren 1905 sökte jag anställning där, och efter någon lärotid blev jag kaffekoppsformare. Vid min sida hade jag 2 lärlingar och ett 10-tal flickor, som polerade och satte öron eller hinklar som det heter på c:a 6,000 koppar per dag. Jag blev där i 2 år men tröttnade sedan på att stå inne på verkstad, porslinsdammet var ej heller så hälsosamt. Det var dock en lärorik och rolig tid för en 18-års yngling, som ville se sig om i världen. Vi voro två gossar och fem flickor från Sala vid den tiden i Gustavsberg. De gamla Gustavsbergarna voro stolta och höll strängt på sin värdighet och skicklighet, särskilt i de nyss uppräknade yrkena. Bland smålänningarna fann man mycket sparsamt folk, som varje månad sparade en slant, trots att de kunde vara bland de lägst avlönade. En del av dem var ej så noga med sin klädsel, och flickornas kunde vara hopsatt med säkerhetsnålar litet var stans. De kunde också sova över till frukost ibland. En smålänning sade en gång, att Gustavsbergarna voro dåliga hushållare "se man skaå kaunna leva paå täio kronor i maånaden, å daå räcker de tä ett par maollskinnaböxor paå dä ändaå".

Mollskinnsbyxor

kostade 2:50 paret på den tiden, återstod 7:50, som påstods räcka hela månaden till mat. Ungkarlar fick spisa för 25 kr. i månaden på värdshusets 3:e klass, i andra klass eller "takrännan", som det även kallades, och där undertecknad spisade kostade maten 37 kr. i månaden.

På värdshuset samlades många gemytliga gubbar och firade kvällen med en eller ett par starköl. Sällan var det några överlastade personer, fast ölet var fritt. Starkare drycker som brännvin användes ej i vardagslag annat än vid mera högtidliga tillfällen och bjudningar. På klubben var dans anordnad på lördagskvällarna, där bröderna Ekberg och ibland musikdir. Simon Holmberg spelade piano och fiol. Nykterhetsvännerna och skarpskyttarna hade sin egen musikkår, och missionsvännerna och baptisterna hade sina egna lokaler för sammankomster. Någon fackförening fick inte förekomma på den tiden.

En avlöningskväll kunde vara särskilt rolig

och intressant på det gamla värdshuset. Gästerna bildade körer och sjöng sjömansvisor och dryckesvisor och gamla sentimentala sånger, och somliga spelade guitarr och fiol. Robert Petter, den djupa basen i kyrkokören, drog ned ena mungipan till hakspetsen vid de lägre tonfallen, under det att den långe tenoren Gustafsson sträckte halsen som en ungtupp, när han kom i visst höjdläge. Det fanns en småländsk glasblåsare som kunde spela guitarr, så han fick åhörarna att både gråta och skratta. Gamle Farbror Stålkrantz var en god berättare och fiolspelare, särskilt duktig att spela gamla polskor. Han hade för sig att om fiolen skulle klinga riktigt vackert, så skulle felan ha en liten sup. Jag brukade ibland ackompanjera

Pojkarna hade sitt särskilda bord. Som hovmästare tjänstgjorde här Oskar Andersson, även kallad Torparn.

Här har vi verkmästare G. Barlow i samtal med några gäster.

Från det provisoriska centralköket "Flintugnen" fraktades maten till väntande bord och gäster.

honom på guitarr. Var han på kalas hos några fiskargubbar sade han till, att nu måste fiolen ha en sup, den tömdes ned i hålet vid stallet och skakades om, och sedan var han pinsäker att fiolen klingade dubbelt så bra som före. Han passade naturligtvis på att också själv få en extra tår just då. Att fiolen höll i limningen var märkligast.

Midsommarafton

var inne och allt var redo för jättesupén. Majstången var klädd vid skyttepaviljongen, dit alla med musik i spetsen skulle tåga efter måltiden. De stora dubbelgrindarna vid kontorsbyggnaden voro öppnade och folk strömmade till. Det jättelånga bordet dignade under massor av god mat. Där kom fjärdingsman Lundin, en hundrafemton kilos karl, samt länsman, dagen till ära klädda i guldglänsande mössor och band. Där kom de tre smålandsbröderna Otto, Frans och August Augustsson. Små och glada voro de, och man hörde deras sång och spel på handklaver och gitarr från förstutrappan eller från Kvarnberget om kvällarna "bumsadelaujda, selefallelauda" om och om igen.

Förmännen inom de olika avdelningarna hjälpte till vid bordet och såg till att intet fattades. Där var den kraftiga verkstadsbasen Oskar Wadström, en bussig bas förresten, och den lilla ettriga Fredblad, basen för rågodsmagasinet, befallningsman mäster Barlow. Den gamle verkmästaren och diktatorn Forsberg, kallad Grålle, som älskade alla kvinnor, som voro breda om höfterna. Enligt de äldre skulle han ha härjat svårt bland det täcka könet redan under 1890-talet. Forsberg kände hemligheten och tillblandningen av den förnämliga leran parian. Av den tillverkades de vackra oglaserade statyetterna Snöklockan, De tre gracerna, Moderskärlek m. fl. Brukspatronens söner ingenjören Axel samt kaptenen Viktor Odelberg med sina fruar, den förre med fru från England, deltog också i midsommarfirandet.

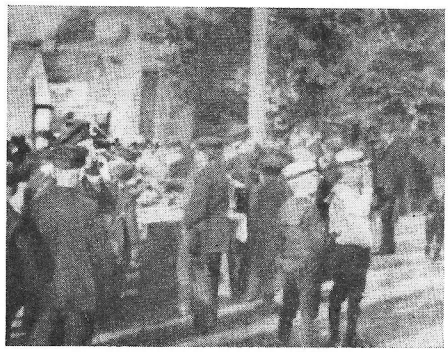

Pojkarna väntar ivrigt vid sin hörna. Alla klädda i mössor, som seden var på den tiden. Där fanns plats för smörgåsar.

Skarpskyttemusiken spelar upp

signalen att festen kan börja. Det blir liv och rörelse bland de många deltagarna, trängseln kring jättebordet är stor, innan alla fått smaka allt gott som där finns, men sämjan är också god en sådan här dag. Fruarna som stå med barnvagnar en bit därifrån bär mycken god mat till ungarna och gömma den noga under täcket — det kan vara gott med en liten godbit i reserv dagen efter.

En smålänning vid namn Holgersson hade glömt att tvätta händer och ansikte, varför en förman tillrättavisar honom. "Jag tycker Holgersson åtminstone bör tvätta sig till midsommar, när han går svart hela året". Kvickt svarade Holgersson att "kaolångaren kaommer i nästa väcka å daå å dä inte laönt att tvätta säj." Denna gång måste han dock gå och tvätta av det värsta koldammet, innan han fick mat och dryck. Musiken spelade och kören sjöng, ungdomarna voro glada och skämtade. Gamla gummor och gubbar, som hungrat i dagar för att kunna äta så mycket mer, hade tårar i ögonen av glädje

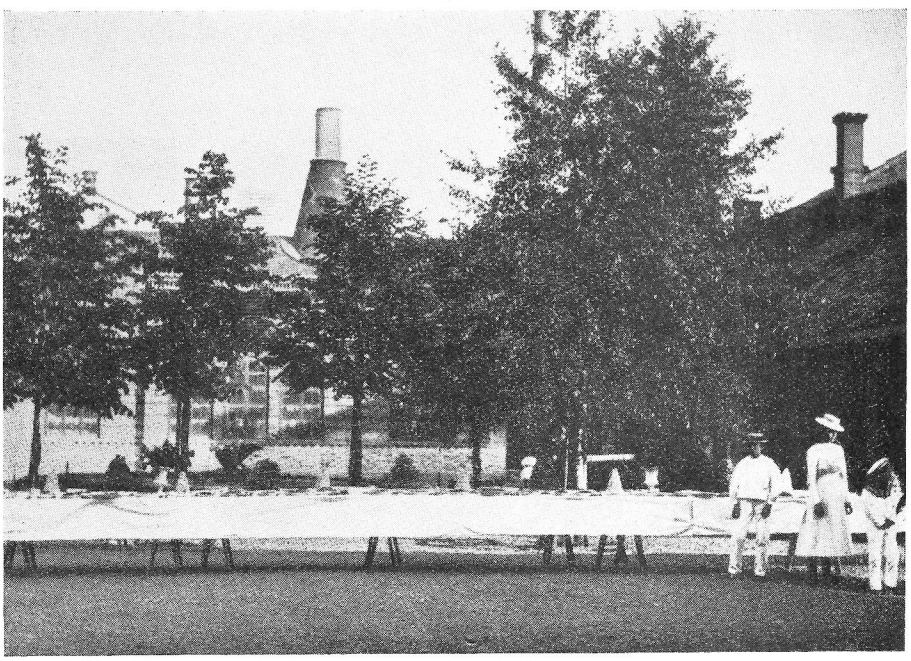

Bordet färdigt och inspekterat av ungdom ur societeten.

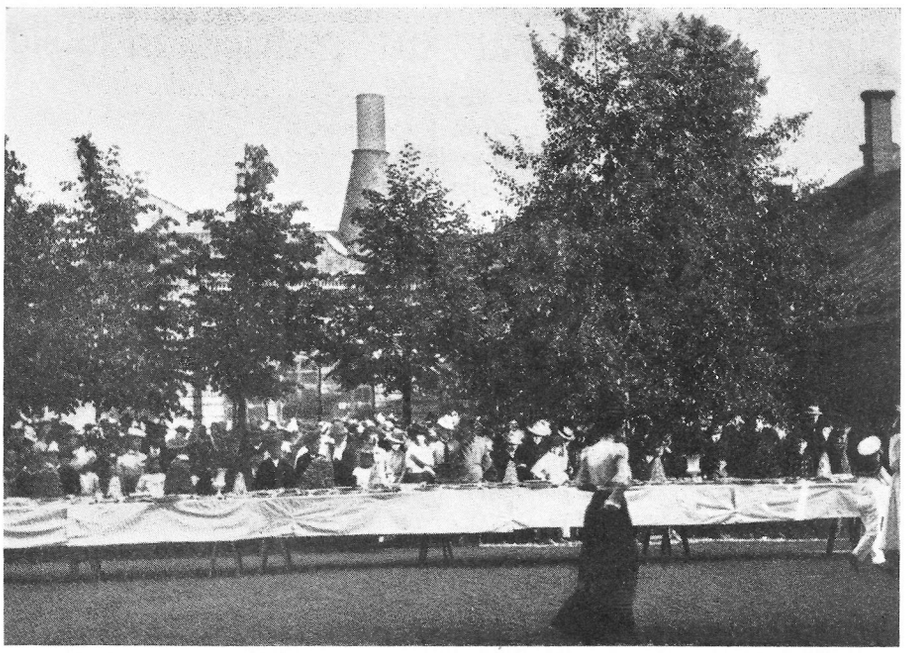

Folket väntar på signalen till attack mot de dignande borden. En lady seglar fram till fronten.

och man kunde höra många uttryck för tacksamhet mot brukspatronen och hans familj. Om bara hans underlydande vore lika goda, då vore det bra att vara på Gustavsberg. Därmed menade man verkmästare Forsberg, som var mycket fruktad och långt ifrån omtyckt vid fabriken.

Den glada måltiden

slutade småningom med kaffe och punsch, och en del av gästerna var ganska glada i hågen, när portarna öppnades och alla skulle tåga mot skarpskytteplatsen till majstång och dans. Då hände någonting. En man, vi kallar honom Johansson, gjorde ett s. k. bocksprång i luften, ropade adjö till sin familj och innan någon hann hindra honom, dök han i viken strax intill och syntes gå direkt till botten. Det blev skrik och jämmerrop från hans anhöriga, länsman och fjärdingsman kom i stor fart för att ordna räddningen. Vi hade hunnit fram till kajen och en man skulle dyka efter Johansson, när han plötsligt kom upp till vattenytan igen. Och när räddande händer sträcktes fattade han dem och lyftes upp på kajen, under det att frun och barnen grät och tillrättavisade honom för hans tilltag. Johansson hade tänkt att dränka sig. Han var ovan att dricka starka drycker, ovan att få kraftig mat, allt gick runt i hans arma huvud. Han såg den gråa vardagen i skarp motsättning till dagens festligheter och tyckte det var lika gott att nu komma bort från vardagen, men han ångrade sig då han kände kalla vattnet. Nu försökte han ta det hela från den humoristiska sidan. När hustrun förebrådde honom att han hoppat i med kläderna på, svarade han, "jag har ej badat på 15 år, och inte vill du väl att jag ska klä av mej naken inför tusentals personer". Fjärdingsmannen följde familjen hem och intermezzot slutade med frid och fröjd.

Vid dansbanan

var hornmusiken i full gång. På bruken fanns alltid goda ledare från regementena, som satte igång musikföreningar. Stora Herman Nordkvist blåste esskornett så den runda ringen efter munstycket aldrig gick bort. Kalle Severin slår trumman och ekot svarar i Kvarnbergen. En smålänning, som kallades Kopelle emedan han arbetade vid lantbruket och som inte var så vacker hade ingen tur hos flickorna, de drog sig undan för honom och han fick inte dansa. Då kom brukspatronens dotter, den vackra Axelina, och bjöd upp Kopelle på en vals. Det var en fröjd att se, och Pelle var lycklig en lång tid. Fröken Axelina var inte bara skön, hon var snäll och god mot folket och hjälpte särskilt de behövande till julen.

Nu spelas upp en wienervals, jag och min kamrat letar med ögonen efter någon flicka att dansa med, vi voro 18 år och litet blyga. Det fanns gott om rara flickor, jag fastnar för en söt flicka i röd klänning. Något osäkra och röda om kinderna stegar vi fram mot

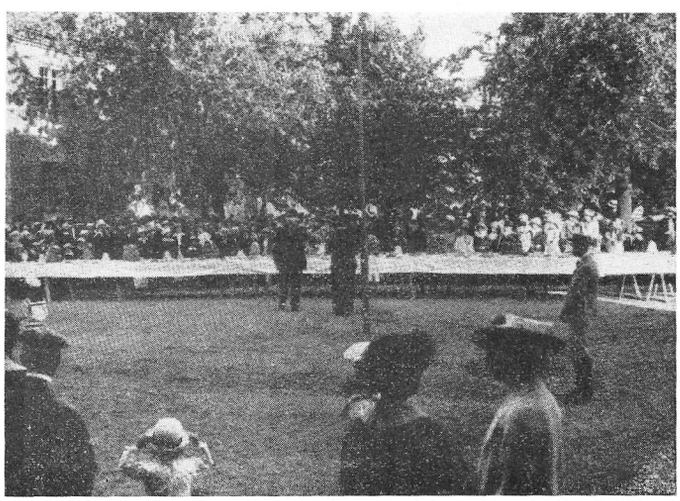

Brukspatron med maka provsmakar och bjuder välkommen. I förgrunden bl. a. Axelina Odelberg.

Från 1906 dansades på Klubben, där långdansen trädes till mässingsorkester. I förgrunden tre bemärkta personligheter, vår fotograf Hilding Ohlson i kolt och hovjägmästare Odelberg i samtal med Konrad Strömberg. (Bilden från 20-talet.)

våra ideal, tar av halmhatten och bockar så djupt och artigt som möjligt, flickan i den röda klänningen tackar och följer. Min vän O. Söderberg, sedermera den nya fjärdingsmannen, hade också dansat ut på banan. Det blev en härlig dans, jag fick veta att flickan hette Edit Karolina, att hon sjöng sopran i kyrkokören och om dagarna arbetade på tryckeriet, och jag tyckte om Edit Karolina från första stund.

Dans och lekar varade hela midsommarnatten

igenom och solen började lysa bakom bergen, då min kamrat S. och jag slog oss ned på Kvarnbergen, där utsikten över viken var storslagen. Hundratals rodd- och segelbåtar plaskade nu stillsamt ut mot Baggensfjärden till Tjustviksholme med två eller tre par i varje båt, det var dåtidens ungdomar på väg ut att lapa sol, kärlek och saltvatten. Många hade gitarr, fiol och handklaver med i båten och även litet frukost till midsommardagen. På Tjustviksholme och bergen där omkring lades grunden till många äktenskap, som varade livet ut. Båten, gitarren och havet och stillheten däromkring bidrog till att löftena höll. Skilsmässorna voro på den tiden nästan helt obefintliga. Ungdomarna tycktes ha bättre tid att tänka över det bästa av alla ting, äktenskapet, som är själva grunden i ett samhälle.

— — —

Drygt 50 år har gått och jag sitter än en gång på Kvarnberget. Det känns litet vemodigt, den gamla väderkvarnen är borta liksom kanske de flesta av mina gamla ungdomsvänner. Jag tänker på de pojkar, som 1906 var med och bildade en gymnastikklubb under kapten Odelbergs ledning. Där tog vi de första stapplande stegen i längd- och höjdhopp. Jag tänker på första gången vi skulle springa 2 km. åt V. Ekedalshållet. Vi voro otränade och satte för hög fart från början, följden blev att endast två man, Gärhard Sävström och Sven Johanson, kom nästan gående tillbaka. Vi andra blev kvar utefter banan, illamående och med håll i bröstet. Oskar Lundin kunde konsten att böja benen i sidled, när han i höjdhopp slängde sig 1.20 över ribban. I stav lyckades vi hoppa över 2 m., men vi voro ju nybörjare.

Den vackra ljusgula tegelkyrkan, som byggdes 1905—07, är sig lik, där den ligger nedan Kvarnbergen. Små gator och gångstigar, som man trampat som ung, äro borta, i dess ställe reser sig 2-3-våningshusen efter raka snygga linjer.

Det var en gång

Det var en gång — så börjar varje saga
med rosenskimmer ifrån flydda dar.
Det var en gång — hur lätt de orden draga
ur minnets djup var skatt där gömmes kvar.
Det var en gång — det ligger dolt i orden
ett fagert eko utav hoppets sång.
Det käraste av allt vi ägt på jorden
finns inneslutet i: det var en gång.

Det var en gång — i verklighetens spånad
ett inslag uti purpurfärg det är.
Det var en gång — det är vårt hjärtas trånad,
som flammat upp en gång i livsbegär.
Det var en gång — är en klenod vi värna,
ty illusionens glans den speglar matt.
Det var en gång — det är en vänlig stjärna,
som lyser genom tidens dunkla natt.

Det var en gång — är allt som står tillbaka,
när sorgen dämpat livets poesi.
Allt vad vi mist, men aldrig lärt försaka,
står, likt en morgonhägring, fram däri.
Det var en gång — det är det aldrig funna,
vars tjusningskraft oss lockar år från år.
Det var en gång — det är den aldrig vunna,
men drömda lyckan från vår ungdomsvår.

Det var en gång — det utgör själva bården
kring allt, vad stort och skönt, som livet gav.
Det var en gång — är vita marmorvården,
som täcker det förflutnas tysta grav.
När sist förgängelsen sin gärd skall taga
och när förklingat har min sista sång.
Så kanske skall min egen levnadssaga
i runor ristas med: Det var en gång.

E. P. BERNSTRÖM

Och på Kvarnberget har byggts en skola i rött fasadtegel, underbart skön. Den Odelbergska familjen vilar i sarkofager, insprängda i klippan vid kyrkogården. Kooperativa Förbundet, som övertagit hela fabriken, har nedlagt ett storslaget arbete, nya hygieniska verkstäder har byggts upp, och de sociala skrankorna ha utjämnats.

Men huru olika allting är. De hemtrevliga ångbåtarna, som förr trafikerade leden Gustavsberg—Stockholm och som man kunde få allt i fråga om mat och dryck på, äro borta. Kapten Larsson på 5:an, Persson på 6:an, styrmän och gastar, som förr satte färg och stämning på bygden, synes ej mera på kajen. I stället en ringlande ström av bilar och bussar, som från Stockholm och åter rulla ut till Värmdöns många vikar och sund. I bilarna sitter sommargäster, ungdomar av i dag, och inandas bensinångor. Nere på viken smattrar motorbåtar, allt skall gå så fort, även förbindelserna mellan könen, men många upplösas lika fort som bilen rullar fram.

Midsommarkalasen vid Gustavsberg

äro sedan 1918 minnen blott, en ny tid är kommen. Flickan i den röda klänningen, som jag fann där år 1905, går vid min sida utmed Kvarnbergen. Jag går och nynnar på Gunnar Wennerbergs visa, Min Ros:

En gång en ros jag såg, hon
går ej ur min håg,
skall jag väl henne få, tänkte
jag då
nu är hon min och står, redan
sen många år,
främst i min rosengård,
främst i min vård.

Hon har blivit något böjd av åren, kanske trippar hon ej så lätt som för 50 år sedan och det mörka håret har ljusnat. Vi har ännu en gång besökt våra kära ungdomsställen, där vi gått hand i hand, och äro tacksamma mot en försyn, som skänkt oss så många lyckliga år tillsammans.

Gustaf Norman

Julklapps-snurran

Det sitter ett barn på golvet och leker i halvskymningen. Barnet försöker få igång en stor, grann brumsnurra. Men den är för stor att manövrera för små händer, och den kommer inte upp i den fart som behövs för att den skall sjunga.

Den stora människan sitter och tittar ut genom fönstret och upp mot stjärnhimlen. Nu vänder han sig mot barnet och sträcker ut sin stora, hjälpande hand — och får fart på snurran. Den börjar sjunga med en djupt brummande ton, den växlar tonläge, ljudet stiger och sjunker, det brusar som vindarnas kör från ödsliga bergspass.

Det stora och det lilla barnet ligger nu på golvet med snurran mellan sig. De lyssnar. Då och då sträcka de fram händerna och hjälps åt att hålla snurran igång. Snurran sjunger allt vackrare i deras öron. De röda, gula, blå och vita dekorationerna på dess sidor flyta upp till ett levande färgband av Saturnusmånar.

Den stora människan, det stora barnet, är långt borta med sina tankar. Han tycker snurran är som en främmande himlakropp, långt ute i den ödsliga världsrymden. Den verkar så liten i denna stora, tomma, mörka och kalla rymd, och dess syskon synas vara så långt borta, de skönjas som nålstick genom ett mörkt papper mot ljuset.

Det stora och det lilla barnet förvandlas till väsen, mindre än ingenting, lättare än luft. De flyga till den sjungande planeten i en underbar känsla. Ju närmare de komma, desto mera musik och ljus strömmar dem till mötes. Nu befinner de sig på en musikplanet, virvlande runt i den stora vida rymden. Och runt om dem snurrar allt. De äro centrum i en underbar, ofattbar oändlighet.

Den stora gossen.

ENSAM?

— Du ser fundersam ut.

— Kanske det. Känner mej vissen och slokörad invärtes.

— Vad tar egentligen åt dig? Är det något i olag?

— På sätt och vis. Det är nog fel med kuraget.

— Hur yttrar det sig?

— Jag är inte i vanlig mening ensam, för här kryller det med folk av alla sorter. Men jag har svårt för att få kontakt. Har inte mod att bekanta mig med någon. Och det är inte alls lustigt att gå och skämmas över att man är en sån där krake.

— Men du, med ditt trevliga utseende och din lätthet att finna ord, skulle inte behöva ha det så. Du har de bästa förutsättningar för att knyta förbindelser och få vänner.

— Kanske det — men när det kommer till kritan är jag blyg och oföretagsam. Nog för att man vill vara fri och obesvärad, för att så kunna släppa sig loss en smula. Synd att det för det mesta stannar vid blotta önskningarna, för man måste då bli alltmera missnöjd med sig själv.

— — —

Detta lilla avsnitt ur ett längre samtal ställer oss inför ett mycket vanligt och trist faktum: den inre ensamheten mitt i det yttre mänskomyllret. En både plågsam och i många fall alldeles onödig företeelse.

Hur få bukt med det här? Hur ska man kunna upplösa och avlägsna den olustiga ensamhetskänslan?

Inför en sådan undran anmäler sig en del något varierande synpunkter och metoder. Det avgörande är väl dock att vi intresserar oss för våra medvandrare och lär oss att tycka om dem. Vi vet att om vi tycker om barn, får vi lätt deras vänskap och förtroende. De äldre är i regel något mera reserverade men även här ger vår värme lätt gensvar, och så kommer vänskapen snart av sig själv.

Den inre ensamheten kan övervinnas genom ett öppet och glatt sinne. Bara ett enda litet varmt leende smittar och lyser opp. En vänlig uppmärksamhet eller en liten tjänst kan vara början till goda och varaktiga personliga relationer.

Blyghet och osäkerhet övervinnes bäst om vi inte tänker för mycket på den egna lilla personen. Bättre då att tänka på dem, som vi vill bekanta oss med, och så släppa till en smula av sig själv. Någon har sagt: "Ju mer man glömmer sig själv för andra, dess mindre blir man själv glömd av dem." Så är det.

En liten yttring av omtanke och vänlighet piggar upp åt båda hållen. Den verkar som en nyttig injektion, ett botemedel mot ensamhet och olust. Varför inte försöka denna välgörande medicin...

Det största felet är vår blyghet, tillknäppthet och slutenhet. Om vi bara öppnar oss för någon, bryts isoleringens trollcirkel. Och sedan kommer de förtroliga mänskliga kontakterna av sig själv.

V. J.

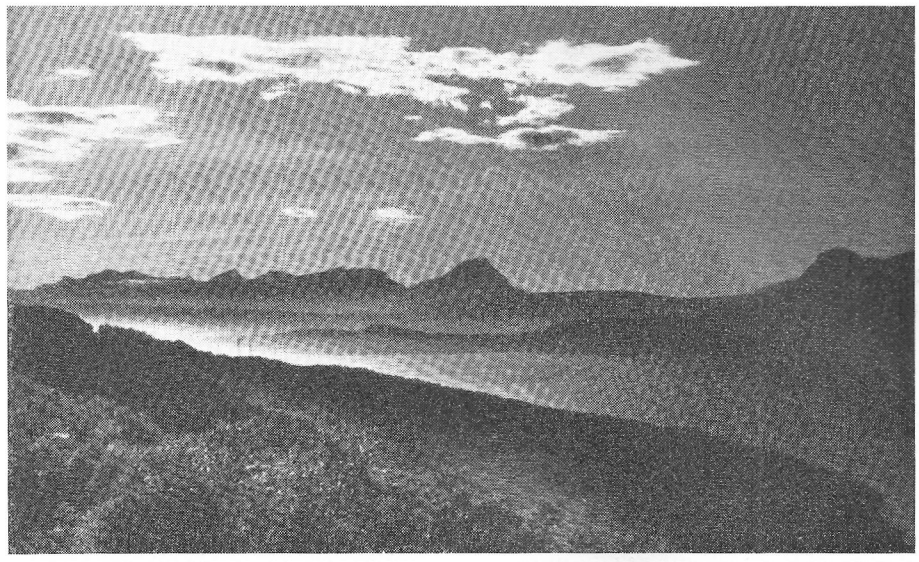

I Fotoklubbens höstpristävling erhöll Jaroslav Tupy 1:a pris för ovanstående landskapsbild från Lofoten.

Gustavsbergsrapsodi

Det är sommar, en vacker dag omkring 1905. Kolångarn har kommit och förtöjt vid kajen. Det rasslar och skramlar, svettiga och sotiga karlar tömmer kolen i de väntande hästkärrorna och koldammet står i högan sky. Den prydliga "Gustavsberg V", som ligger strax intill "tutar" nervöst "första gång", en kvart före avgångstid. Styrman Karlsson lämnar ut en låda av välbekant utseende och "Johansson på Värdshuset" lastar varor till "Bolagsbon" på sin vagn!

Vid "varma rännan" ligger "Diana", från vars innandömen lasten av lera eller flinta makligt "kärras" ut till kajen på en smal, vinglande landgång. På sätet framför nedre Stenhuset sitter några fruntimmer uppradade och diskuterar det lilla som händer och sker.

En oxfora masar i väg mot någon utäga. Trollsländorna pilar blixtsnabbt över vegetationen i Bagarns träsk. Brukspatron kommer i den gula korgvagnen med Karlsson i livré på kuskbocken. Ett par fruar med långa, släpande kjolar stannar och niger djupt och underdånigt för högsta instansen i Gustavsberg. En vanlig bild från den "gamla goda tiden" då klasskillnaden var mera markerad än nu.

Det var det Gustavsberg som först mötte mej. Vars vackra natur jag aldrig kan upphöra att beundra.

Jag hade nyligen kommit till Gustavsberg som "sista man" i "Bolagsbon" d. v. s. som boddräng.

Samhället verkade trevligt och gustavsbergarna gladlynta och vänliga, jag trivdes från första stund!

Arbetet var nog ansträngande, men det hade chefen varnat för redan vid anställningen: han ansåg mej för klen. Men jag var van att ta i, och mjölsäckar, silltunnor och sirapsfat kom dit dom skulle med något bistånd av Andersson, äldste man, som också i övrigt ofta hjälpte mej med råd och dåd.

Men nog blev jag väldigt glad och överraskad när Hultman erbjöd mej att bli expedit! Min hemliga dröm att få stå bakom disken blev ju plötsligt en verklighet. Så anspråkslös var man den tiden. Det blev att tvärt sätta sig in i den nya värdigheten: pennan "bakom örat", snuskaggen stod under disken och "strutar" vred jag elegantare än andra. Flera sorters sill stod i tunnor märkta med olika bokstäver, angivande kvalité och pris. Och vilken sill! *Sådan* sill finns ej att få för pengar mer! Den inlagda gurkan i tunnan bredvid hade också en vällukt som jag aldrig glömmer.

Större lådorna visste jag var dom fanns (jag hade fyllt på dem) men alla de 100-tals smålådorna i flera meter långa rader från golv till tak fordrade nästan ett "sjätte sinne" för att ögonblickligen finna den *rätta* när det var brått!

Med lite övning och hyggliga kamraters hjälp var man snart inne i rutinen. Räkning och skrivning erbjöd inga svårigheter och jag klarade snart mina kunder lika bra som de gamla drivna expediterna. Jag var fortfarande "sista man", men nu bland "bodherrarna"! Benämningen var kanske en sorts överskylande gest som härstammade från kontorsfruarna i något sammanhang, det gängse begreppet var väl "bodknodd". Det hade dålig klang och var nästan ett skällsord. Det kunde vara farligt, ty jag kan inte minnas några "turbrickor" från den tiden. Och "tur" behövdes, i synnerhet vid köttdagar och "Första uttaget"! Ingen realisation i världen kan skapa ett sådant kaos som "uttaget" gjorde.

Alla uppköp skrevs "på bok" och reglerades vid avlöningen i fabriken. Summan måste hållas inom vissa gränser, om man skulle få några kontanter att röra sej med. Därav följde att man inskränkte köpen till det minsta möjliga de sista dagarna i månaden.

Konsekvensen blev att förråden var så gott som tömda hos många familjer! Men, första vardagen i månaden var en klang- och jubeldag: då var "boken" som ny igen och gustavsbergarna var optimister och skrev alnslånga "listor", tog ett par stora korgar på skottkärran och gav sig i väg till Bolagsbon i god tid.

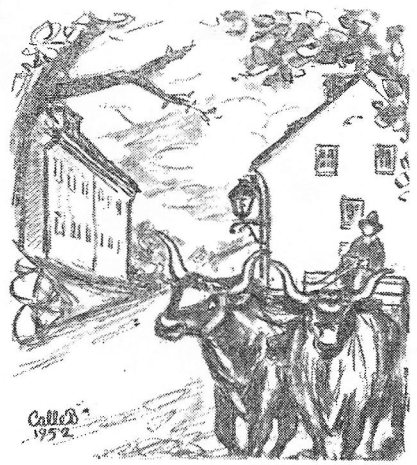

En oxfora masar iväg . . .

Butiken öppnades en timme tidigare sådana dagar och vi bakom disken var beredda på "invasionen"! De första kunderna stod på trappan utanför dörrarna, och de övriga i en kompakt massa på planen framför. Att bilda kö struntade man i, man "chansa" på *tur* i stället!

Klockan slog och en av oss öppnade dörrarna och räddade sej genom ett vigt hopp tillbaka över disken.

Det kanske verkar överdrivet men det var som en stormflod som spränger fördämningarna! De första i klungan tumlade in, skratt och skrik när en del i ivern fastnade i dörröppningen med korgarna högt över huvudet i trängseln. Fyra biträden och chefen är redan i gång med sina listor, de flesta på kanske ett trettiotal olika varor. Men undan går det, inget resonnemang, allt står på listan. Det är blott att plocka fram och pricka av, priset fick räknas i huvudet mest: *vågar* som räknade fanns ej och inte heller paketerade varor som är så bekvämt nu.

Stämningen var glad och livlig ännu vid 11-tiden på f. m., frånsett någon skärmytsling om orättvisa i expedieringen.

Orättvisor kunde nog ej undvikas i denna förskräckliga röra, inte ens kunderna själva visste vem som var först när man väntat i flera timmar! Och så var ju Gustavsberg bekant för sina vackra flickor och en sådan kunde ju lätt slinka emellan, biträdena var ju inte mer än människor!

Vid lunchdags försvann omärkligt ett och annat biträde och stämningen började sjunka betydligt. Framför disken var det fortfarande fullsatt och väntetiden var nog ännu minst ett par timmar. Man undrar inte på att folk tröttnade och blev otåliga. Eftermiddagen blev "surare" ju längre det led! Kunderna ledsnade och expediterna slappnade av i tjatet och det hopplösa arbetet!

När vi stängde efter sista kunden vid halv 8-tiden på kvällen var vi så pass "slut" att vi knappt orkade äta. Vi bara längtade att få sova. Jag tror inte jag varit tröttare efter en fältmarsch. Man tog förstrött emot den näve cigarrer som chefen delade ut, i preventivt syfte eller som uppmuntran efter en besvärlig och arbetssam dag. Nu var det en hel månad till nästa "uttag!"

Nöjena i den tidens Gustavsberg var inte så märkvärdiga. Dansen gick på "Klubben" och "Tvåöringen". Värdshuset hade sällskapsrum, öl och kägelbana och "Templarna" hade sina möten. Idrotten var i gång vid Bleksäng. Missionshus fanns och nya kyrkbygget var påbörjat.

Gamla bolagsbon med Hultman utanför disken. Vid pulpeten Gustav Andersson, svärfar till Johan Hellqvist.

Hur var folk klädda då? Ja, fruar, fröknar och "tonåringar" hade hatt med flor (det var inte många som behövde flor) och blommor på, margaretaflätor eller lösvalk, långa kjolar med skodd fåll som släpade i gruset. Endast äldre damer från allvarliga hem klädde sej i sjalett. Detta plagg tycks ju numera ha hypnotiserat våra dagars tonåringar som i en bastard av kavaj och överrock knäppt med träpinnar, smala jeans och träskor eller tofflor, tycks mej ha utmanat all stilkänsla för det typiskt kvinnliga.

Än herrarna då, hur såg dom ut 1905? Ja, modet går och kommer igen: helskägg, "plommonstop", byxor *utan* uppslag, kort kavaj, hög krage och lösmanschetter hängande på knogarna. Men eleganterna, "modelejonen" hade grårutig livrock med knappar i ryggen, smala byxor, lackskor, kulört, gärna broderad väst, 10 cm. hög krage, kravatt med nål och så "kronan på verket", en blänkande cylinderhatt! Vad är nutidens likriktade konfektions-uniform mot en sådan oemotståndlig personlig elegans?

Från Gustavsberg minns jag utom vackra somrar och bekymmerlösa ungdomsdagar även mulna, tunga och ängsliga tider, sjukdomar och kristid, matbrist, kålrötter och svart, urmanglad sill. Men helst minns man naturligtvis det vackra och roliga från en period då livet lekte och framtiden hägrade i ljusaste skimmer.

H. D.

Julstilleben från 1900

På sin tid var gröttallrik, ljusstake och bringare med juldekor från Gustavsberg mycket populära. Numera äro de rariteter. Nedanstående skapelser har en gång modellerats av Alfred Pehrson. Grötrimmen på tallriken lyder sålunda:

Talets ström vid kaffet stiger
Den som äter gröt han tiger

Det är i sin ordning
att jag såsom skåning
med gröt skall fylla
min mellersta våning

Gröt och mjölk i mild förening
ge en vink om livets mening

Min mage är förstörd av punschen
Jag botar den med gröt till lunchen

Gröten alla dyrka
Gröt ger mod och styrka
och var mänska hull,
och i Julehelgen
brukar man få bälgen
av den rätten full.

Krigarn inga faror fruktar
När han gröt på avstånd luktar

UR DAGSPRESSEN:

Rakethylsan driver i satellitens spår

Nu är vi alltså där! Med allt vad det kommer att dra med sig i framtiden. Ja, nu menar jag ur Nils Lindmans synpunkt. LÄT BLI ATT SKRÄPA NER I STRATOSFÄREN!

Vi har ju fortfarande inte lärt oss att hålla snyggt i skogar och campingplatser, så det blir väl inte bättre på det nya fritidsområdet som Sputnik gett anvisningar på...

Vi tänker oss in i framtiden, Andersson har en egen satellit. Så kommer plötsligt fru Andersson i städhumör... ut ur satelliten kastar hon tomma konservburkar, apelsinskal, massor av kolapapper och glasspinnar efter ungarnas snaskätande.

På den gamla goda tiden, när Andersson hade båt, försvann ju skräpet i havets djup när båten städades under campingfärderna. När dom campade i skogen fick andra människor ta reda på plåtburkarna efter dem. MEN HUR GÅR DET NU? Jo, allt vad Andersson kastar ut ur sin rymdfarkost hänger efter som en lång svans. Det blir framtidens nya kometer! — — Ja men stratosfären är ju så stor säger någon. Javisst är den stor, men inte obegränsad, den kommer att krympa ihop ju större fartutvecklingen blir. Tänk på Sputnik I och II som kilar runt klotet lika fort som vi härute åker till Stockholm... när det är bilköer.

Så det är bäst att vi lär oss ordning först — innan vi bli rymdfarare. Annars kanske stratosfär-skiktet en gång blir som ett skramlande plåthav av tomma hummer- och sardinburkar och en prasslande yta av apelsinskal, kolapapper, bortkastade veckotidningar m. m.

Vi hoppas FN tillsätter en utredning nu, så att lämpliga åtgärder i stratosfär-städningen vidtages i tid.

Vän av ordning

FÖRESATSER FEMTIOÅTTA

Fem farliga F försvårar fulländad form,
förmodar framsynta fäder, författare,
fästmör, fruar, fördömande farten,
förargelsen, fetman, flaskan, fimpen!

Flera förträffliga fotgängare förolyckas
för försåtligt fräsande fartdårar.
Förargelsen förhäxar förment
förolämpade flegmatiker.

Fetman frestar faktiskt frossande,
flåsande fyrtioåringar förtretligt.

Flaskans fuktiga fludium förråar
fördärvligt förut fridsamma
församlingsbor.

Fimpen förgiftar farligt fåfänga
fränder, föranledande försämrad fysik,
försvårade finanser.
Fy fasen!

Farhågorna fordrar fördenskull
föresatser femtioåtta!

Föredöme från fäder, fostran från
folkskolan, forumfråga,
fackföreningsfunderingar,
förtänksamhet från fullmäktige,
företagsamhet från fabriken.

Förslagsvis förordas föreläsningar för
föräldraförening — förrän framfusig
framfart, förtretliga förargelser, frodig
fettförtäring, förvildande fyllas förfall,
försåtligt förgiftande Fennia får
fördärva familjen.

Fram för förebyggande front!

Fastän fröjdens fester följer, föredrag
försiktighet före fräckt flängande färd,
främja förnöjsamhet före förtret, furnera
förnuftig förplägnad före flottig föda,
friskt flöde före frätande finkel,
fägna fattiga fyrkar framom flyktiga,
frestande favoritfimpar. Finis!

Frid!
Fakirfilosofen

Tre veteraner, som under 2:a halvåret dragit sig tillbaka från arbetsplatsen, avtackades vid en liten sammankomst på Värdshuset den 4 oktober. Ingenjör Teglund hyllade *Elsa Johnsson, Einar Axelsson* och *Erland Karlsson* och överlämnade blommor. Varpå man pratade minnen och erfarenheter från de många åren i fabriken.

I "Ungdom, familj och samhälle" har ABF under hösten presenterat en föreläsningsserie med utmärkta föredragshållare. Vi kan inte förstå varför inte fler än några dussin gustavsbergare passar på att ta del av visa ord, framförda av sådana personligheter som Lis Asklund, Lars Bohlin m. fl. Det är på tiden att man rycker upp sig härute och någon kväll sliter sig från Radions frågesport eller TV:s frågeauktion, för att se och höra en varm människa in natura.

Stockholms Stifts Ungdomsting inbjöd till kyrkkaffe i Bergasalen den 13 oktober. Efter högmässan i kyrkan, där biskop Ljungberg höll skriftetal och kyrkoherde Hallin predikade, samlades menigheten, ungdom mest, vid långbord i Bergasalen. Gossorkestern inledde med käcka toner; allsång och underhållning av både munter och allvarlig art följde, och till sist fick ungdomarna ställa frågor till biskopen, som besvarade dem klokt och med gott humör.

SIF:s avdelning i Gustavsberg firade sitt 20-årsjubileum den 26 oktober med ett festprogram i Bergasalen, där Orkesterföreningen med Luigi Carrara som solist intonerade. Efter supén dansades på nybonat golv till ny dag, eller kl. 0.30. Lyckönskningar framfördes bl. a. av företagschefen och fackföreningens ordförande.

Uppsala stadsteater gästade på nytt Gustavsberg måndagen den 25 november och gav August Blanches välkända lustspel Positivhataren. Miljön var från 1840-talet och roade gustavsbergarna av 1957 gott. Folkan var välbesatt och spelet, som på alla händer var medryckande mottogs med applåder. — Under vårsäsongen har den populära gruppen lovat återkomma. Man får väl hoppas på att salongen då blir utsåld i förväg, ty så god teater för ett pris av kr. 3:50 får vi sällan skåda i Gustavsberg.

Orienterarna har haft årsfest med prisutdelning. Det var muntert som vanligt. Här en bild då Pelle Wester mottager sina pris för mästerskapet i båda dag- och nattorientering.

Olycksfallsvård har varit ämnet för en kurs i Bergasalen även denna höst. Ett 40-tal anställda vid fabriken har deltagit och bland annat visat sin beredskap vid en realistisk övning i Bergasalen. Den 20 november hade man diplomutdelning och genomgång. Instruktör Eurenius och Syster Irene avtackades med blommor och Termakannor.

Civilförsvar, verkskydd, hemvärn, lottor och röda kors kommer i farten i april, då en realistisk övning planeras i samverkan med Länsstyrelsen, militären och grannorganisationer. Man har i dagarna sammanträffat och gjort upp förutsättningarna för övningen.

Från SIF:s 20-årsfest i Bergasalen.

Jag skulle förvisso

inte ha varit någon prydnad för svenskt kyrkomöte anno 1957. Visst har jag tigit i de flesta större församlingar, det är är så sant, så sant. Och inte har jag varken lust eller naturliga förutsättningar för prästkallet heller. Men åsnesparkar har alltid haft en säregen, sporrande effekt på mig, så hädanefter skall det inte tigas ens på konsummöten. I tjugo år har jag setat moltyst och retat mig på mäns vana att begära ordet vid varje tillfälle, och sen prata hur länge som helst utan att ha någonting att säga. I bästa fall reser sig en eller två talare till slut och reder ut begreppen med några få ord. De där sista har jag helhjärtat beundrat utan att ha en chans att efterlikna. Nu börjar jag förstå att jag gjort vanetalarna orättvisa. Det är tydligen inte vanlig talträngdhet, utan god taktik. Man tränar i pratandets konst, för att den dag, då man verkligen har någonting väsentligt att säga, inte skall hejdas av brist på uttryck och mod.

Tänk i alla fall,

ja, jag kan inte glömma kyrkomötet. Att krypa bakom Paulus, gamle, fine, framstegsvänlige Paulus, och våga påstå att han, även om han verkat i vår tid, i fråga om inställning och idé fortfarande skulle ha stampat omkring i vår tideräknings början. Kunde inte herrarna nöja sig med att vara så där långt efter i utvecklingen själva. Men för all del, nog är det modigt av landets biskopar att i dag, då kyrkan krymper i samhället till den milda grad, våga stöta tillbaka ny kraft och livgivande impulser från den stora reserven Kvinnan. Profet får hon bli men inte präst, enligt kyrkomötet. Alldeles som på den store Nazaréens tid, är det alltså viktigare med de lagkloka än med de av gudomlig kraft inspirerade profeterna. Jo, Jo.

På tal om

mänskliga svaghetstillstånd: Ni har väl haft Asiaten? Ja, man måste följa med sin tid. Fast nog liknade det där, som irriterade mig, den helt vanligt, hemtrevliga höstsnuvan. Men man kan ju inte för sin värdighets skull gå och dras med vanlig svensk influensa, när andra går och lögar sig i import från intressanta världsdelar.

Vi lockades med

Utförsäljning på stora plakat i höst. Oslagbara priser och jättehöga kvalitéer. Hur det var med de höga kvalitéerna är jag inte kapabel att yttra mig om, men att priserna låg i högsta klass — den saken var bergsäker. I vissa fall anmärkningsvärt över Textils reguljära. Så nog verkade det som om vederbörande affärsman litade för mycket på suggestionens makt över människan. Hade det rört sig om barnkläder så skulle ett ytterligare urval till humana priser haft sitt berättigande, men herrkläder, vilken karl kan inte själv ta sig in till huvudstan och skaffa sig snart sagt hur stor kollektion som helst att välja ibland.

När får vi

ett varuhus?! Ett med en ordentligt tilltagen avdelning för textil, med tonvikt på barnkläder. Det är något som vi verkligen behöver i detta växande, barnrika samhälle. Nu har vi fått så fina livsmedelsbutiker, rikta nu in er på Manufaktur, kära konsumherrar! Jo då, jag vet, det är inte bara att smälla upp ett varuhus, det skall vara tillstånd och jämmer och elände, därför skall vi vara ännu tacksammare när invigningens dag är inne. Vi har så svårt vi barnmammor att komma ifrån, så vi drar oss i det längsta för att resa till stan. Vi vill göra våra inköp här i samhället, är det inte alldeles solklart att våra och Konsums intressen skulle sammanfalla på den punkten?! Vi är så tacksamma för den lilla ambitiösa historien där ovanför Huvudkonsum, men den är, som vi säger hemma på Västkusten, som en pinne i havet.

Grötrim

Autostradan, skymtar i avlägset fjärran
Algatans asfalt välsignas av "kärran".

Bygger gör vi vartendaste år
Det ryktas om höghus som skyarna når.

Centrum har fått en färgsensation
En oväntat festlig bensinstation.

Daghemmet mår? Tackar som frågar.
Att satsa på småbarn vi vill och vi vågar.

Ettan gick in, trots hård propaganda
i Berget såväl som i Haparanda.

Folkparkens golfbana blev populär
Vi puttar i hål och av missarna lär.

Gökotta. Sprang vi i hetsig galopp
mellan Folkparkens soffor och Kvarnbergets topp.

Huvudleds stoppgräns har blivit den klippa
varpå vi stupat, vi som böter vill slippa.

Italienare, vänner sen tio år
som frusit och väntat en mildare vår.

J som i JUL. Vi fick åka till stan
för att köpa en grönskande Ingarögran.

Kvarnbergets liljekonvaljesnår
skattas av nya byggen i år.

Ljus och reflexer, vårt säkraste stöd
i kampen mot skumrask och mörkerdöd.

Medborgarhus. En framtidsvision!
Men det gäller att inte vackla i tron.

Nidvisa?! Skriver väl aldrig jag!
Skator är skottpengar på, enligt lag.

Ämnet är barnkläder.

Det påminner mig om en gång i somras, när vi fick besök av en liten herre från stan, jämnårig med min treåring. Han var utklädd till sin pappas avbild, med vit skjorta, fluga, långbyxor med knivskarpa pressveck och flott poplinrock med skärp. Min son verkade alldeles tagen vid åsynen av denna förödande elegans. Han trampade på sin trampcykel i snäva ringar runt föremålet för sin beundran. Jag satt på trappan och stålsatte mig mot det som jag trodde skulle komma. Aldrig, tänkte jag sammanbitet, köper jag något så opraktiskt och obekvämt till vår livlige lille kille. Och sonen fortsatte att kretsa kring med en fundersam rynka mellan ögonbrynen, och modershjärtat begynte vekna och förståndet smalt ner. När nederlaget var nära, vände sonen trampcykeln tvärt, cyklade bort medan han alldeles bara till sig själv sa: 'Åja, min åverol ä rätt snygg den också. — Och jag kunde använda barnbidraget till viktigare inköp. Men jag förstår mammorna, det är så det går till.

Ämnet är barn.

Det skall vara det i ett julkåseri. Barnaåren kan indelas i perioder. Mellansonen avverkade den stora hej- och svärperioden i somras. Ingen människa gick ohejad förbi vårt hus och ingen aldrig så liten mening slapp fram, som inte kryddades av svordomar. Det var rätt enerverande ibland och det gick så långt så t. o. m. föräldrarna började vårda sig om svenska språket. Det finns inget så uppfostrande som att ha barn o. s. v. Nu har hejandet och svärandet kommit in i mera normala former och den första Vaåldern är inne. Vi har en viss förvärvad vana genom den äldre sonen men ibland är det trots det inte mycket med tålamodet. Kära föräldrar, känns följande överintelligenta replikskifte igen? Gossen: "Vad är klockan, mamma?" — "Klockan är tio i tre!" "VA" — — — "Klockan är tio i tre!" 'VA!" "KLOCKAN ÄR TIO I TRE!!" "VA?" Då skriker den pinade modern för enkelhetens skull: "KLOCKAN ÄR TRE!!!" Varefter gossen argt skriker tillbaka: "Hur kan hon va tre nu när du har sagt att hon va tio i hela tiden förut!!" Det är det som går över min horisont, vad är det för en förunderlig drift som kommer dem att gång på gång fråga om, fast dom mycket väl uppfattar vad som sagts.

Ja, det här kåseriet

handlar ju precis inte om jul. Tänk, att jag har så svårt att få upp en något så när naturlig julstämning i mitten av november. Och det där vanliga knepet att få upp stämningen medels starka drycker har jag inte heller det rätta sinnet för. Annars brukar sättet vara flitigt använt inte minst i jultider. Intervjuade ungdomar säger att det är läskigt otrevligt att komma på dans och vara helnykter. Det ligger någonting i det, man känner sig som spritspion utan uppdrag. Ja nog är det ett problem med en dryck som kräver kamratskap ända in i förnedringen.

Nej, jag är inte nykterist. Kan bara inte begripa att inte vårt folk kan respektera gränsen för vad de själva tål, utan att tappa ansiktet. Inte heller förstår jag, varför den som redan tappat ansiktet skall tillåtas stanna kvar på festplatsen och störa glädjen för de andra. Gör som man gjorde på en fest nyligen, man satte bråkmakarna i en bil och körde hem dem. Jag kan gissa att vederbörande själv uppskattade det dan efter. Det där är någonting att ta efter!

Från det ena till det andra,

så ser jag på mina barnpromenader att det tippas sand i Bagarns träsk. Det inger vissa förhoppningar. Skall vi få ett snyggare Centrum till våren, eller kommer det nya anledningar att riva upp broar till sommartrafiken? Nu glider barnvagnen lätt på asfalterade trottoarer på Algatan och Stockholmsvägen, man niger och tackar. Även om det händelsevis inte direkt gjordes med tanke på mig. Och medan jag är på detta fridsamma humör ber jag att få önska en riktigt trivsam jul med tonvikt inte på sputnikar utan på stjärnan från Betlehem.

Edla Sofia

Julen 1957

Orkesterförening och blåsare bort
vi visat tacksamhet mer än vi gjort.

Psst! Hallå, det går rykten på stan
Posten har öppet mest hela dan!

Qvinnan tige i församlingen still.
Paulus får skulden, tro det den som vill.

Riva upp vägar till sommartrafiken
har blivit en vana vid Farstaviken.

Sjuka vi varit i höst, då och då
Kalla det Asiaten, det blev enklast så.

Trängande behov är tillgodosett
Parken har uppfört en Toalett.

Utförsäljning startas av mången, dessvärre
inte så särdeles nogräknad herre.

Varuhus!? Ack alltför länge tycks dröja
för alla slags varor, från fiskhåv till blöja.

X får man räkna med, när det gäller vår fred
Vi klagar som Hamlet: Vår tid är ur led.

Yrkeskurser som passar alla
finns det för kvällar, mörka och kalla.

Zevs, en gud i forngrekisk tid,
fick för Jordsatelliter åtminstone frid.

Åkerlyckan, förr ett kvinnors chateau
numera barnhem. Jo så kan det gå!

Ängarnas darrgräs och blåeld som lyser
minns vi med värme när änderna fryser.

Ösbykräftor som kräla och krypa
Försökte förgäves Lekaren nypa.

GOD JUL!

Strandskatan.

UNGDOMENS SIDA

Ungdomsträffarna

Ungdomsträffarna för höstsäsongen startade den 19 september. Att ungdomsskarorna ökat både märks och hörs. I den första programstunden medverkade Hasse Hellqvist med populärt på piano och Curt Norell från Birkagården presenterade ungdomsverksamheten vid Karlbergsvägen med omnejd och fick sedan ungdomarna med i en del trevliga tävlingslekar. Den 22 september öppnades Snack-Baren på söndagseftermiddagarna, där våra ungdomar kan träffas vid stillsammare bordspel, köpa en läskedryck eller kaffe och spisa plattor. Påföljande torsdag var bandyn på tapeten, det gavs träningsråd för grabbarna och en bra film om Unga Örnar visades. Den 3 oktober gav ett par juniorer från AIK en instruktiv uppvisning i bordtennis. Den 10 oktober visades filmen "Blindbock", som var nog så realistisk och kanske gav ungdomarna en del att tänka på. Veckan därpå spelade Hasse Söderqvists trio, den 24 oktober kåserade Lennart Nystedt. Torsdagen den 31 oktober visade SSU-Moberg en stark film och två muntrare kortfilmer. Lergöken lockade till allsång den 7 november och två lergökar till spelade på occarina. — Den första lördagsträffen hölls den 9 november, då Höfdingagården kom ut med sin dansorkester och svans. Orkestern var alla tiders. Synd att våra grabbar inte kan svidra om till en lördag, utan envisas med skinnjacka och ylletröja i 20 graders värme. Den 14 november kom en IOGT-patrull ut och gav ett trevligt program med sång och musik.

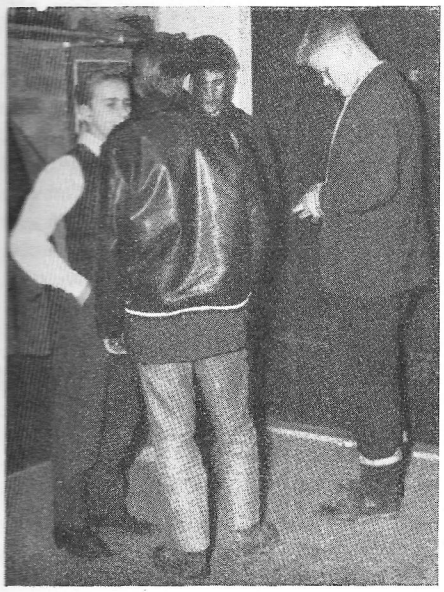

En film om Pojkcykeltävlingar visades den 21 november och torsdagen därpå visade trollkarlen Mac Aber sina konster. Den 5 december kom en NTO-patrull och gav god underhållning. Och när tidningen går i press sitter vi i Ungdomsstyrelsen tillsammans med Bergarådet för att ordna Luciafest som säsongavslutning. Vi kanske får ett karusellprogram. Och Lucia har man röstat på under senaste ungdomsträffar. Någon föreslog undertecknad, men mitt hår är grått, inte ljuslockigt.

Nu skall civilförsvaret ha ett av sina rum och vi får packa ihop våra grejor och hushålla på utrymmet. En annan placering av borden pröva vi med och meningen är att vi ska ha en spisarhörna, en tidningshörna en hobbyhörna e. d. Anslagstavlan får gärna utnyttas som "väggtidning". Där finns plats för meddelanden från föreningarna o. d.

Några nya plattor har inköpts och nu uppgör Bergarådet ett skivprogram för varje träff. Nya spel har inköpts. Fritidsgrupperna i plastisk dans och den s. k. Evakursen har fullföljts med stort intresse. Så har vi infört medlemskort, vilket gör att vi bättre vet vilka ungdomar som möter upp till ungdomsträffarna. Vi kan hålla våra träffar för dem som de är avsedda. Ja, vi kan också dra in medlemskort, om någon bär sig ohyfsat åt. Men sådant förekommer sällan, för härute har ungdomen stil.

Nu träffas vi till Luciafest
och så God Jul!

Lergöken

Fotojuniorer

Vi har en fotoklubb, berättar Leif Andersson för Red.

För att få ihop pengar till materiel tar vi upp en liten medlemsavgift. Därtill gör vi förstoringar och andra fotojobb på beställning, samlar tomglas, som vi säljer osv.

Nyligen har vi avslutat en fototävling i skolan. Calle B. och Sven Jonsson har varit bedömare — och Hilding Ohlson vår läromästare.

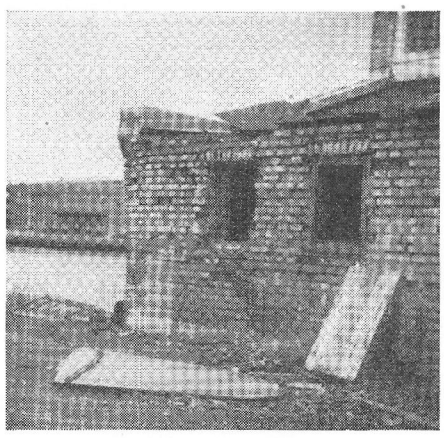

Den övre bilden här är ett mästerskott av Nils Höglund, eom fick 1:a pris. Andre pristagarens bild är också med, det var Jan Jonsson som tog det. Bland de övriga deltagarna placerade man sig i följande ordning: Dag Karlsson, Göran Lindahl, Sven Erik Ekmark, Leif Andersson, Lars Andersson.

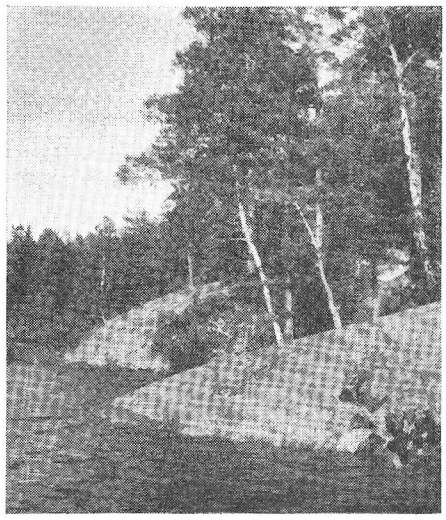

Ungdomen har ordet

Följande bidrag, sid. 27—29, har skrivits av elever i Kvarnbergsskolan. Därmed har vi fått ett tillskott i medarbetarstaben, för vilket vi gärna reserverar plats också i kommande nummer. Det bör ju bli verkliga ungdomssidor.

Red.

FRITT UR HJÄRTAT

Hur kan det komma sig, att så många pojkar — och flickor — tycks sätta en ära i att se så "lufsiga" ut som möjligt?

För att börja med flickorna. Ni tror väl inte, att ni ser ett dugg mer mystiska eller "skarpa" ut med alla dessa svarta streck runt ögonen. Vi tycker det ser enbart löjligt ut och hoppas, att ni har tvål och vatten hemma, så ni kan tvätta bort smörjan.

Och "skinnpajarna"! En flicka skall väl ändå försöka se lite kvinnlig ut, och det gör man inte i skinnjacka. Det är i och för sig inget fel med skinnjackor, men låt dem inte hänga på jämt och ständigt. Man skulle ju kunna tro, att somliga sover i dem.

Och så till pojkarna. Hur ofta tvättar sig en del av er egentligen? Vi vet, att det kan vara omöjligt att vara radionren om händerna, om man t. ex. jobbar med en moped. Men ni har väl också tvål och vatten hemma? Använd det! Det är faktiskt inte trevligt att vara tillsammans med en grabb, som är ovårdad och smutsig, så det stinker om honom. Det tror jag inte ens hans egna kompisar tycker.

En annan sak, som grabbarna i Gustavsberg syndar förskräckligt emot, är kapitlet Artighet. Har ni t. ex. sett en grabb öppna dörren för en flicka? Jag har sett det — men inte här! Ni vill ju så gärna imponera på flickorna — gör det, men på rätt sätt. Bry er inte om att kompisarna tycker ni är "larviga". Vi, som håller på stil, tycker i alla fall inte det.

Nej, fram för artigare killar och kvinnligare tjejer.

Upp till kamp mot stillösheten!

tycker

A o G m. fl.

Det handlar om "Mord å såna läskiga saker"

— Har inte magistern läst serier i sin barndom?

Svar: Ja och nej, d. v. s. för 15—20—30 år sedan fanns det — som nu — en hel del både roliga och kvicka, snälla, äventyrsmättade och spännande serier av tämligen oskyldigt slag, sådana som Gyllenbom, Adamson, Kronblom, Fridolf Celinder, Pigge och Gnidde, Biffen och Bananen o .s. v., men kriminalserier för barn var då ett okänt begrepp, och serieförläggarna hade ännu inte upptäckt vilken god affär det är att ge ut skräckserier, som frossar i våld och sadism. Visserligen kunde det i våra ungdomsböcker finnas blodiga skildringar, men det är ändå en ofantligt skillnad mellan en berättelse i *ord* om en hjältes död på slagfältet och en serie *bilder,* där förbrytare och brott dominerar, och där våldet avgör allt.

— Får magisterns egna barn läsa serier?

Svar: Jo då, men det får inte vara *dåliga* serier, och det tycker jag inga föräldrar borde tillåta sina barn att läsa. Med dåliga serier menar jag då dem, som "handlar om mord och såna där läskiga saker", som en flicka skrev, alltså sådana, där det framställs som något helt naturligt, att t. ex. skjuta ihjäl varandra.

— Tror lärare, att dåliga serier har en skadlig inverkan på barn?

Svar: Jag tror, att det är inte bara lärare, som tror, utan de flesta vet nog nu, att dåliga serier är farliga saker. Livet är för den uppväxande ett ganska okänt begrepp, men "man lär så länge man lever", också genom att *läsa* om livet. Därför är det också viktigt att inte släppa i händerna på barn våldS- och smutslitteratur, som ger dem en falsk bild av livet och manar fram en inhuman inställning till samhälle och medmänniskor. Ett faktum är ju, att intryck från omvärlden påverkar barn och bestämmer deras framtida handlande och uppträdande gentemot andra. Kan vi då försvara, att dagligen mata dem med text och bilder, där våld, slagsmål, knytnävar, revolverskott, knivhugg o. s. v. är den ständigt återkommande refrängen? En amerikansk psykolog skriver: "Om det gällde att ge barnen systematisk undervisning i konsten att stjäla, ljuga, misshandla och göra inbrott, skulle man inte kunna hitta på några bättre lärböcker än seriehäftena."

— Växer man inte snart ifrån det där?

Svar: De flesta gör det, lyckligtvis. Men ta en titt på borden i t. ex. ungdomsfängelsernas dagrum, där seriehäftena överflödar. Har de läsarna vuxit ifrån "det där"? Överlärare Lorenz Larson från Stockholm skriver i sin bok "Barn och serier": "Det finns i vår tid massor av överkänsliga, nervösa, labila barn, som kommer från trasiga hem och dåliga miljöförhållanden i övrigt. Deras antal ökas. Genom att ständigt syssla med brott och våld i sin läsning kan dessa få sitt föreställningsliv förvirrat och latenta anlag till kriminalitet kan utlösas. Detaljerade realistiska bilder av brott kan ge dem impulser. Barnen lever intensivt in i det de läser, och de har mindre erfarenhetsgrund till det än den vuxne. Det lästa får därför en realitet för dem som det inte har för den vuxne."

Att lärare är särskilt arga seriehatare beror också på att serieläsningen i allmänhet försämrar barnens läsning och skrivning. Många som har svårigheter med läsandet lockas till det lättare serietittandet. "Det är ju så jobbigt att läsa böcker, för det står så mycket på sidorna!" Serierna är dessutom ofta skrivna på ett språk, som bryter ned alla försök till en god språkvård.

T & O

Skolidrottsföreningen återupprättad

Gymnastikdirektör L. O. Lindahl sammankallade en onsdagskväll i oktober skolungdomen till Bergasalen för att framlägga ett förslag om att blåsa nytt liv i Gustavsbergs gamla skolidrottsförening. Det var alla närvarande med på. Man valde styrelse, som fick följande sammansättning: Ordförande Lars Andersson 9y, vice ordf. Leif Runemark 7t, sekreterare Gunilla Johansson 9g, vice sekr. Margreta Persson 9g, samt Kaj Bergström 8a. Revisorer: Ann Pettersson 9g och Ingemar Wahrenberg 7t. Suppleanter: Inger Andersson 9g och Lennart Windahl 9g. Kassör blev gymnastikdirektör L. O. Lindahl, som tillsammans med rektor är självskriven medlem i styrelsen.

Inom föreningen skall sedan bildas olika fritidssektioner, bl. a. för orientering, ishockey, bordtennis, handboll och fotboll.

I-r, G-l, M-a.

Magister Giraff

Det var en höstklar, stilla oktoberdag, en helt vanlig skoldag, då man inte väntar, att något särskilt skall hända. Jag gick i sakta mak uppför trapporna till Kvarnbergsskolan, på väg från bespisningen, medan hjärnan vilade sig och magen försökta smälta ärtsoppan och korvtärningarna.

Jag skulle just runda det rostiga taggtrådsstängslet vid luftskyddstornet, när en giraff plötsligt stack upp huvudet ovanför det stora spränghålet till nya skolbygget. Det var ju i och för sig inte så märkvärdigt, alla vet väl hur en giraff ser ut.

Giraffen harklade sig och började tala. Det är ju inte heller så märkvärdigt. Giraffen har ju både tunga, gomsegel, struphuvud o. s. v., så varför skulle han inte kunna tala?

— Förlåt, frågade jag, men...

— Är det här Kvarnbergsskolan? avbröt mig giraffen.

— Joo, men...

— Tå har jag kommit rätt hör jag.

Och så tog han ett väldigt skutt upp ur gropen:

— Tå är tet här jag skall vikariera för en asiatsjuk lärare.

Jag lade märke till att d-ljuden hade litet svårt att komma uppför hela den långa halsen, kring vilken 14 långschalar var prydligt virade.

— En giraff, va' kul! ropade mina kamrater, när jag talade om för dem vilken vikarie vi skulle få. Men titta, där kommer han ju!

Giraffen låste upp klassrumsdörren med vänster fot — han var nämligen vänsterfotad — och vi knallade in. Men nu visade det sig, att dörren var för liten för vår nya, stora magister, så pojkarna måste hjälpa till och skjuta in honom genom dörren.

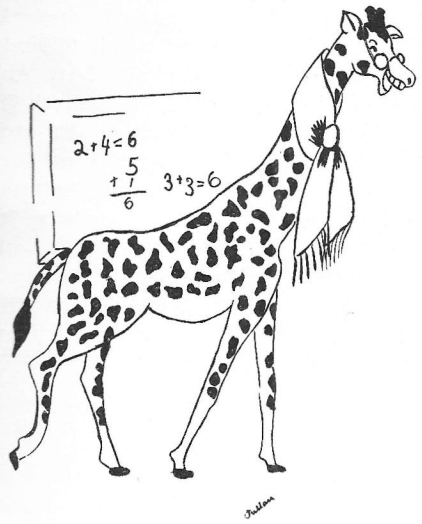

Pojkarna trodde, att det här var en snäll magister, så de satte genast igång att busa det värsta de kunde. Men det skulle de inte ha gjort. Giraffen sträckte bara ut sin långa hals och bet bråkstakarna i öronen, medan han lugnt satt kvar vid katedern.

Vi hade matematik första timmen. Den blev rätt så tråkig, för svårare tal än 4+2 fick vi inte räkna. Giraffer kan inte räkna längre än till sex se. Fast sex klarar man sig ju också långt på. Det var roligt att se på hur han bar sig åt, när han suddade ut på tavlan. Han slickade ren den i ett enda nafs med sin långa tunga. Krita blev han förresten förtjust i. Nästa timme, när vi skulle ha sång, bad en pojke att få en liten kritbit att äta på.

— Man får så klar och fin röst av det, sa han.

Då tog vår nye magister och åt upp en hel kritask, men av det blev han så hes, att han inte kunde få fram en enda ren ton på hela timmen. För att bota sig tog han då hand om — eller rättare sagt tog han foten om — alla godsaker vi hade i bänkarna. Det tyckte vi inte alls var något roligt.

Men det värsta vi var med om var ändå lektionerna i afrikanska. Dem hinner jag inte berätta om nu, och det är också en ganska otrolig historia. Men Sputnik trodde ju heller ingen på, när vi skrev ner den här berättelsen om magister Giraff.

Vi fyra.

Skolhistorien:

Det här hände på den tiden, då det inte var så noga med hygienen i Gustavsberg.

Men det hade kommit en ny lärare till skolan, som fordrade en bättring på den punkten. En dag fick han se några pojkar, som stod runt pumpen och drack vatten ur en mössa, som gick laget runt. Då blev han uppbragt, rusade fram till dem och hojtade:

—. Har ni ingen hygien, pojkar?

— Nää, sa den som höll i mössan, vi har bara den här mössan!

*

Läraren går igenom de olika tiderna:

— Nutid, förgången tid, framtid. Och jag säger: Pojken gav, vilken tid är det?

— Förgången tid.

— Bra. Och om jag säger: Din pappa har pengar — vilken tid är det? . . . .

— Omkring den första, magistern.

Ungdom på glid

Funderingar kring en utredning

Varför börjar gänget stjäla bilar? Vad är det för killar, som är med i sådana gäng? Hur börjar det? Vad kan man göra för att hindra att gänget utvecklas i fel riktning?

För att få litet säkrare svar än rena gissningar på dessa frågor, som så ofta dyker upp i talet mot och för och om och mellan tonåringar, så har vi harvat igenom en socialläkarutredning (puh!) införd i Sociala Meddelanden nr 9.

För över ett år sedan undersöktes nämligen ett gäng på 22 pojkar i åldern 14—22 år från en Stockholmsförort. Dessa hade på sommaren gjort sig skyldiga till 140 bilstölder och några inbrott.

Ändå var det inga dåliga grabbar. De allra flesta hade skött sig utmärkt i skolan och var normalt begåvade. De flesta hade också hyggliga hemförhållanden med undantag för att hemmens ekonomi nog låg under det normala.

Några "djupare" fritidsintressen hade gängmedlemmarna inte. Av de 22 var bara 6 med i någon förening. Andra böcker än deckare lästes sällan, men 18 gick på dans tre gånger i veckan.

Pojkarna kände varandra från skolan och träffades om vintern på "sovstadens" ungdomsgård. På sommaren, när denna träffpunkt var "igenpluggad", brukade man stå och prata vid en kiosk och "dösnackade" om tjejer, jobb, bilar, idrott o. s. v. De flesta var motorintresserade, men när pojkarna försökte få i gång en motorklubb, var det ingen, som tog dem på allvar — och dessutom fanns det ju ingen lokal.

Så började de i stället stjäla bilar — eller "låna" som man kallar det.

Det hela började med att en av pojkarna för en kort tid fick en egen bil. Eftersom alla inte kunde få plats i den, "lånade" två en annan bil, och två dagar senare var man färdig för nästa "stöt". Någon ledare, som inspirerade och drev på, fanns inte, den enda inspirationskällan var — spriten. Innan sommaren var slut hade antalet bilstölder nått tresiffriga tal.

Då slog polisen till och barnavårdsnämnden inkopplades. Fyra häktades, en fick fängelse och två kom på ungdomsvårdsskola, medan de övriga fick stanna i sina hem under övervakning.

Vid en kontrollundersökning ett år senare visade det sig, att tio av pojkarna hade skött sig utan anmärkning, sju hade missbrukat sprit, men skött arbetet bra. En hade efter nya brott dömts till ungdomsfängelse.

Två dikter

Hösten och Vintern

Löven faller till marken,
fåglarna flyr till varmare land.
Hösten kommer, men snart skall vår Fader
kasta snö ur sin hand.

Vintern kommer till Sverige,
barnen tumlar i snön.
Julen står för porten,
ja tänk vad vintern är skön.

Kväll

Skymningen sig sänker
över skog och hed.
Alla på kvällen tänker,
kvällen som är så skön.

Miriam Thorén, 5 c.

Vad kan man då göra för att gängen inte skall utvecklas i denna olyckliga riktning?

Tre ting kan man peka på:

1. Ge ungdomen möjlighet till bättre, aktiv sysselsättning. Här har ungdomsgården en stor mission att fylla. Men innan vi frågar kommunalgubbarna i Gustavsberg, hur mycket de är villiga att satsa på en sådan, så skulle vi vilja fråga: Vad är vi ungdomar själva villiga att satsa av t. ex. frivilligt arbete? Vad säger ungdomsträffen, Enok, skolidrottsföreningen m. fl.?
2. "Vi lånar ju bara bilen, och förresten är det försäkringsbolagen, som får betala", försvarar sig "billånarna" med. Skulle vi inte kunna hjälpas åt att få knuttarna att inse att bil-"lån" är *stöld?*
3. Finge vi också en sund inställning till spriten, vore kanske ändå mera vunnet. Sprit och brott tycks höra ihop.

I.

Läskigt läxläsningsliv avslutat med rejäla råd

Det finns olika sätt att läsa läxor på. Det finns bra sätt och mindre bra sätt. Det finns dåliga sätt och Kalle Hurtigs sätt. När Kalle Hurtig kommer hem från skolan, går läxläsningen nämligen till ungefär på det här sättet.

Först slänger han skolväskan i ett hörn av vardagsrummet och sig själv på dyschan i ett annat hörn. Sen rattar han på radion, som står på bordet intill sängen. Han skruvar sig fram, tills han får tag på någon station, som sänder rock n'rollvrål av Elvis Presley eller någon av de andra skrikhalsarna.

Så kommer mamma och serverar honom hippeboken. Till tonerna av "Tutti-Frutti" jazzar Kalle Dussin (Karl XII) om med moskoviterna vid Narva, medan tsar Petter bankar på karolinerna vid Poltava med hjälp av "Hot Spot Fox Knock Out Drummer Boys". Samtidigt har han också gått igenom sista fotbollsmatchen med "Fnatten" och ringt till ett par andra killar och dösnackat en längre stund.

Engelska måste Kalle plugga minst fem minuter, eftersom han fått varning i det ämnet. För att riktigt kunna koncentrera sig stänger han av radion, men tornar i stället upp ett dussin skivor på skivväxlaren och sätter på grammofonen. Skrivbordet kan han inte sitta vid, för där sitter lillbrorsan och övar in ett trumpetsolo. Han sätter sig därför vid fönstret för att samtidigt kunna se efter, om det händer något intressant på gatan utanför.

Det gör det, men om en stund öppnar mamma dörren och låter förstå, att middagsmaten står på bordet.

— Härligt, skriker Kalle Hurtig, just som ja' va' klar med läxorna!

*

Ingen förvånar sig väl över att Kalle Hurtig har litet svårt att göra sig gällande vid läxförhören. Troligen skulle han klara sig mycket lättare i skolan, om han försökte följa de här enkla läxläsningsråden:

både lärare och kamrater!

1. *Det är många småsaker, som kan hjälpa eller stjälpa vid läsningen. Sätt dig vid ett bord och plocka fram allt du behöver för just det ämne du tänker kasta dig över. Har du t. ex. geografi i läxa, så skall kartboken också vara inom räckhåll, för "det där skall jag slå upp sen'" blir ändå aldrig av. Ha alltid pennan till hands för anteckningar o. s. v.*
2. *Slit inte på mottagningsapparaten i onödan! En lugn och ombonad — om möjligt bullerskyddad — vrå bör du sitta och arbeta i utan utsikt över trafikerad gata.*
3. *God belysning bör det förstås vara, helst med både takbelysning och extra läslampa. Enbart punktbelysning rekommenderas inte. Får du ändå ögon- och huvudvärk vid läsningen bör du nog låta doktor Bellander kontrollera synförmågan.*
4. *Kasta dig inte huvudstupa över läxboken, när du kommer hem från en lång skoldag, men läs på bestämda tider. Då frestas du inte att skjuta på läxläsningen, därför att "först måste jag kila över till 'Fnutten', och sen' måste jag lyssna till den där plattan..."*
5. *Lägg in en vilopaus mellan de olika ämnena, så hjärncellerna hinner ta igen sig mellan räknetalen och de engelska glosorna. Motionera! En sund själ i en sund kropp — gäller särskilt för den hårt arbetande läxläsaren!*
6. *Sov mycket — men sov hemma i din säng! Skolbänken är ju så obekväm att sitta och sova i, och någon ostörd sömn brukar det heller inte bli i skolan!*

Lycka till! Och tänk på att läxa rimmar inte bara med häxa utan också med *växa!*

R o L

Höstens stora händelse var väl ändå folkomröstningen. Med mer eller mindre välvillig propaganda sökte man påverka oss från alla håll att rösta. Och det gjorde vi.

Inte för att

livligheten är så särskilt livlig, politiskt sett i storkommunen Gustavsberg, men ingen falsk blygsamhet skall hindra oss att stoltsera med ett valdeltagande, som vida överstiger vad övriga länskommuner, Boingar, Saltsjöbadingar, Nackingar etc. förmått prestera. Ja, även jämfört med rikets övriga orter kan Gustavsberg med 85,2 proc. vid riksdagsmanna valet 1955 och med 80,7 proc. vid pensionsvalet av alla röstberättigade säkerligen placera sig kanske allra främst i tabellen. Orsaken? Ja, om det nu inte är fråga om en speciell Gustavsbergsanda så är det i varje fall bevis på en mycket god medborgaranda. Att sedan 77,3 proc. av Gustavsbergsväljarna anslöt sig till linje 1 behöver ju i och för sig inte utgöra ytterligare ett bevis på denna goda medborgaranda, men siffran är anmärkningsvärd eftersom endast Sandvikarna lyckats komma i närheten av detta för Ando Björck et consortes så glädjande resultat. Detta resultat kan också, om man så vill, tolkas som ett annat svar än det herr Wahlund gav herr Adamsson i radiodebatten, med anledning av att Adamsson drog fram K. F:s pensionskassa som ett ex. på att man kan ordna enskild anslutning även efter avtalslinjen. Som bevis framhöll han, att endast 8 proc. av arbetarna hade anslutit sig. Herr Wahlund menade då att just detta ex. visade, att människorna, i detta fallet arbetarna vid K. F. föredrog att använda sina pengar till andra ting, precis som linje 2 vill ha det.

Att det finns möjligheter att välja fritt för alla löntagare, oberoende av inkomsternas karaktär, försörjningsbördor och dylikt, det tog båda herrarna visst för givet. Gustavsbergsväljarna hade tydligen en annan uppfattning, som de också visade med sitt ställningstagande i valet. Klart och tydligt!

Fanfar hade posterat

vännen Benjamin som observatör på Kråkberget för att hålla sig underrättad om intresset för omröstningen. Så här sjöng Benjamin när Fanfar anlände:

Här sitter jag och ser allting från ovan
och Ettor, Ettor ser jag allra mest.
Men tro nu ej att jag har siargåvan,
jag synar blott ej mun på given häst.
Om Ett och Två och Tre är fritt att
tycka
vad helst man vill och finner allra bäst
Men att stå som 'nöt' bredvid
är ej rådligt i en tid,
då man sällan smida kan sin egen lycka.

"Du har bra syn, Benjamin", säjer Fanfar. — "Jodu, men vad jag helst skulle vilja se, det får jag nog aldrig se ändå", suckar han. — "Jaså, vad då?" — "Vad dåå!" utropar Benjamin, "jo, det skall jag visa dej." Han ställer sig upp och pekar mot den stora sänkan mellan Folkparken och Lugnet. "Där", fortsätter han, "går den breda, fina vägen från Lugnet och där möter den Aspviksvägen. Ser du?" — "Jag ser." — "Men då ser du väl också att hela området verkar dött som en ravin i vilda västern?" — "Jo, det har du nog rätt i." — "Nog rätt i, nog rätt i. Jag har rätt!" ryter Benjamin med stentorsstämma. "Hela området ropar efter Liv, Liiv...! Och det som skall ge liv är en damm. En damm med stolta vita svanar. En SVANDAMM! Ack! vilken levande poesi, vilken vederkvickelse för trötta ögon, för trötta själar." — "Ja, banne mej, nu har du kommit på en riktigt bra sak", säjer Fanfar. "Men då skulle förståss den där fula ladan rivas?" — "Naturligtvis, men tro inte Fanfar, att någon av oss får uppleva den synen", suckar Benjamin och återvänder till sin post som bevakare av händelserna kring vallokalen i missionshuset.

Där kommer

pensionären Oscar Wadström med fru. De har nog aldrig mankerat vid ett val, inte. Rossi på Sanitet tänker rösta litet senare på dagen. Just nu är han bara ute på en liten promenad, säjer han, då vi nyfiket frågar. Här kommer själve driftschefen Arthur Teglund i sin bil. Undras vilken växel han lägger in, när han startar igen? Jo, se där, se där! Ettans... ja, det går nog bäst de', för så gör alla som vill vara säkra på ett gott resultat. Vid vallokalen står Bertil Svensson och Anton Andersson och delar ut valsedlar. "Har man vett, ta'r man ett", mumlar de då och då till någon som ser alltför tveksam ut. Treans valsedelutdelare säjer ingenting han. Gustavsbergare är han inte heller ... stockholmare visst, säjer nå'n. Kanske från 'räddningskåren?' Från 'societén' är det alltid litet svårt att få frivilliga krafter i sådana här sammanhang. Vad det nu kan bero på? Linje 2 och linje 'blankt' har ingen utdelare alls. Det har dom s.a.s. struntat blankt i. Få se vem som struntar i vem, när frågan kommer upp i Riksdagen?

Vilket så när

inte hade kommit att ske. För när 'bonden' gick så gick Tage och då bjöd kungen ut taburetterna till hugade spekulanter. Och 'hast Du mir gesehen' vilket rännande det blev i kungens dörrar. Det blev samling hit och samling dit, trehövdingamöte här och trehövdingamöte där och under tiden växte spänningen i slott och egnahem, och på arbetsplatser av alla de slag. Extra utsändning i radion den 29/10 kl. 13.30 "Konungen har uppdragit åt Tage..." Mer behövdes inte! Vi Hurrade, Hurrade, Hurrade! Att pk-Gösta var säker på utgången fanns det ingen tvekan om. Hur skulle han annars vågat släppa fram det hugnesamma meddelandet... säj?

Nu raskt

till ett annat problem, som vi grubblat på länge, alltför länge, nämligen lokalfrågan för kommun-biblioteket. Utan något som helst siffermaterial på läsintresset så vågar vi ändock påstå att nämnda lokal måste anses vara alltför anspråkslös för en kommun av Gustavsbergs storlek. En god bokservice är ett elementärt krav även om antalet intresserade inte är så stort som önskvärt. Nu har det förstås inträffat några gånger att trängseln i de två skönlitterära båsen har varit så trängande att vi tvingats inta en avvaktande hållning i båset för facklitteratur, och detta förhållande har fått oss, som förut sagts, att grubbla på en möjlig lösning. Och här är den. — Inred nedre botten på kommunalhuset till bibliotek! Att det finns böcker på väggarna behöver ju inte verka hindrande för hållandet av fullmäktigesammanträden. Tvärtom kanske? Yttre lokalen, alltså rundeln, inreds så att bibliotekarien blir placerad i mitten. Hålet i taket förses med en gångbar glasskiva. Vad det gäller sammanträdeslokalen så kan den ju med fördel utnyttjas till lässal och måhända verka mera lockande på särskilt ungdomen, än vad den nuvarande har möjligheter till. Om någon av fullmäktige vill motionera om detta så vill vi i gengäld önska honom eller henne en Särskilt God Jul och ett ännu bättre Nytt År.

Fanfar

LONDONBILD

1957

Tre års vandringar och nära 200 teckningar är underlaget till danske tecknaren Ebbe Sadolins bok "På vandring i London" och ändå deklarerar Sadolin att han ingenting vet om denna stad.

Vi förstod under våra 3 veckor i London att Sadolins deklaration inte var någon överdrift ty detta London var ju en hel värld med parker som landskap och sjöar som räknades som plaskdammar. Den stora ytvidden på staden gör att massor av tid går bort enbart i förflyttningar. Det tog 25 minuter för oss från hotellet till Piccadilly Circus med underground, fast vårt hotell fanns på kartan över Londons inneromräden. Good-bye Piccadilly, ja är den verkligen stans centrum? Enligt Sigge Hommerbergs "Om ni reser till London" är det många som anser Trafalgar Square vara Londons centrum, ja Englands, ja hela imperiets kärna.

Från Trafalgar Square nedanför National Gallery ritade jag den öppna platsen med duvorna och bronslejonen, Charing Cross och Whitehall, där de röda bussarna gingo tätt som ett pärlband och där Big Bens klocktorn skymtar i fonden. Att jag på detta långa avstånd kunde se att klockan var 20 minuter i 3 var ju inte så underligt när man får veta att urtavlan är sju meter i diameter.

Ja, avstånd måste man ha på allting som skall ritas här. På Trafalgar Square kom inte mer än nederdelen av Nelsonkolonnen med på teckningen. Därför måste jag gå ned på Whitehall för att få hela kolonnen i synfältet. Därifrån jag nu står, så ser äreminnet över "Slaget vid Trafalgar" inte så stort ut, men ändå är den korintiska kolonnen med Nelson i toppen 56 meter hög.

Men de feta duvorna tyckte tydligen att den var för hög. De dominerade platsen i tusental och parkerade överallt på trappsteg och skulpturgrupper. De voro lata men så påträngande att jag gång på gång fick sopa undan dem med armen för att få plats med ritblocket.

I den ständiga strömmen av människor i rörelse hörde man då och då hysteriska skrik av små barn när duvorna klängde i klasar på dem. Nej, duvorna var en plåga och kunde godtagas endast som ett illustrationsinslag i Trafalgar Square-bilden, tycker jag.

Vad som däremot gav en angenäm känsla av hänsyn och finess var trafiklivet. Här är väl ett synligt bevis för att en intensiv trafik inte behöver vara liktydigt med irritation och ogemytlighet människor emellan. Birger Lundqvist skrev också i sin bok "Engelska mil" angående trafikupplevelsen att England var de vänliga händernas land.

Jag såg aldrig körriktningsvisarna i funktion på tvåvånings-bussarna utan den lugna föraren skötte trafikspråket med suveräna handrörelser, när han släppte förbi bakomvarande eller lät gångtrafikanter passera.

På Whitehall ligger "Royal United Service Museum" med måleri som framställer de viktigaste händelserna i Englands krigshistoria. På samma gata ligger hästgardets kasern "The Horse Guards" där en invecklad vaktavlösning inträffar varje dag kl. 11.

Den militära manifestation som en kille i stor björnskinnsmössa utgör när han ställer sej "still" efter en snabbvandring vid vaktstället, är en sevärdhet, men det är bäst att låta bli att skratta.

Först står han "blickstill", så tar han ett snabbt steg fram, lyfter benen (ett i taget förstås) och stampar hårt i marken, går ett steg tillbaks, stampar, funderar 3 sekunder, gör om proceduren, ibland så hårt att den stora björnskinnsmössan i små knyckar glider ner över näsroten. Sen står han "still" som en staty, tills han får nästa ryck igen...

Whitehall heter ju Parliament Street i fortsättningen, men eftersom den inte kommer med i bilden slutar jag här.

Calle B.

En svag punkt

Några av *företagsnämnderna* inom KF och dotterföretagen fungerar ganska hyggligt. Men många anställda blir inom företagen *bristfälligt orienterade* om de kooperativa idéerna och tycks känna föga saknad. Åtskilliga av dem — kanske flertalet — torde uppfatta "KF-koncernen" nästan enbart som sin arbetsgivare, ganska hygglig för all del, men knappast värd annat slags intresse än andra stora arbetsgivare. Och trots att vissa KF-företag håller *personaltidningar* är det nog vanligen mest rykten och skvaller som förmedlar kunskap om händelser inom företaget, om dess utveckling och ledningens syften. Det sagda gäller inte bara många arbetare utan till stor del även skrivbordsfolket. *Kooperativa klubben,* som Axel Gjöres en gång i tiden skapade för att ge KF:s tjänstemän i Stockholm tillfällen till orientering och diskussion, har på senare år nästan helt tynat bort. Inte heller *den kooperativa pressen* innehåller i Sverige en lika livlig debatt som i vissa grannländer. Följden blir lätt att många förlorar kontakten med de stora gemensamma frågorna och enbart intresserar sig för sin lilla specialitet. Visserligen har KF en *personalavdelning,* men den är främst ägnad för löneförhandlingar och registrering.

"Personaladministrativ" ledning och forskning, som särskilt i USA betyder så mycket för effektivitet inom näringslivet, bedrives knappast alls inom KF, de svenska konsumföreningarna eller nordisk kooperation i övrigt.

På detta område har inte vi varit de första att utarbeta nya metoder eller tillämpa utländsk erfarenhet. Speciella organ har nått längre — troligen också i grannländerna. (I Sverige har Industriförbundet, Arbetsledarinstitutet och Personaladministrativa rådet redan hunnit uträtta en del.)

Kooperationen har föga kontakt med den sociologiska och psykologiska forskningen. Någon "kooperativ sociologi" existerar inte. Ja, många avvisar nog både detta begrepp och tanken att undersökningar kunde löna sig.

Men liksom man under förra hälften av 1900-talet småningom övervann motståndet mot svinnkontroll i butiker, så börjar man nog under seklets andra hälft även inom kooperationen att systematiskt undersöka mänskliga fakta och deras ekonomiska innebörd.

Troligen kommer man att intressera sig för sådana frågor som t. ex.: *Hur mycket* betyder det att förmän, avdelningschefer och direktörer inte bar ger order att något skall göras utan också anger varför och får personalen med på noterna? *Hur* uppstår "vi-känsla" inom ett företag och varför bryter den stundom samman? *Vad* är det som frestar vissa personer att framkalla mänskligt svinn genom att klubba ner sina kolleger och underordnade så att de tappar sugen? *Varför* ger man ofta företagsledare och annan kvalificerad personal inom kooperationen väsentligt lägre löner än de kan uppnå på annat håll? Främjar man härigenom önskvärd idealitet eller riskerar man ödesdiger utgallring? *Vilka följder* får det om föreståndare A, avdelningschef B och direktör C främst vill tjäna det allmänna eller främst "göra något stort av det hela" och därmed nå större personlig makt? Svaren på dessa och liknande spörsmål kan nu bara bli gissningar; vi *vet* föga mer om företagspsykologi än våra fäder för 50 år sedan visste om svinnet i en butik.

I Sverige, där kooperativa yrkesmän betyder så osedvanligt mycket både inom föreningarna och förbundet, förefaller det särskilt viktigt att man börjar *utreda* och diskutera sådana för kooperationens framtid avgörande frågor.

Kapitlet om den starka konsumentkooperationen i författarens hemland slutar avsiktligt med erinran om svagheter. Men även i andra länder — och även inom icke kooperativa företag — har man anledning överväga likartade problem. De kan sammanfattas så:

Vilken anda anser vi önskvärd? Hur kan vi framkalla, bibehålla och stärka denna anda bland alla anställda — från springpojkar till toppfigurer?

Anders Hedberg
i "Samköp i Norden"

Människans rörelsebehov

I tidiga barnaår finns ett visst rörelsebehov som tillfredsställs i lekar m.m. Behovet av rörelse finns kvar men *lusten* till rörelse försvinner hos de flesta redan under pubertetsåldern. Rundfrågor bland civila som är inkallade till militärtjänstgöring visar, att antalet som regelbundet motionerat sedan de passerat 30-årsåldern är litet, kanske 10 procent. Propaganda och upplysning behövs alltså. Vi måste acceptera att en träning alltid innebär en viss ansträngning, den är ibland obekväm. Inlärandet av sunda motionsvaror blir därför en utomordentligt viktig uppgift i all uppfostran, och denna specialitet borde kanske starta i skolåldrarna. En hög fysisk standard är väl viktig både nationalekonomiskt och för ett lands värnkraft. Därför får man hoppas på att ökade resurser för motionsverksamhet skapas. Skapandet av resurser för rekreations- och motionsidrott och en propaganda för utnyttjandet av dessa resurser skulle vara en god investering, det är jag övertygad om. Det kan exempelvis inte vara likgiltigt för ett företag om en arbetsplats betjänas av en man med 70 proc. av "normal" kapacitet, eller om han genom träning når upp till åtminstone 80—90 proc.

docent *Per-Olof Åstrand*
i Thuleskriften
"Arbetsförmåga och kondition"

Estetik i teori och praktik

Behöver man en estetik, d. v. s. en konstteori? Troligen, ty har vi inga teorier så funderar vi ut sådana för att förklara bristen eller låter teorier från andra områden tränga in på de fält, där vi anser dem obehövliga. Vi kan inte låta bli att placera våra idéer i ett sammanhang, och konsten, som enligt några tycke mår bäst av att vara ett undantag, blir inget undantag. Den placeras med lock och pock i ett system, inom en världsåskådning. Den försvaras eller degraderas, den förklaras eller blir förklarad oförklarlig. Några förfasar sig över att konsten antastas med logikens hjälp, andra anställer en bristfällig logik för att pressa in föremålet i något slags system. Det bästa man vinner av allt detta är insikten att konsten måste ha en säregen betydelse, annars skulle inte så många filosofier ha slösat krafterna på "förklaringar".

Ur "Perspektiv"

Räkna med allmänna bråk

Scenen är fridfull hemmakväll. Jag diskar och maken ligger och läser tidningen. Från Maj-Stinas rum hörs ett klagande läte:

— Pappa, vill du hjälpa mej med allmänna bråk ... fröken förklara så knasigt i skolan!

Smickrad och rörd beredde pappa plats på sängen intill och jag fortsatte med disken, medan jag med ett halvt öra lyssnade till en mystisk diskussion om ett hus, en tomt och femtedelar, som far och dotter tydligen inte var sams om. När diskussionen drog ut på tiden, gick jag in till dem. Maj-Stina var då blek och tagen och tittade vindtirigt i räkneboken. Pappa verkade nyter och och — än så länge — behärskad och förstående.

— Du förstår, sa han undervisande, att tomten det är det hela ..... det kunde lika väl vara ett äpple.

— Strunta i äpplet, kved Maj-Stina, ta talet i stället!

— Jaa, men du måste ju förstå. — När jag var så gammal som du räknade jag med a förresten. Gör man de så blir tomten a ..... så här ..... och så tar man två femtedelar .....

Nu fann jag för gott att invända (i hovsam ton):

— Tror du inte det där blir litet för krångligt? Flickan verkar ganska virrig redan!

— Då säjer vi att tomten är handen, sa pappa gentilt, fem fingrar ..... åssså två femtedelar av den ..... det skulle bli två fingrar då, det blir gårdsplanen!

— Men nu e de inga fingrar, nu e de en tomt, sa Maj-Stina desperat och gav pappa en djupblå blick. Jag skyndade mej att be att få se talet som löd:

"En tomt var 843 m². På 2 femtedelar av den byggdes ett hus. Hur stor blev gårdsplanen?"

Trots att min matematikbegåvning så att säga är litet i underkant, såg jag genast en enkel och förnuftig uppställning:

$$\frac{843\times3}{5} = 505\,\frac{4}{5}$$

Maj-Stina stönade emellertid att så fick dom inte göra, och skamset lomade jag tillbaka till kastrullerna. Då ringde telefonen och det plågade barnet ilade lättad att svara. Det var bästa vännen Lotta, som också kört fast i femtedelarna. Maj-Stina erbjöd henne generöst att övervara lektionen hos oss och Lotta kom, brunögd och glittrande.

— Hur går det för dej då, sa jag, klarar inte du heller talen?

— Nää, å på talet före hade jag tre fjärdedelar, men dom försvann sen!

Chockerad föste jag in ungarna och pappa i Maj-Stinas rum. Tre kvart senare öppnades dörren och ut vacklade min käre man, förvirrad, blek och medtagen. Jag ilade honom tröstande tillmötes:

— Är det alldeles omöjligt att få dom att fatta?

— Nej då, dom räknar som dom gjorde i skolan nu, men jag fattar ingenting. Titta! Och så gav han mej en lapp. På den stod följande noggranna uträkning. (Enligt Kursplanen):

$$843\ m^2 - \frac{2}{5}\ (!)\ ;\ 843\times5 : 5\ ;\ \frac{4215}{5}\times\frac{2}{5} =$$

$$\frac{8430}{25} : \frac{5}{5} = \frac{1686}{5} = 337\,\frac{1}{5}\ ;\ 842\,\frac{5}{5} - 337$$

$$\frac{1}{5} = 505\,\frac{4}{5}$$

När man och barn sov ägnade jag nattens tysta timmar till att sätta mig in i femte- och tjugufemtedelar. Mödan utmynnade i följande undran (allvarligt menad): Är ovanstående verkligen bästa sättet att lära 6-klassare en enkel och förnuftig problemlösning? — Är det alldeles uteslutet att de kan fatta den enklare uppställningen? — Kan man förvåna sig över att Lottas fjärdedelar "försvann", och att provräkningstimmen aldrig räcker till? — Och till sist: Arma lärarinna som ska förklara något så invecklat för 25 tankspridda tonåringar. De flesta fattar nog inte ett dugg och resten förvirras av att de tänker för mycket!

Ej allmänt bråkig mamma
i Morgonbris

När man själv vuxit upp i ett arbetarhem och varit verksam inom arbetarrörelsen sen tonåren, känns det som en förnedrande smärta, att höra arbetare nedvärdera sej själva och sina möjligheter. Uttrycket "den enkle arbetaren" är f. ö. både skrytsamt och nedsättande. Skrytsamt när man menar att det enkla är lika med det sunda. Nedsättande när man menar att det finns en social gräns nedanför vilken smaken är lägre, billigare.

Grossister i film och veckopress, tingeltangel och allsköns epakultur, tror på det senare: att vanligt folk har dålig smak. Vi tror inte på det.

Ur en artikel av Ivar Öhman i FIB.

Den slanka linjens väg

Den amerikanske dietexperten Gayelord Hauser (enligt reklamen är han mannen bakom de flesta filmstjärnors skönhet och hälsa) har utarbetat en "ja-nej-metod" som ska innebära en bekväm väg till slankhet och spänst.

— Det är inte meningen att ni ska svälta och försaka, säjer Mr Hauser. Ni ska bara lära er att "bli hungrig på de rätta sakerna". Ni kan säja ja till frukt (dock inte fikon, russin, nötter och mandel), grönsaker, magert kött (grillat!), lever och njure, kyckling, mager skinka och bacon, kokta ägg och sallader (naturligtvis utan majonäs), skaldjur, kokt fisk, måttligt med kokt potatis och någon enstaka smörgås på grovt bröd (skrapa av allt överflödigt margarin).

Ni får gärna dricka svart kaffe utan socker, osötad juice, mineralvatten eller skummjölk till eller mellan målen. Även filmjölk är tillåten föda.

Däremot ska ni säja nej till all stekt mat, bakverk (i synnerhet söta kakor, bakelser och tårta), redda soppor, fett kött och fläsk, marmelad, vitt socker, ris, söta läskedrycker, coca cola, öl och sprit samt vanlig mjölk.

Mr Hauser garanterar att man efter några veckor fått sin smak inriktad på denna magrare matsedel, så att man inte vill ha nej-mat. Dessutom garanterar han att vikten stadigt går ner till idealvikt.

Han är amerikanskt patenthurtig i sin förkunnelse, men hans metod förefaller värd att prövas.

Även en svensk läkare föreslog en gång en liknande metod till en fet patient. Fast han sa på ett annat sätt:

— Ni ska skaffa er mera motion, sa han. Det är speciellt en rörelse som är bra för er. Ni ska så ofta ni kan vrida huvudet hastigt från vänster till höger, från höger till vänster och så rakt fram igen.

— Men varför i all världen ... sa patienten.

— Jo, sa läkaren. Det betyder att ni säjer nej! Och ni ska säja nej så fort någon vill bjuda på fettbildande mat!

Alltså: Skaka på huvudet i vinter, så pöser ni inte över baddräkten på sommarn.

Ur "Arbetarskydd"

Vandra min väg

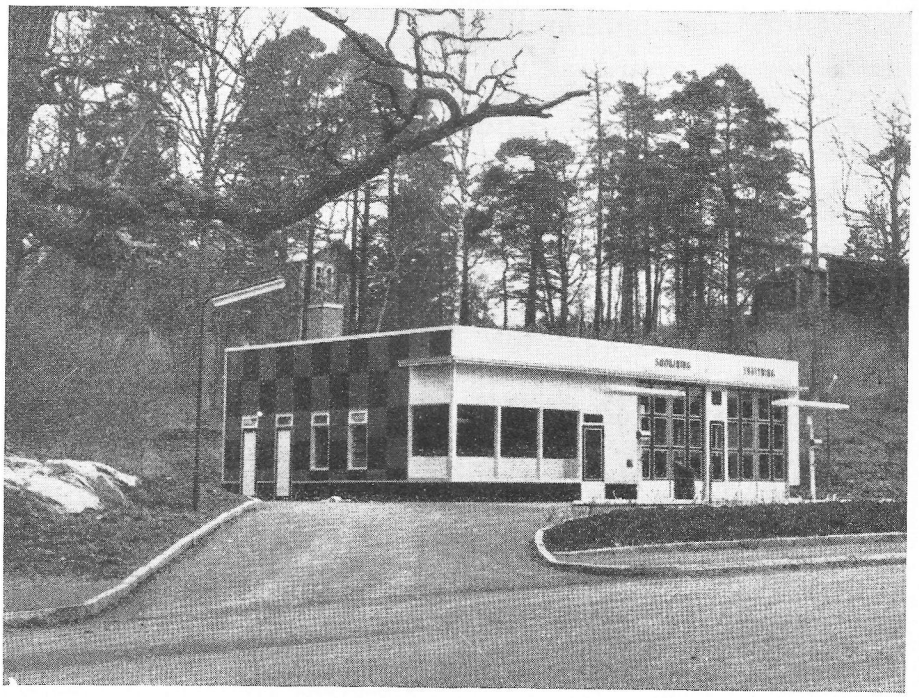

Bensinstationen invigdes den 29 november

Det är en ovanligt härlig söndagsmorgon i nådens år 1957, ovanlig därför att det inte regnar, trots att det är oktober och de frostbitna löven lossnar från grenarna och faller till marken.

Jag skall börja denna vandring genom vårt samhälle vid Hästhagens hållplats och där skymtar jag Skogsbo strax bakom B.B.-husets vackra tegelfasad.

Jag ser också ruinen som påminner om den s. k. "Skitladan", där företagets jordbruksavdelning förr i världen tog reda på det sista man lämnade efter sig och arkiverade det i nämnda lada tills det blev lämplig tid på våren att sprida ut det på åkrarna. Nu skulle man väl kunna tänka sig ett garage på den fina betongbottnen med det utmärkta läge, som platsen har.

Så passerar vi Ekhaga och Gunnar Andersson är uppe och spekulerar i olika regeringskonstellationer, men han vet nog ganska säkert utvecklingens gång.

Vi har nu den fina trottoaren att gå på och när man tittar mot café Vita Hästen på Gamla Svartens väg skymtar man blott den fina skylten genom den förbirusande bilkaravanen.

Bråttom är tidens lösen, sekunderna är dyrbara, alla ska ut till landet och njuta av förmiddagen. Det blir nämligen regn till eftermiddagen och det kan man lita på. Törnqvists urmakeriaffär jäktar inte i dag, däremot är det livligare vid Missionshusets trappa, där barnen samlas för söndagsskolan.

Vid Ekvallen ser det nyspolat ut, man har så bra utsikt från vägen nu, sedan Wahrenbergs ek skattats åt förgängelsen. Längre bort, där vi önskade oss Parkhallen, ligger några stora grushögar. Grusade förhoppningar skulle man kanske säga.

Men låt oss titta på andra saker. Åkerlyckan t. ex. som nu fyllt sin mission som fruntimmershotell och avancerat till familjebostad med asfalterad infart och allting.

Tittar man litet högre, så ser man nu 60-åriga Mariagatan i två rader över varandra och som nu ytterligare toppas av Kvarnbergsskolans bespisningslokal och gymnastiksal.

"Kalle i Backen" har flyttat till Lugnet och affären har nya ägare och namnet Wassbergs backe är nu glömt av det unga släktet.

Om ryktet talar sant kommer Mariagatan inom en snar framtid att ersättas av en serie höghus, så alla de pittoreska vedbodarna med vinterförråd av ved, till och med utanför, kommer att försvinna.

När man så kommer till kraftledningen som korsar vägen framför Folkparken får man som lekman ofta den tanken: varför kunde man inte gå direkt från Östra Ekedal till Fabriken med en kabel snett över Farstaviken i st. f. att göra en sväng upp emot Ösbyskogen. Men det kostar väl för mycket att ändra på det nu.

I Folkparken är det slut för säsongen. Den nybyggda sanitetsanläggningen lyser med sitt gula fasadtegel och ankarglas-tak och på vägens andra sida reser sig det välsvarvade Kommunalhuset, flankerat av Tvättstugans anrika al-grupp, i vars lövverk ett lyssnande öra säkert skulle förnimma sanning och saga från gången tid.

Och där ligger Bleksäng men så förändrad mot förr. Nu ett modernt stråk mot Aspvik och Lugnet med Servicestation i emaljerad stålplåt med allt vad därtill hör, stort tilltagen parkering och droskstation som närmaste granne och så provinsialläkaren inte att förglömma. Han brukar ju ibland få ta hand om bilismens offer både skyldiga och oskyldiga.

Förr i tiden samlades grabbarna på fritiden i Bleksäng och sysslade med olika idrotter och jag minns en sådan rolig serietävling, som kallades Idiotserien. Den bestod i att man stötte och kastade kula på olika vis och den sista grenen kallades "juck-muck" och utfördes så, att man nigsittande kastade kulan bakifrån med bägge händerna mellan knäna. En god kastare kom bara cirka två meter, så svårt var det, men denna övning utlöste alltid allmän munterhet.

Men vi gå vidare. Det gamla Kyrkstallet står kvar, men Bleket är flyttat och står nu litet närmare automationens centrum i Televerkets regi.

Fredrik Lundkvist skymtar på trappan, där han bor intill Telehuset, men sveper rocken omkring sig och går in igen. Han kanske är rädd för asiaten.

Kyrkan reser sig i upphöjt majestät nu sedan kiosken och busshållplatsen flyttats undan. Den gröna kullen, den resliga gaveln och tornet sträcker mot skyn, som nu inte längre är blå utan livfullt skiftar i mjuka formationer utan att kunna hålla solen tillbaka.

Det är endast vägen som skiljer Andens tempel från Mattssons livgivande örtagård. Konsumchefen har verkligen trollat fram en annan attityd med hjälp av sina medarbetare än det var förut. Det är mera gemytligt tilldragande nu än förr, det är ju bara att ta för sig och betala vad det kostar. Möbel- och Sportaffären kantar också den stora planen på ett föredömligt sätt och skyltar med en massa saker för det unga släktet, och goda sängar för dem som det behöver.

Fredblads hörna, som man sa förr, är också borta och nu går det livligt till vid den stora trafikledaren mellan Värmdö- och Ingarövägarna. Barnkrubban, som en tid kallades Blomkulan, ett smeknamn som den fick efter en av bolagets kassörer, som bodde där, ingår ju i en husgrupp som kallades Franska byggena till vilken även Polishuset hör.

De byggdes på 1870-talet och uppmärksammas mest av förbifarande på grund av sina trädgårdar, där bl. a. Målar-Pelles snödroppar alltid först varslade om vårens ankomst.

Så kommer vi till Mästarns backe, där silikosarna måste ta en paus innan dom kom upp på landsvägen. Där ligger också Strandvik med god och vacker insyn sedan "Ingeniörns mur" rivits och lämnat plats för vägens breddning.

Nu kommer vi till Haga och Solhem och till Båtvarvet vid Ekedalsland, där båtarna nu ligger prydligt upplagda för vintern.

Jag tar vägen mot Östra Ekedal förbi de röda småstugorna och kommer fram till Stens träsk, den lilla skogstjärnen med dess doft av norrländsk myrmark, som kantar det svarta trollögat likt gröna ögonbryn av tränjonris och ängsull. En sprittande ruda sätter vattenytan i rörelse och de speglande tallarna liksom fladdrar med grenarna till dess lugnet åter inställer sig.

Nu går jag Tjärnstigen upp mot Gamla Vägen genom det tättbyggda och välskötta Höjdhagsområdet, där det ryker hemtrevligt i skorstenarna vid förmiddagens braseldning i pannorna. Höjdhagsområdet är nu cirka 20 år gammalt och är särskilt under sommaren en tjusig anblick för turisterna.

Jag fortsätter Gamla Vägen ned mot Mörkdalsåkern och kommer fram vid Grindstugärde med sitt trevliga radhusområde. En gammal milsten finns här kvar att beskåda för den som är intresserad av sådana. Det var en fjärdingsväg mellan dessa stenar och den nästa åt Värmdöhållet står vid Kårboda nedanför Höjden, som uppfördes 1802. (Kallades förr Aspvikshöjden).

Genom Skeviksgatan kan man inte längre fara med bil mot Lagnö utan man måste förbi Grindstugan och Apoteket och runda Prästgården för att komma ut på den nya förbindelsen med Lagnövägen, som är asfalterad till Lugnet.

Jag bestämmer mig för att gå till Lugnet. Vid Apoteket har man äntligen beslutat sig för att bredda vägen i den farliga kurvan.

Här utmed vägen möter man ett ekbestånd av imponerande ålder och storlek. Den s. k. Karl XII:s-eken är numera en fallen hjälte men har en imponerande broder i närheten, som dekorerats med medalj i brösthöjd.

Här skriker en fasantupp på sina brunspräckliga fruar i backen vid Rutens backe, där förr det gamla soldattorpet var beläget.

Jag svänger in vid Munkmoraberget, nedanför vilket nu vägen går. Här har Vägstyrelsen sprängt in en sandsilo, så att man numera slipper sanda med fruset grus på vintrarna.

När man kommer fram till Lugnet, passerar man Thun-Olles väg och den mitt emot belägna Konsumbutiken. Egnahemsområdet börjar nu komma i ordning och mitt emot växer de kommunala bostadshusen med den egendomliga panncentralen, som från Björnskogsvägen mera liknar en katedral i rödtegel.

Från Björnskogsvägen tar vi av på Munkvägen och passerar Holms bisamhällen och strax bakom börjar ett nytt egnahemsområde. Ombudsman Axel Öhlund håller på med inflyttningen i det först färdiga huset. Jag går ned förbi Nyhem och Mörkdalskällan och återvänder mot samhället.

Pjäsafallets porlande rännil har väl varit i verksamhet hela denna regniga sommar och slutar väl inte förrän isen lägger sin skyddande boja däröver, till dess vårsolen ånyo upprepar den eviga kretsgången.

Axman

Smånytt

"Skolministern" Ragnar Edenman talade vid ett relativt välbesökt möte med starkt inslag från lärarkåren måndagen den 2 dec. Mötet var arrangerat av Arbetarkommun. Statsrådet uppehöll sig vid dagens skolfrågor och klargjorde på ett utomordentligt sätt att det inte är Enhetsskolan som tvingar sig fram utan det är vårt förändrade samhälle som kräver en ny skola — statsrådet slutade med att fastslå att det lönar sig att satsa på Enhetsskolan. Utbyggnaden av vårt skolväsen — det är garantin för framåtskridande.

Kyrkans 50-årsdag högtidlighölls Första advent med högmässa. En talrik menighet hade infunnit sig. Predikan hölls av biskop Helge Ljungberg, som i samband härmed invigde den nya dopfunten, insamlad genom frivilliga medel och en brudkrona, skänkt av Lagnö kyrkliga sykrets. Kyrkokören medverkade. Efter högmässa förrättades det första dopet av biskopen. Det var Hans-Ove Olsson från Mariagatan 13, som fick den äran. — Medaljutdelning följde. Kyrkovärden Carl Pettersson fick mottaga Patriotiska Sällskapets stora guldmedalj och medlemmen i kyrkokören sedan 38 år, Sven Jonasson, fick Sveriges Kyrkosångförbunds medalj.

Båtklubben firade 35-årsjubileum på Värdshuset den 29 november. Bland de 76 festdeltagarna märktes flera av klubbens stiftare, t. ex. 84-årige slöjdlärare Emil Eriksson, sjökapten Erik Westerberg och Johan Hellqvist. Lokalen var dekorerad i sjömansstil och allsången gick givetvis i sjömansvalsens tecken.

I pressläggningsögonblicket kallar *Konstföreningen* till årsmöte och Utställning, *Röda Korset* inbjuder till Mässa i Bergasalen och *Julkonserten* i kyrkan till förmån för Julfemman lockar med ett som vanligt förnämligt program.

—g

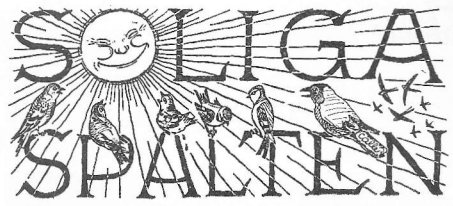

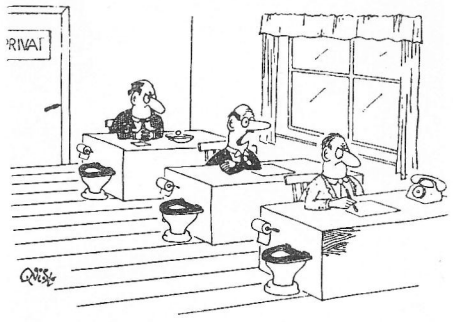

Jag ger chefen rätt i att tiden kräver rationalisering, men den här gången tycker jag att det går för långt . . . !

*

Gossen, som går i tredje klass, skall tala om för sin mamma vad han läst i sin naturlärebok om blommornas befruktning. När han till slut invecklat sig i ståndare, pistiller och frömjöl så han vet varken ut eller in, utbrister han:

— Ja, mamma, du förstår, det är inte så enkelt som med människorna för det måste vara bin med också!

*

— Och Johansson gick och gifte sig med sin sekreterare.

— Javisst, men han är inte riktigt nöjd.

—. Hur så?

—. Jo, han trodde att han skulle få fortsätta att diktera.

*

En gosse skrev i sin kria en gång
att solen den lyser dagen lång,
men månen gör mera nytta, ni vet
den lyser på natten, när solen går bet.

J. A.

*

Det är bättre trivsel med benen i kors på golvet än att jäkta för att kunna avbetala en fåtölj, som man aldrig hinner sitta i.

*

Det tjänar ingenting till att grubbla över livet. Man kommer ändå inte levande ifrån det.

Intervju med en gammal sjöman

Guldbröllopspar

Eftersom Gustavsbergaren jubilerar vill tidningens "flygande" bidra med en annan jubilar. I september firade nämligen *Joel Karlsson* och hans hustru guldbröllop. Jubilaren, som går mot sina 80 år, bor högt uppe på Berget, närmare bestämt på nedre botten i Bergsgatan 3 A och dit klev vi in en dag för en intervju. Det blev förstås kaffe och sedan värsta "hungern" stillats kommer samtalet igång.

Joel Karlsson berättar att han är född i Länna. Liksom andra pojkar från den trakten stod hans håg till sjön och redan vid 12 års ålder var han ute på sina första färder. Då såg han bl. a. Gustavsberg första gången. Han minns mycket väl "Hoppet" och "Diana", som då seglade med lera till Gustavsberg, men själv var han aldrig påmönstrad på dessa stolta skonarskepp. — Under 14 år var Joel till sjöss och han steg i graderna, blev timmerman med hela 70 kronor i månaden. "Jag gillar segelfartyg, dom var bäst", säger han. "På sådana var jag nästan hela denna långa tid. En gång förliste vårt skepp, ja det var briggen "Viktor", som seglade med plank från Åsbacka till Flensburg. Det blev hårt väder, briggen sprang läck och den 7 man stora besättningen hade intet annat att göra än att gå i livbåten. Vi fick driva 3 dygn innan vi blev räddade." Men detta avskräckte tydligen inte vår sjöman, ty snart var han åter till sjöss. Men 1910 kom familjen till Gustavsberg och Joel, som var timmerman och snickare fick hugga in med att bygga kåkarna i Tallåsen. Några år senare skulle man bygga vid Lemshaga och K. skickades dit. Det var ju lång väg och K. fick vara borta hela dagen, så han begärde 25 öre i påökt om dagen i traktamente. Men se det blev blankt nej. Då slutade Joel Karlsson och for åter hem till Länna, där det fanns gott om jobb på transportbolagets varv. Det var på den tiden då arbetarrörelsen höll på att växa fram på allvar. "Jag kände att jag måste göra något och satte igång med att bilda fackförening. Det gick trögt i början, men snart hade jag alla olika yrkesmän med. Den Fackföreningen firade för något år sedan sitt 40-årsjubileum och det gladde mig mycket att bliva inbjuden." En annan sida var det faktum att varvsledningen, då fackföreningen bildades, såg snett på Joel Karlsson och sökte göra livet surt för honom. En sak som vi sena tiders barn har svårt att fatta och ofta glömmer i minnesbilden. Joels ställning blev ohållbar. Då han fick höra att Gustavsbergarna redan hade sin fackförening i land sökte han tillbaka och fick genast jobb, nu för att sköta den då förnämliga lådspikningsmaskinen. Den var besvärlig att ställa in men gjorde ett bra jobb med spikning av gavlar. Pojkar fick så komplettera med att spika sidor, botten och lock till packlådorna. Den där maskinen är ännu idag i funktion. Undras hur många spikar den har slagit i under åren?

Sedan KF köpt Gustavsberg kom Joel Karlsson över till nabbavdelningen, där han arbetade fram till 1952. Han drabbades av sjukdom och tyckte förresten att han gjort sitt dagsverke. Vi bör komma ihåg att därtill hade han fabriksporten att sköta med hjälp av frugan och dottern. Till detta hörde också städningen på kontoret.

Joel Karlsson hade under sin krafts dagar sålunda inga fritidsproblem. På äldre dagar har han blivit sjukvårdare och betjänt. Fru Karlsson är ju sjuklig och behöver hans stöd och hjälp. "Men titta in i min lilla kajuta", säger han och för oss i sin lilla kammare i Bergsgatan. Att tavlorna på väggen är båtar är självklart. Och där hänger diplomet han fick som hedersledamot av fackföreningen. Och så är där förstoringar av barn och barnbarn. Nu språkar vi om fabriken av i dag, som Joel tycker genomgått en förvånande snabb utveckling. "Jag träffade ingenjör Teglund en dag — ja han har ju också sjömansblod i ådrorna — och han bjöd mig att komma och titta på fabriken". Vi hälsar honom välkommen, Hilding tar en bild och så trycker vi händerna till adjö för den här gången. Besättningen på "Gustavsbergaren" stryker flagg för den gamle sjömannen och hans maka.

Rolf

POTATIS och KRISTID

Kristiden under första världskriget var något helt annat än den vi upplevde 21 år senare. Det var brist på allt, mat, kläder, lysolja t. o. m. på ved, fast storskogen stod tjock kring samhället! Inte ens den ynkliga tilldelningen på korten räckte att få ut alla gånger. Allra värst var bristen på potatis. Det lilla man möjligen fick var oftast dålig kvalitet. För mitt minne står bara väldiga massor av rovor, som gick under den förnäma benämningen "kålrötter"! Och till dem sill, svart och mager! En hälsosam kur i "bantning"!

Nå, potatisproblemet skulle fabriksledningen försöka lösa: gustavsbergarna skulle bli självförsörjande därvidlag.

Fabriken skaffade ett parti sättpotatis och alla som ville fick efter ansökan en efter familjens storlek avpassad mängd av den åtrådda varan. Man anvisades lämpligt antal fåror vid Ruthens lada för att sätta den. Jag kunde deklarera stor familj och fick en hel säck. Tänk en *hel säck potatis!* Åtminstone *ett* ordentligt kok skulle vi "ta av" innan vi satte resten. Vilken fest! Säcken skulle hämtas och kvitteras i magasinet bakom Kattholmen. Vi bodde i "Franska bygget". Oskar Söderberg skaffade båt, vi hämtade ut dyrgripen och rodde hem till bryggan vid badhuset. Oskar gick på den rankiga bryggan för att ta emot, medan jag från båten skulle lyfta upp säcken som vi lagt tvärs över fören. Ja, det gick som det skulle gå, båten vicka till och säcken plumsade i sjön och jag efter! Så djupt var det inte men stenigt och besvärligt. Vi var blöta till midjan när vi fick upp säcken ur vattnet. När vi släpade den i land gick den naturligtvis sönder och en hel del hamnade i sjön igen bland stenarna, men vi fick nog opp det mesta!

Potatisen breddes ut på tork i trädgårn. Vi tog ett kok genast och ännu ett nästa dag! Den *torkade* ju aldrig!?

Dagen därpå "tullade" vi igen fast samvetet skrek och varnade! Men vi slog dövörat till och sedan vet man väl hur det går till, när man väl har börjat: vi åt upp *alla* potatisarna som *kunde* ätas och inte en enda satte vi i fårorna vid "Ruthens backe". Det var roligt så länge det varade!

H. D.

Från Ingarö

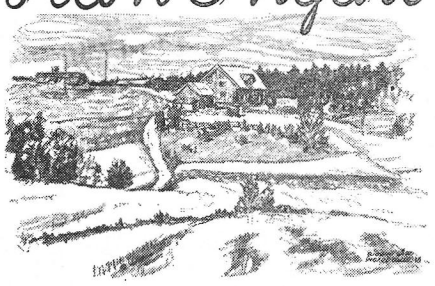

Husmodersgymnastik är kul!

Folkpensionärerna i Ingarö hade möte i Pilhamns skola söndagen den 20 november, varvid Konsum bjöd på kaffe och Ragnar Kårén underhöll med sitt dragspel. Så har vi haft prästval till den ledigförklarade komministertjänsten efter Torsten Wanngård, som blivit kyrkoherde i Skarpnäck. Sökande är tjf komminister G. Wilson i Ingarö och komminister Elmar Töldsepp från Gottland. Vid valet avgavs 210 röster, 138 för Töldsepp, 71 för Wilson och 1 blank.

Samtidigt som Stockholm inviger T-banan inviger Ingarö T-stugan, alltså den kommunala tvättstugan, som syföreningen Enkronan kämpat för. Föreståndarinna är fru Anna Eklund.

Ingaröträffen hölls den 24 november på Hemvärnsgården, dit gästerna hälsades välkomna av ordf. fru Anna Eklund. Det var 110 Ingaröbor, som syföreningen välfägnade med kaffe, dopp och tårta. Husmodersgymnasterna gav uppvisning, "hovfotografen" Hilding Ohlson och Farstaborgs vaktmästare bjöd på sång, musik och film. Allt kryddat av herrarna Westerlunds musikkapell. Ivar Eriksson framförde gästernas varma tack och det hurrades för värdfolket, som också ordnat med bilar för hemfärd.

Pensionärsföreningen vill som vanligt ha en julhälsning med här och en önskan om Gott Nytt År .

S. L.

Minnesbilder från Värmdö

I Elfsby på Värmdö året 1880 kom jag till världen. Mina föräldrar hade stat. Däri ingick bl. a. ett halvstop mjölk (6,5 dl.) som skulle räcka åt tvänne arbetsföra människor. Jag fick min andel från bröstet. Min far var anställd hos sin svärfar C. E. Boman i Elfsby. Jordbruket på den tiden var ej så lätt. Jordbruksmaskiner saknades, allt skulle göras för hand. När jordbruket började på våren var arbetstiden från 6 på morgonen, på sina ställen redan 5. Frukost kl. 7—7,30, middag kl. 12—1 e. m., aftonvard kl. 5—5,30 e. m. Arbetet kunde i såningstid pågå ända till 10 på kvällen. Min far var en stark och god arbetare och ville pröva sig fram. Han tog ett torp "Lunda" under Tuna, vars ägare var Ing. Ringblom. Far skulle arbeta i herrgården 3 dagar i veckan. Jag såg honom uppe redan kl. 3 på morgonen på åkern, sedan i väg till herrgården, där arbetet varade till kl. 8 på kvällen. Syskonskaran växte. Min far hade då ledsnat på herrgårdslivet och arrenderade en gård i Nora, som då ägdes av Teodor Karlsson. Det var en gestalt med gamla sedvänjor. Bland annat bedövade han aldrig de kreatur han skulle slakta. På väg till skolan såg jag hur han slaktade en gris, och jag fick avsmak för slakt hela livet. I Elfsby skola gick jag till 1894. Den sista lärarinnan vi hade var fröken Anna Nilsson som kom från folkskolan vid Värmdö kyrka till Elfsby. Fröken Nilsson var en fordrande natur. En luv, en örfil, ett rapp på fingrarna med en linjal eller en pekpinne hörde till dagliga ransonen. Den, eller dom som inte kunde läxan fick sitta kvar tills man nöjaktigt kunde den. En gång fick hela 3je och 4de klasserna sitta kvar. Lärarinnan bodde hos Bomans i ett rum och kök och hade en bra utsikt. En yngling, Wärner Dalgren, som ej ville foga sig i kvarsittningen, hoppade ut genom ett fönster på baksidan, hamnade i en törnroshäck och försvann. Just då kom lärarinnan in i skolsalen och började omedelbart med förhöret av läxorna. Snart märkte hon att Dalgren var borta. Detta blev omedelbart rapporterat till prästen, kyrkoherde S. Kallberg. Dagar gick men till sist kom kyrkoherden. Vid inträdet reste sig alla i klasserna och prästen sade: "Goddag på er barn!" Så gick han till katedern och satte sig där, och förde ett lågmält samtal med fröken Nilsson, som vi ej kunde uppfatta. Så sa han: "Får jag en rotting, denna var dålig, pekpinnen måste duga. Wärner Dalgren kom fram!" Vi satt som stelfrusna i våra bänkar. Men prästen lade pekpinnen på skulderbladen och agan var därmed utförd. Det kändes som en lättnad.

Min far arrenderade sedan Kopparmora, som ägdes av landskanslisten A. Flagge. Det vanliga var att när hemmansägaren ej kunde klara det hela så var det bara att arrendera ut gården åt en arbetsam familj.

Trevligt var det att få följa med far till Gustavsberg. Nya vägen var då färdig. Den gamla vägen gick förbi Betsede och var både smal, krokig och backig. Vi angjorde så bolagsbon där Hultman residerade. Sedan till posten, vars föreståndare var Frida Fridell, och så till värdshuset för att träffa Strömberg. Öl och kaffe måste vi ha. Denne Strömberg bosatte sig förresten sedan vid Kolström, där han senare avled.

Landsförsamlingarna var på den tiden uppdelade i rotar och varje rote fick då taga vara på sina "fattighjon". De fick flytta in i mindervärdiga lägenheter och sköta sig bäst de kunde. Tillsyn skulle utövas av rotens samtliga turvis.

Jordbruket vid Kopparmora var dåligt, åkrarna var i flera år förut "skumplöjda", och växtligheten avtog så småningom. Min far insåg snart att lönsamheten var dålig, men arrendetiden 10 år höll honom kvar. Han arrenderade sedan Lillstugan i Skälsmara på Ingarö som ägdes av baron Leuhusen 1905. Det visade sig snart ge en större lönsamhet. Jag, som inte haft håg för jordbruk, flyttade till Stockholm och sökte in på verkstad, efter att ha haft eldarepraktik på sjön. Tenterade sedan i maskinbefälskolan i Stockholm och tog min examen 1907.

År 1917 fick jag anställning i Stockholms stads vattenledningsverk vid Norsborg och pension blev mig tillerkänd 1942. Min hustru lämnade mig som änkling 1947.

Ungkarlslivet på gamla dagar är inget vidare. Tur är att barnen är vuxna och kan klara sig. Men åldringen är inte så illa lottad. Att få leva i ett tryggt och ordnat samhälle tack vare Gustaf Möller och ålderspensionen är något att vara tacksam för.

Hugo W. Jansson

Företagsnämnden och Skyddskommittén hade sina höstsammanträden den 29 och 31 oktober. *Skyddskommittén* kunde tyvärr konstatera en ökning med 30 proc. av antalet olycksfall i jämförelse med föregående år. Åtgärder rekommenderades för att åstadkomma en sänkning av olycksfallfrekvensen, bl. a. genom propaganda i fabriksradion, via personalmeddelanden, affischering m.m. Vi får väl se om detta kan stimulera litet var till att spåra upp och eliminera riskerna. — En del olycksfall på väg till arbetet har uppenbarligen sin orsak i dåliga vägar och bristande belysning. På tal om det senare påpekades att i vissa av våra bostadsområden ännu före kommer okynneskrossning av lampor. Här måste vi vädja till föräldrar och skola att hålla uppsikt. Ev. skadegörare borde betala kostnaderna.

Blodgivarcentralen vid Karolinska vädjar om *frivilliga blodgivare*. Behovet är stort och sekr. har talat med vederbörande läkare om saken. Cirka var tredje månad skulle han kunna ta emot ett hundratal givare för tappning i Bergasalen. Nu behövs det, för att kunna arrangera detta, 8 britsar och några intresserade hemmafruar som vill assistera. Hittills har ett 50-tal givare antecknat sig på fabriken, men vi kan ta flera från samhället. Vi återkommer!

Förslagsverksamheten har hittills under året fått in 28 förslag. Premier ha utdelats till 23 förslagsställare, varav flera inkommit med synnerligen goda förbättringsförslag.

Personaltjänsten meddelade att personalstyrkan nu omfattar 1.570 anställda. Ytterligare några italienska porslinsformare har fått arbetstillstånd och hälsas välkomna. — Ett antal lärlingar på mekaniska verkstaden anslår sin fritid för en 4 veckors svetskurs i Stockholm. För övrigt tycks intresset stiga för korrespondenskurser vid Brevskolan. — Inom korpidrotten funderar man på att vara med i Hälsoåret 58, då en samarbetskommitté från de stora organisationerna vill veta vilket företag som är "spänstigast". — Antalet besökare vid fabriken under året har till och med oktober varit 12.000 personer.

Veteranklubben ämnar hålla sin träff i januari, då 13 nya medlemmar med 50 års tjänst väntas bli välkomnade. Därmed är antalet veteraner uppe i 55 st. varav 36 ännu är i tjänst. De senare har nu, år 1957, gjort 1957 årsverken vid Gustavsberg.

Företagschefen informerade på nämndsammanträdet om *marknadsläget* och våra med- och motgångar på tillverknings- och försäljningssidan. Här jobbas för fullt på alla håll. För hushållsporslinet märks en stegrad försäljning på höstsidan. Man har haft en del besvär med massan till porslinet och detta föranleder givetvis undersökningar och prov genom laboratoriet, som kan konstatera förbättring. — Sanitetsporslinet har levererat ut mera av sina varor fast icke i proportion med utbyggnaden. Badkarsfabriken har så mycket order att man inte riktigt hinner med att leverera så fort som kunderna vill. I övrigt lugnt. I början av december träffas nämnden på nytt. Därom mera nästa år!

sekr.

De vänliga orden

När livet är vanskligt och svårt här på jorden,
där all sorts bekymmer vi ältar och när,
vi orkar ej säga de vänliga orden
som lättar på bördan som var och en bär.

Vi talar så sträft, kanske hårt till varandra:
vi kunna ej fela, vi alltid har rätt,
och pekar nog gärna på brister hos andra,
men se våra egna ej alltid är lätt.

En orätt vi sällan kan riktigt förgäta;
den ansas och vårdas, den växer och gror.
Med egna och självska mått vill vi mäta,
på ärliga uppsåt hos nästan ej tror!

Men, kunna vi ärligt och uppriktigt säga
att själva vi äro så fria från skuld?
Nej orden ej alltid så noggrant vi väga
— och tala är silver men tiga är guld!

De vänliga orden så ängsligt vi gömmer
som är likt ett solsken på levnadens stråt,
av småsinta orsaker ofta vi dömer,
men blygs för att säga ett vänligt: "Förlåt"!

H.

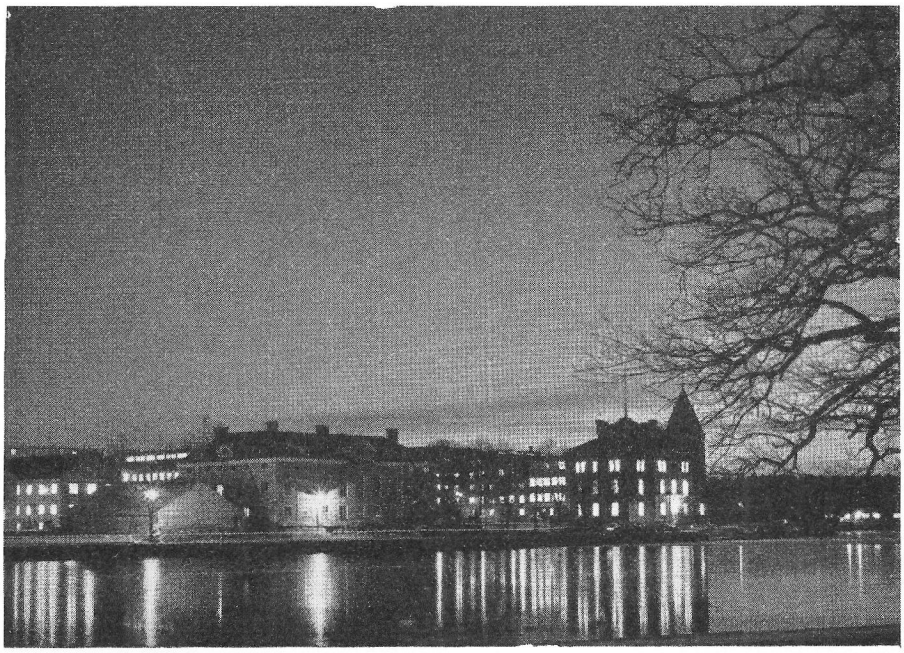

"Gamla och nya" kontoret i kvällsbelysning. Foto G. Erixon.

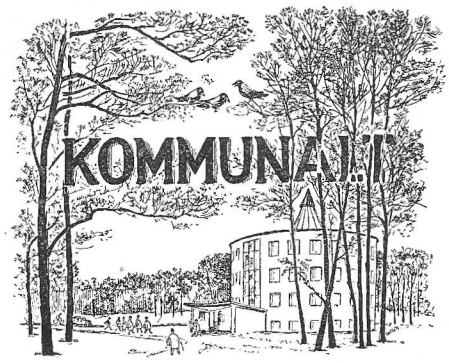

Redan under augusti månad börjar man fundera på nästkommande års hushållning. De olika styrelserna kalkylerar och iordningsställer då sina respektive statförslag. Kommunens särskilda s. k. budgetberedning granskar och kommunalnämnden lägger fram för kommunens fullmäktige det slutliga förslaget till utgifts- och inkomststat. Vid oktobersammanträdet i år fastställde fullmäktige staten för år 1958.

Man beräknade att kommunens utgifter nästa år blir 3.484.260 kronor, vilket är 350.000 kronor mer än som beräknades för år 1957. Största ökningen svarar folkskolan för, genom dess utökning av lärare och lokaler, ökade räntekostnader och höjningen av de kommunalanställdas löner bidrager även starkt till utgiftsökningen.

Utgifterna och inkomsterna fördelar sig på de olika förvaltningarna på följande vis.

	Utg.	Ink.
Allmän förvaltning	152.032	6.360
Rätts- och ordningsväsen (statsbidrag)	116.397	33.200
Fastighetsförvaltning .. (hyror)	119.900	91.640
Planerings- och anläggningsverksamhet	40.554	7.100
Hälsovård	32.535	3.000
Undervisning ..... (statsbidrag)	1.508.923	810.151
Socialvård ..... (avgifter, ers.)	718.716	196.400
Övr. specialförvalt.	105.650	34.100
Finansförvaltning med kapitalutgifter ..... (kom.skatt) (räntor, amort., fond.)	689.553	2.304.310

Förenings- och fritidsverksamheten får ett gott handtag av kommunen och bland utgifterna ovan ingår följande bidrag till olika verksamheter 1958.

Tandvärnet	200
Grisslingebadet	2.000
Stipendier	6.000
ABF	1.500
Orkesterföreningen	1.750
Blåsorkestern	1.750
Hemvärnet	700
Idrottsföreningens bastu	2.500
Idrottningsföreningen	6.000
Scenstudion	800
Manskören	600
Ingarö hembygdskör	100
Skytteföreningen	300
Skolorkestern	500
Hembygdsvården	1.000
Tollare folkhögskola	200
Tidn. Gustavsbergaren	2.000
Länets blindförening	100
Manilla dövstumskolas föräldraförening	50
De vanföras riksorg.	100
Hjälpföreningen vid Ulleråkers sjukhus	50
De lungsjukas för.	50
Trafiklekskolan	400
MHF	200
De Dövas förening	500
Folkpensionärsför.	200
Värmdö Skeppslags Biodlareför. ..	200

Riksdagens beslut att höja orsavdragen vid den kommunala beskattningen verkar på kommunens skatteinkomster nästa år. Antalet skattekronor i kommunen sjunker betydligt, men några år framåt kommer staten att kompensera kommunerna denna genom reformen åsamkade skatteförlusten. Bortsett från detta får Gustavsberg liksom många andra kommuner räkna med en stagnation av de senare årens oavbrutna ökning av skattekronorna. För att täcka de ökade utgifterna tvingades fullmäktige därför besluta höja utdebiteringen till 9: 51 från nuvarande 8:10 och tillsammans med kyrkoskatten och landstingsskatten, som även höjes för nästa år, blir den kommunala skatten 13: 41 per skattekrona.

För föreningar och sällskap i Mörtnäs har möjligheten att få en liten samlingslokal öppnats genom en överenskommelse mellan kommunen och De Dövas förening om upplåtelse av föreningens semesterhem i Mörtnäs. För 7 kronor per gång skall mörtnäsborna kunna få använda lokalen.

Y. N.

Vita Hästen

KONDITORI CAFÉ

Telefon 304 29

Folkparken 10 år

Den 1 april 1947 samlades föreningarna i Gustavsberg till ett möte för att bilda en folkparksförening. En kommitté tillsattes för att utarbeta riktlinjerna för verksamheten. Kommittén bestod av Tyko Axelsson, Evert Andersson, Erik Sjökvist, Eva Gustavsson och Gösta Dahlberg och den 23 febr. 1948 framlades stadgeförslag. Detta antogs enhälligt av mötet och man beslöt att bilda Gustavsbergs Folkparksförening u. p. a. ansluten till Folkets Parkers Centralorganisation.

Folkparken öppnades på Valborgsmässoafton 1948 och dess första styrelse bestod av Harry Pettersson, ordf., Gösta Dahlberg, sekr., och Tyko Axelsson, kassör samt Gustav Roos, Evert Sundqvist, Valter Hånell och Eva Gustavsson.

Vid mötet hoppades man att få en ny entré, golfbana, cykelparkering, bättre toalettanläggningar, utbyggd servering, vattenledning och friluftsscen.

Allt detta har förverkligats om också kanske litet sent vad det gäller toaletterna och golfbanan. Friluftsscenen har varit med längst och har sett sina bästa dagar. Lekplatsen har berett styrelsen den största glädjen, ty den skäller ingen om.

Av interimstyrelsen kvarstår numera endast Gustav Roos. Nytillkoma ha varit Martin Holmgren, Einar Sjögren, Evert Andersson, Sven Lindahl, Arne Johansson, Torsten Sandkvist, Einar Andersson och undertecknad.

Martin Holmgren har avgått liksom Sven Lindahl, som numera blivit vaktmästare på Folkan efter John Dahlkvist.

Den tionde sommarens besökarantal var 360 per gång och en genomsnittsbesökare har druckit läsk eller kaffe för 86 öre, köpt chocklad och cigarretter för 54 öre, tagit lotter för 215 öre och spelat golf för 55 öre.

Dansmusik och artister ha kostat cirka 625 kr. per kväll. Av all nöjesskatt, som vi betala, få vi räkna oss tillgodo den kommunala delen mot andelsbevis i föreningen.

Ungdomen, som utgör flertalet av parkbesökarna, har inte vållat styrelsen några särskilda besvär, om man undantar några stycken som kanske haft dåligt humör och fått lämna parken. Nykterheten är också god, kanske det är motorismens förtjänst. Snusdosans, halvliterns och språngskallens tid är förbi.

Axman

Konsumspalten

I septembernumret av vår tidning hade Edla Sofia en rubrik: "Sänkt pris på kaffet!". Tack för reklamen. Sedan dess har det varit ytterligare en prissänkning med 40—50 öre per kg. Men det var inte bara prissänkningar, som Edla Sofia ville ha uppgift om. Därför vill jag i början av denna spalt ge några exempel på att det rör sig på prisfronten i båda riktningar. Priserna på fläsk har varit relativt låga under hösten. Nu är tendensen stigande, men ändock ligger priserna på denna vara lägre än samma tid föregående år. Detta är beroende på att tillgången överstiger efterfrågan. Äpplen är dyrare i år än föregående år beroende på mindre skörd. För ett år sedan påverkade dålig skörd priset på sötmandel, som då var i det närmaste dubbelt så dyr som till denna julen. Damernas strumpkonto har fått mindre belastning under de 2—3 senaste åren då priserna på dessa gått ned med 20—25 %. Detta beror på att de syntetiska fibrerna har kunnat framställas billigare samt rationalisering i produktions- och distributionsledet. Däremot är det en stigande tendens när det gäller yllevarorna. Varje årsskifte har de nya avtalen medfört att lönerna stigit. Även om det talats om att dessa lönestegringar inte behöver slå igenom i priserna på de varor som produceras så visar det sig sedan att om det ej finns marginalutrymme eller möjligheter att öka produktionen blir resultatet högre priser. Att man även inom vår rörelse när det sker förändringar talar mera om prissänkningar än motsatsen är ju rätt naturligt.

Beträffande vår egen förening, så har lönehöjningarna i år inte slagit igenom procentuellt tack vare god försäljningsökning och ökad prestation per anställd.

I oktober månad påbörjade Byggmästare Anton Skoglund och hans mannar tillbyggnad av butiksfastigheten i Grisslinge. Lokalerna kommer där att helt omdisponeras så att arbetet i butiken kan drivas mera rationellt och trivseln bliva bättre. Det har vuxit upp en modern bensinstation i Centrum av Gustavsberg. Sveriges Oljekonsumenters Riksförbund (OK) har hyrt tomten och byggt stationen. Stationen öppnades fredagen den 29 november. Detaljdistributionen handhaves av vår förening. Det är vår förhoppning att detta samarbete skall bliva till nytta för det växande antalet motorfordonsägare.

Vid det sedvanliga halvårsmötet med valda fullmäktige, som hölls i slutet av november talade KF:s nya verkställande direktör Harry Hjalmarsson fritt ur hjärtat om aktuella frågor. Styrelsen lämnade förslag till ändring av föreningens stadgar till typ G. De föreslagna stadgarna blir gällande först sedan de kommande distriktsstämmorna och årsstämman godkänt dem.

KF:s ledning har av föreningarna begärt in en budgetplan för de närmaste åren. I den plan som upprättats för vår förening har vi räknat med att klara en lämplig lösning av lokalerna för specialvaruförsäljningen. De om- och tillbyggnader som gjordes för fyra år sedan ger oss goda erfarenheter, som kommer att bliva till stort värde för de slutliga lösningarna. Men till detta får vi anledning återkomma.

Nu står vi inför julen. Det har kommit in rikligt med aktuella varor. Vi skall skylta så intensivt som möjligt, men skyltningsmöjligheterna för textil, husgeråd och de varor som säljes i Fölungen äro mycket små i förhållande till det stora sortimentet. Därför är det roligt om våra medlemmar "tittar in" i respektive specialbutiker och ser vad som finns. Givetvis kan inte alla behov tillfredsställas, men säkerligen mera än någon tror.

I anslutning till årets devis "EN SAGOLIK JUL" inbjuder vi alla att deltaga i en pristävling som förutsätter att man studerar julskyltningarna vid huvudfastigheten.

Alla äro hjärtligt välkomna till goda julköp i butikerna som ägas av köparna själva.

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

G. M-n.

i landets konsumbutiker

Så började vi i Dalsbruk

Vi flyttar oss femtio år tillbaka i tiden till en liten ort borta i Finland, ett järnbruk som grundades av svenskar för cirka tvåhundrafemtio år sen. Runt järnbruket har ett samhälle vuxit upp. Samhället Dalsbruk ligger på sydvästkusten av halvön Kimitoön. Närmaste stad är Åbo, dit är det nio mil. Enda förbindelsen med Åbo är en båtlägenhet en gång i veckan. Järnbruket har smedja, masugnar, stål- och tackjärnsgjuteri, så det är bra många familjer som där ha sitt uppehälle och behöva köpa sina livsmedel. Handelsbutikerna inskränka sig till en enda.

Handelsmannen heter Blös och han är nästan som en kung. Man kan säga, att det är han, som bestämmer vad arbetarna skall äta eller inte äta. Han har blivit en rik man med åren den Blösen. Nu kan han ta hem hela sitt vinterförråd av sill, såpa, snus och kärt kaffe. På vintern, när sjön fryser till och båttrafiken indrages, så händer det ofta att Blösens varor stiga i pris. På våren är varorna hutlöst höga och varorna mer eller mindre goda. Det händer mer än en gång att Blösen får ryggbenet av en sill på gaffeln, när han försöker plocka upp sill ur tunnan. Om någon vågar sig till att anmärka på varorna ryter Blös: "Spring till Åbo och köp sill!" Handelsmannen och hans dyra och dåliga varor är ett ont på orten, som det är svårt att råda bot på. Blös förstår nämligen att hålla sig väl med de som ha makten. De får nog sina varor expedierade i den mån han kan . . .

Krukan går till brunnen tills den spricker, säger ett gammalt ordspråk. Och en dag sprack Blösens handelsmetoder. Gubbarna i fabriken hade resonerat både länge och väl, hit och dit, men nu var det färdigresonerat.

Järnverksarbetarna gå till sitt arbete klockan sex varje morgon, och återvänder först klockan sex på kvällen. När de kommer hem, kan det finnas en sillbit till potatisen om det vill sig väl. Men ofta får man nöja sig med att doppa potatisen i saltlake, ty lönerna äro små och försvinna okristligt fort till Blösens dyra varor.

Man hade kommit på en idé! Fem gubbar hade bestämt sig för en sparmetod. Varje avlöning skulle man lägga en liten slant i en bleckburk, som verkmästarn hade hand om. Snart var burken full, och man tog upp den och räknade sparmedlen. Dagen därpå åkte två av gubbarna till Åbo och köpte varor. När de kom hem, delades varorna. Äntligen fick man ordentliga varor, och det fina var att de voro billigare än Blösens. Nu ville flera vara med, och snart var man rätt många. Gubbarna gjorde flera resor, och för varje gång hade de lite fler varor än gången förut. Så fortgick det en tid. Man hyrde ett rum och sålde varorna efter arbetstidens slut. Affärerna började gå dåligt för Blös, ty det var sällan som någon handlade hos honom nu för tiden. Men för gubbarna gick det bra. Snart hade man så stor kassa, att man kunde inköpa ett helt vinterförråd. Gubbarna, som så troget kväll efter kväll, när båten kommit med varorna, vägde och räknade utan annan ersättning än lite snus, tyckte att nu kunde ett biträde anställas och försäljningen ske på dagarna. Så skedde, och alla de som godvilligt lånat ut sina sparmedel till kamraters och sitt eget bästa fingo nu tillbaka dem, men inte med någon procent. Sådant tänkte ingen på. Ordet kooperation hade de ingen aning om, fast de så intensivt och oegennyttigt hade arbetat för saken. Med tiden fick också Dalsbrukarna höra om den kooperativa rörelse som bildats i landet. De beslöto att ansluta sitt lilla och primitiva företag till den. Nu, 1957, har innevånareantalet växt till fyratusen, och Dalsbruks andelshandel som det numera heter, har sju affärer på orten och fyra filialer på Kimitoön. I fjol byggde man ett modernt affärshus vid salutorget.

Rörelsen växer och går framåt, trots konkurrens av ett flertal privata affärer som tillkommit med åren. Tilläggas bör att två av gubbarna fortfarande lever och de berättar gärna hur det var på den tiden, när man köpte varor hos handelsman Blös.

Bill. J. Wiman

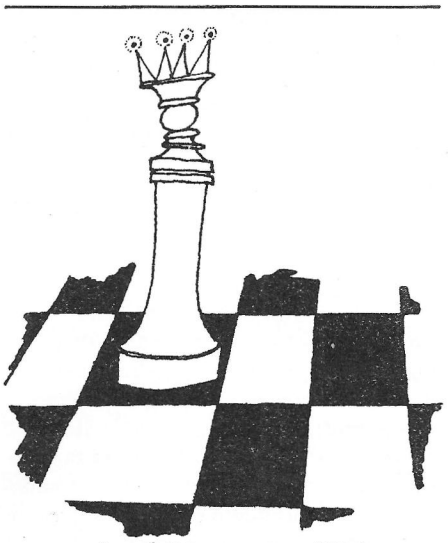

— Jag känner mig alldeles schack.

Vi skall börja där vi slutade den här gången, nämligen avslutningskalaset den 11 maj. Men först kanske vi skulle presentera vinnarna av föregående spelårs tävlingar. Klass 1 vanns av Anton Andersson; klass 2 av Per Carlsten; klass 3 av John Holmén; klass 3 B av Georg Ericsson. Cupturneringen vann Lennart Krook, som också tog hem vandringspriset för året.

Avslutningen ägde rum i Bergasalen. Drottningarna var med, men för övrigt gick det hela så trivsamt planlöst och fridfullt till väga att ingen kunde trott ett gäng schackspelare om detta. Trivdes gjorde vi allesamman och ingen tänkte väl så mycket på schack, det var egentligen bara spelmannen som berättade om sina bravader på det rutade brädet. Men han hade ju betalt för sitt jobb.

Nu har vi börjat så smått igen. TV, Sputnickar och rymdhundar ,pensionsfrågor och mycket, mycket annat, konkurrerar starkt med oss. Den 25 i månaden oktober fick vi dock ihop 14 man för en dust med ett gäng plåtslagare från Stockholm. Naturligtvis vann vi den bataljen, 9½—4½ blev resultatet. Ändå var inte undertecknad i tillfälle att få vara med om dusten!

För övrigt har vi planlagt som vanligt: cupturneringen är väl i det närmaste slutförd när detta läses, klubbturnering blir det som vanligt, blixtturneringar samt en del vänskapsmatcher. Ett par spelare deltar i det riksomfattande radioschacket. Matcherna Fabriken—Samhället har ju redan blivit tradition och den hoppas vi skall bli bestående.

Så är det bara att önska schackspelare och övriga en riktigt god jul! Schack! Schack!

B. Arvidsson.

Fritt Forum

För 25 år sedan — och aldrig mera?

Ungdom som kämpar i tidens vånda,
kan du väl fira julen som förr?
Är du den ungdom, den blåögda, blonda,
gläntande glatt på lyckans dörr?
Mötte dig livet med morgonljuset?
Flög du som örnen uppåt ur gruset?

Tiden är svår för dig, unga skara.
Kampen för bröd föder trälatjänst.
Arbetslöshetens svårburna mara
fräter sinnenas ungdomsspänst.
Hembygd och jul — det var längesedan.
Minns vi det än i vardagsledan?

Så skrev en skald vid juletid för 25 år sedan. Vi går tillbaka till 1932. Jag sitter i en krets av trettio arbetslösa ungdomar i åldern 16—20 år. De har fått en fristad i ett hem på Södra bergen i Stockholm. Det är julafton. Det stora bordet är dukat med skinka, julkorv och bröd. Under granen ligger en mängd julklappar, väl inslagna och med lack och rim. Vid kaffet har vi julklappsutdelning. Det är strumpor och skjortor. Pengarna har grabbarna själva åstadkommit genom en basar, till vilken de slöjdat i trä och metall. — På kvällen har vi julgröt och lutfisk och får en fridfull julafton med sång och musik. — Till julottan i Maria kyrka söker sig sju pojkar, resten sover länge på Juldagen. På Annandagen firar vi julgille med sång, lek och glam. Som gäster har vi ett dussin flickor från en flickklubb på Söder. — Det är jul, säkert bättre och lugnare än i många fattiga hem därnere i storstaden, som skymtar över Mälarvattnet i all sin glans.

Men det är ändå en overklig jul, en bister jul! Grabbarna ha kläder på kroppen, mat och en slaf — men de har inget jobb! De utgör en liten trupp av en armé på nära 60.000 unga, som i nådens år 1932—1933 fick smaka på arbetslöshetens mara. De ha hundratals kamrater, som vistas i Stockholms slum, utan tak över huvudet, tiggande sig fram eller på luffen. Kanske på gränsen att bli lösdrivare. De ha tusentals kamrater, som ha ett hem att falla tillbaka på, men där de nöta på familjebanden andligen och lekamligen. Håglösa, dystra, ilskna ibland, utan pengar. Många hoppfulla inför tillfälliga jobb, flera på väg in till folkhögskolan, som öppnar sina portar för en del, eller till de få ungdomslägren med reservarbete.

Här gäller det att finna sysselsättning! Vi har haft kurser i räkning, svenska, språk, välskrivning, eller slöjd, gymnastik och någon gång en vandring, då vädret är torrt och inte nött för starkt på skorna...

Det var inte bara ungdomen som fick smaka på arbetslöshet. "Tjänstemän" fick stå i kö för att stämpla kort. Någon kunde få ett arkivjobb. Jobbarna stämplade — villkoret för understöd. Jag fick ett jobb för hemlösa, arbetslösa pojkar. —

Det var den tiden, då man gjorde utredningar och projekt, betänkanden och förslag — *för sent!* Då mången kommun gärna såg att arbetslösa gav sig iväg, och då de betraktades som utbölingar i nästa kommun. Där Stockholm hägrade som sista chansen och där det billiga hotellet eller härbärget blev första instansen. När fickpengarna tog slut kanske man kursade skosnören, sen började man "manga", gick brandvakt. Utstött, kanske på det sluttande planet.

Numera är vi bättre beredda. Vi vet hur beredskapsarbeten och utbildningshjälp ska sätta in. Vi har för en tid arbetslöshetsförsäkring. Vi har ritningarna klara att möta en konjunktursvängning och arbetslöshet.

Men är vi beredda också att ta emot de stora ungdomskullarna, som nu vill ut i arbetslivet?

Man kan redan skönja vissa svårigheter för ungdom att snabbt nog finna jobb. Blir det en försämring i arbetsmarknadsläget — vilket jag inte vill tro på — så kan ungdomen komma i en situation som blir en mindre men tillräckligt allvarlig kopia av ungdomsarbetslösheten 1932. Som tur är behöver vi ungdomen för att i sinom tid fylla luckorna i de tunna medelåldersskikten. (Vilka i sin tur ökar skaran av äldre och pensionärer.) Och vi behöver dem på hemmaplan, som fabriksarbetare, kontorister, blivande förmän, ingenjörer och specialister.

En svårighet i inplaceringen i industrin på 30-talet för ungdomen var dess brist på yrkesutbildning. Trots alla insatser nu — nya utredningar och förslag — kan landets verkliga yrkesskolor och läroverk inte ta emot mer än hälften av ungdomarna, som vill specialutbildning. Kommunal yrkesskola med kvällskurser i stenografi, matlagning, sömnad och — spanska kan vara intressanta hobbys men det ger intet för ungdomars grundutbildning till kunniga industriarbetare, kontorister eller handelsbiträden.

Om vi sumpar chansen att ge dem verklig yrkesorientering, introduktion och vidareutbildning för ortens näringsliv — så kanske vi blir tvungna att inrätta oss på att ordna sysselsättningssurrogat. Där skymtar åter bilden av 1932. Att spara på utgifterna, att icke göra investering i detta fall, är en spekulation åt fel håll!

Tillströmningen av ungdom, behovet av att fylla luckorna av kunniga medarbetare, en renhårig yrkesvägledning, en välvillig mottagning i ortens industri, handel och hantverk, t. ex. genom en verkstadsskola med bredd — ja, detta är viktiga och allvarliga frågor, som borde föranleda samråd och initiativ av länets arbetsförmedling, skola, organisationer, kommun och företag — nu!

G—g

*

Mina barn och andras ungar!

För den som på nära håll har den stora förmånen att följa barns olika beteendemönster i uppväxtåldern måste absolut Hugo Sohlbergs ledare i "Ariel" vara en god vägledning till föräldrar och målsmän och jag kan därför inte låta bli att citera ett av hans inlägg:

"Att vrida utvecklingen tillbaka går inte. Vi måste acceptera den och de vägar den tar. Vi måste vara på det klara med att hemmet skall vara det centrala i människornas liv, den plats där generationsbanden knytes fast, och där de unga skall samla på goda intryck och varma känslor. Nog kan man göra mera än vad som göres, jag tror det. Det är inte bra om de unga går sin väg och de äldre sin. De bör gå gemensamt så långt det går. Helt kan väl aldrig de gamla och unga finna varandra. De äldre förfasa sig ofta över ungdomens oarter, de äldre som har svårt att förstå det nya. Sådana motsättningar. har alltid funnits, men de är säkerligen större nu än vad de var tidigare."

Problemet är här starkt belyst. Måste inte vi föräldrar ta oss en funderare på detta, som i alla fall berör oss alla. Mycket vore väl vunnet, om vi kunde enas. Skall våra barn och ungdomar bli laglydiga medborgare så måste vi åtminstone inse, att också min egen unge kanske var delaktig i ett kioskbråk eller åverkan på annans egendom. Varför tar våra ungdomar sin tillflykt till detta? Har de intet intresse för sitt hem? Eller boklig bildning? Har de ingen bakgrund? Har vi ingen värme och ömhet kvar, eller förståelse att ge de unga, som trots allt törstar efter förståelse.

Har välståndet drivit ut våra barn till gator och torg? Är finrummet för fint? Måste mamma gå i grottekvarnen var dag?

Är den moderna stilen på kläderna väsentligare än våra barns kärlek?

Ja, dessa frågor ställer man sig många gånger i veckan när man läser spalt upp och spalt ner om råa överfall, om billånare m. m.

Även Gustavsberg har fått en trasa med i byken, och man förvånar sig stort när man ser och hör (mest hör) små barn (under 12 år) vara ute på kvällarna efter kl. 23. En allvarlig maning till deras föräldrar vore på sin plats. Nu kan detta ej längre få fortsätta. Ropa in barnen och låt dem *äntligen* förstå att det finns annat att tänka på.

Ja det är svårt, men kommer Kalles mamma överens med Villes mamma om att nu skall pojkarna in kl. 8 och "därmed basta" så kanske Olle, Pelle och Nisse också går in, och lugnet i vårt samhälle återställes utan polisingripande, eller mer eller mindre tvångsåtgärder från barnavårdsnämnd eller skola.

Till sist ett citat ur en av Erik Lindorms dikter:

Hur länge får jag hålla din näve så här,
och skydda dig och stödja och vaka
vart vägen bär?
Jag undrar blott hur länge jag får
vara i ditt behag.
Du växer och går ifrån
mej allt mer
för varje dag.

"Nisses mamma"

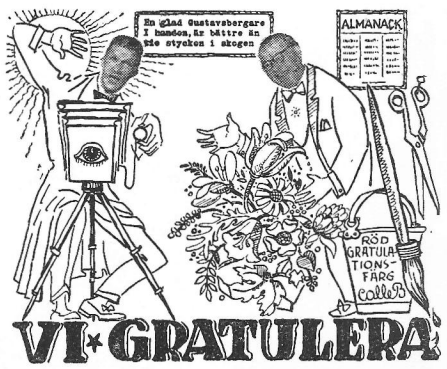

Gustav Svensson

samhällets musikaliske ledare, fyllde den 2 nov. sextio år. Då han ungefär i samma veva kunde fira ett litet 10-års jubileum som dirigent för såväl blåsorkestern som orkesterföreningen så vill sign. inte bara notera dessa fakta utan passar även på att gratulera "de som hade sin hand med" i engagerandet av Gustav Svensson. Det var ett mycket gott val. En "allround"-musiker med gedigen utbildning och förtrogen med all slags musik och dess uttrycksmedel — vad kan man mer begära? Att sedan en härförare inte vinner slaget utan hjälp är i detta fall en sanning som bör stimulera alla musikintresserade — aktiva såväl som passiva — till insatser, som möjliggör att man till fullo kan utnyttja ledare av Gustav Svenssons kapacitet. Ske så!

S. W.

Oscar Bergkvist

fryntlig förman på Mek. verkstaden fyller 60 år den 18 december. Han kom hit 1925 som maskinist på "Gustavsberg I", vilken då var bogserare. Mellan seglatserna fick Oscar jobba som reparatör och några år senare var han svarvare. När byggmästare Danielsson 1932 lämnade sin tjänst fick Oscar rycka in och vara både bas och svarvare. Och i tidens fullbordan har han helt fått ägna sig åt arbetsledarskapet. Som reparationsförman har han fått stå i ständig beredskap vid driftsstörningar alla tider på dygnet.

Hans stora hobby är fiske, men hans fritid har därtill i 17 år ägnats skytteföreningen, snart när som ständig sekreterare. I hemvärnet steg han in 1943 och där har han haft förordnande som grupp- och plutonchef. Han släpper ingen hm hm över bron!

En sådan glad och duktig man tar man ju vara på. Det kan nämnas att han är ledamot i arbetsledarnas styrelse och ledamot av kyrkofullmäktige.

Parad för Oscar!

CW

Evert Andersson

har fyllt 50 år. När jag först märkte Evert, så spelade han fotboll med Tallåslaget "Chokladhattarna", som dom kallades.

I junioråldern var Evert med i bandylaget och höll på att bli distriktsmästare i den legendariska matchen mot Reymersholm, då Lill-Erik glömde bort att raka sig och därför uppmärksammades. Och det befanns, att han var några dagar för gammal och Gustavsberg förlorade på protest.

Han var också med under A-lagets fotbollsframgångar på trettiotalet under "Påpan" Einar Olssons ledning, men drog sig sedan tillbaka och började intressera sig för kommunala spörsmål och kom bl. a. in i kommunalnämnden och styrelsen för Farstaborg samt Parkhallskommittén.

Som kassör och biografföreståndare i Folkparksföreningen har han under många år brottats med dess problem och även hunnit med att vara revisor i Konsumtionsföreningen.

Nu tänker han dra sig tillbaka från sina uppdrag och sitta hemma och kontrollera att oljeeldningen fungerar och ha det skönt, efter vad han själv säger. Inför dessa framtidsperspektiv kan vi inte annat än önska honom lycka och framgång i sin dagliga gärning i Fabriken. Hans lugna och stillsamma sätt parat med ett balanserat uppträdande gör honom omtyckt av de flesta. Leve Femtio-åringen!

AB

Det lönar sig

att göra ett besök hos

KURT SVENSSONS
Manufaktur
Mariagatan 12
Tel. 30 068

Bra varor
och förmånliga priser

Vi önska gamla och nya kunder

En god Jul
och Ett gott nytt År

Köp er kvalitets — TV

hos undertecknad firma. Alla ledande märken. Radio och Radiogrammofoner, skivspelare och bandspelare.

Allt för radio och TV.
All förekommande service.

En trevlig julhelg och ett lyckosamt år

TEVERADIO, *Agne Rosén*
Centrum, telefon 31 05 0

Födda:

7 sept. Ida Lena, d. t. Axel Villy Roland Karlsson och h. h. Kerstin f. Bjurling Rutens v. 8.

26 sept. En son t. Alberto Deiaco och h. h. Elisabeth Gertrud f. Braune-Dahlström, Sadelväg. 4 B.

30 sept. En son t. Karl Arne Johansson och h. h. Maud Elsa Margareta f. Andersson, Klosterv. 10.

5 okt. En son t. Karl Gunnar Olsson och h. h. Agnes Margareta f. Gustafsson, Mariagatan 13.

5 okt. En son t. Stig Kristian Samuelsson och h. h. Evy Barbro Marianne f. Adolfsson, Mariapl. 1.

22 okt. Ingrid Annette, d. t. Rolf Arne Gustafsson och h. h. Maj Ingegerd f. Holmberg, Skeviksg. 3

26 okt. En dotter t. Tore Ingvar Frank och h. h. Siv Birgitta f. Ramsenius, Rutens v. 22.

7 nov. En son t. Sven Tage Leonard Andersson och h. h. Astrid Solveig f. Berg, Mariag. 6.

Vigda:

24 sept. Angelo Cerutti, Mariag. 4 och Saini Kaarina Karstunen.

5 okt. Karl Gunnar Arne Larsson, Boo förs. och Ada Elisabet Svan, Villag. 9.

2 nov. Lars Gunnar Erik Ahlström, Kinna förs. och Elsa Ingeborg Ström, Älderd.h.

9 nov. Ernst Linus Klasson, Hästh.terr. 5 och Waltraud Käning.

Döda:

3 okt. Reparatören Gunnar Arne Andersson, 2:a Tvärstigen 3. 37 år.

29 okt. Änkefru Helfrida Matilda Löfdahl f. Jansson, Mariaplan 2. 75 år.

2 nov. Porsl.arb. Karl Valter Forsberg, Grindstugärde F 34. 51 år.

Stig Lindbergs utställning hos Jensens i New York blev en klar framgång. Lokalpressen var frikostig både i ord och bild och som en extra krydda kom häromdagen per post en inbjudan till Stig Lindberg att föreläsa vid California University nästa år.

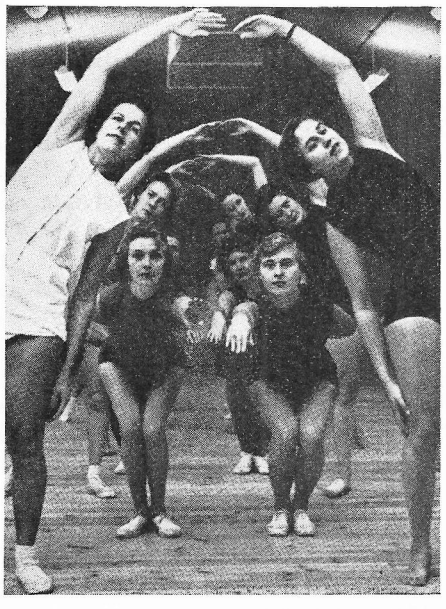

Gymnastiken

har upplevt en renässans i Bergasalen vars rymliga och ljusa lokal samlar kvinnliga och manliga gymnaster till stil och spänst måndags- och fredagskvällar. Fast nog hägrar den nya gymnastiksalen uppe på Kvarnberget, där man kommer att kunna avsluta med välbehövlig dusch.

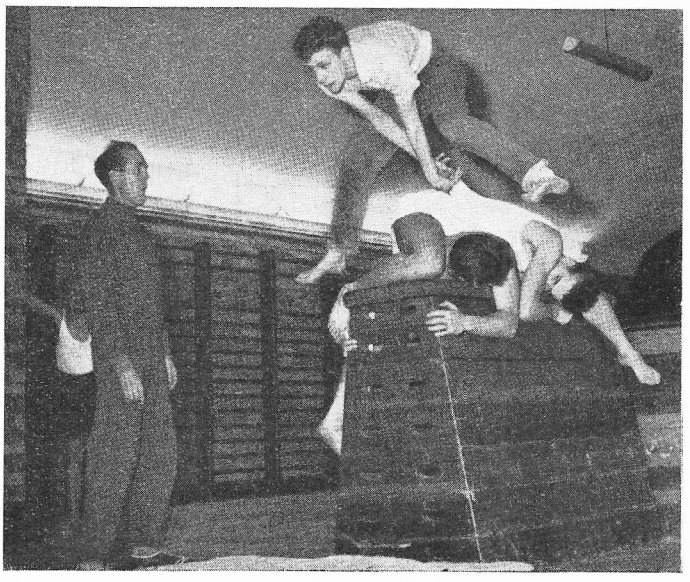

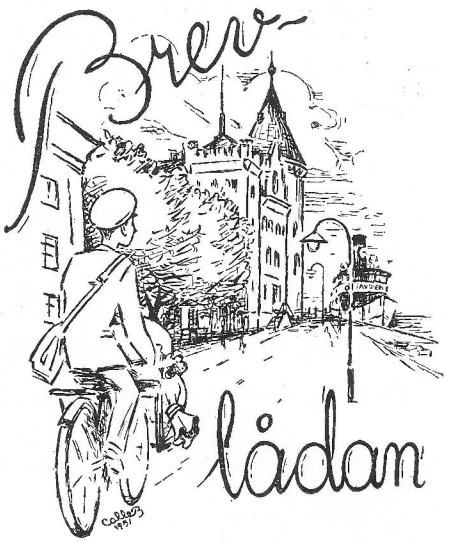

Doris Nyström är flitig brevskrivare, vilket man inte kan skylla mig för. I november rapporterar hon fortfarande fint väder därborta i Hayward. Barnen har redan börjat skolan — under tårar i början, under solsken i fortsättningen. Och Bosse leder honnören för fanan, så som man gör i alla amerikanska skolklasser på morgonen. Thomas talar engelska som en inföding och får tolka åt moster Ebba. Själv har Doris också börjat jobba i ett stort varuhus och säljer handväskor, dyra men inte så smakfulla. Tobe arbetar kvar hos Rulles svåger, N. T. Lewis. Nu bor familjen i ett radhus, ungefär som i Lugnet, tar söndagstrippar till Oceanen, ibland till någon drive-in-bio. För bil fylld av passagerare kostar filmförevisningen 1 dollar. Vägarna är fina och fyllda av bilar, många familjer har två bilar. Vi har förresten också kastat ögonen på den nya Forden 58, säger Doris. — Familjen tycks leva in i sitt nya liv rätt bra. Man träffar goda vänner, bl. a. i Vasa Lodge, där det t. o. m. dansas hambo. Barnen har upplevt en ny helg, som kallas "Halloween" och som gav en hel del godis och tillfälle till utklädsel. — Men Good Old Gustavsberg ligger ändå närmast hjärtat. Det märks av hälsningarna till Höjdhagen, Lugnet, Grindsgatan, Skeviksgatan och Hästhagen.

H. A. Pettersson står som avsändare på det brev som jag fick nyligen. Tack för kort! Gråna ej — julnumret kommer per flyg. — Doris och Tobias Nyström bor som du säger inte långt ifrån, så en vacker dag har du dem på visit!

George Garring har lämnat Wellsboro. I höst drabbades han av att hans hus brann ned vid en eldsvåda. Hans bibliotek och en del värdefulla samlingar blev lågornas rov. Men George och hans trogna Sulla ger sig inte. De sålde sin tomt och är på väg mot västern för att finna en ny boplats. På sin bilfärd har han passat på att hälsa på släkt och vänner bl. a. Fred Wahlberg, Kenneth och Hilma Johnson, Karl och Britta Johnson och så moster Hilma Ohlson, som lämnade Gustavsberg för 54 år sedan. I ett senare brev förtäljes att färden gått vidare och att "vår utsände" besökt nästan alla gamla gustavsbergare there over. Han har tagit bilder av ex-gustavsbergarna och tecknat ned en del berättelser, som jag givetvis hoppas på att få smakprov till tidningen. Det är prima folk, a fine class of people, dessa som kom över från Gustavsberg för många år sedan, skriver George, och fortsätter: "Det är sånt folk som man gärna önskar möta och jag är stolt över att kunna konstatera det." — George förlorade alla årgångarna av Gustavsbergaren, vilket han säger var en stor förlust. — Om nu Gustavsbergarens Julnummer kommer under Dina blickar George, så vill jag ge Dig en julklapp. Jag tror att jag skall kunna skrapa ihop Gustavsbergaren från och med första numret tills nu. Du får hämta Din julklapp, när Du som jag hoppas nästa år kommer på semesterbesök i Sweden! Gott Nytt År för Dig, Sulla & Co.

G. Dbg.

Tack!

Ett hjärtligt tack till KPF:s verkstadsklubb för den storartade gåvan av kronor 451: 55, som vi erhållit för vår verksamhet.

Gustavsbergs Pensionärsförening
Samuel Svenson ordf. *Erik Johansson kassör*

För all vänlig hågkomst på min 60-årsdag framför jag ett varmt tack.
Oskar Ullberg

Ett varmt tack till arbetsledning, släkt och vänner för vänlig hågkomst på min 60-årsdag. *Ebba Möller*

Mitt varma tack till skolstyrelse, kamrater, grannar och vänner för den vänliga uppvaktningen på min 50-årsdag.
Annie Sjösten

Hjärtligt tack till fabriksledning, förmän och arbetskamrater, släkt, grannar och andra vänner för blommor och gåvor, telegram m.m. på min 50-årsdag.
Allan Forsling

Ett hjärtligt tack till arbetsledning och arbetskamrater för vänlig hågkomst på min 50-årsdag. *Hugo Karlsson*

För all vänlig uppvaktning på min 50-årsdag ber jag härmed att få uttala mitt varma tack.
Erik G. Nordström

Ett hjärtligt tack till fabriksledning, arbetskamrater, föreningar, släkt och vänner för all uppvaktning på min 60-årsdag. *Oscar Andersson*

Mitt hjärtliga tack för uppvaktningen på min 80-årsdag.
Arvid Gustavsson, Sången

Till alla som genom gåvor, blommor och telegram gjorde min 50-årsdag till ett oförgätligt minne vill jag uttala mitt varmaste tack. *Evert Andersson*

För all visad vänlighet på min 60-årsdag ber jag att till Fabriksledning, Laboratoriepersonal, släkt, vänner och grannar härmed få frambära mitt varma tack. *Gunnar Forsberg*

Mitt hjärtliga tack till fabriksledning, arbetskamrater, släkt och vänner för blommor, gåvor och vänlig hågkomst på min 60-årsdag. *Gunnar Regvall*

För visad vänlighet på min 70-årsdag ber jag att till Fabriksledningen, Konsum, Pensionärsföreningen, f. d. arbetskamrater och vänner få framföra ett varmt tack. *Erik Hj. Johansson*

*

Till arbetsledning och arbetskamrater, idrottsföreningen, grannar, släkt och vänner be vi få framföra vårt vördsamma tack för vänligt deltagande vid Karl Forsbergs bortgång och jordfästning.
Henny och barnen

För vänligt deltagande vid min makes, Axel Jonsson, bortgång och jordfästning ber jag att få framföra mitt vördsamma tack. *Emelia Jonsson*

Red:s spalt

Femtonde årgången är fullbordad och fullordad. Inte mindre än ettusenniohundrasex sidor lokal kulturhistoria har de gustavsbergare i sin ägo, som varit förutseende och sparat sina tidningar. Att redigera Gustavsbergaren har varit en trivsam amatörhobby och en jobbig fritidssysselsättning. Kritiken har varit mild. "Ni skriver för mycket själva och ni klipper för mycket" eller "Det är den bästa tidningen i sitt slag" . . . .

Huvudparten av kostnaderna för klichéer och tryckning har fabriken hjälpt oss med. Numera anslår också kommunen medel. Och så har vi den stabila prenumerantskaran, som ökar för varje år. På hemmaplan, i landsorten, i Amerika.

Nu är det Jul igen. Hoppet om frid på jorden piffas upp och mänskligheten lägger ett solvarv till på sin vandring framåt. För det är väl framåt det bär. Ibland undrar man.

Till Julnumret har de trofasta medarbetarna icke svikit. Vi har Edla Sofia med sina sprittande saltstänk, Hilding med bra bilder, sällan med vådaskott, Calle B, intresserad tecknare, och många fler. Av gamla gardet har John Stjerna och H. Danielsson ryckt in till min hjälp och på Ungdomssidan stormar tonåringarna fram. — En bild av Kvarnen, ett linoleumsnitt av Josef Ekberg, pryder omslagets innersida. Den har Ires Ekberg tryckt, och den, gissar jag, kommer flera gustavsbergare att rama in och sätta på sin vägg.

Så knyter vi samman gammalt och nytt, gamla och unga och tillönskar God Jul och Gott Nytt År!

Red

Dagens dikt 20 år

Varför så "sorglig" jämt är Dagens dikt"
jag ville härmed blygt och vördsamt
fråga.
Varför i bland ej ta nå't glatt och kvickt
av någon välkänd diktareförmåga?
Man blir beklämd av tungsint poesi
och inte gladare av följ-musiken.
En dag i veckan som ett "lotteri"
låt något *roligt* gömmas i rubriken!

H. D.

Välkomna till

JUL- och NYÅRSHELGENS

Möten och Gudstjänster i MISSIONSHUSET

Söndagen den 15 dec. kl. 15 SÖNDAGSSKOLANS JULFEST.
Söndagen den 22 dec. kl. 11.15 GUDSTJÄNST. Hägglund. Sång.
Juldagen kl. 7 OTTA. DAMKÖR. Hägglund.
kl. 8.30 SÅNGSTUND å Ålderdomshemmet.
Annandag Jul kl. 11.15 MISSIONSGUDSTJÄNST. Sparbössetömning.
Hägglund. Sång av Åke Henocksson.
Söndagen den 29 dec. kl. 11.15 GUDSTJÄNST.
Nyårsafton kl. 18 NYÅRSBÖN i Kapellet.
Nyårsdagen kl. 16 FAMILJEFEST.
Torsdagen den 2 jan. kl. 19 KUL JULFEST FÖR SMU:SCOUT o. JUNIOR.
Lördagen den 4 jan. kl. 17 JULFEST FÖR DE ÄLDRE.
Söndagen den 5 jan. kl. 11.15 GUDSTJÄNST. Hägglund.
Trettondag Jul kl. 14 JULFEST i Skälsmara Missionshus.
Söndagen den 26 jan. kl. 11.15 FÖRSAMLINGENS ÅRSHÖGTID.

MISSIONSFÖRSAMLINGEN tillönskar alla EN GOD JUL och ett välsignelserikt NYTT ÅR!

Gustavsbergs Baptistförsamling

hälsar alla varmt välkomna
till möten och gudstjänster i Kapellet

JULDAGEN	kl. 7.00 Julotta. Körsång.
ANNANDAG JUL	kl. 11.15 Predikan. Solosång.
NYÅRSAFTON	kl. 18.00 Nyårsbön i Kapellet. Pastor Otto Hägglund.
NYÅRSDAGEN	kl. 11.15 Predikan. Solosång.
TRETTONDAG JUL	kl. 11.15 Församlingens årsmöte.

Pastor Sven-Gunnar Österberg deltager vid samtliga möten.

Baptistförsamlingen önskar alla
en välsignelserik julhelg och ett gott nytt år

FILADELFIAFÖRSAMLINGEN
GUSTAVSBERG

önskar ett varmt välkommen till

Jul- och Nyårshelgens möten

JULDAGEN	kl. 7.00 Jul-Otta.
ANNANDAG JUL	kl. 19.00 Väckelsemöte. Sparbössetömning för IBRA och Yttre missionen. Pastor Kjell Andersen m. fl. Sångarna.
SÖNDAGEN 29/12	kl. 19.00 Väckelsemöte. Kj. Andersen m. fl. Sångarna.
NYÅRSAFTON	kl. 22.30 Nyårs-vaka. Solo, Duett, Andersen o. Sångarna.

Filadelfiaförsamlingen önskar samhället en välsignad Högtid

Vi önska Eder alla
God Jul och Gott Nytt År

Lokalavdelningen av ABF, Gustavsberg

*

Socialdemokratiska Arbetarkommun Styrelsen

*

Avd. 257 av Sveriges Arbetsledareförbund

*

Gustavsbergs Blåsorkester

*

Gustavsbergs Bridgeklubb

*

Gustavsbergs Båtklubb

*

Avd. 205 av Svenska Fabriksarbetareförb.

*

Diskussionscirkeln Forum

*

Gustavsbergs Fotoklubb

*

Gustavsbergs Idrottsförening

*

IOGT, Gustavsberg

*

Italienska Klubben

*

Soc.dem. Kvinnoklubben

*

Kyrkliga arbetskretsen

*

Gustavsbergs Manskör

*

Gustavsbergs Lottakår

*

NTO, Gustavsberg

*

Gustavsbergs Orkesterförening

*

Pensionärsföreningen i Gustavsberg-Ingarö

*

Gustavsbergs Röda Kors-krets

*

Scenstudion

*

Gustavsbergs Schacksällskap

*

Gustavsbergs Segelsällskap

*

Gustavsbergs Skytteförening

*

Gustavsbergs Sportfiskeklubb

*

Avd. 74 av Svenska Industritjänstemannaförbundet

*

Gustavsbergs Konstförening

*

Soc.dem. Ungdomsklubben

*

Avd. 182 Svenska Lantarbetarförbundet

*

Gustavsbergs Resoklubb

*

Syföreningen Enkronan

*

Ingarö Arbetarkommun

*

Ingarö Filmcirkel

En God Jul
och Gott Nytt År
tillönskas av

Lennart Holmberg
Cykelverkstad

Dalvägen 3
Tel. 304 73

Gustavsbergs Folkparksförening

tackar medlemmarna och publik för det gångna året och tillönskar

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

GOD JUL och
GOTT NYTT ÅR!

Kurt Åkerlund
Skomakeri

Algatan 1 Tel. 302 20

Gudrun Stenströms
Damfrisering

Algatan 1 Tel. 309 63

Till alla kunder ett hjärtligt tack för det gångna året och en önskan om en

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Målare
Martin Lövgren
utför måleriarbeten av alla slag
Tel. 19 94 59

God Jul
och Gott Nytt År

Gustavsbergs
Herr- och Damfrisering
tillönskar sina kunder
God Jul och Gott Nytt År!

RUDOLF WALLÉN
Tel. 307 40

Radio och TV
Jag för de ledande världsmärkena
Philip, Telefunken, AGA, Concerton
Gamla i utbyte. Goda avbet.-villkor
Aug. Eriksson
Mariagatan 4
Gustavsberg. Tel. 30 797
God Helg

Mjölkförsäljnings-föreningen

Algatan, Gustavsberg,
Tel 300 81

tillönskar kunder och medlemmar
En God Jul och
Ett Gott Nytt År 1958

och inbjuder till
goda julinköp
i vår välsorterade butik

Värdshuset.

Har Ni problem inför stundande högtidsdag?

Förbereder Ni ett bröllop?

Vi skingra gärna Edra bekymmer och anordnar festen i vår trivsamma festvåning, där vi ha fullständiga rättigheter vid sådant tillfälle.
Om Ni så önskar, ordnar vi gärna en delikat måltid i Edert hem. Låt husmor slippa ifrån alla bekymmer och överlåt arbetet på oss.
Det blir billigare än Ni tror!
Ring oss, eller kom upp för ett samtal.
Telefon 0766 - 30258

SAGOLIK JUL

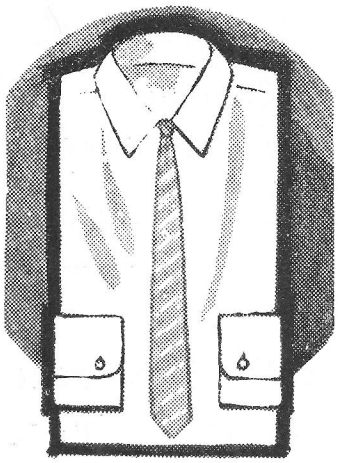

LANCER

Skjortan med non-iron-finish

Elegant skjorta i högklassig engelsk poplin — 100 % bomull med *non-iron-finish* Finns i vitt, beige, ljusgrått och ljusblått **27:50**

I mode-färger

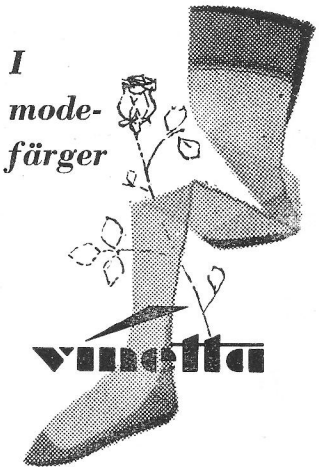

vinella

— den eleganta strumpan med den höga kvalitén. Välj bland

VARJE-DAGS-STRUMPA 30 den.
— snygg och hållbar *4:50*

VISITSTRUMPA 20 den.
— elegant mellanstrumpa *4:75*

FEST-STRUMPA 15 den.
— tunn och förnäm *5:75*

ORCHIDÉ, enkelcrepe, 20 den.
— tunn och högelastisk *9:75*

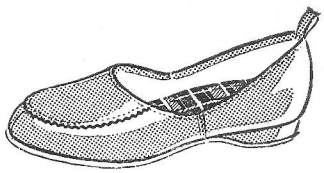

Flicktoffel, chevrå 11: —

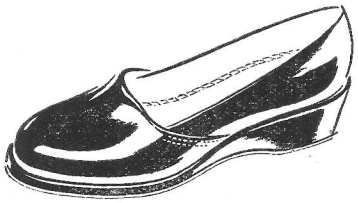

Damtoffel, mjuk chevrå 23: 50

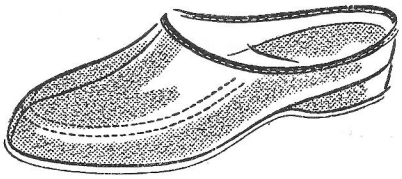

Herrtoffel i ljus mocka 19: 75

SERVUS

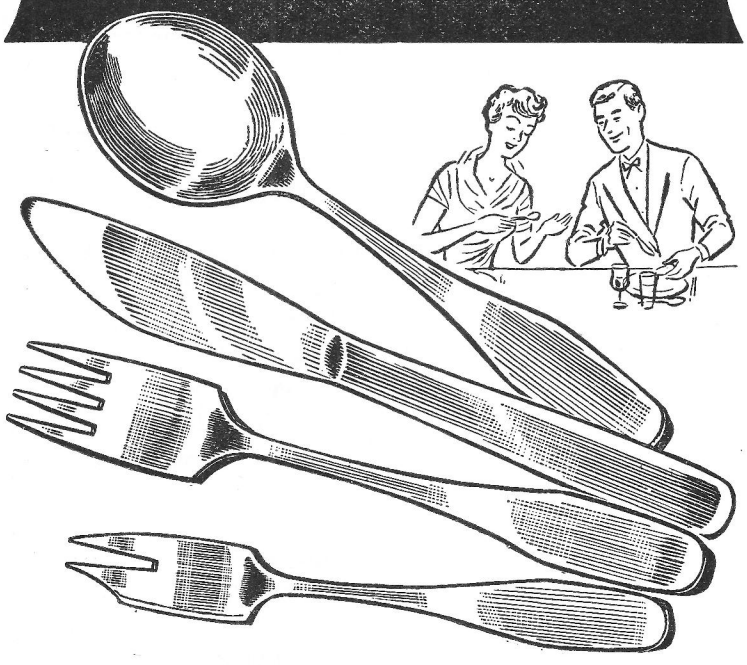

En prydnad för matbordet i rostfritt.

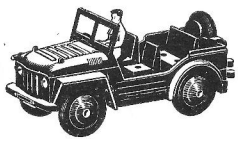

Dinky Toys
leksaker i god sortering
Mek. leksaker
Dockor av
märket Sköldpaddan

För vintersporten
finns allt
i Möbel/Sport

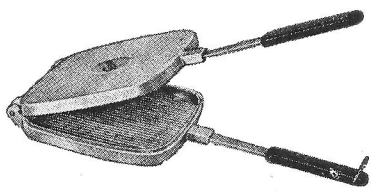

Grill — en aktuell artikel
15: 75—23: 50

SAGOLIK JUL

TILL

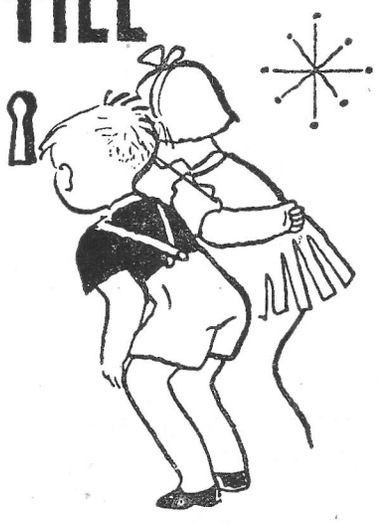

BARNEN

Titta in i

Textil

★

Husgeråd

★

Möbel/Sport

★

Fölungen

★

Skobutiken

★

TILL

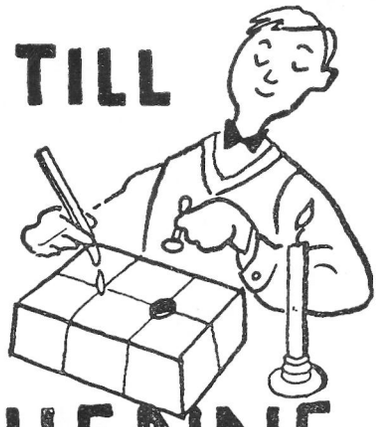

HENNE

Så löser Ni Julklappsfrågan

★ ★ ★

I våra åtta snabbköp

Julbordets läckerheter . . .

★ ★ ★

Välkomna!

TILL

HONOM

Konsum Gustavsberg
Fruvik · Grisslinge · Lagnö

Julklappstips

..... det blir en **OMEGA** i år

Omega damur
Vattensäker modell i rostfritt stål med centrumsekund. Stötskyddad. Antimagnetisk. Fr. kr. *223:*— Guld på stål fr. kr. *270:*— Med Gemexband från kr. *244:*— resp. *296:*—

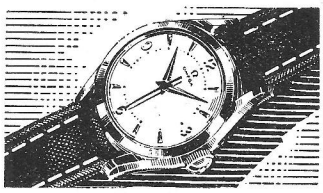

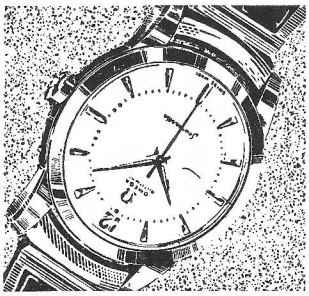

Omega Seamaster Automatic
självuppdragande, stötskyddat och vattensäkert. I stål med centr. sek. kr. *289:*—, med liten sek. kr. *271:*—, i guld på stål fr. kr. *334:*—, i guld fr. kr. *706:*—.

Vi demonstrerar med nöje hela OMEGA-kollektionen för Er

THÖRNQVIST UR & OPTIK
KOMMUNALVÄGEN 4 TEL. 0766/309 90
GUSTAVSBERG

Samtidigt önskas alla kunder GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

Farsta Trädgård

Affären vid blå fabriksporten hålles öppen varje dag och inför julhelgen på följande tider.

Lördagen den 21 dec. kl. 9.00—14.00

Söndagen den 22 dec. kl. 9.00—11.00; 13.00—1500

Måndagen den 23 dec. kl. 9.00—13.00; 15.00—17.30

Julafton den 24 dec. kl. 9.00—13.00

Ärade kunder uppmanas att i god tid beställa de blommor som skola skickas som julhälsning. För övrigt hoppas vi att genom riklig tillgång kunna tillhandahålla blommor i affären till jul utan beställning i förväg.

God Jul
och Gott Nytt År!

SJUKKASSANS nyårsönskningar:

att alla som fått ändrade inkomster som kan påverka sjukpenningklasserna anmäler detta till sjukkassan
att sjukanmälan göres omedelbart vid insjuknandet
att friskanmälan inkommer så snart tillfrisknande skett

Visste Ni....

att **LÄNSSPARBANKEN** Stockholm har avdelningskontor i sjukkassans lokaler i Gustavsbergs kommunalhus
att Ni där kan få upp till 5 % ränta på insatta pengar
att Ni där kan anteckna Eder för bostadssparande
att Ni där kan köpa postväxlar, resevaluta m.m.
att expeditionstiden för såväl **SJUKKASSAN** som **LÄNSSPARBANKEN** är vardagar utom lördagar 09.00—13.00, lördagar 10.00—12.00, fredagar även 16.00—19.00
att det dessutom är telefontid vardagar utom lördagar 14.00—17.00
att telefonnumret är 30396.

Alla medlemmar och kunder önskas GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

SJUKKASSAN **LÄNSSPARBANKEN**

Pris 1:75